

**ŞEMATİK DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN
SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI
SANAT EĞİTİMİNİN YERİ**

Kayhan METİN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA

Haziran 2019

Afyonkarahisar

**T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ŞEMATİK DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN SANATSAL
GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN
YERİ**

**Hazırlayan
Kayhan METİN**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA**

AFYONKARAHİSAR 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Şematik Dönemdeki Çocukların Sanatsal Gelişiminde Çok Alanlı Sanat Eğitiminin Yeri**” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../.....

Kayhan METİN

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Serkan İLDEN

: Dr. Öğr. Üyesi Sena COŞKUN

İmza

.....
.....
.....

Disiplinlerarası Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kayhan METİN' in "**Şematik Dönemdeki Çocukların Sanatsal Gelişiminde Çok Alanlı Sanat Eğitiminin Yeri**" başlıklı tezi, 27/06/2019 günü saat 15:00' de Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği' nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

ŞEMATİK DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN YERİ

Kayhan METİN

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI**

Haziran 2019

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA

“Çok Alanlı Sanat Eğitimi”; “sanat tarihi”, “sanat eleştirisi”, “uygulama” ve “estetik” alanlarından oluşan, çağcıl bir eğitim yöntemidir. Bu yöntemin ilköğretim çağının ilk kademesi içerisinde yer alan şematik (7-9 yaş) dönem çocuklarının sanatsal yaratıcılıkları üzerindeki katkılarının incelenmesi tezin konusunu oluşturmaktadır. “Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin alanları, haftalık sanat derslerindeki etkinlikler aracılığıyla, 7-9 yaş çocukları üzerinde uygulandığında ne tür sonuçlar doğurabilir?” Sorusu, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Tez araştırması kapsamında temel amaç, yöntemi tanıtmakla birlikte, gerekliliğini ve sonuçlarının (işlevlerinin) neler olabileceğini (yönteme ilişkin basamaklara da değinerek) açıklamaktır. Bu tez araştırması, 7-9 yaş dönemini yaşayan (şematik dönem) ilköğretim birinci kademe çocukları (araştırmanın evreni) ile birlikte yürütülmüş çeşitli sanat etkinlikleri üzerinden kendisini inşa etmektedir. Araştırmanın örneklemini Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi, İlköğretim Birinci Kademe 3-A sınıfı oluşturmaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma; çok alanlı sanat eğitimi yönteminin, çocukları bilgilendirme, kültürlü kılma, dilsel gelişimine katkıda bulunma, sanata, sanatçıya,

yaşadıkları doğaya, çevreye duyarlı kılma ve eleştirel bakabilme şeklinde sıralayabileceğimiz amaçlarını, 7-9 yaş (şematik dönem) çocuklarına ilişkin sanat uygulamaları üzerinden kavratmaya yönelik bir çabayı ortaya koymaya çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar, çok alanlı sanat eğitimi, şematik dönem, sanat, çocuk.

ABSTRACT

THE CONTRIBUTION OF THE MULTIDISCIPLINE BASED ART EDUCATION ON THE SCHEMATIC AGE CHILDREN

Kayhan METİN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ART AND DESIGN**

June 2019

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA

“Multidiscipline Based Art Education” is a contemporary education method which is composed of domains as such: “History of Art”, “art criticism”, “application” and “aesthetic”. The application of this method on the schematic age children who are on the level of first stage of prime school (7-9 age), is the subject of the seminar lessons inquiry. The question of “what are the outcomes of the domains of the discipline based art education method when it is applied on the 7-9 age children?” is the problematic of this work. Basic intention in the context of thesis inquiry is to introduce the method as well as to explain its necessity and its outcomes (functions) through touching upon the stages of method. This thesis inquiry makes itself constructed through the art activity which is conducted with the primary school student who are experiencing the 7-9 age (schematic age). The sample of the study is composed by the 3-A class of primary section of the Afyon Mektebim Primary and High School.

As a conclusion, this inquiry is an outcome of a set of intention in which the goals of discipline based art education like informing, acculturating children and contributing their language development, making more sensitive before art, artist,

nature that they are partaking and critical thinking, becomes more apparent through the art applications on the 7-9 age (schematic age) children.

Keywords: Visual arts, discipline based art education, schematic age, art, child.

ÖNSÖZ

"Şematik Dönemdeki Çocukların Sanatsal Gelişiminde Çok Alanlı Sanat Eğitiminin Yeri" başlıklı Yüksek Lisans Tez Çalışmasını oluşturmada, yardım ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi. F.Nuri KARA'ya, tez yazım aşamasında Bahar SEVER'e, Gökhan Bekir KUYUMCU'ya, Feyza Nur ACAR'a, Mustafa YÜZÜKOCA'ya ve Şafak ÖZBEK'e öneri ve yardımlarını esirgemeyen Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi tüm idareci ve öğretmenlerine çok teşekkür ederim.

Kayhan METİN

KISALTMALAR DİZİNİ

ÇASE	: Çok Alanlı Sanat Eğitimi
ÇASEY	: Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
DBAE	: Discipline-Based Art Education
VB.	: Ve Benzeri
VD.	: Ve Diğerleri

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇOCUK GELİŞİMİ VE SANAT EĞİTİMİ

1. SANAT EĞİTİMİ VE AMAÇLARI	8
2. YARATICILIK	9
2.1. YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ.....	10
2.2. YARATICILIĞI ENGELLEYEN ETMENLER	11
2.3. SANATSAL YARATMA	12
3. ÇOCUK RESMİ.....	12
4. ÇOCUKLARIN GÖRSEL GELİŞİM BASAMAKLARINA GENEL BİR BAKIŞ	14
4.1. ŞEMATİK DÖNEM (7-9 YAŞ).....	14
4.1.1. Şematik Dönem Özellikleri.....	15
4.1.2. Şema Öncesi Dönem ve Şematik Dönem Çocuklarının Resimlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi	16

İKİNCİ BÖLÜM ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARIN SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN KATKILARI

1. SANAT EĞİTİMİNDE GÖRSEL TASARIM ELEMANLARI VE İLKELERİ.....	19
1.1. GÖRSEL TASARIM ELEMANLARI	19
1.2. GÖRSEL TASARIM İLKELERİ	24
2. SANAT EĞİTİMİNDE GELENEKSEL YÖNTEMLER	27
2.1. KOLAYDAN ZORA GİTME YÖNTEMİ	28

2.2. MÜZİKLİ YÖNTEM	28
2.3. KOPYA YÖNTEMİ.....	29
2.4. PSİKOLOJİK YÖNTEM	29
2.5. BELLEK EĞİTİMİ YÖNTEMİ.....	29
2.6. DRAMA (OYUNLAŞTIRMA) YÖNTEMİ.....	30
2.7. GÖRSEL ETKİNLİKLER (DEMONSTRASYON) YÖNTEMİ	30
2.8. BİLGİSAYAR DESTEKLİ YÖNTEM.....	31
2.9. ÇOCUK SANATI YÖNTEMİ.....	31
2.10. SANAT YOLUYLA EĞİTİM YÖNTEMİ.....	32
3. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN ANLAMI VE İÇERİĞİ.....	32
4. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN AMAÇLARI VE İŞLEVLERİ	36
5. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNDE ALANLAR (DİSİPLİNLER).....	39
5.1. SANAT TARİHİ	39
5.2. SANAT ELEŞTİRİSİ.....	42
5.2.1. Betimleme – Tanımlama	44
5.2.2. Çözümleme - Analiz.....	45
5.2.3. Yorumlama.....	48
5.2.4. Yargılama	52
5.3. UYGULAMA.....	53
5.4. ESTETİK.....	56
6. GELENEKSEL YÖNTEMLERİN ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ İLE İLİŞKİSİ	58
7. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN HAFTALIK DERS SAATİ ÜZERİNDEN ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARINA UYGULANMASI	59
8. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARINA KATKILARI.....	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1. ARAŞTIRMA MODELİ	65
2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ.....	67
3. EVREN VE ÖRNEKLEM (ÇALIŞMA GRUBU)	69
4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ.....	70
5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	71
6. VERİLERİN TOPLANMASI.....	72
7. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARIN SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK
ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN YERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

1. TANIMLAMA SÜREÇLERİ	78
1.1. EĞİTİMİN ORTAMININ (OKUL) TANIMLANMASI.....	78
1.2. ATÖLYENİN (ÇALIŞMA GRUBU - GÖZLEM SINIFI - SANAT EĞİTİM ORTAMI) TANIMI	85
1.3. KATILIMCILARIN (ÖĞRETMENİN VE ÖĞRENCİLERİN) TANIMLANMASI.....	92
1.3.1. Öğretmenin Betimlenmesi	92
1.3.2. Öğrencilerin Betimlenmesi	94
1.4. DERSİN-ÜNİTENİN TANIMLANMASI.....	95
2. ÇÖZÜMLEME VE YORUMLAMA SÜREÇLERİ.....	100
2.1. ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ETKİLEŞİMİ AÇIŞINDAN ETKİLEŞİM TABLOSU VE ÇÖZÜMLENMESİ	102
2.2. MATİSSE DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI.....	104
2.2.1. Matisse Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi	105
2.2.2 Matisse Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları.....	106
2.2.3. Matisse Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması.....	113
2.2.4. Matisse Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	121
2.3. MİRO DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI.....	122
2.3.1. Miro Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi.....	122
2.3.2. Joan Miro Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları.....	124
2.3.3. Miro Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması	132
2.3.4. Miro Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	140
2.4. HUNDERTWASSER DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI	141
2.4.1. Hundertwasser Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi	141
2.4.2. Hundertwasser Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları	143

2.4.3. Hundertwasser Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması.....	151
2.4.4. Hundertwasser Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözömlenmesi ve Yorumlanması.....	158
2.5. SEÇİLEN YARDIMCI ÖĞRENCİLERİN TANIMLANMASI, ÖZ DEĞERLENDİRME, ÇASE DEĞERLENDİRME FORMLARININ, RESİMLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, YORUMLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	160
2.5.1. Seçilen Yardımcı Öğrencilerin Tanımlanması.....	160
2.5.2. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Öz Değerlendirme Yapraklarının Çözömlenmesi ve Yorumlanması.....	162
2.5.3. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Öz Değerlendirme Yapraklarında Verdiği Cevaplarının Karşılaştırılması (Yorumlanması).....	191
2.5.4. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formuna Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular ve Yorum.....	193
2.5.5. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile İşlenen Üç Haftalık Ders Ünitesine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi.....	212
2.5.6. Seçilen 3 Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile İşlenen Üç Haftalık Ders Kapsamında Ürettikleri Sanatsal Çalışmaların Çözömlenmesi ve Yorumlanması.....	215
2.6. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİNİN UYGULANDIĞI SINIFTA ÖĞRETMENİN AĞIRLIKLI ÖĞRETİM TARZI.....	233
5. TARTIŞMA.....	235
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	243
KAYNAKÇA.....	249
EKLER.....	251

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile eşleştirilerek hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosu.....	48
Tablo 2. Chapman, Hisleri Gösteren Algılamalar Tablosu, 1978	50
Tablo 3. Linderman, Sanat Eğitimi Hedefleri İçin Kontrol Listesi, 1990	55
Tablo 4. Gözlem Kaydı Amacıyla Kullanılan Semboller	102
Tablo 5. Matisse Ders Haftası Etkinliği Süre Örneklemesi Tablosu	117
Tablo 6. Değerlendirmede Kullanılan Semboller.....	117
Tablo 7. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları.....	118
Tablo 8. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları	119
Tablo 9. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu	120
Tablo 10. Miro Ders Haftası Etkinliği Süre Örneklemesi Tablosu.....	136
Tablo 11. Değerlendirmede Kullanılan Semboller.....	136
Tablo 12. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları	137
Tablo 13. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları.....	138
Tablo 14. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu	139
Tablo 15. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Süre Örneklemesi Tablosu.....	155
Tablo 16. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları	156
Tablo 17. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları.....	157
Tablo 18. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu	158

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.	“Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı” İsimli ÇASEY’e İlişkin Çalışma, 2016.....	60
Şekil 2.	"Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı", ÇASEY’e İlişkin Çalışma, 2014.....	62
Şekil 3.	"Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı", ÇASEY’e İlişkin Çalışma, 2014.....	62
Şekil 4.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi Genel Görünüm, 9 Mayıs 2019	78
Şekil 5.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi, A Blok (Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Birinci Kademesinin Giriş Kısmı), 9 Mayıs 2019.....	80
Şekil 6.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, A Blok Giriş, 9 Mayıs 2019	82
Şekil 7.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Zemin Kat Koridoru, 9 Mayıs 2019	82
Şekil 8.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Zemin Kat Öğretmenler Odası, 9 Mayıs 2019	82
Şekil 9.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Örneklemin (Çalışma Grubunun) Sınıf Ortamı, 9 Mayıs 2019.....	82
Şekil 10.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok Giriş Kapısı (İlköğretim 2. Kademe ve Lise Kısmı), 9 Mayıs 2019	83
Şekil 11.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok 1. Kat Koridoru, 9 Mayıs 2019	84
Şekil 12.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok 1. Kat Koridoru, İç Görünüm, 9 Mayıs 2019	84
Şekil 13.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Öğrencilerinin, Aileleriyle Birlikte Anneler Günü Kapsamında Düzenlediği Etkinlik, Konferans Salonu (B Blok, Alt Kat) , 9 Mayıs 2019	84
Şekil 14.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Öğrencilerinin, Aileleriyle Birlikte Anneler Günü Kapsamında Düzenlediği Etkinlik,Konferans Salonu (B Blok, Alt Kat), 9 Mayıs 2019	84
Şekil 15.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Görsel Sanatlar Atölyesi, Giriş Kapısı (B Blok 1. Kat).....	85

Şekil 16.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Çalışma Grubu (Gözlem Sınıfı) Öğrencilerinin, Ders Öğretmeni (Sanat Eğitimcisi) ile Birlikte Paylaştığı Atölye Ortamı, 16 Mayıs 2019.....	86
Şekil 17.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Okul Öncesi Eğitim Köşesi, 9 Mayıs 2019	87
Şekil 18.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Okul Öncesi Eğitim, Öğrenci Çalışmaları, 9 Mayıs 2019.....	88
Şekil 19.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Öğretmen (Sanat Eğitimcisi) Masası ve Su Kovaları, 9 Mayıs 2019.....	88
Şekil 20.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Genel Görünüm, 9 Mayıs 2019.....	89
Şekil 21.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Öğrenci Masaları ve Akıllı Tahta, 9 Mayıs 2019.....	89
Şekil 22.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi Öğretmen ve Öğrenci Malzeme Dolapları, 9 Mayıs 2019.....	90
Şekil 23.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Malzeme Deposu, 9 Mayıs 2019	90
Şekil 24.	Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Atölyenin (Çalışma Grubu - Gözlem Sınıfı - Sanat Eğitim Ortamı) Planı	91
Şekil 25.	Karşılıklı Etkileşim Tablosu (Sosyogram).....	103
Şekil 26.	Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("A" Öğrencisi).....	163
Şekil 27.	Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("F" Öğrencisi)	172
Şekil 28.	Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("I" Öğrencisi)	182
Şekil 29.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)	194
Şekil 30.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi).....	196
Şekil 31.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi).....	198
Şekil 32.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)	200
Şekil 33.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi).....	202
Şekil 34.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi).....	204
Şekil 35.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)	206
Şekil 36.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi).....	208
Şekil 37.	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi).....	210
Şekil 38.	"A" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma) Çalışması, 16 Mayıs 2019	216
Şekil 39.	"F" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma) Çalışması, 16 Mayıs 2019	218

Şekil 40.	"I" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma) Çalışması, 16 Mayıs 2019	220
Şekil 41.	"A" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019	222
Şekil 42.	"F" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019	224
Şekil 43.	"I" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019	226
Şekil 44.	"A" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019	228
Şekil 45.	"F" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019	230
Şekil 46.	"I" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019	232

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca tarih öncesi avcı-toplayıcı yaşama biçimi bir tarafa ayrıldığında, üç temel kırılma noktası yaşandığı söylenebilir. Bunlar, sırasıyla tarım toplumu dönemi, endüstri toplumu dönemi ve bilgi iletişim çağı toplumu dönemidir. Tarım toplumu dönemi, üç semavi dinin (Musevilik, İsevilik ve İslamiyet) doğuşuyla sembolize edilir. Endüstri toplumu döneminin sembolü fabrika bacasıdır. İçinde bulunduğumuz bilgi iletişim çağı toplumu dönemi ise uydular, bilgisayarlar, cep telefonları, sosyal medya ağları, uzay araştırmaları vb. araç ve olgularla sembolize edilmektedir.

İnsanlık tarihinin başlangıcıyla temellenen “sanat kavramı” da, tarihin çeşitli dönemlerinde, hakkında en çok tanım yapılan kavramlardan biri olmakla birlikte, hakkında en zor tanım yapılan kavramlardan biri olma doğasına sahiptir. Sanat kavramının; tarih boyunca farklı zaman dilimlerinde, farklı coğrafyalarda yaşamış değişik insan topluluklarının, üretim biçimleri, dinsel anlayışları ve düşünsel iklimleri doğrultusunda (tinsel ve duygusal ihtiyaçları karşılayacak bir işlevsellikle) farklı içerikler yüklenmesi, “kavramı tanımlama zorluğu” olarak karşımızda durmaktadır. Sanat olgusu, daha başından beri bir bilmece ve bulmaca karakteri göstermiştir. Çocukların sanat etkinliklerinin şifreler, semboller ve kalıplar içermesi yönündeki kapalılık boyutuyla, sanatın semboller ve şifreler içeren bu kapalı, dolaylı iletişim tarzına dayalı doğasının, bir özdeşleşme durumunu doğurduğu bilinmektedir. Dolayısıyla çocukların, görsel etkinliklerin ve bu etkinlikler sonucu ortaya çıkan ürünlerin, “çocuk sanatı” şeklinde tanımlanması, kaçınılmaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk sanatına yönelik etkinlik alanlarının, konuya eğitim bilimleri açısından yaklaşıldığında, kendine özgü koşulları kapsamında ayrı bir formasyonu gerektirdiği artık tüm çağcıl ülkeler bazında kabul edilmektedir.

Çok alanlı sanat eğitimini konu edinen bu araştırma çalışması, öncelikle “Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi”nin (ÇASEY) içeriğini, yöntem yapısını tanımlayarak ve uygulama çalışmalarının sonuçlarına dayanarak kendisini var etmeyi amaç edinmiştir. Çok alanlı sanat eğitiminin öğrencilerin bilişsel, devinışsel alandaki sanatsal gelişimlerini (kazanımlar) nasıl etkilediği ve ÇASEY aracılığı ile öğrencilere, ne tür kalıcı deneyimler, beceriler ve davranışlar kazandırıldığı, bu

araştırmada cevap aranacak sorulardır. Uygulamalar sonuçları ile değerlendirmeye tutulacaktır.

Çocukların ÇASEY aracılığıyla nokta, benek, çizgi, Şekil, renk ve yüzey bilgilerini ne derecede kazanıp çalışmalarında uygulayabildikleri sorunsalı, bu araştırma aracılığı ile ortaya konulmaktadır. Bununla birlikte çocukların, belli bir sanatçıyı yapıtlarıyla tanıyabilmeleri kapsamında sanat tarihine ilişkin bilgilenmeleri ve yapıtları çözümlene yetisi kazanabilmeleri (çok amaçlı sanat eğitimi yöntemi sanat eleştirisi basamağı) gözlemlenmektedir.

Çalışmanın temel problem cümlesi “Şematik dönem çocuklarının sanatsal gelişimlerine çok alanlı sanat eğitimin etkisi nasıldır?” Şeklinde oluşturulmuş olup; alt problemler ise aşağıda sıralanmaktadır:

- ÇASEY’e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin gerçekteştirildiği eğitim ortamının (okulun tanımlanması) durumu nedir?
- ÇASEY’e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin gerçekteştirildiği atölye (sanat eğitimi ortamının) durumu nedir?
- ÇASEY’e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin eğitim ortamında kimler katılımcı olarak yer almıştır?
- ÇASEY’in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıf ortamında, eğitim ve öğretimin içeriği bakımından proje ünitesi nasıl ortaya konmuştur?
- ÇASEY’e uygun işlenen derslerde öğretmen ve öğrenci iletişim ve etkileşim biçimi nasıldır?
- ÇASEY’in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıf ortamında eğitim ve öğretimin içeriği nasıldır?
- Seçilen 3 yardımcı öğrencinin sanata ve sanat eleştirisine yönelik yaklaşımları hangi düzeyde etkilenmiştir.
- ÇASEY’in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıfında öğrencilerin alanlara ilişkin kazanımları ne düzeydedir?
- Seçilen 3 yardımcı öğrencinin, 3 haftalık ÇASEY projesi kapsamında (ünite) işlenen dersleri değerlendirmelerine yönelik görüşleri nelerdir?

- ÇASEY ile yürütülen Görsel Sanatlar Dersi sınıfında öğrencilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarına ilişkin bilgilerinin uygulamalarına katkıları ne düzeydedir?
- ÇASEY'in uygulandığı sınıfta öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı nasıldır?

ÇASEY sanat etkinlikleri, çocuğun bilgisel, bilişsel, duygusal ve psiko-motor (devinişsel) gelişim alanlarına hizmet etmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın önemine değinilecek olursa, sanat eğitimi alanında (program içeriği ve yöntem açısından) araştırmalar ve çalışmalar yapılması gerekmektedir. Çünkü bu alandaki çabalar aracılığıyla, gelecek kuşaklar gelişme ve öğrenme dönemlerinde sağlıklı bir iletişim kurma becerisi kazanarak, araştırmacı bir yapıyla, eleştirel ve yaratıcı düşünme ile çevresine ve doğaya karşı duyarlı bir yapıda estetik bilinç ve yaşam kültürü kazanabileceklerdir. Tam da bu bakış açısıyla sanat eğitimi, üretici ve olumlu değerlerle, toplumda dengeli bireyler varetmede, insanın düşünce dünyasıyla, ruh ve duygu dünyasını bütünleştirmeyi amaçlamaktadır. Sağlıklı bir sanat eğitimi açısından ele alınabilecek ÇASEY kapsamında yapılan araştırmalar, gelecekte konuyla ilgilenen araştırmacılar ve sanat eğitimcileri tarafından ilgiyle karşılanabilecek bir ihtiyaç haline gelebilecektir. Bu durumdan hareketle böylesi bir araştırma ortaya konmuştur.

Araştırmanın şematik dönem çocukları açısından amacı; bu dönem çocuklarının sanatsal gelişimlerine, algılarına, başarılarına, öğrendiklerinin kalıcılığına, derse yönelik tutumlarına ÇASE'nin etkisini ve öğretime katkısını belirlemektir.

Yine bu araştırma, ÇASEY'e ilişkin bir sanat eğitimiyle öğrencilere hangi bilgi, beceri ve anlayışların nasıl kazandırılacağı ve bu kazanımların öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini gözlemler ve uygulamalar yoluyla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Sanat eğitimi içerisinde ÇASEY'in uzun yıllardır geliştirilmiş ve uygulanmasına devam edilen sağlıklı bir yöntem olduğu, araştırmalarla ortaya konmuştur. Öğrencilerin, sanat tarihi ve sanat kavramlarına ilişkin bilgiler doğrultusunda aydınlanmasında, ÇASEY'in önemini farkına varılmaktadır. Sanat yapıtlarını inceleyip, çözümlmek, yorumlamak, yargıda bulunmak, öğrencilere

analitik düşünme yeteneği kazandırmakla birlikte estetik bir görüş sağlayacaktır. Bakmayı değil fakat görmeyi öğrenen öğrenciler, bu görsel okurluk boyutuyla, başka bir deyişle duyularının keskinleşmesi ile yaşadığı dünyayı farklı bakış açılarıyla değerlendirme becerisi kazanacaktır.

Sanat uygulamaları aracılığı ile yaratıcılık boyutunu fark eden insanlar ise; bu görsel okurluk serüvenini, görsel yazarlığa (sanat üretimi) taşıma olanakları bulabileceklerdir. Sanat eğitiminin öğrencilerin empati (duygudaşlık) yeteneklerini arttırıcı etkisi; doğaya, kendi kültürüne ve değerlerine yabancılaşmaktan kurtarıcı boyutu, ÇASEY aracılığı ile ortaya konabilmektedir. Ayrıca ÇASEY'in, öğrencilerin dilsel gelişimine katkıları, onların topluluk karşısında kendilerini ifade edebilme becerisine katkıları yadsınamaz. Öğrencilerin farklı kültürleri tanıyıp anlama yönünde, bu kültürlerle iletişim kurma becerilerinin arttırması, yine ÇASEY aracılığı ile mümkün hale gelmektedir. Şematik dönem (7-9 yaş) çocuklarının fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıda belirtilen ÇASEY'in işlevlerinin, bir kazanım olarak bu dönem çocukları üzerinde rahatlıkla gözlemlenebileceğini söyleyebiliriz.

Özellikle ilköğretim çağından itibaren 6-7 yaşında bir çocuğun okula başlamasıyla birlikte, sanat eğitimine ilişkin derslerin (sürelerinin azlığı ve doğru bir yöntemle verilmediği takdirde), okul sistemi içerisinde diğer derslerle olan farklılığı ayırt edilemez hale gelmektedir. Dolayısıyla şematik dönem çocuklarının, ÇASEY aracılığıyla sağlıklı bir sanat eğitimi kapsamında eğitilmesi önemli hale gelmektedir.

Araştırma kapsamında aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

- Araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubu (örneklem) öğrencileri, bu zamana kadar ÇASEY aracılığıyla yürütülmüş bir sanat eğitimi almamışlardır.
- Üç hafta (40+40+40) süren Görsel Sanatlar Dersi kapsamında işlenen konular, önceden yüzeysel olarak çalışma grubu tarafından bilinir haldedir.
- Araştırma, yöntem açısından (gözlemde kullanılan kayıt cihazları, anket ve formlarla) doğru bir şekilde ortaya konmuş, sonuçlar bulgularda doğru bir şekilde yansıtılmıştır.

- Araştırmada kullanılan kaynaklar ve dökümanlar, araştırmaya yön verebilecek ve ışık tutabilecek niteliktedir.
- Araştırma uygulamalarında kullanılan görsel sanatlar dersi atölyesi, döküman ve malzemeler (araç ve gerçler), yöntemin kullanılması açısından uygun haldedir.
- Gerek araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin görüşme formuna verdiği cevaplarda, gerekse çalışma grubu (örneklem) öğrencilerinin veri toplama araçlarında yer alan sorulara verdikleri cevaplarda samimi oldukları varsayılmıştır.
- Çalışma grubu öğrencileri, tüm ders etkinliklerinde samimidirler.

Araştırma; 2018-2019 eğitim-öğretim yılı, bahar yarıyılında gerçekleştirilmiş; Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi'nde görev yapan bir görsel sanatlar dersi öğretmeni ile sınırlandırılmıştır. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, çalışma grubu (örneklem) olarak seçilen ilköğretim birinci kademesi 3. sınıf 9 yaş grubu öğrencileriyle 3 hafta süre ile gerçekleştirilen araştırmada, Görsel Sanatlar Dersi öğretmeni ve çalışma grubu için ölçümleme ve değerlendirme kapsamında hazırlanan veri toplama araçlarına, verilen yanıtlardan yararlanılmıştır. Öte yandan ÇASE uygulamaları aracılığıyla ortaya konan araştırma, Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan; renk konusu üzerine hazırlanan projenin (ünite ve günlük planlar) yanı sıra öğrenme ortamı ve çevre koşullarıyla sınırlıdır.

7-9 yaş şematik dönem çocuklarının resim çalışmaları kapsamında hazırlanan söz konusu araştırma çalışması, yöntem olarak bizzat ÇASEY'in bu yaş grubu üzerinde uygulanmasını benimsemiştir. Bu araştırma, bir nitel araştırma yöntemi olan "Eğitsel Eleştiri" modeli kullanılarak ortaya konmuştur. Eğitsel eleştiri yöntemi, görsel sanatlar eğitimi ile ilişkilendirilen bir modeldir. Söz konusu yöntemden yararlanılarak, öncelikle hem sınıf hem de görsel sanatlar öğretmeniyle görüşme yapılmış ve çalışma grubuna bir ön anket uygulanmıştır. Katılımcı öğretmen ve çalışma grubuyla atölye ortamında yapılan gözlemin ardından da aynı çalışma grubuna son anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar neticesinde ortaya çıkan bulgulara tartışma ve öneriler, sonuç ve değerlendirme kısmında yer verilmiştir.

Araştırmanın ilk bölümünde çocuk gelişimi ve sanat eğitimi arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur. Çok alanlı sanat eğitiminin anlam ve içeriğine (tarihine) değinilmiş, amaç ve işlevleri ortaya konmuş, öğretim alanlarının tanımları, işlevleriyle ortaya konmuştur. İkinci bölümde ise görsel gelişim basamakları tanıtılıp, 7-9 yaş çocuklarının içinde yer aldığı “şematik dönem” olarak adlandırılan görsel gelişim basamağının karakteristik özellikleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde sanat eğitiminin temel yöntemleri tanıtılarak, bu yöntemlerin çok alanlı sanat eğitimiyle ilişkisi üzerinde durulmuştur. Başka bir deyişle, çok alanlı sanat eğitimi öğretim alanlarının (sanat eğitimi temel yöntemleri ile ilişkilendirilmesi kapsamında), sanat uygulamaları içerisinde nasıl kullanılabileceği üzerine bir incelemede bulunulmuştur. Yine bu bölümde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin şematik dönem çocukları üzerinde nasıl uygulanması gerektiği, örnek bir sanat etkinliği üzerinden incelenmeye çalışılmıştır.

İlk bölümünde çocuk gelişimi ve sanat eğitimi başlığı altında, sanat eğitim ve amaçlarına, yaratıcılık kavramına, çocuk ve sanat ilişkisine değinilmiştir. Ayrıca çocukların görsel gelişim basamakları incelenmekle beraber, şematik dönem olarak bilinen 7-9 yaş çocuklarının görsel gelişim basamağının üzerinde özellikle durulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde şematik dönem çocukların sanatsal gelişimlerinde çok alanlı sanat eğitiminin katkıları üzerinde durulmuştur. Bu bölüm başlığı altında görsel tasarım ve ilkeleri öncelikle tanıtılmış sanat eğitimin geleneksel yöntemleri üzerinde durulmuş ve ÇASEY’in anlamı, içeriği, amaçları, işlevleri ve geleneksel yöntemlerle ilişkisi açıklanmıştır.

Araştırmanın yöntem kısmının yer aldığı üçüncü bölümde; araştırma modeli, veri toplama yöntemleri, evren ve örneklem, veri toplama araçlarının nasıl geliştirildiği, neler olduğu, ne şekilde toplandığı ve verilerin analizi ile yorumlanması ele alınmıştır.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Şematik Dönem Çocuklarının Sanatsal Gelişimine İlişkin Bulgular ve Yorum başlıklı dördüncü bölümde ise, eğitim ortamını tanımlama, çözümlenme, yorumlama ve değerlendirme/yargı alt başlıklarına yer

verilmiştir. Araştırma çalışması, sonuç ve önerilerin sıralandığı beşinci bölümle tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİMİ VE SANAT EĞİTİMİ

1. SANAT EĞİTİMİ VE AMAÇLARI

Sanat eğitimin insanın duyu ve düşünce dünyasını bütünlüklü hale getirebilme ve onu insanlaşma sürecine yönlendirebilen işlevi, bugün çağcıl dünya tarafından çok daha iyi bir şekilde kavranmaktadır. Rönesans döneminden günümüze kadar, şüphe eden, sorgulayan araştıran-inceleyen, düşüncesi ve vicdanını özgürleştirmiş (keskin-özgün karakter) insan tipini, her alandaki ilerlemenin/gelişmenin ölçüsü saymış çağcıl ülkeler, sanat eğitimin bu yöndeki katkılarının farkına varmış bir şekilde hareket etmektedir. Tüm bu gerçeklikten hareketle gelişmiş batı toplumları, sanat eğitimi alanına ilişkin içeriksel ve yöntem bilimsel çerçevede yeni, gelişmiş atılımlara girişmişlerdir.

Eğitim ve öğretim olgusu da, bir ülkedeki her insanın, başka bir deyişle toplumların ihtiyaçları doğrultusundaki bir hakkıdır. Bireyler, kabiliyetleri ve merakları doğrultusunda haklı olarak ilgi duydukları alanlarda, daha yoğun bir şekilde eğitim almayı talep ederler. Fakat her bireyin ilgi duyduğu alanı da besleyebilecek ve onun bütünlüklü insan haline gelmesini sağlayabilecek şekilde, eğitim alanlarının birbirini bütünlemesi gerekir. Başka bir deyişle, bir ülke toplumunu oluşturan her insan, bilim, teknoloji, felsefe, din, ahlak ve sanat eğitimine belirli düzeyde ihtiyaç duymalı ve bu kapsamda kendi ilgi alanını başka alanlarla besleyebilmelidir. Ülkemizde yukarıda tespit edilen durumun yeterince farkına varılmamakla birlikte, sanat eğitiminin birey ve toplum hayatındaki yerinin ve öneminin de yeterince önemslenmediği söylenebilir. Gerek Milli Eğitim Bakanlığına bağlı (örgün) eğitim kurumları, gerekse özel ve profesyonel sanat eğitimi veren

kurumlar söz konusu olduğunda, bu olumsuz durum gözlemlenebilir hale gelmektedir.

2. YARATICILIK

Yaratıcılık kavramı Latince “creare” sözcüğünün Batı dillerinde ki “creativity” karşılığı olarak dilimize yerleşmiş olan ve anlam olarak” doğurmak, yaratmak, meydana getirmek” manalarına gelen bir kelimedir. Tarihsel süreç içerisinde ama özellikle de 15.-16. yüzyıllar arasında sanat alanına ilişkin, genellikle mistik ile bağlantılı tanrısal, doğaüstü güçlere sahip ya da deha diye adlandırılan bireylerin yapmış olduğu üretimler için kullanılan bir kelime olmuştur.

Yaratıcılık olgusu, içinde yaşanan kültürlerin de etkisiyle, tek başına birkaç kelimelik cümleler ile tanımlanamayan bir ifadedir. Diğer taraftan yaratıcılık süreç içerisinde olgunlaşan, tüm duyuşsal ve düşünsel etkinliklerde, her türlü üretimin içinde yer almaktadır. Bundan kaynaklı olarak yaratıcılık sanatsal veya bilimsel üretim çabaların yanı sıra insan eli ile üretilen her türlü eylem ve yapımda ihtiyaç duyulan temel yetenektir.

Yaratıcılığın insan yaşamı içinde bu denli yer alması, pek çok düşünür tarafından tanımlanması gayreti içinde olunmasına neden olmuştur. Torrance yaratıcılığı; bir sezgi süreci olarak benimsemiş, boşlukları, rahatsız edici ya da eksik öğeleri sezip, bunlar hakkında düşünceler geliştirmek ve yeniden sınamak gibi sözlerle tanımlamıştır. Bartlett ise; kalıpların dışına çıkma, mevcut yoldan ayrılarak, deneysel olmakla ilişkilendirmiştir yaratıcılığı. Diğer taraftan Getzels; ister bilimde, isterse daha farklı başka bir alanda olsun, yaratıcılık; sezgi ve akılcı imgelemin ve çözümlene yetisinin, hayal kurma ve denetleme ile düşünmenin, yakınsak ve ıraksak yönlerinin birliğine, bütünlüğüne dayandığı üzerinden tanımlama yapmaktadır (Buyurgan-Buyurgan, 2012:16; San, 2008: 13-14).

Herbert Read sanatsal yaratıcılık olgusunu; önceden biçimi ve hiçbir yüzü olmayan bir şeyin varlık kazanması olarak ifade ederken, aynı zamanda, yaratma; yoktan var etme olabileceği gibi, genellikle, daha çok, var olan bir malzemenin yeni biçimde kullanımı, yeni baştan uyarlanması olarak tanımlamaktadır. Suckrov ise; yaratma, gerçeklik dediğimiz bütünü parçalarını yeni bir biçimde düzenlemekten ve

yeniden ortaya koymaktan başka bir şey değildir, diye ifade etmektedir (San,2008: 14).

Dolayısıyla yaratıcılık; insan yaşamının her aşamasında, insanoğlunun evriminin her aşamasında yer alan, temel bir yetenek ve insan tarafından ortaya konulmuş tüm üretimlerde bulunan temel bir öğedir. Yaratıcılık, bilim ve teknikten sanata ve ekonomiye kadar hayatımızın her alanında var olan bir olgudur. Normal zeka seviyesine sahip insan, yaratıcı bir ürün ortaya koyabilme yeteneğine sahiptir. Bu eylemde temel çıkış noktası meraktır. Bu sebeple yaratıcı süreçte; merak, hayal kurma, araştırma yapma, hata yapmaktan korkmama, başarısızlık karşısında yeniden denemeler yapabilme isteği duyabilme, bilinenin, var olanın dışına çıkabilme ve yeniyi bulabilme gibi bir takım yeti, nitelik ve özgünlük gibi olgular en önemli etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır (Buyurgan-Buyurgan, 2012: 16).

Sanat alanına bakıldığında ise iki türlü yaratıcılık görülmektedir. Bunlardan ilki; resim yapma, müzik besteleme, roman, şiir yazma gibi, yeteneğe bağlı, öğrenilebilen ve alıştırmalar ile geliştirilebilen ve ürün veren yaratıcı etkinliklerdir. İkincisi ise; her türlü yaratıcılığın temelinde bulunan, yaratıcı tutum ve davranış biçimidir. Bu ikinci tür yaratımda ortaya bir ürün çıkmayabilir.

Görüldüğü gibi birinci türdeki yaratıcılık, bir yeti ve yetenek işi iken, ikinci tür yaratıcılık bir karakter özelliğidir. Görme, algılama ve tepki verme yetilerinin işlenmesiyle bu da geliştirilebilmektedir.

Yaratıcı bir süreçte rol oynayan yetilere, gerek yaratıcı süreçte ve sonunda ortaya çıkan üründe aranan niteliklere bakılırsa, yaratıcı olguda, hem duyu, duyum ve duygulara dayalı duyuşsal süreçler, hem de bilişsel ve düşünsel etkinlikler rol oynamakta ve bunlar gerek bilinçte, gerekse bilinç eşiği, bilinçdışı ve hatta bilinç-altı düzeylerde yer almaktadırlar (San, 2008: 15-16).

2.1. YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Yaratıcılık tanımlarında da görüldüğü gibi yaratıcı bir kişilikte öncelikle merak, sabır, buluş yapma yetisi, serüvenci düşünme, imgelerle düşünebilme ve imgelemci olabilme, deney ve araştırmalardan kaçmayan ve sentezci yargılara varabilen bir kişilik göze çarpmaktadır.

Bu özelliklere ek olarak Guilford gibi çeşitli araştırmacılar, yaratıcı bir kişilikte en önemli özelliklerden birinin, öğrenmeye hazır olma, ilgili olma durumunu

da eklemektedirler. Ayrıca; dilde (sözcük kullanımında), çağrışımlarda, düşünsel alanda ve anlatımda (ifade) akıcılık özelliğini ısrarla katmaktadır. Düşüncede esneklik ve özgünlük, sorunlara karşı duyarlılık yanında Guilford yakınsak ve ıraksak düşünme biçiminden söz etmekte, yaratıcılıkta ıraksak düşünmenin önemli rolünü vurgulamaktadır (San, 1980: 177-190).

2.2. YARATICILIĞI ENGELLEYEN ETMENLER

Bireyin kendi yaşam alanından başlayarak, içinde bulunduğu ortama olan düşünsel ya da üretimsel her türlü katkısı olarak ifade edilebilen yaratıcılık olgusu yine bireyden ve bireye etki eden çeşitli çevresel, birey kaynaklı faktörlere bağlı olarak aktif hale geçememekte, hatta hayatının çok büyük bir bölümünde pasif bir yeti olarak kalabilmektedir. Bireylerin yaratıcılığına olumsuz etki yapan faktörleri şu şekilde sıralayabilmek mümkündür.

İçsel özgünlükten yoksun olma; üzerinde çalıştığı alan, konu hakkında yeterli bilgi sahibi olamama, dış koşullardan ve dış ilişkilerden güvenli olamama, yanlış yapmaktan, yenilgiye düşmekten, ala edilmekten korkma, baba, öğretmen gibi belli bir otoriteye bağımlı olma, aşırı mükemmeliyetçi olma, eğitim ve öğretim hayatı süresince akıl ve mantıktan yana ağırlıklı, sağ beyne yönelik yani akademik zekaya dönük bir sistemden geçmiş olmak. Bunların aksine tek başına hırs, bir güdüleme olarak başlangıçta olumlu bir etmen ise de, en yetkin, en iyi, en başarılı olma tutkusu biçiminde gelişince de engelleyici olabilmektedir.

Bununla birlikte yaratıcılık yetisinin sadece çok özel, az sayıda kişinin sahip olduğu bir özellik olduğunu sanmak da yaratıcılığı engelleyen bir faktördür. Ayrıca yetişmekte olan erkek çocuklar ve erkek gibi, ona benzer ve eşit yetişmek isteyen kızlar için de geçerli olmak üzere, yaratıcılığı, onun müzik, şiir, resim gibi alanlarıyla ve bu alanların imgesel, hayalci, düşlemci, renkçi, duygusal boyutlarıyla özdeş sayarak, feminel (dişice) ilgilerle bir sayma da birçok toplum için yaratıcılığı engelleyen bir etmen olmaktadır (San, 2008:15-16).

2.3. SANATSAL YARATMA

Sanatsal yaratıcılık Amerikalı yazar Conrad'ın söylemiyle; duyum, algı, duygu, imgelem ve kavramları içine alan bir yaratıcı arama, araştırma, bulma süreci içinde, etkili ve uyumlu bir mecazın doğuşudur. Mecaz kelimesi (metaphor) Türkçede “eğretilem” denilen, anlam aktarımı ya da benzetme yoluyla elde edilen yeni düzenlemeleri, yeni formları ve kavramları ifade etmektedir. Bir müzik parçası, duygu ve düşüncelerin notalara aktarılmasıdır. Bir resim, kendini oluşturan çizgi, renk, form ve kompozisyonu ile oluşturulmuş uyumuyla taşıdığı anlamı, aynı zamanda izleyicisine de aktaran bir mecazdır. Van Gogh'un ağaç kökleri ya da bir çift eski pabuç resimleri yaşam kavgasının mecazi anlatımlarıdır.

Sanatsal yaratıcı süreç, imgeler ile düşünmeyi kapsar. İnsan algılarının doğal gereği olarak imgeler sanatçının zihninde, başlıca dış dünya yoluyla meydana gelir. Dolayısıyla her sanat eserinde, özellikle de plastik sanat dallarında, gerçeklikten nesnel olarak edinilmiş anlıksal, duyuşsal ve görsel izlenim öğeleri yer alır (San,2008:26).

3. ÇOCUK RESMİ

Resim, iletişimin en etkili ve önemli yollarından biridir. Pek çok araştırmacı konuşmadan önce resmin var olduğu fikrine sahiptirler. Dolayısıyla resim ve çocuk birbirini tamamlayan ve sürekli değişen dinamik olgulardır. Ancak çocuğun kişisel ve sosyal ihtiyaçları bazı sanatsal sembolleri kavramalarıyla yakından ilgilidir. Çünkü çocuğun yaptığı çizim ve boyama işlemleri sonucunda oluşan lekeler, çizgi ve şekiller iletişimin belirtileridir (Artut, 2004: 24).

Çocuk resimleri ile ilgili araştırmalar akıl hastalarının resimlerine artan ilgiyle ve Freud ve Jung'un çalışmalarının artan yünüyle ortaya çıkmıştır. Cooke 1885 yılında, sanatsal gelişimin evrelerini tanımlayan bir makale yazmıştır. Ricci 1887 yılında, İtalyan çocukların resimleri üzerine gözlemlerini yayınlamış ve ilk çocuk resimleri koleksiyonunu oluşturmuştur. Burt 1921 yılında, insan resmi çizmeyi birkaç zekâ testinden biri olarak kullanmıştır. Goodenough 1926 yılında ve Haris 1963 yılında, insan figürü çizmede yaşla ilgili normları zekâ yaşıyla ilişkilendirerek

araştırmışlardır. Koppitz 1968 yılında, çocukların yaptıkları insan figürlerinin çocuğun ruhunu yansıttığını ileri sürmüştür (Savaş, 2014:14-15).

Çocuklar kendi dünyalarını simgesel olarak keşfedebilmek için çizerler ve 3-4 yaşında çoğu çocuk gözlemlenebilir simgesel şekillerde gerçeklik hakkındaki fikirlerini sunmak için gereken becerilere hâkim olur (Collado, 1999: 5). Belirli kas olgunluğuna erişen çocuğun yaptığı çizgi ve figür denemeleri, zekâ ve kişilik faktörlerinin yanı sıra çevre ile olan etkileşim ve deneyimler bir çocuğun çizgisini başka bir çocuğun çizgisinden ayıran başlıca etmenlerdir (Yavuzer, 1993: 12).

Çocuk resmi konusunda çalışan bilim insanları, çocukların bildiklerini mi? yoksa gördüklerini mi? çizdikleri konusunu irdelediklerinde, kimi çocukların görünen bir nesnenin görünmeyen kısımlarını da çizdikleri gerçeği üzerinden hareket ederek, çocukların bildiklerini çizdikleri görüşünü ortaya atmışlardır. Gerçekten de çocuklar hangi bakış açısında olduklarını önemsemeden, karşılına konulan nesnelere, ben bunun biliyorum dercesine, bütün özellikleriyle çizdikleri görülür.

Arnheim küçük öğrencilerin birçok nesne yerine geçen ayırmsanmamış simgeler çizmesini değerlendirirken; “bu resimler hiçbir zaman nesnenin bir tıpkı örneği değil, yapısal eşdeğeridir” der. Bu sebeple çocukların çizdikleri dört bacaklı bir top, köpek, koyun ve hatta at yerine geçebilmektedir. Çünkü küçük çocuk kağıt üzerindeki görsel bir nesnenin doğadakinin son derece farklı durabildiğinin gerçeğini kendiliğinden keşfeder ve anlar. Daha sonra yaptıkları çizimler üzerinde eklemeler yaparak onları belirginleştirebilmeyi öğrenebilirler. Eğitimcilerin yardımıyla da, özellikle de önemli baş yapıtların öğrencilere gösterilmesi, tanıtılmasıyla, çocuklar resim yapma yeteneklerini geliştirebilmektedirler (Buyurgan-Buyurgan, 2012:24).

Çocuk olgunlaştıkça bildiklerine gördüklerini, gördüklerine bildiklerini ekleme konusunda gelişme gösterirler. Gördükleri nesnelere ve objelerden çıkardıkları anlamlar zamanla zenginleşir. Böylece gelişme ayırmsanmamıştan, görsel ayırmsamaya doğru olurken, çocuk çevresindeki dünyaya ilişkin birçok niteliği de kavramaya başlar. Bu öğrenme sürecinde bir süre sonra, yalnız somut nesnelere ile ilgili kavramları değil, soyut kavramları da öğrenir. Ancak, çocuk da sanatçı gibi öğrenebildiği en somut kavramı bile görsel anlamda somutlaştırarak anlatır. Bu

düşünme biçimi, görsel sanatlarda gereç üzerinde düşünmeyi, gerecin sınırlılıkları ve olanakları içinde değerlerle düşünmeyi ve sorun çözmeyi sağlar. Çocuğun resimlerinde görülen bir soyutlama değildir. Onların dünyayı algılayış biçimlerinin imgelerine bağlı, algısal genellemelerdir. Çocuk, bedensel, ruhsal, zihinsel, toplumsal gelişimine paralel olarak da gelişir. Algıları güçlendikçe, öğrenme arttıkça resimlerinde gözle görülür farklılıklar ortaya çıkar (Buyurgan-Buyurgan, 2012: 16).

4. ÇOCUKLARIN GÖRSEL GELİŞİM BASAMAKLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Çocukların yaş düzeyleri doğrultusunda içinde buldukları gelişim evreleri nasıl fiziksel, duygusal, sosyal ve düşünsel değişimler gösteriyorsa, görsel algı ve becerilerinde de gözlemlenebilir bir değişim mevcuttur. Bu evreler (dönemler) beşe ayrılır. Lowenfeld, çocuğun çizgisel gelişim basamaklarını aşağıdaki şekilde gruplandırmıştır.

- Karalama Dönemi (2-4 yaş)
- Şema Öncesi Dönem (4-7 yaş)
- Şematik Dönem (7-9 yaş)
- Gerçekçilik Dönemi (9-12 yaş)
- Doğalcılık Dönemi (12-14 yaş) (Artut, 2002: 209)

4.1. ŞEMATİK DÖNEM (7-9 YAŞ)

7-9 yaş dönemini kapsayan şematik dönem, çocukların ilköğretim çağının ilk kademesine adım attıkları başlangıç yıllarına karşılık gelir. Şematik dönem çocuklarını iyi analiz edebilmek için, şematik dönemin özelliklerine ve şema öncesi dönem ile şematik dönem çocuklarının resimlerinin karşılaştırmalı incelenmesinin yapılması gerekmektedir.

4.1.1. Şematik Dönem Özellikleri

Fiziksel özellikleri bakımından enerjileri son derece yoğun olan, pek çok etkinlikte kendisini yoracak şekilde (enerjiyi harcama davranışı), aktif katılıma önem verme hali, şematik dönem çocuklarının özelliklerindedir.

Bu durum gözetilerek iyi planlanmış sanat etkinlikleri ile sanat eğitiminin değerini ve önemini kavrama kapsamında, öğrenilenlerin kalıcılığı ile derslere kazandırılabilir. Duygusal gelişim kapsamında empati kurma becerisi artmış, küçük gruplar halinde oyun oynama ve etkinliklere katılma şeklinde sosyal davranış özelliği gösteren şematik dönem çocukları yine bu durum gözetilerek iyi planlanmış sanat etkinlikleri ile sanat eğitiminin değerini ve önemini kavrama kapsamında, öğrenilenlerin kalıcılığı ile derslere kazandırılabilir. Ayrıca bu dönem çocukları, bilişsel gelişim özellikleri söz konusu olduğunda sözel iletişim kurmayı seven, kavramlar, nesnelere ve olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi bakımından mantıksal bağlar kurabilen özelliklere sahiptirler.

Şematik dönem, çeşitli sanatsal etkinliklerle kazanılan bir gerçeğin kesin bir tanımınıdır. Bu dönemde çocuk, artık toplumun bir üyesi olduğunun farkındalığını yaşar. Çevresiyle, dış dünyasıyla ilişkisinin zenginleştiği bir dönemin başlangıcıdır. Dolayısıyla kendini çevrenin bir parçası olarak görüp, yapacağı her şeyi buna bağlamaktadır. Bedensel ve ruhsal değişkenliklerin etkisiyle ortaya çıkan ruhsal ve coşkusal duyarlılıklar çeşitli sanatsal etkinliklerine yansır. Resimlerinde kullanılan figüratif değişkenlikler ve esneklikler abartılı bir şekilde görülebilir. Ayrıca çocuğun zihinsel gelişimi artistik başarısını etkileme düzeyi bu yaşlarda kendini hissettirebilir (Artut, 2002: 221).

Çocukların dış gerçekliği, gördüğü gibi değil, fakat düşündükleri ve bildikleri gibi sanatsal üretimlerine aktardıkları bilinen bir olgudur.

Sembollerin tanımlanmasında, algılanmasında, çocuklar arasında bazı farklılıklar görülür. Bu durum, çocuğun kendi deneyimlerinde kuvvetle en çok etkilendiği obje tarafından belirlenmektedir. Bu objeler; çiçekler, hayvanlar, çeşitli eşya ve insanlar olabilir. Fakat ortaya çıkan semboller çoğunlukla bir insan figürünü tanımlamaktadır. Çocuk bir defa bir sembolü elde ettikten sonra onun üzerinde çok çalışır ve aynı kategorideki bir çok benzerini yapar. Dikkatsiz bir gözlemciye her sembol bir öncekinin tekrarı gibi gözükebilir. Fakat durum çoğunlukla böyle değildir. Çocuk çalıştıkça, tanımladığı obje hakkında düşünmekte ve böylece sembol gittikçe daha tanımlanır bir forma girmektedir (Gaitskell, Hurwitz, akt. Artut, 2002: 222).

Çocuklarda yaş ilerledikçe dikkat yoğunlaşmalarının doğal bir sonucu olarak, gerçeklikle kurulan ilişki kapsamında resimlerine daha ayrıntılı ve gerçekçi bir anlayışın yerleştiği gözlemlenir. Dolayısıyla şematik dönem çocuklarının

resimlerinde, gerek çizgi kullanımı ve varlıkların orantılarına dikkat etme, gerekse renk ve mekân algısı kapsamında bir önceki dönem olan şema öncesi döneme göre bir dizi farklılıklar gözlemlenir. Bu farklılıkların daha iyi anlaşılabilmesi için her iki dönemin karakteristik özelliklerini karşılaştırarak incelemek gerekecektir.

4.1.2. Şema Öncesi Dönem ve Şematik Dönem Çocuklarının Resimlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi

7-9 yaş çocuklarının, bir önceki dönemi “Şema Öncesi Dönem” olarak adlandırılır ve bu dönem, 4 ve 7 yaş aralığındadır. Özellikle 4-6 yaş çocukları, canlı ve cansız varlıkları resimlerinde (çizimlerinde) ortaya koymada şema (kalıp -simge-) arayışları içerisindedir. 4-6 yaş çocuklarının günün değişen saatlerinde veya başka zaman dilimlerinde yaptıkları resimlerde şema arayışları rahatlıkla gözlemlenir. Şema öncesi dönem çocukları, nesnelere ve olaylar arasındaki ilişkilerin nedenlerini anlamasa bile kendi dünyasına göre onları ilişkilendirir. Canlandırmak istediği obje yada kavramlarla ilişki kurma kaygısı yaşar (Artut, 2002: 215). Örneğin; gündüz vakti bir insan figürü resmetmeye çalışan “Şema Öncesi Dönem” çocukları, insan kafasında “dairesel” bir şekil (şema) gövdede ise dikdörtgene benzer bir şekil kullanırken, günün diğer zaman dilimlerinde veya başka günlerde, bu durum tersine dönebilir ve yine bir insan figürü resmetmeye çalıştıklarında, kafada “dikdörtgen” şeklini, gövdede ise dairesel bir şekil kullanabilirler. Çizgilerinde karalama döneminden kalma kararsızlıklar vardır. Böylesi bir somut örnek, onların tam da bir şema arayışı içerisinde olduklarının işaretidir. Bunlar ilk benzetme çabalarıdır (San, akt. Abacı, 2005: 46). "4 yaşlarında resimlerinde ‘çöp adam’ diye tanımlanan çizimler görülür" (Abacı, 2005: 46). "6 - 7 yaşlarında insan çizimlerinde geometrik formlardan yararlanırlar" (Abacı, 2005: 46). Tam da Şematik dönem içerisinde yer alan 7-9 yaş çocuklarının canlı ve cansız varlıkları çizimleri aracılığıyla ortaya koymada şemalar kullanma bilgi ve becerileri daha da belirgin hale gelir.

Örneğin, "çocuğun resimlerinde belirli bir sembol ortaya çıkmadan önce, çocuk çoğunlukla tutarlı bir şekilde benzer işaret veya şekilleri defalarca yapmıştır... Çocuk, bu becerileri sonucunda; bir daireyi işaret ederek “Bu bir adamdır” diyebilir. Dolayısıyla sonuçta istendik bir sembol-şema oluşmuş olur" (Artut, 2002: 221).

Şema öncesi döneme göre çizgilerini daha kararlı şekillerini ise daha keskin (anlaşılır) hale getiren şematik dönem çocuklarının, bir varlığı resimlemedeki orantı anlayışı da yine bir önceki döneme göre daha gerçekçi hale gelir. Örneğin insan figürüne yönelik resimlerde kafa, kollar, eller, bacaklar ve ayaklar, gövde ile ilişkilendirilirken, gerçekçilik yönünde bir tutarlılık gözlemlenir. "Teknoloji ve analize ilginin arttığı görülür. Çizim ve boyamada önemli parçaların abartılarak gösterilmesi, önemsizlerin ise yok edilmesi fark edilir" (Artut, 2002: 223). Şema öncesi dönemdeki çocukların renk kullanımı, imgesel düşünmenin doğal bir sonucu olarak (görünen gerçeklikten bağımsız bir şekilde) canlı (saf) ve parlak bir yapıya sahiptir. Örneğin ağaç gövdeleri mor renkte boyanırken, gökyüzü kırmızıya boyanabilir.

Şematik dönem çocuklarında ise dış gerçekliğin, gerçekliği yakalama yönünde daha dikkatli ve ayrıntılı bir renk kullanım tavrı vardır. Örneğin ağaç gövdelerinde artık kahverengi rengi, dallarda ve yapraklarda yeşilleri, gökyüzünde ise mavi rengi kullanabilirler. "Dekoratif süsleme ve renk kullanımı etkindir, özel durumların dışında genellikle canlı renkler tercih edilir. Tekrarlardan oluşan boyama ve çizime ilişkin bir güven duygusu oluşur" (Artut, 2002: 222).

Şema öncesi dönem çocuklarında mekân algısı oluşmaya başlar. Canlı ve cansız varlıkları resimlerken artık, varlıkları resim yüzeyinin üst kısımlarına taşımadıkları (figürlerin adeta havada asılı kalmadıkları), resimlerindeki varlıkları, kâğıdın alt kenar çizgisine dizdikleri gözlemlenir. Şematik dönem çocukları ise 7 yaşından itibaren yeri ve göğü ayıran çizgiyi resim yüzeyine yerleştirebilmekle birlikte, yüzeye boydan boya attıkları yatay çizgilerle, figürlerin içerisine yan yana yerleşebilecekleri dikdörtgen (şerit şeklinde) hücreler açarlar. "Resimde planlama-kompozisyon duygusu belirgindir. Gizli perspektif ekileri görülür. Mekân kavramı gelişmiştir, figürler tasarlanan mekanlarla özdeşleştirilmiştir" (Artut, 2002: 223).

Gerek şema öncesi dönemde, gerekse şematik dönemde, form (3 boyut) algısının değil, fakat şekil (2 boyut) algısının var olması, her iki dönemin karşılaştırılması kapsamında gözlemlenen ortak bir özelliktir. Şematik dönemde insan figürleri, profil yada cepheden gösterilir. Şemalar geometrik şekillere benzer

(gövde dikdörtgen, baş daire, etek üçgen gibi). En önemli figüratif konuların başında; yakın çevresi, kendisi, ailesi ve arkadaşları gelir.

Şematik dönem çocukları, artık cinsiyet ayrımının farkındadırlar. Özellikle kız çocuklarını ve kadınları resimlemede kullandıkları önemli kalıplardan birisi de “elbise gövde”lerdir. Elbise gövde şeması (kalıbı); omuzlardan başlayıp, yaklaşık diz kapaklarına kadar etek şeklini alarak iner. "Figürlerde cinsiyet ayrılığında kaynaklanan ayrıntılar belirgindir (kirpikler, dudak boyaları, kırmızı yanaklar, yüzük, kolye, sigara ve şapka gibi.)" (Artut, 2002: 223). Her ne kadar bu iki dönemde de çocuklar, “iki boyutlu düzlemde, üç boyutluluk etkisi yaratan optik yanılsama teknolojisi” olarak tanımlayabileceğimiz perspektif olgusunu, resim etkinliklerinde ortaya koyma yönünde henüz belirli bir bilgi, beceri ve anlayışa sahip olmasalar da, şematik dönemdeki bazı çocukların çalışmalarında yer-yer gizli perspektif görülür.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARIN SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN KATKILARI

1. SANAT EĞİTİMİNDE GÖRSEL TASARIM ELEMANLARI VE İLKELERİ

Görsel tasarım elemanları ve ilkeleri, görsel sanatlarla ilgili ürünlerin ve sanat yapıtlarının mantığını, yasasını veya sistemini ortaya koyan olmazsa olmaz unsurlardır. Başka bir deyişle, bu elemanlar ve ilkeler, görsel sanatlarla ilişkili tüm yapıtların veya ürünlerin varlık nedenidir. “Görsel Yazarlık” ortaya koyabilmenin, dolayısıyla “Görsel Okurluk ”sürecine olanak sağlamanın temelinde, “Görsel Cümleler”in kurulması ya da var edilmesi gerçeği yatar. Görsel tasarım elemanlarının (Sanatsal Düzenleme Öğeleri),tasarım ilkeleri (Sanatsal Düzenleme İlkeleri) kapsamında bir mantık, yasa veya sistem oluşturma yönünde bir araya getirilmesi, görsel cümlelerin kurulmuş olması anlamına gelir. Araştırma kapsamında bu elemanlar ve ilkeler ayrı ayrı incelenmiştir.

1.1. GÖRSEL TASARIM ELEMANLARI

Tanımlanması en zor kavramlardan biri olmasına rağmen, hakkında en çok tanım yapılan kavramlardan biri de, şüphesiz sanat olgusudur. Bununla birlikte, sanatın doğasına yönelik tanımların pek çoğuna bakılıp incelendiğinde, temelinde duygu, duyum, düşünce ve tasarımların aktarılmasının altının çizildiği görülür. Bu bağlamda, görsel tasarım elemanları; malzemesiyle iletişime geçip, malzemenin kullanım olanaklarını, ifade olanaklarına dönüştürmüş sanatçının ve üreticinin, duygu, duyum, düşünce ve tasarımlarını görünür kılma (dışlaştırma, nesneleştirme,

somut hale getirme) amacıyla, üzerine ruh ve beyin yüklediği kavramlardır. Sanatçının ve üreticinin düşünceleri, bu kavramlar aracılığıyla dışlaşarak (nesneleşerek) “Görsel Düşünceler” haline gelir. Dil bilimden yola çıkılarak bir benzetme yapılırsa, görsel tasarım elemanları; bir cümle içindeki özne, tümleç, sıfat ve yüklem gibi işlevler yüklenmiş kelimeler gibidir. Dolayısıyla bu kavramlar, görsel okur yazarlığın gerçekleşebilmesini sağlayan görsel cümlelerin kurulmasındaki ön koşuldur. Nokta, çizgi, örüntü, leke, ton ve doku ilişkileri, renk, şekil, form ve uzam/mekan kavramları, görsel tasarım elemanları olarak sıralanabilir.

Nokta kavramı veya elemanı, sanatsal tanımı yönüyle; yükseklik, uzunluk ve genişlik (kalınlık) boyutu olmayan, yani boyutsuz, grafik, sembolik, soyut (doğada var olmayan) bir zihin nesnesidir. Bilim alanları ile ilişkileri bakımından, bilimsel tanıma da sahiptir (geometri, haritacılık ve dil bilim). Durağan, başka bir deyişle sabit bir yapıya sahiptir. Işık bilimi açısından renk kavramı incelendiğinde beyaz renk, ışığın kendisi (aydınlık) ve siyah renk de, ışıksızlık (karanlık) anlamına gelmektedir. Fakat nokta elemanı ne ışığı ne de karanlığı temsil eder. Dolayısıyla değeri, gri (siyah+beyaz) renktedir. Bu yönüyle, görsel algıda odaklanma etkisi yaratır. Algılayan kişi, görsel algısını bir nesneye yönelttiğinde ve bu nesnenin, algılayanın görme duyusundan gittikçe uzaklaşmasıyla birlikte, boyut olarak küçülmesi kaçınılmazdır. Nesnelere küçüldükçe, nesne yapıları (formlar) önce şekil halinde lekeler, sonrasında çizgi etkisine yakın lekeler ve nokta etkili lekeler, en son aşamada da noktalara dönüşürler. Dolayısıyla, nokta elemanı doğa da somut bir varlık olarak bulunmasa da, pek çok dış gerçeklik varlığı(nesnesi),boyutunun küçülmesi yönünde, nokta çağrışımına yol açabilir. Sanat tarihi boyunca, anlatımcı, betimlemeci, idealist, akademik, realist sanat anlayışlarının yapıtlarının yanı sıra, modern sanat akım ve anlayışlarında ortaya konmuş yapıtlarda da (hem de işlevlerinin artması yönüyle) öne çıkışı söylenebilir.”Neo Empresyonizm (Puantilizm)”, “Fovizm”, Soyutlamacı Sanat”, “Soyut Sanat” anlayışları ve” Güncel Sanat” kapsamında üretilen yapıtlar, bu duruma örnek olarak verilebilir. Nokta elemanı, Çizgi elemanına yol açtığı gibi, yan yana gelerek yarattığı örüntülerle (leke aracılığıyla ton, modle ve doku) yüzey tanımlama özelliğine de sahiptir.

Benek kavramı, noktanın büyüğü şeklinde tanımlanabilir. Çocuk resimlerinde ki tüm görsel gelişim basamaklarında, (özellikle Karalama Dönemi ve Şema Öncesi

Dönem başta olmak üzere), nokta elemanına rastlamak mümkündür. Çocukların, küçük yaşlardan itibaren, öncelikle devinişsel gereksinimleri doğrultusunda, resim çalışmalarında nokta ve benek elemanını kullanma tavrı ,yaşlarının ilerlemesiyle birlikte sezgisel ve bilişsel gereksinimlerle, bu elemanı sanat çalışmalarında kullanmaları şeklinde devam eder.

Çizgi kavramı ya da elemanı, sanatsal tanımı yönüyle; gruplar halinde yan yana gelen noktaların birleşmesinden oluşmuş ve sadece uzunluk boyutu olan, grafik, sembolik, soyut bir zihin nesnesidir. Elimizdeki çizici gereci belirli bir yüzeye (kağıt, ahşap, duvar, vb.) temas ettirdiğimizde ve bu gereci herhangi bir yöne doğru hareket ettirdiğimizde ortaya çıkan iz, bizi çizgi elemanına ulaştırır. Çizginin bilim alanları kapsamında var edilmiş, bilimsel tanımları da mevcuttur (geometri, haritacılık ve dilbilim). İnsanlığın tarih öncesinden, günümüze kadar uzanan tüm uygarlaşma sürecinde, çizgi kavramı yada elemanı, belirleyici değerini ve ağırlığını duyurmuştur. Tarih öncesi mağara duvarlarına yapılmış resimlerden, güncel sanat yapıtlarına, en eski tasarım nesnelere kadar çizgi elemanı, işlevsel ve belirleyici yönüyle değerini ortaya koymuştur. Dolayısıyla çizgi kavramı, insanın uygarlaşma ya da insanlaşma sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Tüm görsel sanatlarda (yüzey, hacim ve mekan sanatları), düşüncelerin, görsel düşünce veya bir ürün olarak dışlaşmasında, çizgi elemanının önemi ve grafik, sembolik değeri yadsınamaz. Çizgi elemanının çeşitleri bakımından, yön bakımından, uzunluk - kısalık bakımından, aralıkları (sık, seyrek) ve bizde bıraktığı psikolojik etkileri bakımından, çok yönlü karakteristik özellikleri bulunmaktadır.

Ayrıca çizgi elemanının, sanatsal anlatım içerisinde pek çok işlevi mevcuttur. Bu işlevler; etraf çizgisi (kontur) oluşturma, örüntüler aracılığıyla leke yüzeylerine (dolayısıyla ton, modle, doku tespitlerine) yol açma, tek başına plan etkisi oluşturma, motifleri birbirine bağlama, ton ve renk alanlarını birbirinden ayırma, optik yanılsama teknolojisi (çizgi perspektifi) ortaya koyma, bir sanatsal kurgunun geometrik bölüntülerini ve alan organizasyonunu oluşturma şeklinde sıralanabilir. Çizgi, her ne kadar doğada bulunmayan, sembolik ve grafik bir zihin nesnesi olsa da, doğada çizgiyi çağrıştıran pek çok varlığa rastlamak mümkündür. Bir ağacın yapraklarında ki damarlar, tren yollarının yapısı, elektrik direklerinin telleri gibi. Görsel algımız, bir varlığın üç boyutuna (uzunluk, yükseklik, genişlik) takılıp

kalmıyorsa, başka bir deyişle o varlığın uzunluğu kapsamında, başından sonuna kadar bir hareket izliyorsa, bu özelliğinden dolayı, çizgi çağrışımı uyandırdığını söyleyebiliriz.

Örüntü, leke, ton ve doku elemanları, birbirlerine yol açmaları bakımından, bir arada incelenmesi gereken kavramlardır. Örüntü: Nokta, çizgi, darbe (nokta ve çizgi karışım özelliğini bir arada taşıyan), pürüzsüz, pürüzlü yüzey ve renk elemanlarının birim alınıp, çoğaltılmasıyla oluşturulmuş alan olarak tanımlanabilir. Örüntü, 'örgü' adıyla da bilinmektedir.

Leke ise bir sanatsal çalışmada, üzerine işlev yüklenmiş örüntü olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla ne kadar örüntü tipi varsa, o kadar leke tipi vardır. Noktalı örüntüler noktasal lekeler, çizgili örüntüler çizgisel lekeler, darbeli örüntüler darbesel lekeler, düz pürüzsüz örüntüler pürüzsüz lekeler ve pürüzlü örüntüler de pürüzlü lekeler yol açar. Lekenin, yüzey tanımlamak, ton tespiti yapmak, ışık gölge aracılığıyla hacim ortaya koymak (modle) ve varlıkların (doğal, yapay) dokularını tespit etmek, şeklinde sıralanabilecek işlevleri vardır.

Ton, leke aracılığıyla görünüm kazanan bir kavramdır. Dolayısıyla lekenin bir işlevidir. Bir rengin ışıktan yararlanma durumuna göre almış olduğu açıklık koyuluk derecesidir. Başka bir deyişle, renk içerisine siyah ve beyaz katılmasıyla oluşur. Her varlığın öz renginin içermiş olduğu bir öz tonu vardır. Bir varlığın öz ton hali, ışık kaynağının niteliğine, şiddetine ve yönüne göre değişiklikler gösterip değer alır. Bu değere valör (value) denir. Fransızca kaynaklı bir kavramdır.

Doku: Birim tekrarlarının getirdiği sistemli çoğalma ile çeşitli varlıkların dış yüzey yapısını oluşturan bir elemandır. Yüzey sanatlarında, lekenin bir işlevidir. Resmin kendi örüntüsüyle, yani dokusuyla, dış gerçeklik varlıklarının dokusunu ya da örüntüsünü birbirine karıştırmamak gerekir. Özellikle yüzey sanatlarında (örneğin: resim), belirli bir örüntü tipinin, leke elemanına dönüştürülmesiyle beraber, bu lekelerin yüzey tanımlama işlevi doğrultusunda, dokulara yol açma özelliği vardır. Pürüzlü, pürüzsüz, noktalı, çizgili, darbeli dokular, bu duruma örnek olarak verilebilir. Dış gerçeklik varlıkları, yapılarına göre doğal ya da yapay dokular olarak tanımlanır. Doğal varlıkların doğal dokusu varken, yapay (insan üretimi olan) varlıkların da, yapay dokusu vardır.

Dokular, gerçek dokular ve görsel dokular olmak üzere, iki türlü incelenebilir. Gerçek dokular, dokunma duyusuyla algılanabilecek şekilde, somut bir gerçeklik taşıırken, görsel (taklit) dokular ise gerçek dokuların bir yanılması oluşturur. Örneğin: ayrıntılarını görebileceğimiz yakınlıkta fotoğrafı çekilmiş bir köpeğin tüylü dokusunu, her ne kadar dokunma duyumuzla algılayamasak da, bu dokular fotoğraf yüzeyinde taklit edilmesi bakımından, bir yanılma ile görsel algımızda etki bırakır.

Biçim, şekil ve form elemanları, ilişkileri ve farklılıkları açısından bir arada düşünülmesi gereken kavramlardır. Şekil: Sadece yükseklik ve uzunluk boyutu olan bir elemandır. Dış gerçeklikte bulunması yönüyle, gölge durumunda tanımlanır. Formlar, sadece dış kenarlarından oluşmuş tek renk bir yüzey olarak tanımlanmaları yönünde silüet halini alır. Dış gerçeklikte nesnelerin gölgeleri de silüettir. Soyut zihin nesnesleri olan geometrik yapılar da (üçgen, daire, dikdörtgen vb.), şekil olarak tanımlanır. Oysa form kavramı, üç boyutu (uzunluk, yükseklik ve genişlik) olan tüm varlıklar için kullanılır. Geometrik formlar (küp, silindir, koni vb.) bu duruma örnek olarak verilebilir. Biçim elemanı ise, bu kavramlar arasında kapsayıcı olanıdır. Başka bir deyişle, hem şekiller hem de formlar biçim olarak tanımlanabilir. Biçim: Şeklin ya da formun içinde bulunduğu duruma işaret eder. Dolayısıyla sanatsal kullanımı, bir şeklin ya da formun sanat düzleminde yorumu olarak karşımıza çıkar. Şekiller ve formlar, organik, inorganik ve geometrik olarak ayrılabilir.

Uzam ya da mekan kavramı, dış gerçeklik dünyası söz konusu olduğunda, tüm varlıkların içinde bulunduğu somut bir boşluktur. Dolayısıyla nesnelerin ya da varlıkların, boyut kavramı ile ilişkili olup, önünü, arkasını, yanını, üstünü, altını ve nesnenin doğasına göre gerektiğinde içini kaplayacak bir yapıya sahiptir. Sanat alanında iki tür uzamdan bahsetmek mümkündür; somut ya da gerçek uzam ve yüzeysel uzam. Somut uzam, her ne kadar hacim (seramik, heykel) ve mekan (mimari) sanatları ile ilişkili olsada, yüzey sanatları bakımından iki boyutluluk etkisiyle, baskı ve kabartma resim açısından da düşünülebilir. Bunun yanısıra, resim ve geleneksel sanat (hat, minyatür vb.) alanları ise doğası gereği, sadece varlıklarını ortaya koyabilecekleri bir yüzeye (kağıt, ahşap yüzey, tuval vb.) ihtiyaç duyarlar. Dolayısıyla bu sanatlar, "Yüzey Sanatları" olarak tanımlanır. Uzam, geleneksel akademik sanatlarda "mekan" kavramı ile tanımlanır. Dolayısıyla geleneksel sanatlarda, mekan-nesne ya da mekan-figür ilişkileri bir sorun olarak ele alınmıştır.

Oysa modern sanat anlayışlarında uzam, mekan kavramı yerine "espas" (boşluk) olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla modern sanatlar, espas (boşluk) ve mas (kitle) ya da doluluk ilişkisini, bir sorun olarak ele almıştır.

Güneş ışığı, görme duyumuzun kaynağıdır. Dolayısıyla renk algımız, fiziksel olarak güneş ışığıyla ilgilidir. Başka bir deyişle ışık dalgalarının nesnelere çarptıktan sonra yansıyıp görme duyumuzda bıraktığı etki olarak tanımlanabilir. Işık renkle, boya rengi birbirinden ayırmak gerekir. Işık renk, ışığın dalga boyları ile ilişkili olup, rengin fiziksel özelliğini oluşturur. Boya renk ise rengin kimyasıyla ilişkili olup, renk hammaddesinin (pigment) varlığına bağlıdır. Boya renk anlamında, kırmızı, sarı ve mavi renkler; iki rengin karışımıyla bulunmadıkları için saf ya da ana renkler olarak tanımlanır. Bu üç ana rengin ikişerli karışımları ise, ara renkleri (turuncu, mor ve yeşil) oluşturur. Ayrıca, renklerin sıcaklık ve soğukluk etkileri vardır. Sarı, kırmızı ve turuncu renkler; sıcak renkler olarak tanımlanırken, mavi, yeşil ve mor renkler ise; soğuk renkler olarak tanımlanır. Ayrıca siyah, beyaz ve gri (siyah ve beyaz karışımı) nötr (tarafsız) renkler olarak tanımlanır. Renklerin, sıcak ve soğuk özellikler barındırıp zıt etkiler oluşturmasının yanı sıra, her bir ana rengin, renk çemberinde karşısına gelen ara renkle kurduğu zıtlık ilişkisinden de bahsedilebilir. Mavi ve turuncu, kırmızı ve yeşil, sarı ve mor zıtlıkları, bu duruma örnek olarak verilebilir. Renklerin çeşitli psikolojik etkileri vardır. Kırmızının canlı, harekete geçirici etkisi, mavinin sonsuzluk, yalnızlık kavramıyla ilişki kurması, sarının sıcaklık ve enerji etkisi, rengin psikolojik etkilerine örnek olarak verilebilir. Ayrıca renklerin, toplumlara ve bireylere göre değişen sembolik etkileri vardır. Sanatçılar, amaçları doğrultusunda, renklerin yukarıda sayılan karakteristik özelliklerini kullanmıştır. Bu durum, çocuk sanatında da karşımıza çıkar.

1.2. GÖRSEL TASARIM İLKELERİ

Görsel tasarım ilkeleri, görsel tasarım elemanlarını ilişkilendirerek bir sanatsal ürünün kurgu haline gelmesi amacıyla, mantığını, yarasını, veya sistemini oluşturan prensiplerdir. Tasarım ilkeleri, dil bilimden hareket edildiğinde; kelimeleri ilişkilendirip, onların özne, sıfat, zamir ve tümleç gibi işlevler yüklenmesiyle, cümle denilen mantığı ve sistemi kuran yardımcı unsurlar olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla görsel sanatlarda, görsel okurluğa ve yazarlığa zemin hazırlama, bu ilkeler

aracılığıyla ortaya çıkar. Tekrar etme, değişiklik (çeşitlilik ya da zenginlik), dereceleme (koram ya da hiyerarşi), hareket-ritim, denge, hakimiyet (egemenlik), zıtlık, vurgu (aksan) ve bütünlük (birlik) şeklinde sıralanabilecek kavramlar, görsel tasarım ilkelerini oluştururlar. Tüm görsel tasarım elemanlarında olduğu gibi tasarım ilkelerinde de, ilişkileri yönünde birbirini bütünleme özelliği vardır.

Tekrar etme, görsel tasarım elemanlarının, bir sanatsal ürün içerisinde çoğaltılmasıyla ilgili bir ilkedir. Dolayısıyla, nokta ve beneklerin, çizgilerin, biçimlerin, tonların, değerlerin, renklerin ve örüntülerin sanat düzleminde tekrar edilmesiyle ilgili bir ilkedir. "Aynı Şekilde Tekrar" ve "Değiştirilerek Tekrar Etme" olmak üzere, iki türlü tekrardan bahsedilebilir. Eğer bir tasarım elemanı, yön ve boyut anlamında da hiç değiştirilmeksizin, yani aynı şekilde tekrar ediliyorsa, bu durum "aynı şekilde tekrar" olarak değerlendirilebilir. Fakat, motifleri oluşturan elemanların boyut, yön, çizgi, ton, biçim ve doku özelliklerinde, küçük değişiklikler yapılıyorsa, bu durum değiştirilerek tekrar etmeyi doğurur. Aynı şekilde yapılan tekrarlar, kurguda hakimiyeti ve bütünlüğü sağlamada önemli bir role sahiptir. Değiştirilerek yapılan tekrarlar ise kurguda zenginliği oluşturur.

Değişiklik, kurguyu oluşturan motiflerin ve bu motifleri oluşturan elemanların zenginleştirilmesiyle ilişkilidir. Bir kurguda doğal biçime sahip motiflerin yanısıra yapay biçime sahip motiflerin de yer alması, değişikliğe örnek olarak verilebilir.

Dereceleme, koram (hiyerarşi) adıyla da bilinen bir kavramdır. Bir sanatsal ürünün mantığı kapsamında, seçilmiş tasarım elemanlarından her birinin kendi zıttına dönüşmesi yönünde kullanılan bir ilkedir. Böylelikle tasarım elemanları, birbiriyle ilişkilendirilmeleri kapsamında kurguda bir derinlik boyutu oluşturur. Motiflerin birbirine bağlanması aracılığıyla ön ve arka planların oluşması, motiflerin büyük-küçük ilişkisiyle çizgi perspektifine yol açması, renk, ton ve doku anlamında ön planda ayrıntılı ve keskin zıtlıklar ortaya koyan motiflerin, arka planlara doğru dereceli bir şekilde ayrıntılarını kaybetmesi, dereceleme ilkesine ilişkin somut örnekler olarak sıralanabilir. Dolayısıyla hava ve renk perspektifleri de, dereceleme ilkesinin kurguda uygulanmasının sonuçları olarak karşımıza çıkar.

Hareket ilkesi ritim ilkesini doğurması bakımından, birbiriyle ilişkili kavramlardır. Görsel tasarım elemanlarının farklı yönlerde dağılması hareketi doğurur. Fakat elemanların, tek bir yön eğilimiyle hız ve zaman vurgusu yaparak çoğalması (tekrar etme) ya da hareket ettirilmesi, ritim ilkesine yol açar. Düzenli, büyüyen ve alternatif ritim olmak üzere üç tip ritimden bahsedilebilir.

Denge ilkesinin, elemanların, kurgu denilen sanatsal ürünün hakimiyet mantığını oluşturmada, önemli bir yeri vardır. Bu ilke çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Boş (espas)-dolu (mas) dengesi, biçim dengesi, ton dengesi, renk ve örüntü dengesi olmak üzere, dört tip dengeden bahsedilebilir. Denge ilkesi, kurguyu oluşturan elemanların, kurgu yüzeyinde birebir eşit dağılımı olarak düşünülmemelidir. Örneğin: ton dengesi, bütün tonların (açık, koyu, orta), aynı miktarda kurguda yer alması anlamına gelmez. Ton dengesi açısından bakıldığında, belirli bir tonun hakimiyeti kapsamında bir denge oluşturulması gerektiği için, ton dengesini, ton hakimiyeti olarak ele almak doğru olur. Bu ilişkiler, diğer elemanlar içinde geçerlidir. Boş-dolu dengesinde, dolunun hakimiyeti, ton dengesinde belirli bir tonun hakimiyeti, biçim dengesinde belirli bir biçimin hakimiyeti, renk dengesinde belirli bir rengin hakimiyeti ve örüntü dengesinde belirli bir örüntünün hakimiyeti, denge ilkesine ilişkin başka örnekler olarak sıralanabilir.

Hakimiyet ya da egemenlik, alımlayıcının (sanatsal ürünü çok yönlü incelemeye alan kişi) görsel algısını, sanat düzleminde bütünlüğe ya da birliğe kavuşturma yönünde önemli işlev gören bir ilkedir. Bir kurguda, en çok tekrar eden elemanlar, kurguda egemenliklerini kurma kapsamında, birliğe ya da bütünlüğe hizmet eder.

Zıtlık ilkesi, yukarıda bahsedilen değişiklik ilkesiyle çok bağlantılıdır. Tekrar etme ilkesinin, her ne kadar kurgu içerisinde önemli işlevleri olsa da, kurguda monotonluğa (tek düzelik) yol açma şeklinde sorunlar doğurabileceği bilinmektedir. İçinde yaşadığımız evren ve doğa, zıtlıkların getirdikleriyle, zenginleşmiş ya da çeşitlenmiştir. Dolayısıyla sanatsal bir ürünün zenginliği ile yaşam ve doğanın zenginliği, birebir ilişkili durumdadır. Zıtlık, böyle bir çeşitliliği ortaya koymada, önemli bir işleve sahiptir.

Başka sanat alanlarını da (müzik), ilgilendiren vurgu (aksan) ilkesi, kurguda alımlayıcının ilgisinin belirli bir noktaya odaklanması yönünde önemli bir işleve sahiptir. Özellikle sanatçılar, amaçları doğrultusunda alımlayıcının ilgisini belirli bir yöne odaklamak istediklerinde, bu ilkedен yararlanırlar. Bir kurguda azınlıkta kalan (çekinik) elemanlar, çoğunlukta kalan elemanlara göre pozitif etki yaratırlar. Dolayısıyla sanatçılar, anlatmak istedikleri doğrultusunda belirli bazı elemanları azınlıkta bırakarak, vurgu ilkesi aracılığıyla, ilginin kurguda belirli bir yöne sevk edilmesini amaçlar.

Bir sanatsal ürünün, gerek hakim elemanları, gerekse zıt elemanları bir araya gelerek, o ürünün mantığını ya da kurgusunu oluşturacak şekilde, bütünlüğe ya da birliğe yol açar.

2. SANAT EĞİTİMİNDE GELENEKSEL YÖNTEMLER

Araştırmanın bu bölümünde sanat eğitiminde geleneksel yöntemler değinilecektir. Bu yöntemler: "Kopya Yöntemi", "Bellek Eğitimi Yöntemi", "Kolaydan Zora Yöntemi", "Müzikli Yöntem", "Psikolojik Yöntem", "Drama (Oyunlaştırma) Yöntemi", "Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi", "Çocuk Sanatı Yöntemi", "Sanat Yoluyla Eğitim Yöntemi", olmak üzere dokuz bölümde incelenebilir.

“Bilindiği gibi bilimde belli bir sonuca ulaşmak için, bir plana göre izlenecek yola yöntem/metot denilir. Sanat eğitiminin de çeşitli amaç ve ilkeler doğrultusunda nasıl gerçekleştirileceği, diğer bir deyişle nasıl öğretileceği sorusu, sanat eğitiminde yöntem sorununu da ortaya koymaktadır" (Yolcu, 2004: 100). ÇASEY'in sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla, her şeyden önce bir sanat eğitimcisinin sanat eğitimine ilişkin temel yöntemleri konusunda kendisini donanımlı kılması gerekmektedir. Sanat eğitime yönelik yöntemler, bu eğitim alanının tarihsel gelişim sürecinde pek çok kereler değişiklik ve çeşitlilik göstermiştir. Günümüz sanat eğitiminde hala geçerliliğini koruyan özel yöntemleri göz önünde bulundurduğumuzda, bu yöntemlerden hiç birinin birbirlerine karşı hiyerarşik bir üstünlük sağlama yönünde ön planda tutulabilecekleri söylenemez. ÇASEY'in gerek sanat tarihi ve sanat eleştirisi basamağına, gerekse uygulama ve estetik basamağına

ilişkin bilgiler vermede, beceri ve anlayış kazandırmada sanat eğitime yönelik temel yöntemlerin devreye sokulması gerekir.

ÇASEY’i doğası gereği, sanat eğitiminin temel yöntemlerinden yararlandığı için, sanatın temel yöntemleriyle birlikte düşünülmemiştir. Yukarıda saydığımız tüm bu yöntemler iyi bir şekilde kavranılırsa, ÇASEY’i kapsamında da bu yöntemlerden, sağlıklı bir şekilde yararlanmak söz konusu olacaktır.

2.1. KOLAYDAN ZORA GİTME YÖNTEMİ

Basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene ilkesine dayanan bu yöntemin mantığına uyacak şekilde, çocuğun yaş düzeyi ve bilgi birikimi de ölçü alınarak, bir ardılık (aşamalı ve sistematik) ilkesi doğrultusunda kolay konu ve tekniklerden daha zor konu ve tekniklere doğru gitmek gerekir.

Çocuğun yapısına uyacak şekilde tanıdığı, bildiği, tecrübe edindiği nesnelere ve yakın çevresinden edindiği izlenimlerden yola çıkılarak sanat eğitime başlamak, bu yöntemin ilkelerindedir (Yolcu, 2004: 102).

2.2. MÜZİKLİ YÖNTEM

Bu yöntem ilk olarak Avrupa’daki (Avusturya-Almanya) bazı okullarda, 1920’li yıllarda uygulanmaya başlamıştır. Yaptırılan çalışmalarda yaratıcılığın geliştirilmesi esas alınır. Sanat etkinlikleri yaptırılacak sınıf ortamı içerisinde, o günkü etkinliğin doğasına uygun olarak seçilen müziğin ortaya koyduğu seslerin, öğrencilerin çalışmalarında kullandığı renkler ve şekillerle bir çağrışım ilişkisine girmesi amaçlanır. Böylesi bir ses, renk ve şekil ilişkisi (özdeşleşmesi) doğrultusunda öğrenciler, yaratıcı güçlerini zorlayarak, iç dünyalarını ifade etme yönünde fırsat bulmuş olurlar.

Sanatsal etkinliklerin çok boyutluluğuyla (çizgi, şekil, renk, doku vb.) müziğin çok boyutluluğu arasındaki ilişki kapsamında, seçilecek müziğin niteliğine dikkat etmek gerekir. Çocukların yaş düzeylerine uygun, özellikle sözsüz (enstrümantal), müziklerin seçilerek dinletilmesi ve dinletilen müziğin sınıf içi iletişimi bozmayacak şekilde ayarlanması gerekmektedir. “Bu yöntemin etkili olması için ayrıca, sanatsal çalışmaların gerçekleştirildiği ortam da önemlidir. Bu bakımdan,

sınıf ya da ışık, sanatsal çalışmaları her yönden destekleyen çeşitli materyaller, ışıklandırma, havalandırma gibi etkenler, çalışmaya uygun bir şekilde düzenlenmelidir" (Yolcu, 2004: 104).

2.3. KOPYA YÖNTEMİ

17. ve 18. yüzyıl da temelleri atılan, 19. yüzyıldan itibaren kendisini iyiden iyiye göstermeye başlayan sanayi devriminin, endüstrileşme ve sanayi hareketlerinin tasarım gereksinimlerine paralel olarak ortaya konmuş bir sanat eğitimi yöntemidir. Kopya yöntemi, sanat eğitimcilerinin şüpheyle yaklaştıkları bir yöntem olmuştur. Bir sanatçının kendi yaratıcı buluşlarıyla ortaya koyduğu yapıtını veya onun tıpkıbasımını, sanat etkinlikleri doğrultusunda kopyalamaya çalışmak, öğrenciye ne tür kazanımlar yükleyebilir? Şeklindeki soru, sanat eğitimcilerini düşündürmektedir.

Kopye [kopya], sanat eğitiminde asla bir amaç olarak görülmemelidir. Ancak sanatsal bazı estetik sorunların çözümünde, teknik, beceri ve bilgilerin geliştirilmesinde bir araç olarak düşünülebilir. Başlangıçta nokta ve karelere ayırarak kopya yapmanın dışında modelden (çeşitli objeler-nesneler) çalışmanın yararlı olduğu bilinen bir gerçektir. Her ne kadar bazı eğitimciler öğrenmenin taklit yolu ile oluştuğunu ileri sürseler de günümüz sanat eğitiminde kopye [kopya], sanatsal öğrenmeyi geciktiren, zorlaştıran, taklit eğilimli, gelecekte yaratıcı, özgün çabalar içinde başarılı olamayan kendine güvensiz bireylerin yetişmesini olanaklı kılabilir (Artut, 2002: 116-117).

2.4. PSİKOLOJİK YÖNTEM

Sanatsal etkinlikler, çocuğun devinim gereksinimlerini karşılamakla birlikte kendi iç dünyasını tanınmasına da olanak sağlar. Bununla birlikte sanat eğitimcisinin, çocuğun psikolojik özelliklerini kavrama noktasında fırsat yakalamış olur. Dolayısıyla "psikolojik yöntem, çocuğun psikolojik özellikleri ön plana çıkarılarak onun tanınmasını ölçü alan bir görüştür. Özellikle çocukların kişilik ve ruhsal yapılarının tanınmasında son derece etkili çağdaş bir yöntem olarak kabul edilebilir" (Artut, 2002: 117).

2.5. BELLEK EĞİTİMİ YÖNTEMİ

Çocuklar, sanatsal etkinlikler söz konusu olduğunda, görsel belleklerine kaydettikleri nesnelere yola çıkarak çalışmayı severler. Çocuklar, bildikleri nesnelere ne derecede iyi kavradıklarını, çevrelerindeki insanlara (aile bireylerine,

öğretmenlerine ve arkadaşlarına) ispat etmek isterler. “Bellek eğitimi yöntemi öğrencilerin katı kurallarla sınırlandırılması yerine, belleğini harekete geçirerek ondan yararlanmasını öne sürmüştür” (Artut, 2002: 117).

2.6. DRAMA (OYUNLAŞTIRMA) YÖNTEMİ

Çocukların yaratıcılıklarının ve hayal güçlerinin gelişimine olanak sağlayacak şekilde “Yaşayarak Öğrenme” fırsatları sunan drama yöntemi, bu yönüyle “sanat eğitimi yöntemleri” içerisinde önemli bir yere sahiptir. Çocukların dilsel ve bedensel becerilerini de harekete geçiren bu yöntem, aynı zamanda onların çeşitli varlıklar, kültürler ve durumlar konusunda bilgilenmelerini ve sosyalleşmelerini sağlar.

Bu tür etkinliklerde, yazılı bir metin olmaksızın, tamamen çocuğun yaratıcı anlatımlarına dayanarak gelişen ve yaratıcı drama olarak adlandırılan oyunlaştırmalarda, herhangi bir metne dayanmaksızın tamamen anlık tanımlamalar yoluyla hayal gücü ve yaratıcılığının gelişimine katkıda bulunulur.... Yapılan drama etkinliğinin ardından, çocukların etkinlikte yaşadıkları yaşantılarla ilgili olarak resim yapmaları, hem öğrendiklerini kavramlaştırmaları hem de yaşadıklarını farklı biçimde ifade etme bakımından anlamlı olur (Yolcu, 2004: 106)

Drama yönteminin uygulandığı sanatsal etkinlikler içinde bulunan çocuk (bir oyunlaştırmamanın karakteri olma ve sorulan sorulara cevap verme yönünde) edilgenlikten kurtulur. Bu oyunlaştırmalar kapsamında çocuk, özdeşleşebileceği (empati kurabileceği) oyuncu karakterler aracılığıyla, içinde bulunduğu insanlık ailesini, toplumu ve her şeyden önce kendisini tanımaya başlar. Böylesi oyunlaştırma etkinlikleri, resimsel üretimler konusunda çocuğu motive eder.

2.7. GÖRSEL ETKİNLİKLER (DEMONSTRASYON) YÖNTEMİ

Öğrencilere, haz alabilecekleri kaliteli eğitim yaşantılarının sunulması doğrultusunda, onları sanatsal etkinliklere motive etmek gerekir. Görsel araçlardan yararlanmak, öğrenmede en etkili yöntemlerden biridir.

Bu nedenle slaytlar, filmler, tıpkı basımlar, sanat eserleri, açıklayıcı levhalar, sergiler vb. araçların çocuklarla karşılaştırılması ve bu yolla amaca yönelik eğitim-öğretim etkinliklerinde bulunulması, sanatsal öğrenmede önemli katkılar

sağlamaktadır. Konu ya da tekniğe yönelik bir bocalama yaşayabilecek öğrencinin, bu durumuna olumlu katkı sağlayabilecek bir yöntemdir (Yolcu, 2004: 107).

2.8. BİLGİSAYAR DESTEKLİ YÖNTEM

21. yüzyıl insanının içinde bulunduğu dönem, hız ve iletişim çağı olarak adlandırılmaktadır. Genel olarak teknolojiadaki hızlı değişimler, eğitim teknolojilerinin de dönüşüme yol açmıştır. Bilgisayar aracının eğitim teknolojisi içinde kullanılması, bu duruma somut bir örnek olarak gösterilebilir.

Çeşitli konulara, olaylara ve nesnelere ilişkin bilgiler vererek çocuklara kazandırılması hedeflenen kavramlar söz konusu olduğunda, çoklu duyu organlarına dayalı eğitim yöntemlerinin önemi bilinmektedir. Hem görsel hem de işitsel ve devinişel görüntüleri devreye sokma işlevini bünyesinde barındıran bilgisayar aracı, eğitim teknolojisinde yeni bir dönemin başlangıcını sağlamıştır. “Bilgisayarın eğitimde kullanılması, esas itibariyle, gör-ışit tekniklerinin mantıki bir gelişimidir. Bununla beraber bu araç, diğer yardımcı eğitim araçları arasında yer alırken temel öğretimde köklü değişikliklere yol açacağına benzemektedir” (Alkan, akt. Artut, 2002: 119). Geçmişte kullanılan fotoğraf, projeksiyon, teyp, slayt makineleri, tepegöz, 8mm’lik filmler, episkop ve video araçlarının işlevlerini, bünyesinde bir arada barındıran bilgisayar, günümüz eğitim teknolojisinin pratik ve işlevsel bir aracı haline gelmiştir. Bu yönüyle bilgisayar, sanatsal etkinliklerin kalıcı ve etkin bir şekilde ortaya konması kapsamında önemli bir işleve sahiptir.

2.9. ÇOCUK SANATI YÖNTEMİ

Çocuğun sanatsal ürünlerinin içerisinde barındırdığı şifre, sembol ve kalıplar, sanat yapıtlarının da içeriğinde var olan olgulardır. Başka bir deyişle hem çocukların ortaya koyduğu ürünlerin hem de sanat yapıtlarının dolaylı bir iletişim tarzı vardır. Tamda böylesi bir kavrayışın yönlendirmesiyle çocuk sanatı yöntemi, çocuğa “sanatçı” sıfatı yükleme ilkesine dayanır. Sanatsal etkinlikler sonucu ortaya çıkan ürünleri aracılığıyla çocuk; yansıtma, dışa vurma, biçimlerle oyun oynama eğilimleri içerisinde. Çocuk, ürettikleri aracılığı ile kendi iç dünyasını dışa vurup psikolojik bir rahatlama, haz alma ve kendi gizil güçlerini ortaya çıkarma ihtiyacı duyar. Bu durum tam da sanatçının kendi sanat yapıtını ortaya koyma süreciyle bir özdeşlik

sağlar. Çocuk, hangi görsel gelişim basamağı içerisinde olursa olsun, onun tüm sanatsal üretimleri, sanat eğitimcisi tarafından bir “sanat yapıtı” kapsamında değerlendirilir. Sanat yapıtı, içerisinde barındırdığı şifreler, semboller ve kalıplar kapsamında “dolaylı bir iletişim tarzına” sahiptir.

Çocuk sanatı ya da doğalcı görüşün en belirgin özellikleri şöyle sıralanabilir (Kırıçoğlu, 1991; akt. Yolcu, 2004: 108):

- Sanat, çocukların doğal gelişimlerine paralel olarak kendiliğinden gelişir.
- Sanat derslerinde bitmiş işten çok, çocuğun çalışma süreci içinde yaşadığı mutluluk ve yaratıcılık adına kazandıkları önemlidir.
- Sanat derslerinde çocuğun kendini kısıtlamadan özgür anlatımı için ona büyük kalın fırçalar, büyük kâğıtlar ve bol boya verilmelidir.
- Çocuk resimlerinin olağan üstü değerler taşıdığına inanılır; yetişkinlerce birer sanat eseri gibi değerlendirilir.

2.10. SANAT YOLUYLA EĞİTİM YÖNTEMİ

İngiliz sanat tarihçisi ve estetikçisi Herbert Read’in, “Sanat Yoluyla Eğitim” adlı kitabında ortaya koyduğu bu yöntemin özü; “estetik eğitim, eğitimin temelidir” ilkesidir. Herbert Read çağcıl bir ülkedeki eğitim sisteminin vatandaşlarına kazandırmayı hedeflediği: Bireyin fikrini ve vicdanını özgürleştirme, onu araştırmacı, sorgulayıcı ve eleştirici kılma, bireye, gerek insanlara gerekse doğaya yaklaşımda demokratik bir tavırla, sevgi ve saygı ilkesini benimsetme, onun yardımsever ve paylaşımcı olmasını sağlama, ona, sanatın ve sanatçının, birey ve toplum hayatındaki yerini kavratma şeklindeki genel amaçlarının temeline “estetik eğitiminin” yerleştirilmesi gerektiğini önermiştir.

Read’in üzerine eğildiği bu yöntemin temelleri antik yunan filozofu Platon’a uzanır ve özetle şöyledir. “Estetik eğitim, bedene zarafet, zihne soyluluk getiren tek eğitim alanıdır. Sanatı, eğitimde temel yapmadaki amaç, çocuklukta mantığın uykuda olduğu zaman işlev görerek zihinsel gelişmeye yardımcı olmasıdır. Bir başka deyişle, mantık çağı geldiğinde, sanat buna yer ve yol hazırlamış olur.” Bu yaklaşımda önemli olan, amaca yönelik olarak sanatın (estetik eğitimin) bir araç olarak kullanılması gerektiğidir.

3. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN ANLAMI VE İÇERİĞİ

Disipline dayalı sanat eğitimi olarak da bilinen “Çok Alanlı Sanat Eğitimi” (ÇASE); uygulama alanını (disiplinini) sanat eğitiminin olmazsa olmaz koşulu kabul

etmekle birlikte, sanata ilişkin diğer alanları da devreye sokan bir sanat eğitim yöntemidir. Başka bir deyişle, bu yöntem; sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplinin uyumlu bileşkesini öngören bir yaklaşımdır.

Özsoy ve Şahan (2009: 208) da insanların sanatla yaptıkları dört ana şey bulunduğuna şu şekilde dikkat çekmektedirler: “Birincisi insanlar onu yapar. İkincisi seyrederek. Üçüncüsü zaman sürecinde kültürdeki yerini anlar. Dördüncüsü kalitesi ve niteliği konusunda yargıda bulunurlar. Disiplin temelli sanat eğitiminde bu dört işlem, sanat ürünü (uygulama), sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiği meydana getirmektedir”.

Eisner’in bu dört disiplinin belirli kalıplar içerisinde öğrenciye aktarılmasının yanlış olduğunu belirttiğini aktaran Özsoy ve Şahan’ın (2009: 209) görüşleri şu şekildedir:

“O’na göre bu dört konu, iç içe geçmiş bütünün parçaları olarak veya sanat yönetimi, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetik olarak ele alınabilir. DBAE’yi meydana getiren dört disiplin, bağımsız olarak paralel kuralar şeklinde veya bir çekirdeğin (merkezin, ünitenin) bir araya getirilmiş parçaları veya kavramlar arasındaki ilişkiyi aydınlatmak üzere tasarlanmış bir etkinlik olarak yürütülebilir.”

Alakuş (2011: 60) ise, yabancı bir bilim insanı olan Dobbs’un ÇASEY’i şu şekilde tanımladığını aktarmaktadır: “ÇASEY, başta ilk ve ortaöğretim öğrencileri için geliştirilen, fakat aynı zamanda yetişkin eğitiminde, yaşam boyu eğitimde ve sanat müzelerinde kullanılmak için formüle edilen kapsamlı bir sanatta öğrenme ve öğretme yaklaşımıdır”.

Bir ülke içerisindeki her birey, farklı eğitim alanlarına gereksinim duyar. Böylesi bir yapı, insanın çok yönlü doğasıyla ilişkilidir. İnsan eğitiminin başlıca gereksinimlerinden biri de sanat eğitimidir. Bir toplumda bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında bilim, teknoloji ve felsefe eğitimi alanlarının yanı sıra sanat eğitimi de bütünlük bir alan olarak düşünmek mümkündür. Bu sebeple sanat eğitimi, birey üzerinde bir tamlik hissi (fiziksel ve duygusal bütünlük ve denge duygusu) oluşturulmasını sağlamaktadır.

Sanat eğitiminin okullarda, ne yazık ki boş zamanları hoşça geçirecek şekilde değerlendirmeye ve dekoratif unsurlar taşıyan el uğraşı ürünler ortaya koymaya

dayalı bir eğitim modeli olduğu, “geleneksel sanat eğitimi” tarafından geçmiş dönemlerde ortaya konmuş “tek boyutlu” bir yaklaşım olmuştur. Ve bu tek boyutlu yaklaşım kapsamında sadece uygulamaların üzerinde durulmuştur. Oysa Kırışoğlu, ne salt uygulamalarla ne de işin tarihsel, estetiksel ve eleştirel bilgi ve anlayış geliştirme boyutuyla sanat eğitiminin bu yönüyle bir başına yeterli olamayacağına ilişkin şunları belirtmektedir:

(...) eleştirel, kültürel (sanat tarihi)[,] estetik ve uygulamalı boyutlarda her etkinlik alanının kapsamları, kendilerine özgü öğretim ve öğrenme biçimleri gibi öğrenciye kazandıracakları davranışlar da ayrıdır. Bir sanat yapıtı incelerken kişinin gösterdiği görsel, ussal ve de pratik çaba ve sonuçta kazandığı deneyim ile sanat tarihini öğrenirken sergilediği ve kazandığı davranış bir değildir. Aynı durum uygulamalı çalışmalar için de geçerlidir. Yapma eylemi sırasında; üretilenle usda olanın sürekli etkileşimi, bir başka deyişle eldeki ile usdaki malzemenin bağlilaşım kurarak gelişmesi uygulama dışında öğrenilemez. Demek ki, salt ürüne yönelik yaratıcı çalışmalar, sanat yapıtlarındaki değerleri görmeye, simgeleri estetik ve anlatımsal nitelikleriyle algılamaya yeterli olmadığı gibi, salt sanat yapıtlarına eleştirel yaklaşım da sanatı yapmaya yeterli değer birikimini ve beceriyi sağlamaz (Kırışoğlu, 2005: 118).

ÇASE'nin doğası gereği; bünyesinde bulunan sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama ve estetik alanları, sanat etkinliklerinde birbirini tamamlayacak bir uyum ve bütünlük içerisinde kullanılmaya çalışılır. Bu yaklaşımın sonuç olarak; sanat eğitimi sistemi içerisinde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine ve düş gücüne olanak sağlayabilecek, gerek uygulamalar yapabilmeleri gerekse kuramsal bilgiler alabilmeleri kapsamında onları araştırmacı, irdeleyici, sorgulayıcı ve yargılayıcı kılabilecek planlı, sistemli ve çağcıl bir sanat eğitim yöntemi olduğu söylenilebilir.

Çok alanlı sanat eğitiminin anlam ve içeriğini daha iyi kavrayabilmek için, bu yöntemin tarihçesine yani, doğuşuna ve geliştirilmesine bakmak gerekmektedir. Uzun yıllar geleneksel anlamda sanat eğitimi, uygulamalı çalışmalarla sınırlı kalmıştır. Eğitimciler tarafından uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırimsama süreci ile gelişebileceği savunulmuştur. 1960'lı yıllara kadar ulaşan bu görüşlerin etkisi bugünde sürmektedir. 1960'lı yıllara ilişkin, sanat eğitimine yeni bir bakış açısı getirilmiş, o yıllarda sanatın öğretiminden ilk kez söz edilmeye başlanmış ve bu bilişsel yaklaşımın daha sonra sanat eğitiminde disiplin-odaklı programları gündeme getirmiştir (Barkan, akt. Artut, 2002: 252).

Sanat eğitiminde bu yaklaşım, sanat tarihini, sanat eleştirisini, uygulamalı çalışmaları ve estetik alanını bir arada yani birbiriyle ilişkilendirerek bir bütünlük kurma yönünde öğretmeyi amaçlayan kapsamlı programlara doğru gelişmiştir.

Böylesi bir yaklaşıma ilişkin Eisner (akt. Alakuş, 2005: 34) de şu tespitleri ortaya koymuştur:

1982 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde (Santa Monica, California) J. Paul Getty Vakfı'nda düşünsel altyapısı hazırlanan Getty Güzel Sanatlar Eğitimi Merkezi (The Getty Education in the Arts), sonraları Getty Güzel Sanatlar Eğitimi Müfredat Geliştirme Enstitüsü (The Getty Education Institute for the Arts) adıyla bir birime dönüştürülür.

Eisner tarafından yukarıda değinilen Enstitü tarafından "Sanat Eğitiminde Dört Disiplin" (Discipline-Based Art Education. DBAE) üzerinde yapılan araştırma, inceleme ve uygulamalar geliştirilmiş ve tartışılmıştır. Alakuş (2005: 34), Görsel Sanatlar Eğitimi (Visual Art Education) yoluyla paylaşılan, iletişim kurulan değer ve düşüncelerin bireylerin bilhassa da çocukların eğitim sürecinde önemli bir parçası olması gerektiği inancının, kurulan bu merkezin amacı olduğunu belirtmektedir. Türkiye'de de 1994-1997 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi adı altında ÇASE yöntemleri oluşturulmuştur (Mamur, 2004: 1).

"DBA[E] felsefesi; öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmek için sistematik bir müfredat programına uyulması, eleştirel bir bakış açısının geliştirilmesi, tarihsel ve sanatsal kültür değerlerini kavratmayı hedeflemektedir" (Artut, 2002: 252). Alakuş'un (2005: 34) aktardıklarına göre, Getty Güzel Sanatlar Eğitimi Müfredat Geliştirme Enstitüsü tarafından geliştirilen söz konusu disiplinlere ilişkin Amerika Birleşik Devletlerdeki resmi okullarda, güzel sanatlar eğitiminin kalite ve statüsünü geliştirme amacıyla periyodik toplantılar düzenlenerek işe başlandığını anlaşılmaktadır. Enstitünün ortaya koyduğu düzenli toplantılar sonucunda da, enstitüde görevli sanat eğitimcisi uzmanların çalışmalarına başkanlık eden W. Dwaine Greer, bu yeni teoriyi Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline-Based Art Education) olarak isimlendirmiştir (Özsoy, akt. Artut, 2002: 253).

Tez çalışmasının birinci bölümünde ÇASE'nin anlam ve içeriği ile tarihçesine değinilmiş olup, ikinci bölümde de ÇASE'nin mantığını (yapasını ya da sistemini) daha iyi ortaya koyabilmek amacıyla ÇASE'nin amaçları ve işlevlerine değinilecektir.

4. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN AMAÇLARI VE İŞLEVLERİ

Sanat eğitimi denilince bireyin, toplumun ve insanlığın eğitimine sağladığı anlamlı katkı ve yarar anlaşılmaktadır. Sanatın genel ve eğitimsel işlevleri ise sanat eğitimini gerekli kılar. Sanat eğitimi, insanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak olumlu yönde değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan, 2002: 2-3).

Sanat eğitimi, dolayısıyla ÇASE, tüm bireyleri bir sanatçı olarak yetiştirmeyi amaçlamamaktadır. Temel amaç öğrencilere sanatın, sanatçının ve sanat yapısının bireysel ve toplumsal hayattaki yeri ve önemini kavratılmaktır. Bireyin hayatını artırmak ve arındırmak her dönemdeki sanat eğitiminin önemli amaçları arasında yer almıştır (Genel sanat eğitimi, özengen sanat eğitimi ve profesyonel sanat eğitimi).

Sanat, yapısı gereği insan-doğa, insan-insan ve insan-toplum ilişkileri kapsamında üretilmiş tüm kavramlar, olgular ve değerler olarak tanımlayabileceğimiz “kültür kavramı”nın bir parçasıdır. Dolayısıyla sanatsal tüm gelişmeler; içerisinde üretildiği zaman diliminin, coğrafyanın ve toplumun o anki üst yapı ve alt yapı kurumlarıyla ilişkilidir. Sanat eğitiminin de gerek bir toplumun bilim, felsefe, din, siyaset vb. kültürel alanlarını oluşturan üst yapı kurumlarından, gerekse ekonomi ve teknoloji alanlarını kapsayan alt yapı kurumlarından bağımsız düşünülmemeyeceği söylenebilir.

Özsoy'a (akt. Güneş, 2015: 367.) göre ise sanat eğitimi şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Sanat eğitimi, bireyin yetenek ve yaratıcılık gücünü olgunlaştırma, çok yönlü düşünme ve estetik beğenilerini geliştirme çabasıdır. “Bir başka deyişle sanat eğitimi, çocukluktan başlayarak tüm bireyleri kültürel açıdan yetiştirmekte; sezgileri, akıl yürütmeyi, hayal kurma ve beceriyi doğru şekilde geliştirme, çok ve çeşitlik okur-yazarlığı basamak basamak inşa etmekte, aynı zamanda da algılama ve düşününceğin çeşitli yollarını öğretmektedir.”

Çok alanlı sanat eğitimi ise, her çocuğa sanat eğitimi vermekle birlikte, her çocuğun sanatçı olma amacıyla profesyonel sanat eğitimi yolunu seçmeyeceği gerçeğinden hareket eder. ÇASE'nin amaçlarını ise;

- Sanat aracılığıyla görsel algısı keskinleşmiş,
- Belirli bir görsel okur-yazarlık kazanmış,
- Estetik duyarlılık geliştirip hayatını arıtmayı ve artırmayı (zenginleştirmeyi) başarabilmiş,
- Kültürlü ve iletişim yönü yüksek bireyler yetiştirmek şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Çocuğa yaratıcı düşünmeyi öğretme, çocuğu çok yönlü bir şekilde kültürlenme, bilgilendirme, çocuğun dilsel gelişimine katkıda bulunarak böylesi bir iletişimsel işlevle sosyalleşmesini sağlama, uygulamalar aracılığıyla kendisini ifade etmesine ve olumlu davranışlar geliştirmesine zemin hazırlama, çok alanlı sanat eğitiminin işlevleri olarak ortaya konmuştur.

Bu işlevlerle alakalı Özsoy ve Şahan'ın (2009: 208-209) görüşleri ise şu şekildedir:

Sanat ürünü (üretimi), öğrencilerin görsel imgenin oluşumuyla ilgili usa dayalı düşünmeyi öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Bu, çocukların ifade gücünün, tutarlılığın, anlayışın ve beceriye dayalı olan fikirlerin nasıl yaratılacağını öğrenmelerine yardım etmektedir. Sanat eleştirisi görme yetilerini geliştirmekte, sanat tarihi ise, çocukların tüm sanatların içinde olduğu zaman ve mekânla ilgili bazı şeyleri anlamasını sağlamaktadır. Hiçbir sanat formu, çevrenin olmadığı bir boşlukta oluşmaz. Herhangi bir çalışmanın anlamlı bir parçası, onun şartlarını anlamaya bağlıdır. Sanat eğitimi müfredatında estetik ise, birinin ne gördüğünün niteliklerini ifade etmek (yargılamak) üzere oluşturulmuş teorik temellerle ilgilidir.

Sanatın evrensel bir dil olduğu gerçeğinden yola çıkılırsa, görsel sanatlar eğitiminin, eğitim sistemi içinde önemli bir yere sahip olacak şekilde verilmesinin uygun olacağı görülecektir (Gökay, 2005: 75).

Benzer şekilde Alakuş (2011: 60) da bu düşünceyi şöyle somutlaştırmaktadır:

Çocukların sadece yaratıcılıklarıyla değil, aynı zamanda görsel sanatların farklı kültürel ve tarihsel çevreyle olan ilişkilerini kavratma yönüyle de geleneklerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. ÇASEY'e dayalı olarak hazırlanan bir programın asıl etkili yönü; öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz etme imkânını sağlayarak sanat eseri olgusuna düşünsel boyutta da bakabilmeyi öğretmesidir.

Günümüzde birçok ülkede görsel sanatlar dersleri, “Sanat Tarihi”, “Eleştiri”, ve “Estetik” gibi disiplinlerle sürdürülmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde başlayan bu uygulamanın, başta İngiltere olmak üzere dünya üzerinde yaygınlaştığı görülmektedir. Geleneksel sanat eğitiminde, uygulama alanının dışında yukarıda belirtilen diğer alanların devreye sokulduğu görülmemiştir. Ne yazık ki, ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okullarının ilk ve orta kademesi söz konusu olduğunda, sanat eğitimine ilişkin dersler, geleneksel sanat eğitiminin doğal bir sonucu olarak, “Uygulama” basamağı ile sınırlı kalmıştır. Lise kısmında ise belirli bir döneme kadar okutulan sanat tarihi derslerinin, uygulamalardan kopuk olduğu bilinmektedir.

Aynı konuda Alakuş (2011: 59) ise, söz konusu geleneksel sanat eğitimi yaklaşımı içerisinde, öğrencilerin görsel sanatların dilinden, bir sanat eserini eleştirme ve değerlendirmeden ya da esere ilişkin sanat tarihi bilgisinden yeterince söz edebilmelerinin düşünülmemeyeceğini ifade etmektedir.

Sanat eğitimini “boş zamanları el becerisine dayalı dekoratif etkinliklerle hoşla geçirmek şeklinde geçirme” şeklinde algılamaya çalışan akıldışı yaklaşım, ÇASEY ile taban tabana zıt bir yaklaşımdır. Bu sebeple günümüzde çağcıl eğitim, bilgi aktarmak yerine öğrenci merkezli eğitim modelleri üzerinden kendisini inşa etmektedir. Bu kapsamda öğrencinin bilgi yüklenen bir nesne olmaktan çıktığı da söylenebilir. Hem öğretmen hem de öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinden ÇASEY, öğrenciyi edilgen olmaktan çıkartarak, aktif olarak dersin içine sokan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Güneş, 2015: 368). Barkan (akt. Gökay, 2005: 76) de ÇASEY’nin öğrencilerin deneyimini ressamın veya sanatla ilgilenen diğer insanların deneyimine benzer hale getirdiğini belirtmektedir.

Sanat eğitimi kapsamında, sanatsal öğrenme söz konusu olduğunda, öğrencilere malzeme (gereç) bilgisi ve kullanım becerisi kazandırmakla birlikte eğitimcinin vermeye çalıştığı duygusal desteğin öneminden bahsedilebilir. Fakat, bu beceri ve anlayışların, Elliott Eisner tarafından biçimlendirilmiş ve oluşturulmuş olan DBAE içerisinde tek başına yeterli kalmadıkları söylenebilir. Çünkü DBAE, mantığı gereği gerek eğitimciyi gerekse öğrenciyi daha etkin kılmakta; daha farklı ve geniş kazanımların hedeflenmektedir.

DBAE eğitiminde alınan sonuçların çok önemli olduğunu ifade eden Johnson'a (akt. Özsoy ve Şahan, 2009: 209) göre, DBAE; yaratıcılığı, doğaçlamayı, düzenlemeyi, yorumlamayı, tartışmayı, sanat yapıtını çeşitlendirmeyi ve hakkında rapor bildirebilmeyi, düşünmeyi sağlayan bir yaklaşımdır. Johnson'ın uygulamaları sonucunda; yapılan testlerde öğrencilerin yüksek başarı oranı, öğrenmeye istek, yüksek oranda derse devam gösterdikleri tespit edilmiş; ayrıca öğretilmekte de ustalıklı düşünme, heyecan ve tekrar bir canlanma olduğu görülmüştür.

ÇASE'nin amaç ve işlevlerine değinilmesinin ardından ÇASE'de tanımlanan ve yukarıda kısaca değinilen dört ana disiplinin (Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi, Uygulama ve Estetik) etraflıca işlenmesi gerekmektedir.

5. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNDE ALANLAR (DİSİPLİNLER)

Çok Alanlı Sanat Eğitimi (ÇASE) içinde yer alan öğretim alanları ya da disiplinleri, sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama ve estetik olarak tanımlanır. "Bu dört alan kendi özel yöntemleri içinde, dayandıkları ayrı bilim ya da sanat alanlarının gereklerine uyularak öğretilir.... Her öğretim alanının çocuğa ve gence kazandıracığı davranışlar, o alanın kapsamı içinde yer alan konulara bağlıdır" (Kırıçoğlu, 2005: 121). Gerektiğinde birbirlerinin yöntemlerinden yararlanan her alanın, yöntem ve araştırma tekniklerini belirleme konusunda, sanat eğitimcisinin belli bir bilgi beceri ve anlayışa sahip olması zorunludur. Somut örnekler kapsamında şunlar söylenebilir: Sanat tarihi alanına ilişkin çocuklara bilgi veren eğitimci, sanat tarihi bilimsel disiplininin temel kavramlarına ve yöntemlerine hakim olmak durumundadır. Eğitimci, eleştiri ve estetik alanlarına ilişkin, çocuklara bilgi ve anlayış kazandırmaya çalıştığında, eleştirmenlerin bir yapıta yaklaşımlarındaki yöntemlerden yararlanmalıdır. Uygulama alanıyla ilgili olarak eğitimci, çocuklara sanat etkinlikleri kapsamında, sanatçıların yaratıcı yöntem ve davranışlarını öğretme yoluna gidebilir. ÇASE'nin öğretim alanlarına ayrıntılı bir şekilde değinmekte yarar vardır.

5.1. SANAT TARİHİ

İnsanlık tarihinin başlangıcıyla temellenen sanat tarihi disiplini; farklı coğrafyalarda, değişik zaman dilimlerinde yaşamış insan topluluklarının, maddi ve manevi tüm kültürel yapıtlarını içerme boyutuyla, geniş bir inceleme alanıdır. "Sanat

Tarihi", bir sanat eserinin, sanatçının ve o sanat eseri ile ilişkili öteki bilgilerin incelenmesi diye tanımlanabilir (Alakuş, 2005: 37). "Sanat tarihini öğretmenin en önemli amacı, belli bir kültürde ve belli bir zaman dilimi içinde oluşan sanat eserinin, sanat tarihi bilgisi ışığında önemini öğrencilere aktarmaktır. Öğretmenler, öğrencilerine sanat eserini ve onun toplumdaki yerini daha iyi anlamaları için onlara yardımcı olurlar" (Yolcu, 2004: 121).

Sanat tarihi alanı, bilgilendirici (aydınlatıcı), kültür sahibi kılma boyutlu, iletişim sağlayıcı (doğaya, kendi toplumunun değerlerine yabancılaşmadan bakabilme, başka kültürleri tanıma) bir özelliğe sahiptir. Sanat tarihi alanı ile ilgili bilgiler verme, doğru yöntemlerle hareket edildiğinde 7-9 yaş şematik dönem çocuklarının merak çemberlerini genişletip doyuracak önemli bir işlevi yerine getirebilmektedir.

Çok alanlı sanat eğitimi kapsamında, "sanat tarihi öğretimi" söz konusu olduğunda: "Yapıt yoğun" ve "bağlam içinde" olmak üzere, iki tip inceleme yönteminden söz edilebilir. "Yapıt yoğun" bölümlemesi; bir yapıtın içsel niteliklerine odaklanırken, "bağlam içinde" bölümlemesi bir yapıtın dışsal özelliklerine odaklanır. Yapıtın hangi malzemelerle yapılmış olduğu, ebatları, sanatçısının kim olduğu ve böyle bir yapıtı üretmekle birlikte; sanatçının ne tür amaçları olabileceği, şeklindeki soru alanları kapsamında verilecek bilgiler, "yapıt yoğun" bölümlemesinin içeriğini oluşturur. "Bağlam içinde" bölümlemesinin kapsamında ise; sanatçının nerede ve hangi tarihlerde yaşadığına, döneminin sosyo-kültürel koşullarına, nasıl bir ailesel çevre içinden geldiğine, nasıl bir eğitim almış olduğuna, gerek geçmiş dönemlerden, gerekse kendi dönemi içerisinde hangi sanat anlayışları ve sanatçılardan etkilendiğine, kendisini finanse eden kişi ya da kurumların olup olmadığına yönelik soru alanlarına odaklanarak, öğrencilere yapıtın dışsal niteliklerine ilişkin bilgiler vermeye çalışılır. Bu iki yöntemin orijinal bir içerikle beraber kullanılması gerekmektedir. Böylece öğrenciler zamanla önemli terimleri, kavramları, sanat tarihi içerisinde yer alan sanatçıların eserlerini ve bunların değişik dönemler içindeki gelişimlerini ve görsel dili öğrenmiş olacaklardır (Gökay, 1998).

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi, sanat tarihine ilişkin bilgileri, diğer sanat disiplinleri (uygulama, sanat eleştirisi, estetik) ile birleştirerek verme yoluna gider. Sanat yapıtlarının ve sanatçıların tarihsel incelemelerinin, öğrencilere tema buldurma konusunda güdüleyici bir rolü vardır. Çalışmaların kapsamı yönünde, sanat eserlerinin tıpkıbasımları, öğretici olabilecek başkaca materyallerle kullanılabilir.

Linderman'a (akt. Gökay, 2005: 84) göre;

Sanat tarihini çalışmak kültür varlıklarının bir bölümünü (sanatçının hayatı ve eserleri) çalışmaktır. Bu alan kapsamında toplum içinde sanatçının rolünün tartışılması, onların nerede çalıştıkları ve nasıl insanlar oldukları ele alınabilir. Linderman öğrenci ve araştırmacılara sanat tarihi konusunda aşağıdaki basamaklara göre çalışmayı önermektedir.

- Tarih boyunca insanın yansıması olarak sanat üzerine çalışın,
- Çağdaş sanatçıları araştırın,
- Sanatsal hareketleri araştırın,
- Kültürel farklılıklardan haz alın,
- Günümüz sanat eserleri üzerinde düşünün,
- Bireysel, toplumsal ve çevresel ilişkileri düşünün.

"Sanat öğretmenleri, öğrencilerini bir sanat tarihçisinin rolünü üstlenmeye, onları bir sanat eseri ile ilgili sorular sormaya, bir eser ve onun kendilerine verdiği kültür hakkında nasıl bilgi edineceklerini öğrenmeye yönlendirmelidirler" (Yolcu, 2004: 121).

"Hurwitz ve Day (akt. Alakuş, 2005: 39) Çocuklara yaş seviyelerine bağlı olarak uyarlanabilecek şu soruları önermektedir:

- Mümkünse her bir eserin materyallerini ve sürecini tanımlayın.
- Her bir eserin kökenini ve sanatçısını belirtin.
- Sanat eseri nerede yapılmış ve şimdi nerede olduğunu söyleyin.
- Şu anda bu esere kimin sahiplik ettiğini tespit edin.
- Bu eserin hangi amaçla yapıldığını tartışın.
- Bu eserin anlamını veya anlatımcı özelliğini yorumlayın.
- Bu eseri yapıldığı tarihlere göre emsalleriyle kıyaslayın".

Sanat tarihi alanına ilişkin bilgiler vasıtasıyla öğrenciler, belirli bir sanatçı ve incelenen yapıtları hakkında yer (coğrafya), tarih (dönem ya da zaman dilimi) aracılığıyla belirli bir bağlam içerisinde bilgi edinmiş olurlar. Bu bilgiler ışığında iletişim kurma kapsamında gerek kendi kültürlerine gerekse farklı kültürlere yabancılaşmış önyargılı bakıştan ve yaklaşımlardan kurtulma fırsatı yakalarlar. Aynı

zamanda sanat tarihi bilgileri, ilgili sanatçının yapıtlarına eleştiri zemini hazırlama boyutuna da sahiptir.

5.2. SANAT ELEŞTİRİSİ

İnsanlık tarihi boyunca dinlerin, bilimlerin, felsefelerin ve sanatların temel problemi “gerçeklik problemi” olmuştur. Diğer alanlarda olduğu gibi sanat alanı da “gerçeklik problemi”ne yaklaşımda kendi yöntem ve bakış açılarını ortaya koymuştur. Gerçeklik çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahip olduğu için, sanat alanlarının da “gerçeklik problemi”ne yaklaşımı çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahip olmuştur. Sanat yapıtları, bir bilmece-bulmaca karakteri taşımaları kapsamında, kendi dili içerisinde şifreler ve semboller barındıran dolaylı iletişim tarzlarına sahip olmuşlardır. Sanatçı olarak tanımladığımız bir öznenin ürünü olan Sanat yapıtları, doğaları gereği yine farklı özneler aracılığı ile çok yönlü incelemelere yani farklı okumalara gereksinim duyarlar. Dolayısıyla bir sanat yapıtının iki kere iki eşittir dört keskinliğinde tek bir anlam boyutuna sahip olduğu söylenemez.

Çok alanlı sanat eğitiminin sanat eleştirisi basamağı çerçevesinde çocuklara, sanat yapıtlarına karşı duyarlı tepkiler verebilmeleri beklenir. Sanat eleştirisindeki asıl amaç, bir çocuğun estetik tepkisini "kısa bir bakış" atmaktan "daha sürekli" anlamlı bir bakışa dönüştürmeyi sağlamaktadır. Sanat yapıtı karşısında çocukların görsel algılarının keskinleştirilmesinin yanı sıra, sanatçı düşüncesinin görünür hale gelmiş (somutlaşmış) ürünleri olan sanat formlarının, farklı görsel okumalara açılması, yine önemli amaçlar arasındadır. Böylece sanat eleştirisi kapsamında çocuklar, sanat yapıtlarının farklı anlamlandırmalara açık doğasını kavrayabileceklerdir. Mittler'in "Bakmayı Öğrenmek, Öğrenmek İçin Bakmak" diye nitelendirdiği sanat eleştirisi yaklaşımı bu hedefe ulaşmayı kolaylaştırabilecektir. Sanat yapıtı incelemeleri kapsamında çocuklar, bir yapıtı tanımlayarak, analiz ederek (çözümleyerek), bilgileri aracılığı ile yorumlayarak, eleştirel düşünciyi geliştirebileceklerdir. Sanat eleştirisi aracılığıyla çocukların, çeşitli sanat yapıtlarından hazlanma boyutu artacağı gibi, gerek kendi kültürlerine gerekse farklı kültürlerle karşı önyargısız olabilmeleri hedeflenir. Kendi fikirlerini ifade etmenin ve başkaları tarafından kendi fikirlerine saygı gösterilmesinin önemini kavrayan çocuk, arkadaşlarının da fikirlerine saygı gösterir hale gelecektir. Şüphesiz bu durum,

çocuğa demokratik tartışma kültürünün önemini kavratma kapsamında yararlı olacaktır. Çocukların, sanat yapıtına yönelik yaptıkları tartışmalar aracılığıyla, toplumsallaşma yönleri artacağı gibi, bu tartışmalar dilsel gelişimlerine de katkıda bulunacaktır.

Sanat eleştirisinin sanat eğitimindeki bir diğer işlevi; çocukları, uygulama basamağına ilişkin etkinlikler söz konusu olduğunda motive edebilmesidir. Çocukların bilgi ve tecrübesini artırma, onlardaki birleştirici ve etkili işlevleri hızlandırma, görsel duyguların yazılı anlatımını geliştirme ve onlara farkına varma davranışı kazandırma sanat eleştirisinin sanat eğitimindeki faydaları olarak karşımıza çıkar (Lankford, akt. Gökay, 2005: 90).

Sanat yapıtı incelemeye önce izleyicide bir alışkanlık yaratmakla başlanır. Bu yöntem küçükler kadar yapıt incelemeye yeni başlayanlar için de geçerlidir. Alışkanlığı, kimi yapıtları tanımak ve onlardan tat almak izler. Adı "sanat yapıtı inceleme" olmakla birlikte, doğanın ve kültürel çevrede yer alan her şeyin estetik açıdan incelenmesi, gerektiğinde bu kapsam içinde düşünölmelidir.

En son, işin daha çok uzmanlık isteyen bölümüne, yani eleştiriye geçilir. Eleştiride yapıtın maddesi, biçimi, öyküsü, konusu, sanatçının kullandığı mecazlar, vermek istediğı ileti ve yorumlar yer alır. Gerçekte bu, gittikçe daha çok yetkinleşen alanlar birbirleriyle iç içe bağlantılıdır. Kişi alışkanlık kazanırken, inceler, incelerken tat alır, beğendikçe alanda derinleşir. Bu yaklaşımlarda ağırlığı öğretmen ayarlar. Sanat yapıtı inceleme tıpkı uygulamalı alan gibi düzenli bir hazırlık ve bilgili bir uygulama ister. Bu düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken kimi önemli ilkeler vardır.

Kırışoğlu (2005: 130-131)'na göre bunlar:

1. "Öğrenciler geçmiş ve çağdaş birçok yapıt görmelidir. Yapıt görmek için sık sık müzelere, galerilere götürölmeli ve bu davranış çocuklarda alışkanlık haline getirilmelidir.
2. İnceleme salt sanat yapıtlarıyla sınırlı kalmamalı, öğrenci sanat tanımını içine giren her türlü kültürel kaynağı eleştirebilmelidir.
3. Öğrencilerin gerçek yapıtı görmeleri sağlanmalıdır. Sanat yapıtı incelemede doğrudan deneyimin yerini hiçbir davranış tutamaz. Bu konuda özellikle ikinci el bilgilerden kaçınılmalıdır. Yapıt inceleme sırasında, hatta çocuklar yapıtlara zarar vermeksizin dokunabilmelidirler.

Sanat yapıtı incelemede, yapıtla doğrudan ilişkinin yararları şöyle sıralanabilir:

- Gerçek yapıt görmek ve hatta yapıtı dokunmak kişilerin duyularını arındırır.

- Sanat yapıtıyla doğrudan ilişki kişiyi yapıt hakkında ön yargılardan kurtarır.
  - Bu doğrudan niteliksel bilgi toplama kişiyi hazır bilgilerden uzaklaştırarak niteliksel düşünmeye götürür. Yapıtla kurulan bu doğrudan ilişki hiçbir zaman salt bakma ya da seyretme ile sınırlı değildir. Bu; görsel, düşünsel ve yaratıcı boyutlarda süren, bakma ile görmenin kaynaştığı bir etkinliktir. Kesinlikle bilgisiz, deneyimsiz, kendiliğinden elde edilemez.
4. İncelenmek için seçilen yapıtlar öğrencinin ilgisine, ön bilgilerine, alma gücüne göre olmalıdır. Ayrıca, bu seçim önceden saptanan öğretim hedeflerine uygun olarak yapılmalıdır. Bu seçimde çağdaş sanat hiç göz ardı edilmemelidir. Temelini görsel sanatlardan alan sanat eğitimi için çağdaş sanat, öğretimin temel kaynağını oluşturmalıdır.
- Yapıt seçerken dikkat edilmesi gereken bir başka nokta yapıtın, bir dönemin, bir biçimin ya da bir akımın karakteristik yapısını göstermesidir.
5. Yapıt incelerken, her bakışta, yapıta yeni görüyormuş gibi yepyeni bir gözle yaklaşılmalıdır. Böylece öğrenci daha önce kalıplaşmış biçim anlayışından ve ön yargılardan kurtulacağı gibi, yeniyi algılamada bu yaklaşım kendisine yardımcı olacaktır (Gombrich, akt. Kırıçoğlu, 2005: 130-131).
  6. Yapıt üzerinde konuşurken öğrencinin kendi dilini oluşturmasına özen gösterilmelidir. İncelemede öğrenci yanlış yargı ve değerlendirmelerden uzak tutulmalıdır. Önceden yapılmış eleştiriler, öneriler her zaman doğru kaynaktan gelmeyebilir. Öğretmen bu durumu iyi bilerek yapıt hakkındaki yazılı kaynakları iyi seçmelidir.

Çağdaş sanat eğitimi sistemi içerisinde, sanat yapıtlarının eleştirisine yönelik sanat eğitimcileri tarafından bazı yöntemler geliştirilmiştir. Sanat tarihçisi ve eleştirmenlerinden Feldman'ın "araştırmacı sanat eleştirisi yöntemi", en bilindik yöntemler arasında yer alır. Bu yöntemler; Betimleme – Tanımlama, Çözümleme – Analiz, Yorumlama ve Yargılama'dır.

5.2.1. Betimleme – Tanımlama

Geçmiş yaşam deneyimleri doğrultusunda her insanın, canlı ve cansız varlıklarla deneyimleri sonucunda görsel hafızasına kaydettiği pek çok imaj vardır. Canlı ve cansız varlıkların boyutları, form yapıları, dokuları, renkleri, dış gerçeklik varlıklarına ilişkin olarak görsel hafızaya kaydedilmiş unsurlardır. Alımlayıcının (sanat izleyicisinin) görsel hafızasına kaydettikleriyle, bir sanat yapıtındaki motifler arasında nasıl bir çağrışım ilişkisi vardır? Şeklindeki sorunun araştırılması "Betimleme – Tanımlama" basamağını oluşturur.

Dışsal ve içsel olmak üzere iki tür tanımlamadan bahsedilebilir. İçsel tanımlama yöntemi, yapıtı oluşturan kişinin (sanatçının) manevi (tinsel-ruhsal) durumuyla ilgilidir. Yani sanatçının kendi dünyasında, yapıta olan öz (içsel) yaklaşımı söz konusudur. Dışsal Tanımlama yöntemi ise, öncelikle yapıtın fiziksel

görünümüne odaklanır. Yapıtın hangi malzemelerle oluşturulduğu, ölçüleri, formu, konusu ve ana teması, motiflerin konumları, cins ve cinsiyet özellikleri, canlı varlıkların içinde bulunduğu biyolojik süreç, tanımlama basamağı kapsamında bilgi edinebileceğimiz unsurlardır (Artut, 2002: 257).

Tanımlamalar önemlidir, çünkü izleyicilere neyin fark edilip, neyin fark edilmediğini konusundaki bilgilendirmeleri içerir. Tanımlamalar yorumların temelini oluşturur. Eğer tanımlamalar doğru değil ya da yeterli değilse, yorumlar zarar görür, hedefine ulaşamaz. Aslında yorum ve tanımlamalar birbirine sıkça karıştırılır. Tanımlama, gerçeklerle, yorum ise kişilerin kültürel birikimleriyle ilgilidir. Yorum, spekülasyonlara açıktır (Artut, 2002: 258).

ÇASEY içerisinde “sanat eleştirisi” alanının betimleme basamağı, sanat etkinliklerinde devreye sokulduğunda aşağıdaki sorular ya da benzer sorular çocuklara yöneltilebilir.

Alakuş (2005: 72), bu soruları şöyle sıralamaktadır:

- Orada ne var? Ne görüyorsunuz? Bir yazı biçiminde yanıtların dökümünü yapınız.
- Bu hangi sanat formudur? (resim, özgün baskı, heykel, seramik, v.s.)
- Yakından bakarak ana temanın ne olduğunu ve resimde neler olduğunu belirlemeye çalışın.
- Sanat yapıtında hangi çizgiler etkin görünüyor? (düz, eğri, diğerleri)
- Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor? (geometrik, organik, her ikisi)
- Bulduğunuz ana örüntü (motif) ve dokuları adlandırınız.

5.2.2. Çözümleme - Analiz

Sanat eleştirisinin çözümleme basamağı, yapıtın görsel tasarım elemanlarının (sanatsal düzenleme öğeleri), görsel tasarım ilkeleri (sanatsal düzenleme ilkeleri) doğrultusunda nasıl kurgulandığına ilişkin bir incelemeye dayanır. Başka bir deyişle, sanat yapıtının, siyaset, toplum, tarih, bilim gibi dış gerçeklik alanlarının ve insanın ruh dünyasıyla ilgili iç gerçeklik alanlarının kavramlarıyla ilişkiye girmesi yönündeki araştırmalar, çözümleme basamağının içeriğini oluşturmazlar. Nokta, çizgi, örgü, leke, ton, şekil, form, yüzey, renk ve doku kavramları, “görsel tasarım elemanları” olarak tanımlanır. Tekrar etme, değiştirmeli tekrar, değiştirme, dereceleme (hiyerarşi), denge, ritim-hareket, hakim unsurlarla vurgu, zıt unsurlarla vurgu ve birlik kavramları ise “görsel tasarım ilkeleri” içerisinde yer alırlar. Görsel tasarım elemanlarının, bir yapıt içerisinde ne tür işlevler yüklendiğinin ve bu elemanların görsel tasarım ilkeleri doğrultusunda yapıtın kurgusunu (mantığını) oluşturacak

şekilde nasıl ilişkilendirildiğinin araştırılması (çözümlemesi), çözümleme basamağının içerisinde yer alır.

ÇASEY’i içerisinde “sanat eleştirisi” alanının çözümleme basamağı, sanat etkinliklerinde devreye sokulduğunda aşağıdaki sorular ya da benzer sorular çocuklara yöneltilebilir.

Gökay (2005: 94-95), bu soruları şöyle sıralamaktadır:

- a) Bu sanat eserini yapan sanatçının malzeme ve aletleri kullanmakta kendine göre bir yöntemi var mı? Örneğin; tonlar da yumuşak bir şekilde mi geçiş sağlanmış, yoksa sert fırça izleri mi görülüyor?
- b) Sanatçının başka eserlerine bakıp incelediğiniz eseriyle karşılaştırın. Bu eser sanatçının seri çalışmalarının bir parçası mı, yoksa konu, kavram olarak tek mi veya sanatçının çalışmalarındaki bir değişimi mi gösteriyor?
- c) Sanatçının çalışmasını sanatçıyla aynı dönemde yaşayan diğer sanatçılarla karşılaştırın. Sanatçının eseri tek ve kişisel mi, yoksa başka sanatçıların etkisinde mi kalmış?
- d) Çizgiye, renge, biçime, dokuya, mekâna dikkat ediniz, bunlar nasıl dengelenmiş, ritimlenmiş, armoni oluşturmuş, birliktelik sağlanmış, oranlanmış, tekrarlanmış? Kontrastlık durumuna, benzerliklere ve bunların önemine dikkat ediniz. (İlkelerle ilgili her bir terim tek tek soru haline getirilip sorulabilir).
- e) Tasarım elemanları birlikte nasıl işlev görüyor, tartışınız?
- f) Sanat eserinde size en yakın ve en uzak olan şey nedir? Neden öyle görüyorsunuz?
- g) Sanat eserinde önce neyi görüyorsunuz? Gözünüz daha sonra nereye hareket ediyor, neden?
- h) Renk ve çizgi gözünüzü hareket ettiriyor mu? Bu hareket nasıl sağlanıyor?
- i) Sanatçı mekânı nasıl oluşturmuş, renkle mi, biçimle mi? (Biçimler renklerine göre önde veya geride mi görünüyorlar?)
- j) Renkler gözünüze hızlı mı hareket edip geliyor?
- k) Resmin ana rengi nedir?
- l) Sanatçı renkleri ve renklerin değerini duygularını ortaya çıkarmak için nasıl kullanmış?
- m) Bu resimde şekiller nasıl düzenlenmiş? (Simetrik, üçgen, dikey, dairesel, kesişen) Saydam kâğıt kullanarak resimdeki ana yön akışını bulun? Özellikle bu soruda eleştiri aktivitelerine yeni başlandıysa, eserin kompozisyon düzenini 4 veya 5 saydam kâğıt veya asetat üzerine çizerek, incelenen eser üzerine konularak hangisinin resmin kompozisyon düzenini yansıttığı sorulur. Öğrenciler böylece kolaylıkla eserin kompozisyon düzenini öğrenebileceklerdir.
- n) Renkler nasıl düzenlenmiş, renklerde açık renkler mi, koyu renkler mi yoksa her ikisi birden mi baskın görünüyor, renkler parlak mı?
- o) Fırça darbeleri nasıl (geniş, dağınık, ince, karışık)?
- p) Yapıt heykel ise, hafif yoksa ağır bir görünümü mü var, boş alanları var mı, iç bükey veya dış bükey yüzeyleri var mı ya da her ikisi de mi var?
- r) Sanatçı sanat eserinde dengeyi nasıl oluşturmuş?
- s) Bu eserde en çok alanı ne kaplamış, neden?
- t) Sizce bu resim nereden bakılarak yapılmış?
- u) Sanat eserindeki biçimlerin kenar çizgileri nasıl? (sert düzgün mü, açık değil bulanık mı?).

v) Bu eserde soğuk renkler mi, yoksa sıcak renkler mi daha baskın olarak kullanılmış, bunu nereden anlıyorsunuz?

Aşağıdaki şekilde (Tablo 1.), Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile eşleştirilerek hazırlanmış Gelişim Evreleri ortaya konmuştur. Çocukların sanatsal gelişim evreleri (karalama dönemi, şema öncesi, şematik dönem, gerçekçiliğin doğuşu, biçimsel işlemler, gerçekçilik dönemi), şema, renk ve uzam açısından incelenmiştir. Sanat eğitimcileri, çocukların ortaya koydukları sanatsal ürünlerin çözümlenmesi kapsamında, yönlendirici öneme sahip ölçütler ortaya koyan bu şekilden yararlanabilirler.

Tablo 1. Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile eşleştirilerek hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosu

	Şema	Renk	Uzam
Karalama Dönemi (iki-dört yaş) Devim-Duyusal	Denetimli Denetimsiz Kimileri İsimlendirilmiş Çizgiler El ve göz uyumu çabaları tekrarlar	Duygusalı isteğe bağlı renk anlayışı	Her yer
ŞemaÖncesi (Dört-yedi yaş) Benmerkezci İşlem öncesi	Kaba formlar Düşsel öykülerin çizimi Benmerkezci, altı yaşında daha sosyal, dil kazanılmış; yavaş ve somut düşünme	Sevdikleri renkler	Yüzen şekiller
Şematik Dönem (Yedi-dokuz yaş) Somut işlem	Kaba formlar Düşsel öykülerin çizimi Somut nesnelere ve olaylarla mantıksal işlem. Örneğin, seri yapma, ölçülere göre düzenleme, sınıflandırma, durumu koruma. Başkalarının görüşlerine inanma	Eşyaya bağlı renkler; bilinen renkler	Taban çizgisi Maskeleye Karışık boyutlandırma Boşlukta Saydamlık
Gerçekliğin Doğuşu (Dokuz-on iki yaş) Çete çağı	Kimi hareketler görülür Roller (kız-erkek) belirlenir. Giysiler farklılaşır. Cinsiyetlere dikkat edilir. Sevgi/nefret resimleri, eski şemalar tekrarlanır..	Gerçekçi Kimi gölgelemeler Karışık renkler	Çok yönlü taban çizgisi İlkel görünümlü perspektif sorunu hala var
Biçimsel işlemler, kimi biçimsel sorunların çözümü (ortaokul)			
Gerçekçilik Dönemi (On üç- yirmi bir yaş) Ergenlik	Hareket var. Üç boyutlu biçimler soyutlama	Dışavurumcu renk ile gerçekçi renk anlayışı	Çok yönlü görüş

Kaynak: Sanat Eğitimi ve Öğretimi, S. Buyurgan, U. Buyurgan, 2012: 60

5.2.3. Yorumlama

Yorumlama, duyuşsal olarak estetik objeye (nesne) yönelen ve duyuşsal olarak bağ kuran izleyici süjenin (alımlayıcı), o objeden düşünsel olarak çıkarımlar yapma

süreci olarak tanımlanabilir. Yorumlama süreci betimleme, çözümleme aşamaları sonucunda ulaşılan bulguların, kişide uyandırdığı duygu, düşünce ve hislerin ortaya konmasıdır.

Hayal güçleri devreye sokulan ve yaratıcı düşünmeye sevk edilen öğrenciler, yapıtta saklı olan anlamları bulmaya yönlendirilirler. "Yorum, kişi ile sanat eseri arasındaki ilişkidir. Bu ilişkide ortaya koyulan görüşler, sadece öznel olarak o kişiyi bağlar. Yani, yapılan yorumların kesin ve değişmezliği söz konusu değildir. Kişi, eser ile kendisi arasında duyusal bağlantılar kurar" (Yolcu, 2004: 119-120). Yorumlama aşamasında öğrencilerin algıda seçicilik durumlarına göre, yapıtın farklı motiflerine odaklanması kaçınılmazdır. Böylesi bir gerçekliğe rağmen yorumlama aşamasında belirli bir düzen ve sıra izlemek en tutarlı yol olacaktır. İlk iki evredeki izlenimler aracılığıyla sanat yapıtının içermiş olduğu duyguların, duyuların, düşüncelerin, öğrenci tarafından kavranması her ne kadar zor ve yaratıcı bir çabayı gerektirse de; sanat yapıtlarının birbirinden farklılıklarını kavramaları kapsamında ödüllendiricidir.

Chapman (akt. Gökay, 2005: 91, 92) hislerin ve duyularımızla algılayabileceğimiz etkilerin ne kadar karmaşık olabileceğini hazırladığı çizelgeyle (Tablo 2) ifade etmiştir. Yorumlama evresi çok zor ama yaratıcı ve aynı zamanda ödüllendiricidir. Bir başka deyişle bu evre, sanat eserinin diğer sanat eserlerinden farklılıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Chapman, Hisleri Gösteren Algılamalar Tablosu, 1978

Algılama	Farklılıklar
Tat	Acı-tatlı, tatlı-ekşi, tatsız-sulu.
Koku	Keskin-hoş, keskin-orta, acımtırak, kokusuz.
Ses	Sesli-yumuşak, doğal-yapay, tiz-dolgun, uzak-yakın, değişken-aynı, karmaşık-basit, yüksek oktavlı-düşük oktavlı.
Dokunma	Yumuşak- sert, pürüzlü-düzgün, düzenli-düzensiz, sıcak-soğuk, boşluklu-boşluksuz, ıslak-kuru.
Zaman	Genişleyen-daralan, devamlı-kesintili, gerçek-gerçekdışı, uzun-kısa, lineer-dairesel.
Hareket	Açılma-kapanma, ilerleme-geri çekilme, yükselme-alçalma, bükülme-doğrulaşma, yüzme, saplama, serbest-akışlı-engelli, aniden-gecikmeli, hareketsiz-enerjik, güçlü-zayıf, merkezci-daşınık, ritmik-rast gele, hızlı-yavaş.
Uzay Mekân	Derin-sığ, boş-dolu, uzayan-kapalı, dar-geniş, çok büyük-küçük, açık-kapalı, bir noktada birleşen-bir noktadan ayrılan.
Hacim	Büyük-küçük, çok geniş kaba-zarif, boş-dolu, ağır-hatıf, katı-açık. duraylı-duraysız
Enerji	Aktif-pasif, duraylı-duraysız, güçlü-zayıf, statik-dinamik, yönlendirilmiş-özgür.
Şekil	Konkav-konveks, geometrik-organik, saydam-donuk, basit-karmaşık, dairesel-açılı.
Boyut	Değişken-sabit, büyük-küçük, orantılı-abartılı, uzun-kısa.
Işık	Yapay-doğal, parlak-sönük (loş), direkt-indirekt, ışıklı-gölgeli, parlak-az parlak, gece-gündüz, yansıyan-emilen.
Renk	Parlak-donuk, ışıklı-karanlık, donuk-saydam, saf-karışık, sıcak-soğuk, ilerleyen-geri çekilen.
Çizgi	Dar-geniş, dışlı-düz, karanlık-aydınlık, doğrusal-zigzag, Bir noktada birleşen-bir noktadan ayrılan, doğru-eğri.
Yer	Yakın-uzak, yukarı-aşağı, sağ-sol, merkezi-çevresel, tam tersi-üstüste.

Kaynak: İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemler, Gökay 2005: 92

ÇASEY içerisinde “sanat eleştirisi” alanının yorumlama basamağı, sanat etkinliklerinde devreye sokulduğunda Gökay (2005: 96, 97) tarafından belirlenen aşağıdaki sorular ya da benzer sorular çocuklara yöneltilebilir.

- Bu sanat eseri sizde ne hissettiriyor, neden?
- Sanat eserindeki ana fikir nedir?
- Sanatçı eseri ile nasıl bir iletişim kurmak istiyor?
- Sanat eseri kendinizi bir yönde hissetmeye yönlendiriyor mu, heyecanlandınız mı, eğlenceli mi buldunuz, kızdınız mı, mutsuz mu oldunuz, neden?
- Bu şekilde hissetmenizin nedeni nedir, renkler mi, formlar mı, dokular mı?
- Sanatçı, daha önce görmediğiniz farklı bir bakış açısı gösteriyor mu? Hayata yeni bir açıdan bakmak, başka insanları anlamak gibi? Sanatçı eserinde yeri, mekanı ve zamanı gösteriyor mu?
- Eser bilmediğiniz yeni töre, kültür ve gelenek özelliğı gösteriyor mu?

- Sanatçı zaman, yer, fikir, inanış, kültürel ve sosyal farklılıklar konusunda neler söylüyor, bize nasıl bir mesaj iletiyor?
- Sanatçı eserinde hangi tür insanları göstermiş?
- Sanatçı eserini bir efsaneyi, hikâyeyi veya mitolojik bir konuyu dramatize ederek mi yapmış, nereden anlıyorsunuz?
- Sanatçı eserinde sizce bazı formları ve fikirleri neden abartmış?
- Sanatçı eserinde neden bazı şeyleri resmine alırken bazılarını çizmemiştir?
- Günümüzde resim yapmak yerine fotoğraf çekmek daha mı iyidir? Ressam fotoğraf makinesinin yapamadığı neyi yansıtıyor, aralarındaki farklılıklar nelerdir?
- Bu sanat eserinin toplumda nasıl bir fonksiyonu vardır?
- Farklı sanat izleyicileri bu sanat eserini nasıl yorumlar?
- Resimdeki insanların yaşadıklarını düşündüğünüzde, onlar ne yapıyorlar, ne söylüyorlar, kıyafetleri, mimari özellikleri, yeryüzü şekillerinin detayı size ipucu veriyor mu, bunlar neler?
- Hayalinizde çok küçük boyutlu olduğunuzu ve beş duyunuzu da kullanarak, incelenen sanat eserinde bir yürüyüşe çıktığınızı varsayın; Nereye gider, ne yapardınız? İnsanlara ne söylediniz? Hangi sesi duyardınız? Hangi kokuyu duyardınız? Eserde kimin yerinde olmak isterdiniz? Orada yaşamak ister miydiniz? İnsanlar ne düşünüyorlar, ne yapıyorlar? İçinde bulunduğunuz mekânı anlatınız?
- Sanat eserinin ismi çalışmayı anlatıyor mu, siz çalışmanın içeriğine göre kendiniz bir isim veriniz?
- Sanat eserini bir hareketle, kokuyla, tatla veya dokunmayla ifade etmek isteseyiz, o ne olurdu?
- Dokunduğunuz zaman eserin yüzeyinden neye benzer bir his alırdınız?
- Sanat eserine bir şiir yazınız, bir müziksel ses, ritim veya hareket bulunuz?
- Sanat eserinden yola çıkarak, ressamın neleri sevdiğini düşünüyorsunuz?
- Sanat eserinden size farklı, ilginç gelen bölümleri seçerek, neden ilginç geldiğini tartışın?
- Bu sanat eserinin içinde olmak nasıl bir duygu olurdu? Resmin içerisinden dışarıdaki dünya nasıl görünürdü?
- Sanat eseri, çok büyük veya çok küçük ölçüde veya başka bir malzemeyle yapılsaydı neye benzerdi?
- Sanat eseri hakkında bir oyun veya skeç oluşturunuz?
- Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz neye benzerdi?
- Eğer siz bir sanat tarihçisi veya eleştirmeni olsaydınız, sanatçı ve eseri hakkında ne söyler, ne yazardınız?
- Sanat eserinin evrensel bir mesajı var mı?
- Bu esere belli bir süre (örneğin 10 gün) sonra tekrar baktığınızda, düşünceniz de öncesine göre farklılaşma olur mu?
- Bu esere neşeli veya üzüntülü olduğunuz zamanda baktığınızda duygularınız üzerinde farklı etkileri olur mu, neden?
- Hangi simgeleri görüyorsunuz, (örneğin, beyaz güvercin barışın, aslan gücün simgesi gibi)?
- Sanat eserinde kullanılan renkler sizce neyi simgeliyor?

5.2.4. Yargılama

Yargılama basamağı, önceki basamaklarda ortaya konan düşünceler sonunda, yapıt hakkında değerlendirmenin yapıldığı son bir evredir.

Yapıtın genel değerlendirmesinin yapıldığı “yargılama” aşamasında öğrencilere, bir sanat yapıtını değerlendirmede önemli olanın, yapıtı beğenip beğenmeme (hoşlanıp hoşlanmama) sorununun olmadığı vurgulanmaya çalışılır. "Bilinçli tercih de denilen bu aşamada; ilgili eserin neden ünlü olduğu, niçin güzel ve değerli olduğunun kesin bir yargı ile ifade edilmesi gerekir" (Alakuş, 2011: 65).

Bu evrede öğrenciler genellikle tartışmaya yönlendirilmez. Çünkü eser hakkında karar vermek bir uzmanlık işi olduğu için çocuklarla çok tartışmaya girmek gerekir. Burada sanat eseri hakkında verilen yargıyla, tercih arasındaki farklılığı belirlemek faydalı olacaktır. Her insanın tercihi farklı olmaktadır, insanların hoşlanıp hoşlanmadıkları, bir işe yaramaz dedikleri veya çok beğendikleri eserlere karşı yaklaşımları psikolojiktir ve daha çok tartışmayı gerektirir. Bunun yanında yargı (karar verme) muhakemeye ve ikna edişe bağlıdır. Örneğin; bazı insanlar sevmedikleri bir şeyin iyi yönleri belirtilip, değerinin yüksek olduğu söylendiği zaman kanıtlarla ikna olurlar ama hala onu sevmeyebilirler. Tercih ve yargı arasındaki fark kapalı ve açık fikirlilik arasındaki fark gibidir (Gökay, 2005: 97).

Bir sanat nesnesinin ya da herhangi bir olayın neden sanat olarak kabul edildiğini açıklayabilmek için bazı değerlendirme/beğeni ölçütleri veya sanat (estetik) kuramlarına (Yansıtmacı kuram, Dışavurumcu kuram, Biçimci kuram, İşlevselci kuram) ihtiyaç duyulur (Alakuş, 2011: 65). ÇASEY’i içerisinde “sanat eleştirisi” alanının yargılama basamağı, sanat etkinliklerinde devreye sokulduğunda, Gökay (2005: 97-98) tarafından belirlenen aşağıdaki sorular ya da benzer sorular çocuklara yöneltilebilir.

- a) Sanatçı ünlü olunca eseri daha mı güzel olur, ne düşünüyorsunuz?
- b) Sizce iyi sanat nedir, neyin iyi olduğu konusunda kimler karar verir?
- c) Müzede yer alacak eserleri seçenler, bunları nasıl seçiyorlar? Ne düşünüyorsunuz?
- d) Bu sanat eseri konusunda ne düşünüyorsunuz?
- e) Sanat eseri el yapımı mıdır?
- f) Bu sanat eserini sevdiniz mi? Bu eseri nasıl değerlendirir ve ona nasıl değer biçersiniz?
- g) Bu sanat eserini evinizde bulundurmak ister miydiniz ve evinizde nereye koymak isterdiniz, neden?
- h) Bu sanat eseriyle bilginiz arttı mı (gelişti mi)?
- i) Bu sanat eserine bakınca yabancılaşma hissediyor musunuz, neden?
- j) Bu eserin değeri sizce ne kadardır?
- k) Bu eser ne kadar eskidir?
- l) Bu esere sahip olmak bir durum simgesi veya üst düzey göstergesi midir?

m) Sizce her eser (resim) gerçeğe benzemek zorunda mıdır?

5.3. UYGULAMA

Uygulama alanı ÇASEY'nin öğrencilerin kendi çalışmalarını oluşturmasına zemin hazırlayan sacayağı olarak bilinir. Uygulama alanı görsel sanatlar derslerinde yer alan; resim, heykel, grafik sanatlar, dokuma, seramik, tasarım vb. gibi disiplinlerde, okulun fiziki imkanları çerçevesinde atölye ve ya sınıfta yapılan çalışmaları kapsar. Uygulama aşaması sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi olarak sıralanabilecek ÇASE alanlarının, çocukların sanatsal ürünleriyle ilişkisi kapsamındaki kazanımlarının ortaya konması sürecidir. Uygulama alanı kapsamında, sanat etkinliklerini planlama aşamasında, çocukların yaş seviyeleri (çocukların içinde bulunduğu görsel gelişim basamakları) göz önünde bulundurulmalı ve bu durum ölçü alınarak teknik seçimine gidilmelidir. Öğrencilerin kaliteli bir eğitim yaşantısı geçirebilmeleri amacıyla; okulun ve sanat etkinliği yaptırılacak alanın (sınıf ya da atölye), fiziksel koşullarının durumu, yine göz önünde bulundurulması gereken ölçütler arasında yer alır. Sınıflarda ya da atölyelerde öğrencilerin oturma düzenleri, hedeflenen sanat etkinliklerinin mantığına hizmet edecek şekilde ayarlanmalıdır.

Uygulama, uzun yıllar boyunca sanat eğitiminde tek çalışma olarak ele alındı. Çocuk, bol ve çeşitli araç-gereçlerle uğraşırca yaratıcılığı gelişir, kendini anlatır, dengeli olur görüşü benimsendi. Çocuğun, bu etkinlikler içinde kendi kendine geliştireceğine inanılır, uygulamalı çalışmaların dışındaki her hangi bir etkinlik [etkinliğin], bu gelişimi engelleyeceği düşünülürdü. Bu nedenle de sanat tarihi, sanat eleştirisi gibi kuramsal boyut sanat eğitiminde ele alınmazdı. Bugün de okullardaki sanat dersleri genellikle uygulama ile sınırlı bir alan olarak düşünülmektedir (Yolcu, 2004: 125).

Yeni öğrenilecek konuların, eski öğrenilenlerin üzerine kurulması gerçeğinden hareketle uygulamalı çalışmalar; gereç odaklı, kavram odaklı, tema odaklı yaklaşımlar biçiminde sıralanabilir (Kırıçoğlu, Stokrocki, akt. Gökay, 2005: 77).

- Gereç odaklı yaklaşım; basitten karmaşık etkinliklere doğru gelişir. Örneğin; iki boyutlu etkinlikler üç boyutlu etkinliklere dönüştürülebilir.
- Kavram odaklı yaklaşım; etkinlikleri tasarlayanın en önemli yoludur. Öğretmenler öğretmek istedikleri kavramları oluşturmak için bir kavram haritası kullanabilirler.
- Tema odaklı yaklaşım da ise öğretmenler her sene aynı şeylerin tekrar edildiği kalıplaşmış konular yerine öğrencilerin ilgi alanlarına, yeteneklerine ve gelişim evrelerine dikkat ederek konu seçerler.

ÇASEY'nin doğası gereği sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarına ilişkin planlı bir şekilde öğrenciye verilmek istenen kazanımların, uygulama alanının içerisinde toplanması gerekir. Bununla birlikte, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarına ilişkin hedeflenen kazanımların (bilgi, beceri ve anlayışların) uygulama alanı kapsamında yaptırılacak sanat etkinliklerinin mantığına hizmet edecek şekilde, bir arada (birbirlerini tamamlama yönünde) düzenlenmesi yoluna gidilmelidir.

ÇASEY'nin uygulama alanı kapsamında öğrenciler, bir yandan sanat tarihine ilişkin bilgiler edinirken diğer yandan yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisini kazanacaklardır. Öğrenciler sanatın ve sanatçının, birey ve toplum hayatındaki önemini kavramakla birlikte, aynı zamanda içinde buldukları sanatsal etkinlikler doğrultusunda ürettiklerinden haz alıp, kendi gizil güçlerinin farkına varmaya başlayacaklardır.

Linderman (akt. Gökay, 2005: 79-81), sanat etkinlikleri kapsamında, 6-8 yaş öğrencilerine verilebilecek kazanımlar doğrultusunda aşağıdaki çizelgeyi (Tablo 3) hazırlamıştır.

Tablo 3. Linderman, Sanat Eğitimi Hedefleri İçin Kontrol Listesi, 1990

İçerik	İlköğretim 1. ve 2. Sınıflar
Çizgi	Farklı çizgilerin isimleri ve kullanılmaları (kalm, ince, düz, eğri, dalgalı, keskin, yumuşak, sert), Çizgileri kendi yaptığınız ürünlerde eserlerinizde ve diğer sanatçıların eserlerinde tanımlayınız, Kağıt üzerinde çizgi çalışmaları yapınız, Hisleri, müziği, şiiri, mutluluğu ve hüznü çizgiyle anlatmaya çalışınız.
Şekil	Basit geometrik şekilleri tanımlayınız (daire, kare, dikdörtgen, üçgen, oval, prizmatik), Çevrenizdeki organik şekilleri belirleyiniz ve tanımlayınız, Şekiller arasındaki farklılıkları belirleyiniz, büyük-küçük, içeri-dışarı, v.b. Kontur çizgisinin gölgenin (siluetin) başladığı yeri belirleyiniz.
Değer	Öğrenciler ışık ve karanlığı fark edebilirler, fakat gölgeyi henüz tam göremeyebilirler, Çizilenlerin değeri öncelikle aynı renk tonundadır, Kil ve araçtan yapılmış bloklar yardımıyla şekil değişikliğinin anlamı, 2 ve 3 boyut anlamı konusunda pratik çalışmalar yapın.
Mekan	Ufuk çizgisinin anlatımı, 2-boyutlu yaklaşım, üst kısmı, yanları ve alt kısmı belirlemek, Sağ, sol, merkez ve köşeleri belirlemek, Seviye ve yükseltileri karıştırmak, Röntgen (saydam) olarak resimlemek, içerdekileri ve dışarıdakileri birlikte göstermek, Oranların doğru olması gerekmemektedir, objelerin sıralı olması beklenmemeli, üstte, yanda ve öndekilerin beraberce gösterilmesi,
Renk	Ana renklerin kullanımı, renklerin hislere etkisi, nesnelerin gerçek rengine benzemesi gerekmeden kullanım, Renklerdeki benzerlikler ve farklılıklar üzerine tartışın, Renklerin duygu ve düşünceyle ilişkilerini tartışın, Renkleri karıştırarak birçok farklı resim deneyimi yaşayın, Ana renkleri, ara renkleri soğuk-sıcak renkleri isimlendirmeye başlayın.
(Motif) Biçim Form	Çevrenizde motifleri belirleyiniz, (nefes alma, sesler, bitkiler, çiçekler, evler,v.b.) Motiflerin kullanımını belirleyiniz (duvardaki tuğlalar, elbisedeki tasarım, binalardaki pencereler), Düzenli ve düzensiz motifleri belirleyiniz, Hızlı-yavaş motifler, tasarımda 5 farklı şekil ritmik olarak değişmektedir gibi, Sanatçıların motif nasıl kullandıklarını görerek belirleyiniz, Baskı tekniklerini kullanarak uygulamalar yapınız.
Doku	Doğal dokuları belirleyiniz; ağaç, kum, kayalar, Üretilmiş dokuları belirleyiniz, cam, kumaş, tabaklar, Sanatçıların eserlerinde ve heykellerinde dokuyu nasıl kullandıklarını belirleyiniz, Çevrenizdeki dokuları elinizle dokunarak hissediniz, Dokudan alınan hisleri deneyerek bireyin bundan hissedebileceklerini tartışınız.
Denge	Denge nedir tanımlayınız, Bir kimse ne zaman dengede olduğunu hisseder, Simetrik dengeyi belirleyiniz ve doğal çevrenizde simetrik dengeyi gösteriniz, Asimetrik dengeyi belirleyerek çevrenizde tanımlayınız, Merkezi dengeyi tanımlayınız, Sanatçıların eserlerindeki denge unsuru konusunda tartışınız
Etkin olan	Etkinliği tartışınız, ilgi noktası ne demektir tartışınız, ilgi noktası nasıl elde edilir belirlemeye çalışınız.
Zıtlık	Zıt çizgileri, şekilleri, dokuları v.d. belirleyiniz,
Çalışılacak sanatçılar	Levni, Nuri Abaç, Turgut Zaim, Fikret Mualla, Paul Klee, Joan Miro, Picasso, Van Gogh, Chagall, Rousseau.

Kaynak: İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Gökay, 2005: 79-81.

ÇASEY’i, gerek okul öncesi dönemde gerekse ilköğretim dönemi söz konusu olduğunda, iyi planlandığı takdirde, bu dönem çocuklarının sanat etkinliklerinde rahatlıkla uygulanabilir. 7-9 yaş çocuklarının görsel gelişimlerinin karakteristik özelliklerini tanımlayan şematik dönem, bir görsel gelişim basamağı olarak sanat eğitimcisi tarafından iyi bilinmelidir. Bütün eğitim planlamalarının (yıllık, ünite, haftalık, günlük) temelinde zaman kavramını ölçü alma ve üzerinde dikkatle durma ilkesi vardır. Zamanın doğru yani işlevsel kullanılması önemlidir. Sanat eğitimcisi, haftalık ders saati üzerinden ÇASEY’i devreye sokmayı düşünüyorsa, zaman kavramını dakikalar bazında düşünerek planlamasını yapmalıdır. Çünkü her şeyden önce 7-9 yaş çocuğunun dikkat yoğunlaştırma süresi en fazla 15-20 dakika kadardır. Kuramsal alanlardaki (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik) bilgilendirmelere yönelik uzun anlatımlar, çocukların dikkatlerinin dağılmasına yol açabilir. Böylesi bir gerçeklikten hareketle, ÇASE’nin öğretim alanlarının planlanmış zaman yönetimi çerçevesinde devreye sokulması gerekmektedir.

5.4. ESTETİK

ÇASEY’i içerisinde incelenmesi gereken alanlardan birisi de “estetik”tir. Baumgarten, estetiği; “duyulardan gelen bilginin bilimi” olarak tanımlamıştır.

Estetik; öğrencilere, sanatçıların, sanat eleştirmenlerinin, sanat tarihçilerinin ve diğer sanatla ilgili uzmanların sanat hakkında bilgiye dayalı yorumlarını ve kararlarını inceleme temellerini öğretmektedir. Estetik, bir konuda özel bir deneyim kazanılması olarak da algılanabilir (Gökay, 2005: 85).

Estetik öğretiminin amacı; çocukların yaş seviyeleri göz önünde bulundurularak, “Sanat nedir? ve Sanatçı kimdir?” soruları üzerinden tartışma ortamı oluşturup, onların incelenecek yapıt hakkında konuşabilmelerini sağlamaktır.

Estetik eğitimi, sanat nesnesinin çözümlenmesine yönelik kazanımların yanında, yaşam kültürü edinme, doğaya, çevreye ve toplumsal değerlere karşı duyarlı olma şeklinde sıralanabilecek davranış kazanımlarını da, birey üzerinde görmemizi sağlar.

Estetik deneyim tıpkı sanatsal deneyim gibi belirli duyuşsal, duygusal ve ussal birikim ve çaba gerektirir. Bu birikim ve bilgi estetik deneyimi sıradan olmaktan çıkarır. Sonuçta nesnenin estetik boyutu kişiyi sarar.

"Okullarda ocuklara verilmek istenen estetik eğitimin amacı, onlara önce estetik deneyimi yaşıatmak, sonra bunu dūşünsel boyuta taşıyarak kendilerine gūzellik adına birikim sağlamaktır" (Kırışoğlu, 2005: 138).

Çocuklara ağır kuramsal bilgiler vermek yerine, soru-cevap ve oyunlaşıtırma (dramatizasyon) yöntemlerini devreye sokarak, "sanatın doğası", "sanatçı", "doğadaki gūzel" ve "sanattaki gūzel" konuları üzerinden onları araşıtırmaya ve dūşünmeye sevk etmektir. Sanat etkinlikleri kapsamında, yapıt incelemelerinde ASEY'nin "Estetik alanı"na yönelik olarak, çocuklara řu tür sorular sorulabilir:

- irkin bir objenin resmi de çirkin midir?
- Ressamlar irkin objelerin gūzel resimlerini yapabilirler mi?
- Doğadaki çirkinlik ile resimdeki çirkinliğin arasında bir fark var mıdır?
- İnsanlar bazı görsel ve dūşünsel tanımları neden gūzel (mükemmel) veya çirkin (itici) olarak tanımlarlar?
- Gūzellik, çirkinlik ve bunlara bağlı olarak verilen karar cümleleri tamamen göreceli terimler midir yoksa bakış açısına mı bağlıdır?
- Bu deyimler kültürel eğitime nasıl bağımlıdır? Belirli bir zaman ve yerden, başka bir zaman ve yere göre değişir mi?
- Bir sanat eseri niçin değerli veya önemlidir?
- Bir zgn yapıt ile tıpkı basım veya kopya arasındaki farklar nelerdir? Bunlara benzeyen bir çok sorunun cevabının dūşnlmesi, insanın özellikle karar olarak verdiği sözcüklerin anlamını açıklamaya yardımcı olacaktır (Gökay, 2005: 86).

Ayrıca uygulanabilecek doğru yöntemlerle (soru-cevap ve oyunlaşıtırma) ocuklara, bir yapıtın ne tür bir estetik kuram içerisine yerleştirilerek incelenmesi gerektiğine ilişkin bilgiler verebilmek ve anlayış kazandırabilmek, estetik alanının amaçları içerisindedir.

ASEY'nin estetik alanı kapsamında, "değerlendirmeye aldığımız sanat yapıtı nasıl bir sanat kuramıyla ilişkilidir?" Sorusuna ğrenciler ile birlikte cevap bulmaya çalışılır. Soru – cevap yöntemi kapsamında öğrenciler, sanatçının yapıtını hangi sanat (estetik) kuramı doğrultusunda ürettiğini bulmaya çalışırlar. Sorular ğrencilerin yaş düzeyleri ve bilgi birikimleri göz önünde bulundurulacak hazırlanmalıdır. rnek sorular şunlar olabilir:

- Sanatçının yapıtında gördüğümüz biçimler, dışarıda gördüğümüz hangi biçimlere benzemektedir, bu biçimleri neden rahatlıkla seçebiliyoruz? (Yansıtmacı kuram)
- Sanatçının yapıtında gördüğümüz biçimler, dışarıda gördüğümüz biçimlere benzemekle birlikte, bu biçimler neden bozulmaya (Yumuşatma – gevşetme, çarpıtma – bükme, uzatma) uğramış ve renkleri farklılaşmıştır? (Dışavurumcu kuram)
- Sanatçının yapıtında gördüğümüz biçimler, neden dışarıda gördüğümüz biçimlere benzememektedir? Sanatçının, bir çocuğun oyuncağıyla oynaması gibi, yapıtındaki biçimlerle oynamasının amacı ne olabilir? (Biçimci kuram)
- Sanatçının yapıtının (sanat ve insanlık tarihi söz konusu olduğunda) gerek kendi döneminde gerekse içinde yaşadığımız dönemde ne tür bir değeri ve önemi olmuştur? (İşlevselci kuram)

6. GELENEKSEL YÖNTEMLERİN ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ İLE İLİŞKİSİ

ÇASEY yöntemi geleneksel sanat eğitimi yöntemlerinden farklı olmakla birlikte, alanlara ilişkin bilgi, beceri kazandırmada bu yöntemlerden yararlanır. Örneğin çocuklara sanat tarihi bilgileri vermede bilgisayar destekli yöntem, demonstrasyon (gösteri) yöntemi, dramatizasyon yöntemi rahatlıkla kullanılabilir. Ayrıca gerek bilgisayar destekli yöntemden, gerekse demonstrasyon (gösteri) yönteminden ve sanat yoluyla eğitim yönteminden, sanat eleştirisi kapsamı alanında yararlanılabilir. Uygulamalarda bütün bu yöntemlerin yanı sıra müzikli yöntem ve bellek eğitimi yönteminden ve çocuk sanatı yönteminden yararlanılabilir. Sanat eğitimcisi ve bilim insanı Kırıçoğlu, geçmiş dönemlerde yürütülen sadece uygulamaya dayalı sanat eğitimi faaliyetlerine ilişkin şu çıkarımları ortaya koymuştur:

7. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN HAFTALIK DERS SAATİ ÜZERİNDEN ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARINA UYGULANMASI

Çok alanlı sanat eğitimi (ÇASE) gerek yıllık plan, gerekse ünite ve günlük plan bazında ele alınabilecek, çok yönlü bir eğitim faaliyetidir. Bu eğitim faaliyeti, yaş düzeylerine göre öğrencilere verilmesi düşünülen kazanımlar ölçü alınarak planlar hazırlamayı gerektirir. Gerek yıllık plan gerekse ünite ve günlük plan bazında tasarlanmış çok alanlı sanat eğitimi temelli etkinliklerde, alanların birbirini tamamlayarak bütünlük oluşturacak şekilde verilmesi, yöntemin sağlıklı işleminin koşuludur. Alanların birbirleri ile ilişkilendirilip yani birbirlerine hizmet ederek bir bütün oluşturmaları amacıyla çeşitli konular devreye sokulabilir. ÇASE’i uygulamalarında, eğitimcinin yaratıcılık boyutunu harekete geçirebilmesi çok önemlidir. Sanat eğitimcisi her dersin planlanmasında; amaç, kazanımlar, kullanılan malzemeler, işleyiş maddelerini ölçü alarak, konularını belirlemelidir. “Kronolojik tarih şeridi yapma” özellikle ünite bazında ele alınan konulardan biriyken, “öykü anlatma yoluyla eski kültürleri inceleme” haftalık ders saati içerisinde işlenebilecek bir konudur. Eğitimci tarafından, “Çok Alanlı Sanat Eğitimi”nin haftanın bir günü içerisinde işlenecek sanat derslerinde devreye sokulması düşünülüyorsa, eğitimcinin bu yöntemin alanlarını (sanat tarihini, sanat eleştirisini, uygulamayı ve estetiği) birleştirerek vermesi gerekmektedir. Çünkü ÇASE doğası gereği, sadece uygulama alanıyla sınırlı tutulmaması gereken bir eğitim yöntemidir. ÇASE’nin içerisinde uygulama alanı önemli bir sacayağı olarak değerlendirilse de uygulama alanı, diğer alanların (sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik) planlı bir şekilde devreye sokulmasıyla kapsamı genişletilmelidir.

Sanatı öğrenmek ne salt uygulama boyutunda sanat üretmek, ne salt eser inceleyerek eleştirel davranış kazanmak, ne de salt sanat tarihi öğrenmek ve nede salt estetik boyutuyla estetik değerlerin farkına varmaktır. Bu dört alan (disiplin), bir bütünün parçaları olarak ve birbirleriyle bağlantılı bir biçimde okul programlarında yer almalıdır (Yolcu, 2004: 126).

ÇASEY’in, “haftalık ders saati üzerinden şematik dönem çocuklarında uygulanması” ölçüsünde, konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, 7-9 yaş şematik dönem çocuklarıyla yürütülmüş, “Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı” isimli ÇASEY’e ilişkin çalışma, örnek bir çalışma olarak incelenebilir. ÇASEY’in

alanları, araştırmacı tarafından 2014 - 2017 yılları arası eğitim-öğretim dönemlerinde farklı öğrenci gruplarında, sekiz adımda planlanarak uygulanmıştır.

Şekil 1. “Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı” İsimli ÇASEY’e İlişkin Çalışma, 2016

Kaynak: Salt Araştırma, Aralık 2016

Birinci adım: Sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarını uygulamaya sokabilecek şekilde, bilgisayar ortamında projeksiyon cihazıyla sunum yapılabilecek bir ortam hazırlanmıştır. Atölye içinde öğrenciler “U Düzeni” şeklinde gruplandırılarak oturtulmuş ve bir bilgi yarışması şeklinde dramatizasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı öncelikle çalışmanın tüm içeriğini çocuklara özetlemiş, uygulanacak teknik (kolaj-kesme ve yapıştırma) ve ona yönelik kullanılacak malzemeler tanıtılmıştır. Uygulama alanındaki çalışmalara başlamadan önce; çocuklara çalışmalarında kullanabilecekleri görsel tasarım elemanlarına ilişkin bilgiler verileceğinden, bir bilgi yarışması ortamında bu bilgilere yönelik sorular sorulacağından ve sanat tarihi ve sanat eleştirisi kapsamında, bir sanatçı hakkında bilgiler verilerek, yapıt incelemeleri yapılacağı belirtilmiştir.

İkinci adım: Bilgisayar ortamında projeksiyon cihazı aracılığıyla görsel tasarım elemanlarından “çizgi” elemanı, çeşitleri (düz, kırık köşeli ve kavisli) ve ilişkileri görsel örneklerle tanıtılmıştır (Üretim - uygulama kavramlarının verilmesi).

Üçüncü adım: Çocuklara temel geometrik şekiller (dikdörtgen, kare, üçgen, daire) boyut kavramına (büyük-küçük) değinilerek tanıtılmıştır. Temel geometrik

şekillerin hangi çizgi çeşitleriyle ortaya konduğu konusunda yarışma gruplarına sorulan sorularla, çizgi şekil ilişkisi kavratılmaya çalışılmıştır (Üretim - uygulama kavramlarının verilmesi).

Dördüncü adım: Çocuklara renk ve renk ilişkileri konusunda bilgiler verilmiş, yarışma gruplarına yöneltilen sıcak (sarı, kırmızı, turuncu) ve soğuk (yeşil, mavi, mor) renk ilişkilerine yönelik sorularla konu kavratılmaya çalışılmıştır (Üretim - uygulama kavramlarının verilmesi).

Beşinci adım: Yarışma gruplarına, 19. ve 20. yüzyılın Fransız sanatçısı, Henri Matisse'nin kolaj çalışmaları gösterilerek, sanatçının yapıtlarında yeralan "çizgi", "şekil", "renk" görsel tasarım elemanlarını (çizgi, şekil, renk) bulup göstermeleri ve ilişkilendirmeleri istenmiştir (Sanat eleştirisi alanı: Betimleme ve çözümleme).

Altıncı adım: Ressam Matisse'nin bireysel tarihi bilgisayar ortamında projeksiyon cihazı aracılığıyla anlatılmıştır. Bu anlatımda; ressamın hangi zaman diliminde yaşadığı, hangi ülkenin vatandaşı olduğu, ülkesinin dünya üzerinde nasıl bir coğrafi konumda olduğu, resme nasıl başladığı, nasıl devam ettiği, nelerden ve hangi sanatçılardan etkilendiği, ailesi, atölye ortamı, sanat anlayışı ve yapıtları hakkında bilgi verilmiştir (Sanat tarihi alanı).

Yedinci adım: Matisse'nin kolaj yapıtlarında neyi amaçlamış olabileceği, resimlerinin anlamını kişisel olarak yorumlamaya olanak sağlayacak sorularla, çocukların resimlere yorum getirmeleri beklenmiştir. Ayrıca yapıtları değerlendirmeye ve beğenip beğenmediklerine yönelik yargıda bulunmaları istenmiştir (Sanat eleştirisi alanı: Yorumlama ve yargı, estetik alanı).

Sekizinci adım: Uygulama aşamasında, çocuklarla kolaj uygulamalarına geçilmiştir. Biraz önce tanıtılan çizgi, temel şekil ve renkleri, adeta Matisse gibi resimlerinde kullanabilecekleri söylenerek motive olmaları sağlanmış ve kolaj çalışmaları yaptırılmıştır (Uygulama alanı).

Şekil 2. "Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı", ÇASEY'e İlişkin Çalışma, 2014

Şekil 3.. "Matisse, Renklerin ve Şekillerin Müzikle Dansı", ÇASEY'e İlişkin Çalışma, 2014

Kaynak: Salt Araştırma, 2014

Kaynak: Salt Araştırma, 2014

8. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARINA KATKILARI

El, göz ve zihin koordinasyonunun kurulmasında en etkili yöntem olan sanat eğitimi; algılama, düşünme ve uygulama arasında, yani zihin ve pratik arasında bütünleşmeyi sağlar. Bu açıdan bakıldığında, görsel sanatlar eğitiminin sadece sanat üretimine yönelik değil, tüm bireyler için temel ihtiyaçlardan biri olduğu değerlendirilebilir.

Görsel sanatlar dersi, çocukların algısal, düşünsel ve uygulama süreçlerini bir arada kullandıkları bir alan olup, 7-9 yaş şematik dönem çocuklarına katkıları, öğrenmeye ilişkin kazanımlar ve öğretim amaçlı kazanımlar olarak temelde iki yönlü olarak ele alınabilir. Öğrenmeye ilişkin kazanımlar ise; Bilişsel ve devinişsel kazanımlar olarak ikiye ayrılabilir.

Öğrenmeye ilişkin kazanımlar bakımından bilişsel kazanımlara baktığımızda;

- Anlama,
- Algılama,

- Analiz etme,
- Çok yönlü düşünme,
- Görsel okur ve yazarlığı artırma,
- Kültürel etkileşim,
- Yeni bilgiler öğrenme,
- Eleştirel düşünme,
- Görsel sanat kültürün geliştirilmesi,
- Görsel sanatlarda biçimlendirme ve müze bilinci

Devinişsel kazanımlar:

- El-göz-beyin koordinasyonunu sağlama,
- El becerilerinin artması ve zaman yönetimi.

Öğretim amaçlı kazanımlar ise deneyimleri ortaya kayma, temel becerileri ortaya koyma ve davranış kazandırmaya ilişkin kazanımlar olmak üzere üç bölümü içermektedir.

Deneyimleri Ortaya Koymaya ilişkin kazanımlar:

- Uygulama yapma,

Temel becerileri ortaya koymaya ilişkin kazanımlar:

- Bilgiyi farklı durumlara uyarlama,
- Bilgi-bilişim teknolojilerinin farkına varabilme ve kullanabilme,
- Dili akıcı ve etkili kullanabilme,
- Topluluk karşısında kendisini ifade edebilme,
- Sorumluluklar alabilme,
- Sanat diliyle iletişim kurabilme,
- Yeni ve farklı problemlere karşı çözümler üretebilme,
- Çalışmasını tamamlama,
- Özgün uygulamalar ortaya koyma.

Davranış kazandırmaya ilişkin kazanımlar:

- Sabırlı çalışma ve deneyim elde etme,
- Bireysel ve toplumsal değerleri kavrayarak önem verebilme,

- Estetik algının getirdiği bilinçle yaşam kültürü edinme,
- Çevre ve doğa bilinci kazanma,
- Milli ve manevi değerlere duyarlılık,
- Kültürel ve sanatsal değerleri tanıma ve sahip çıkma,
- Evrensel değerleri kavrama ve koruma,

Yukarıdaki kazanımlar göz önüne alındığında, sanat eğitiminin çocuklar için önemi anlaşılmaktadır. Öte yandan sanatsal etkinlik aynı zamanda çocuğun kendini ifade ettiği, sosyalleştiği bir iletişim alanıdır. Sanat eğitimiyle çocuk kendi toplumunu ve kültürünü tanıdığı gibi, farklı kültürleri tanıma olanağına kavuşur. Bu kapsamda sanat eğitimi duyum ve duyguları zenginleştirdiği gibi, kültürel ortama uyum sağlayacak şekilde donanım kazandırmaktadır.

Çocuğun ilk dönemlerinden itibaren çevresiyle görme, algılama ilişkileriyle başlayan görsel deneyim, daha sonraları çevresindeki nesnelere tanımlama ve düzenleme ilişkilerine evrilir. Bu durum, sanat eğitimi ile ürün verme ve bu ürünlerden estetik çıkarımlar yapabilme süreçleriyle gelişir.

7-9 yaş şematik dönem çocukları, sanat çalışmalarında görsel tasarım elemanları ve ilkelerini daha etkili kullanabilmektedir. Ayrıca bu dönemde çocuklar, sanat yapıtlarında kullanılan görsel tasarım elemanları ve ilkelerini gösterebilmekte ve sanat yapıtı hakkındaki kişisel yorum ve yargılar ortaya koyabilmektedir. Bu kapsamda ÇASEY'in alanları (uygulama, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetik) öğrencilerin sanatsal bilgi ve becerilerinin kazanılmasında olumlu katkılar sağlamaktadır.

ÇASEY'in 7-9 yaş şematik dönem çocuklarına katkılarının ortaya konulmasında, alanları olan dört temel disiplinin kazanımlarının belirlenmesi önemlidir. Fakat burada Eisner'in (Akt. Özsoy ve Şahan, 2009) belirttiği gibi, ÇASEY'in dört temel disiplininin (uygulama, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetik) belirli kalıplar içinde verilmesi değil, fakat bu disiplinlerin iç içe geçmiş bütünsel boyutuyla ve yapılandırılmış (baştan sona planmış) bir sistemle verilmesi önemlidir. Yapılan uygulamalar, ÇASEY'in, öğrencilerin derse katılımı, başarı oranının artışı, öğrencinin kendi öz güvenini inşa etmesi ve yaratıcı çalışmalar ortaya koyması şeklinde sıralanabilecek olumlu katkıları görmek açısından önemlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada, "Eğitsel Eleştiri" modeli kullanılmıştır. Araştırma boyunca ÇASEY'in, çalışma grubu (örneklem) tarafından nasıl algılandığı, grup öğrencilerinin başarıları, eğitim ve öğrenim yaşantıları üzerindeki kalıcı etkileri, "Eğitsel Eleştiri" modeli ile araştırılmıştır. Bu model, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla nitel araştırmanın ne olduğuna değinmek gerekir. Araştırmada, Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlkokulu ve Lisesi ilköğretim birinci kademe üçüncü sınıf öğrencilerinin, resim iş dersi kapsamındaki renk ünitesi içeriğine uygunluk gözetilmiştir. Nitel araştırma: gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılan ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, akt. Özalp, 2009). Bir başka deyişle nitel araştırma, kuramsal bir temel inşa etme gayreti ile toplumsal yaşamın akışı içerisinde, sosyal bilimler ve sanat alanlarında, araştırmaya konu olabilecek insan, olay, olgu, durum ve davranışların kendi doğal ortamında bütüncül bir şekilde gözlemlenmesine, çözümlenmesine ve yorumlanmasına odaklanan bir modeldir. Araştırmacı konusu kapsamında insanın ve toplumsal yaşam gerçekliğinin çok boyutlu, karmaşık yapısını dikkate alarak, esnek, özgün kişisel bakış açıları geliştirir ve kişilerle empati kurar.

Yöntem kapsamında yapılan çalışmanın tutarlılığı amacıyla araştırma basamaklarını oluşturma, veri toplama, yorumlama ve sonuçlandırma aşamalarının birbirini tamamlayarak bütünlemesi gerekir. Araştırmacı belirli bir kurama ulaşmak

için topladığı verilen kapsamında o ana dek rastlanılmamış sonuçları ortaya çıkarma ve birbiriyle ilişkilendirme çabasına girer. Araştırma kapsamında belirlenen problem ve alt problemlerin soru ve cevap bölümlerinin gerçekçi olması, araştırmanın geçerliliği ve tutarlılığı açısından önemlidir. Nitel araştırmada temel amaç, araştırılan konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Bunun için de toplanan verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması ve araştırmaya konu olan bireylerin görüş ve deneyimlerinin mümkün olduğu ölçüde doğrudan sunulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, akt. Özalp, 2009).

Nitel araştırmalarda konu ya da konulara ilişkin veriler toplanılıp sonuçlandırılırken sayısal analizler yapılmamalıdır. Bu durum nitel ve nicel araştırma arasındaki farklılıktır. Alan çalışmalarının sağlıklı yürütülmesi adına araştırmacı, gerek süreç başlangıcı ve gelişiminde, gerekse süreç sonunda katılımcı, duyarlı ve ayrıntıcı bir tavırla kendi konumunu sorgulayarak öz değerlendirmesini yapmalıdır. Nitel araştırmacı, bizzat alanda zaman harcayan, araştırma kapsamındaki kişilerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde bu kişilerin deneyimlerini yaşayan, alanda kazandığı bakış açısını ve deneyimleri, toplanan verilerin analizinde kullanan kişidir (Yıldırım ve Şimşek, akt. Özalp, 2009).

Eğitsel eleştiri, öğretmen-öğrenci ilişkisi kapsamında öğretme, öğrenme anlamlılığını ölçü alarak, eğitim yaşantılarının kalitesini arttırmayı amaçlar. Sanat öğretiminin niteliğinin araştırılmasına yönelik bir yöntem olan eğitsel eleştiri, bir ders saati süresinde sanat dersinin her günlük durumu içinde tanımlanması, çözümlenmesi, yorumlanması ve yargılanması sürecidir (Özsoy, 2001). Bu model, 1975 yılında Eisner tarafından geliştirilmiştir.

Eisner program değerlendirmeyi Güzel Sanatlar alanındaki değerlendirmeye benzetmektedir. Nasıl bir opera, film, resim bu konuların uzmanı olan kişiler tarafından eleştiriliyorsa, eğitim programı da bu konuda geniş bilgisi olan eleştirme yeteneğine sahip kişiler tarafından benzer şekilde değerlendirilebilir (Erden, akt. Mamur, 2012). Yöntemi geliştiren Elliot Eisner bu yöntemini betimleyici, tematik ve çözümsel (analitik) öğelerden oluşan estetik eleştiriye dayandırmaktadır. Değerlendirmeci tutumuyla Eisner yalnızca okul sorunlarının çıkış nedenlerini değil, aynı zamanda bu soruların doğurduğu sonuçları da sorgulamaktadır. (Özsoy, akt.

Mamur, 2012). Bu anlamda eğitsel eleştiri sanata bir sorgulama modeli olarak yaklaşır (Bresler, akt. Mamur, 2012). Sanatın temel problemi gerçeklik problemidir. Gerçeklik çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla sanat insanın ve yaşamın tüm boyutlarıyla (biyolojik, psikolojik, felsefi, düşünsel, ekonomik, kültürel, siyasal, dinsel, estetik, teknik ve bilimsel) ilişkilidir.

Estetik eleştiri; sanatın yaşamla kurduğu ilişkide ortaya çıkan sorgulayıcı tavrın varlığından ve doğasından kaynaklanmıştır. Estetik eleştirinin tanımlamaya, yorumlamaya ve değerlendirmeye yönelik boyutlarından çıkış noktası yakalayan Eisner, bu anlayışı sanat eğitimi veren kurumların sorgulamasına yönelik bir yöntem haline getirmiştir.

2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ

Bu araştırmada, nitel veri toplamanın üç türünden yararlanılmıştır. Veri toplama amacıyla, gözlem, görüşme ve doküman inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Veri, (araştırmacının hedefledikleri doğrultusunda topladığı) bilgi anlamına gelir. Araştırmacı, zihninde açık ve net hale getirdiği probleme en uygun çözümü bulmakla sorumlu olan kişidir. Dolayısıyla, araştırmacının, hedefleri doğrultusunda en uygun veri toplama yöntemini seçmesi gerekir.

Nitel araştırmada; ‘çevresel veriler’, ‘süreçle ilgili veriler’, ‘algılara ilişkin veriler’ olmak üzere çoğunlukla üç tür veri toplanır. Çevresel veriler; sürece ve algılara ilişkin verilere temel teşkil eder. Verilerin elde edildiği ortamdan, başka bir ortama geçildiğinde, her iki ortamın, birbirleri ile karşılaştırılması olanaklı hale gelir. Çevresel veriler, araştırmacının yer aldığı sosyal, psikolojik, kültürel, demografik ve fiziksel özelliklere ilişkindir. Süreç ile ilgili veriler; araştırma sürecinde olup bitenleri ve bunların araştırma grubunu nasıl etkilediğine ilişkindir. Algılara ilişkin veriler ise; örneklemin yani çalışma grubunun süreç hakkında düşündüklerini kapsar (slideplayer, b.t.).

Bu araştırmada çevresel verileri ortaya koyma kapsamında, gözlem okulunun konumu tanımlanmıştır. Okulun yer aldığı coğrafya ve bu coğrafyanın toplumsal, ekonomik yapısı açıklanmıştır. Bununla birlikte okulun türü ve eğitim ortamı da, sosyo-kültürel özellikleri bakımından tanımlanmıştır. Eğitim ortamı; öğrenci genel mevcudu, çalışma grubu sınıf mevcudu, okul gelir kaynakları ve okulun sanat eğitimine ayırdığı bütçe kapsamında tanımlanmıştır. Görsel sanatlar dersliği, fiziki durumu ve haritasının ortaya konması kapsamında ele alınmıştır. Süreç ile ilgili verilere ulaşmak için, çalışma grubunun gerek araştırma modelinin işleyiş

mantığından, gerekse ÇASE'nin uygulamalarından nasıl etkilendiğini anlamaya yönelik bir çabanın içinde olunmuştur. Çalışma grubunun, gerek araştırma modelinin işleyiş mantığını, gerekse ÇASE uygulamalarını nasıl algıladıklarını anlamaya yönelik çabalarda, araştırmacıyı algılara ilişkin verilere ulaştırmıştır.

Bu araştırmada nitel veri toplama amacıyla kullanılan gözlem, görüşme ve döküman incelemesi yöntemlerini kısaca tanımlamak gerekir. Gözlem; araştırmacının hedefleri doğrultusunda seçtiği evren ve çalışma grubundaki algıları, olayları, olguları, davranışları ve durumları anlamak için duyu organlarını harekete geçirmeyi gerektiren bir araştırma yöntemidir. Dolayısıyla bilimsel gözlemi, günlük yaşantının getirdiği sıradan gözlemden ayırmak gerekmektedir. Bilimsel gözlemin, kendine ait bir mantığı ve sistemi vardır. Nitel araştırmalarda gözlem, sayısal veri üretmekten çok araştırmaya konu olan olay, olgu ve duruma ilişkin derinlemesine ve ayrıntılı açıklamalar ve tanımlamalar yapmaya yönelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, akt. Şahin, 2009). Araştırmanın amacı doğrultusunda; ÇASE uygulamalarının çalışma grubuna katkılarını kavrayabilmek amacıyla gözlemler yapılmıştır. Sanat eğitimi kapsamında çeşitli nitel verileri elde edebilmek amacıyla öğrencilerin, ÇASEY'in alan uygulamalarına yönelik yaklaşımları gözlemlenmiştir. Çalışma grubu öğrencilerinin sanat tarihi bilgilerine yönelik yaklaşımları, uygulama kavramlarını anlayabilmeleri, sanat eleştirisi amaçlı eleştirel yetenekleri, yargı ve beğenilerinin gelişim seviyeleri anlaşılmasına çalışılmıştır. Ayrıca sanatsal uygulamalar aracılığıyla, yukarıda sayılan ÇASEY alanlarının, sanat uygulamalarıyla ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çeşitli anketler ve formlar aracılığıyla veri toplama araçları oluşturulmuş ve geliştirilmiştir. Bu sayede öğrencilerin kişilik özellikleri ve bu özelliklerin ÇASE uygulamalarıyla ilişkisi süreç içerisinde saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma modelinin doğası gereği, araştırmacının kendisi de gözlem sürecinin içerisine dahil olur. Gözlem yöntemi, çalışma grubu hakkında derinlemesine bilgi edinmeye olanak sağlamıştır.

Gözlem yönteminin, elde edilen verilerini zenginleştirmek amacıyla görüşme yöntemine de başvurulmuştur. Nitel veri toplamak amacıyla kullanılan görüşme yöntemini de kısaca tanımlamak gerekir. Görüşme; araştırmacının alanıyla ilgili bilgileri toplayabilmesi için, katılımcıların yaşam deneyimlerini, algılarını, duygularını, çeşitli (davranış, algı, olay, olgu ve kavramlara yönelik) düşüncelerini

anlama doğrultusunda, katılımcıyla sözel iletişim kurmayı gerekli kılan bir yöntemdir. Görüşme, kendi yaşam deneyimlerimiz dışında var olan, dolayısıyla başka insanlara ait deneyim ve süreçleri, insanların çevrelerini nasıl ifade ettiklerini öğrenmede gereklidir.

Bu araştırmada, tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) kapsamında öğretmen (sınıf öğretmeni ve görsel sanatlar öğretmeni) görüşlerini almak amacıyla yapılandırılmış görüşme türü kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasında ki paralelliği ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırmalar yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, akt. Özalp, 2009). Ayrıca görsel sanatlar dersi kapsamında haftalık ders saati içerisinde ÇASEY uygulaması ile ilgili olarak ders öğretmeni ve bir öğrencinin görüşleri elde edilmiştir.

Veri toplama yöntemleri kapsamında, doküman incelemesine de başvurulmuştur. Bu amaçla kitaplardan, yurt içi makalelerden, bildirilerden, tezlerden ve internetten yararlanılmıştır.

3. EVREN VE ÖRNEKLEM (ÇALIŞMA GRUBU)

Bu araştırma, olasılık temelli örnekleme yöntemi dahilinde seçkisiz ve küme örnekleme yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Küme örnekleme, çalışması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş veya farklı amaçla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlikler gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, akt. Özalp, 2009). Araştırma ve çalışma evreninin büyük olmasından dolayı, örneklem almak gerekli hale gelmiştir. Görsel gelişim basamakları içerisinde yer alan şematik dönem (7-9 yaş) çocukları araştırma evreni olarak seçilmiştir. Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okulları, birinci kademe üçüncü sınıfta okuyan 9 yaş çocukları, çalışma evreni olarak seçilmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi'nin ilköğretim kısmı birinci kademesi 3-A şubesinde okuyan öğrenciler ise örnekleme oluşturmuştur. Dolayısıyla araştırma, 3-A sınıfının 16 öğrencili çalışma grubu üzerinde nitel veri toplama kapsamında, veri toplama araçları ile yürütülmüştür.

4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Bu araştırmada veri toplama yöntemleri (gözlem, görüşme ve doküman incelemesi) kapsamında çeşitli veri toplama araçları kullanılmıştır. Ayrıca, renk ünitesi dikkate alınarak (ÇASEY uygulamaları kapsamında) “Öğrenci Çalışma Kağıtları Soru-Cevap Kağıtları” ve “ÇASE (Ölçütlere Dayalı) Değerlendirme Formu” oluşturulmuştur. Gerek görüşme formları ve anket soruları, gerekse öğrenci çalışma kağıtları ve değerlendirme formları hazırlanırken, Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi’nin idarecilerine, görsel sanatlar dersi öğretmenine ve sınıf öğretmenine danışılmıştır. Hem öğrenci çalışma kağıtlarının hem de anketlerin hazırlanmasında, yazıların kolay okunması ve anlaşılması kapsamında, yazı karakterleri ve harf büyüklüklerine dikkat edilmiştir. Çalışma kağıtlarının sanat tarihi bölümlenmesinin bilgi hacmi yoğun olduğundan, çocukların kolay okuyabilmesi için bu sayfa A3 boyutunda basılmıştır. Çalışma kağıtlarının ve anketlerin içermiş olduğu bilgi hacminin, öğrencileri sıkmayacak ve yormayacak şekilde hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Araştırmacının çalışma kağıtları hazırlamasında, ÇASE alanlarının yapısının(doğasının) öğrenciler tarafından kavranabilmesine yönelik bir çabası söz konusudur. Ayrıca bu kağıtlar; öğrencileri ders ekinliklerine güdüleme amacıyla, tanıtılacak sanatçının renk ve motif kullanımlarıyla ilişkili olacak şekilde, eğlenceli ve ilgi çekici bir tasarım mantığı ile ortaya konmuştur. Gerek araştırmacıya gerekse katılımcılara (öğretmen ve öğrenci) kolaylık sağlaması açısından, çalışma kağıtlarının bölümlenmeleri (sanat tarihi, uygulama kavramları, sanat eseri analizi, sanat yapıtı değerlendirmesi ve soru-cevap kağıdı) çeşitli ikonlarla ifade edilmiştir. Çalışma kağıtları içerisinde, soru-cevap bölümlenmesinin düzenlenmesinde “kavram haritaları” oluşturma mantığına uygun bir yöntem izlenmiştir. Ayrıca ÇASE ölçütlere dayalı değerlendirme formunda da aynı ikonlar kullanılmıştır. Veri toplama araçlarını hazırlamak amacıyla yurt içinde yayınlanan çeşitli tezler ve makaleler (literatür taraması) incelenmiştir. Görüşme yönteminin verileri içerisinde yer alan “Öğretmen Görüşme Formu”, iki şekilde hazırlanmıştır (görsel sanatlar öğretmeni görüşme formu ve sınıf öğretmeni görüşme formu). Sınıf öğretmeni görüşme formunun hazırlanmasına özellikle dikkat edilmiştir. Öğrenci tanıma formu kapsamında, ilköğretim birinci kademe üçüncü sınıf (9 yaş) çocuklarına sorulmaması gereken (sorulduğunda onları incitebilecek)

bazı sorular, sınıf öğretmeni görüşme formuna taşınmıştır. “Baba ve/veya anne sağ mı?, baba ve anne ayrı mı?, böylesi bir durumda kimle/kimlerle ve nerede yaşıyorsun?”, şeklindeki sorular öğrenciye değil, fakat sınıf öğretmenine yöneltilmiştir.

5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada, çalışma grubu (örneklem) öğrencilerine ilişkin veriler, okul ve görsel sanatlar dersliği içerisinde aşağıdaki veri toplama araçları geliştirilerek toplanmıştır.

1. Gözlem verilerini toplamak için fotoğraf makinesi, not tutma, ses kayıt cihazı ve kamera kullanılmıştır.
2. Tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu (EK-1).
3. Tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu (EK-2).
4. Tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) Öğrenci Tanıma Formu (EK-3).
5. Tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) Öğrenci Ön Anketi (EK-4).
6. Tanımlama süreçleri (katılımcıların tanımlanması) Öğrenci Son Anketi (EK-5).
7. Uygulamaların öncesinde çalışma grubundaki her öğrenciye verilmek üzere hazırlanmış ÇASEY Çalışma Kağıtları (EK-6).
8. Görsel Sanatlar Günlük Ders Planları (EK-7).
9. Uygulama sonrasında çalışma grubundaki her öğrenciye verilmek üzere hazırlanmış ÇASE Değerlendirme Formu (EK-8).
10. Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı (EK-9).

Araştırmacı, gerek öğretmenlerle gerekse öğrencilerle yapılan görüşmeleri, ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmiştir. Ders içi uygulamaları belgelemek için fotoğraf makinesi kullanmıştır. Ayrıca, ÇASEY uygulamaları kapsamında projeksiyon makinesi ve röprodüksiyonlar kullanılmıştır.

6. VERİLERİN TOPLANMASI

Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu (EK-1); görsel sanatlar dersini yürüten öğretmenle (sanat eğitimcisi) 06 Mayıs 2019 tarihinde yapılan görüşme sorularını içermektedir. Form 28 yapılandırılmış, 3 yarı yapılandırılmış soru içermektedir. Bu form 5 bölümden (öğretmenin bireysel durumuna yönelik sorular, görsel sanatlar dersi program içeriği, uygulama ve eğitim-öğretime yönelik sorular, görsel sanatlar dersi öğretmen, öğrenci iletişimine ilişkin sorular, görsel sanatlar dersinin algılanmasına ilişkin sorular ve Çok Alanlı Sanat Eğitimi'ne yönelik sorular) oluşmaktadır. Form aracılığıyla öğretmenin öğrenim durumu, görsel sanatlar dersine ilişkin bilinç düzeyi, öğrenci ile olan iletişimi ve ÇASEY'e yönelik bilgi durumu konularına ilişkin bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu (EK-2); çalışma grubu olarak seçilen sınıf öğretmeniyle, 07 Mayıs 2019 tarihinde yapılan görüşme sorularını içermektedir. Form 5 yapılandırılmış soru içermektedir. Bu form 4 bölümden (öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, devinişsel gelişimlerine ilişkin sorular, öğrencilerin baba ve/veya anne kaybına ilişkin sorular, baba ve annenin bir arada yaşayıp yaşamadığına ilişkin sorular, öğrencinin görsel sanatlar dersine katılmasında sağlık açısından bir engeli olup olmadığına ilişkin sorular) oluşmaktadır.

Öğrenci Tanıma Formu (EK-3); çalışma grubuna yönelik uygulamalar başlatılmadan bir hafta önce uygulanmıştır (09 Mayıs 2019). Form 10 yapılandırılmış soru içermektedir. Öğrencilerin yaşına, anne ve babalarının öğrenim durumlarına, mesleklerine ve ev ortamlarına ilişkin sorular aracılığıyla bilgiler edinmeye çalışılmıştır. Toplam 16 öğrenci tarafından doldurulmuştur.

Öğrenci Ön Anketi (EK-4); çalışma grubuna yönelik uygulamalar başlatılmadan bir hafta önce uygulanmıştır (09 Mayıs 2019). Anket 16 yapılandırılmış soru içermektedir. Bu anket 4 bölümden (öğretimin yapısı, sanat kavramına yönelik düşünceler, sanatın doğasına ilişkin tepkiler, ev ortamı ve sanat ilişkisi) oluşmaktadır.

Öğrenci Son Anketi (EK-5); çalışma grubuna yönelik uygulamaların bitirilmesinden bir hafta sonra uygulanmıştır (13 Haziran 2019). Hazırlanan anket, 23 adet yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Bu anket aracılığıyla araştırmacı,

yöntemi açısından kendi öz eleştirisini yapacak şekilde sorulara yer vermiştir. Ayrıca çalışma yapraklarının hazırlanmasına ve sunulmasına ilişkin sorular, ÇASEY'in alanlarının uygulanmasına ilişkin sorular ve öğrencilerin görüş ve önerilerine ilişkin sorular bu bölümde yer almaktadır.

ÇASEY Çalışma Kağıtları (EK-6); çalışma grubuna yönelik Görsel Sanatlar dersinin haftalık her bir uygulamasının başlatılmasından bir hafta önce öğrencilere dağıtılmıştır. Çalışma kağıtları 5 bölümden (sanat tarihi, uygulama kavramları, sanat eseri analizi, sanat yapıtı değerlendirmesi ve soru-cevap kağıdı) oluşmaktadır.

Sanat Tarihi Çalışma Kağıdı bölümlemesinde, incelenen sanatçının doğduğu ülke, yaşadığı coğrafya, sanatçının bireysel tarihi, içerisinde yer aldığı sanat anlayışı ve onu etkileyen sanatçılar konusunda bilgiler verilmiştir.

Uygulama Kavramları bölümlemesinde, incelenen sanatçının yapıtlarında yer alan görsel tasarım elemanları, uyguladığı teknikler ve çalıştığı sanat alanlarının kavramları hakkında bilgiler verilmiştir. Sanat eseri analizi bölümlemesinde, incelenen sanatçının yapıtlarının tanımlanması, çözümlenmesi, yorumlanması ve yargılanması konusunda bilgiler verilmiştir. Sanat yapıtı değerlendirmesi bölümlemesinde, estetik alanına ilişkin bilgiler verilmiştir. Soru-cevap kağıdı bölümlemesinde bilgi sorularına, üretim alanına ilişkin sorulara, algıya ilişkin sorulara, eleştirel yargı sorularına ve değer sorularına yer verilmiştir. Bu yapraklar aracılığıyla öğrenciler, ÇASE alanları ile ilgili bilgilendirilmeye ve ÇASE uygulamaları bakımından güdülenmeye çalışılmıştır.

Görsel Sanatlar Günlük Ders Planları (EK-7); haftalık her bir görsel sanatlar dersi uygulanmasından önce, görsel sanatlar dersi öğretmeni ile iş birliği içerisinde, ÇASEY alanlarının uygulamaları kapsamında ona yardımcı olacak şekilde hazırlanmış plandır. Öncelikle o derse ilişkin görsel sanatlar dersi özetlenmiştir. Ders öncesinde dağıtılan çalışma yaprakları bilgileri, pekiştirme amacıyla tekrar edilmiştir. (uygulama kavramlarının verilmesi, sanat tarihi bilgilerinin verilmesi, sanatçının bir yapıtının veya yapıtlarının eleştiriye açılması, yapıtlar üzerinde değer yargılarının ortaya konulması ve uygulamaya geçilmesi) Bütün bu süreçte, geleneksel yöntemlerden de (basitten karmaşığa, dramatizasyon, demonstrasyon,

projeksiyon cihazı aracılığıyla gösterimler, beyin fırtınası, bellek yöntemi) yararlanılmıştır.

ÇASE Değerlendirme Formu (EK-8); çalışma grubuna yönelik Görsel Sanatlar dersinin haftalık her bir uygulamasının sonlandırılmasından sonra, öğrencilerin bu formu doldurmaları uygulamalardan bir gün sonra istenmiştir. Beş bölümden oluşan soruları (bilgi soruları, üretim alanına ilişkin sorular, algısal sorular, eleştirel yargı soruları ve değer soruları) içermektedir. Bu form aracılığıyla, öğrencilerin ÇASE alanlarını kavrama düzeylerine yönelik veriler toplanmaya çalışılmıştır. Yine bu form aracılığıyla öğrencilere eleştirel yargı yetisi ve değer yargıları kazandırılmaya çalışılmıştır.

Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı (EK-9); çalışma grubuna yönelik 3 haftalık Görsel Sanatlar derslerinin sonlandırılmasından sonra uygulanmıştır. Araştırmacının kendi araştırma sürecini kavrayıp, değerlendirmesine yardımcı olacak 3 öğrencinin bu formu doldurmaları istenmiştir. Form, 20 yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Bu form aracılığıyla 3 öğrencinin, kendi yapmış oldukları çalışmalarını değerlendirmesi istenmiştir. Öğrencilere eleştirel yargı yetisi ve değer yargıları kazandırılmaya çalışılmıştır. Gerek çalışma yaprakları aracılığıyla, gerekse dersler aracılığıyla elde ettikleri ÇASE'ne ilişkin bilgilerin, yaptıkları uygulama çalışmalarlarıyla (resimler) ilişkileri kavranmaya çalışılmıştır.

7. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Öncelikle, nitel verilerin çözümlenmesi amacıyla gözlem ve görüşmelerden yararlanılarak bir çatı oluşturulmuştur. Fotoğraf makinesi, not tutma, ses kayıt cihazı ve kamera aracılığıyla, tanımlama süreçleri kapsamında eğitim (okul) ve atölye (sanat eğitimi dersliği) ortamının tanımlanması yönünde veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler, eğitim ve atölye ortamının tanımlanmasına, çözümlenmesine ve yorumlanmasına olanak sağlamış, bu haliyle araştırmanın bulgular ve yorum kısmında yer almıştır. Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu'ndan elde edilen veriler aracılığıyla, katılımcı ders öğretmeninin profili ortaya konmuştur. Görsel sanatlar öğretmenine ilişkin elde edilen veriler, araştırmanın bulgular ve yorum kısmında, “Öğretmenin Betimlenmesi” (Tanımlama Süreçleri-Katılımcıların Tanımlanması-) başlığı altında yer almıştır. Gerek Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu,

gerekse Öğrenci Tanıma Formu'ndan elde edilen veriler aracılığıyla, öğrencilerin profili ortaya konmuştur. Bu formlar kapsamında öğrenci kimlik tespiti, ev ve aile ortamı, ailenin eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik yapısı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin gelişim düzeyleri (bilişsel, duyuşsal, devinişsel), davranış durumları ve görsel sanatlar dersine hazır bulunmuşluk durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu ve Öğrenci Tanıma Formu aracılığıyla elde edilen veriler, tanımlama, çözümleme ve yorumlama süreçlerine olanak sağlamıştır. Süreç bu haliyle, araştırmanın bulgular ve yorum kısmında bulunan “Öğrencilerin Betimlenmesi” (Tanımlama Süreçleri-Katılımcıların Tanımlanması-) bölümünde, kendisinden yararlanılacak şekilde kullanılmıştır.

Öğrenci Ön Anketi'nden elde edilen veriler aracılığıyla, görsel sanatlar dersinin öğretim yapısı, öğrencilerin sanat kavramına yönelik düşünceleri, sanatın doğasına ilişkin tepkileri ve aile (ev) ortamlarının, sanat olgusu kapsamında sosyo-kültürel yapısı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrenci Ön Anketi'nden elde edilen veriler, tanımlama, çözümleme ve yorumlama süreçlerine olanak sağlayacak şekilde, “Öğrencilerin Betimlenmesi” (Tanımlama Süreçleri-Katılımcıların Tanımlanması-) bölümünde, kendisinden yararlanılacak şekilde kullanılmıştır. Öğrenci Son Anketi'nden elde edilen veriler, araştırmacının bulgular ve yorum kısmında, yöntemi açısından kendi öz eleştirisini yapacak şekilde çözümler ve yorumlar ortaya koymasına olanak sağlamıştır. Yine bu anket kapsamındaki sorulara verilen cevaplar aracılığıyla, öğrencilerin ÇASE alanlarını bilme ve kavrama düzeyleri çözümlenmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ÇASE alanlarına, sanat eğitime ve sanat olgusuna ilişkin görüş ve önerilerine yer verilmiştir.

Öğrenci Son Anketi aracılığıyla elde edilen tüm bu bilgilerden tanımlama, çözümleme ve yorumlama süreçlerine olanak sağlayacak şekilde, araştırmanın bulgular ve yorum kısmında yararlanılmıştır [“Öğrencilerin Betimlenmesi” (Tanımlama Süreçleri-Katılımcıların Tanımlanması-), “Yardımcı Öğrencilerin Öz Değerlendirme Yapraklarının Analizi”]. ÇASE Değerlendirme Formu aracılığıyla, öğrencilerin ÇASE alanlarını kavrama düzeyleri çözümlenmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Başka bir deyişle, sanat tarihine ve uygulama kavramlarına ilişkin bilgiler edinip edinmedikleri, sanat yapıtlarına yönelik algı düzeylerinin, eleştirel yargı yetilerinin durumları ve değer yargıları edinip edinmedikleri çözümlenmeye ve

yorumlanmaya çalışılmıştır. ÇASE değerlendirme formlarının üç yardımcı öğrenciye ilişkin örnekleri, araştırmanın bulgular ve yorum kısmında yer alan “Yardımcı Öğrencilerin Öz Değerlendirme Yapraklarının Analizi” bölümünde yer almaktadır. Ayrıca seçilen üç öğrenciye ilişkin Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprakları aracılığıyla elde edilen sonuçlar, araştırmanın yine bulgular ve yorum kısmında bulunan, “Yardımcı Öğrencilerin Öz Değerlendirme Yapraklarının Analizi” bölümünde yer almaktadır. Öğrencilerin bu yapraklardaki sorulara verdikleri yanıtlar aracılığıyla, kendi yapmış oldukları çalışmaları ÇASE alanlarıyla ilişkilendirip değerlendirmedeki bilinç düzeyleri kavranmaya çalışılmıştır. Başka bir deyişle ÇASE'nin alanlarıyla, kendi uygulamaları arasında bir bağ kurma düzeyleri çözümlenmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca üç haftalık görsel sanatlar dersi uygulamaları kapsamında, her bir uygulamanın konu başlıkları belirlenmiş ve konuya uygun çalışma kağıtları hazırlanmıştır. Uygulamalar süresince, gözlem raporları oluşturulacak şekilde, öğrenci gözlemleri yapılmıştır. Gözlemleri sonrasında; öğrencilerin elde ettiği kazanımlar, “kazanımlar tablosu” ile ortaya konulmuştur. Bu tablo, öğrenmeye ilişkin kazanımlar ve öğretim amaçlı kazanımlar olmak üzere iki konu başlığından oluşmaktadır. Verilerin anlamlı bir bütün oluşturması kapsamında, her ders ders sonrasında yapılan değerlendirmelere kazanımlar tablosunda yer verilmiştir. Tablo içerisinde birinci bölümün konu başlığı olan öğrenmeye ilişkin kazanımlar konu başlığı; bilişsel kazanımlar ve devinişsel kazanımlar olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bilişsel kazanımlarda; anlama, yeni bilgiler öğrenme, sorgulama yetisinin kazandırılması şeklinde alt başlıklar yer almaktadır. Devinişsel kazanımlar bölümünde ise; el becerilerini artması, zaman yönetimi şeklinde alt başlıklar yer almaktadır. Tablo içerisinde ikinci bölümün konu başlığı olan öğretim amaçlı kazanımlar konu başlığı üç bölümden oluşmaktadır. Deneyimleri ortaya koyma amaçlı kazanımlar bölümü içerisinde; uygulama yapma alt başlığı yer almaktadır. Becerileri ortaya koyma amaçlı kazanımlar bölümünde; bilgi ve uygulama ilişkisi, sınıf karşısında kendisini ifade edebilme, çalışmasını tamamlama, özgün uygulamalar ortaya koyma şeklinde alt başlıklar yer almaktadır. Davranış kazandırmaya ilişkin kazanımlar bölümünde; sabırlı çalışma, deneyim elde etme şeklinde alt başlıklar yer almaktadır. Kazanımlar tablosunda, değerlendirme sonuçlarına göre başarı durumu yüksek olan öğrenciler “👍” işaretiyle ve daha

başarısız öğrenciler ise “ 👍 ” işaretiyle gösterilmiştir. Birinci bölüm, yani öğrenmeye ilişkin kazanımlar konu başlığı içerisinde yer alan iki bölümden başarılı olan öğrenci, toplamda başarılı sayılmıştır. Bununla birlikte yine ikinci bölüm, yani öğretim amaçlı kazanımlar konu başlığı içerisinde yer alan en az iki bölümden başarılı olan öğrenci, toplamda başarılı sayılmıştır. Tüm bulgular neden-sonuç ilişkileri kapsamında ortaya konmuş, veriler doğrultusunda yorumlar yapılmıştır. Ayrıca gözlem raporlarında, araştırmacının düşünce ve görüşleri de yer almıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞEMATİK DÖNEM ÇOCUKLARIN SANATSAL GELİŞİMİNDE ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNİN YERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

1. TANIMLAMA SÜREÇLERİ

Bu bölümde eğitim ortamının, yani okulun ve atölyenin tanımlanması, katılımcıların tanımlanması, dersin ve ünitenin tanımlanması bölümleri yer almaktadır.

1.1. EĞİTİMİN ORTAMININ (OKUL) TANIMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının (okulun tanımlanması) durumu nedir?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular ortaya konmuştur.

Şekil 4. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi Genel Görünüm, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi; Afyonkarahisar il merkezinde, Akçin Mahallesiinde bulunan Mareşal Fevzi Çakmak Bulvarının hemen yanında yer almaktadır. Akçin bölgesi, yakın bir zamana kadar köy konumunda iken, sonrasında mahalleye dönüştürülmüştür. Akçin Mahallesiinin bölge halkı, halen tarım başta olmak üzere hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Sanayi bölgesinin mahalleyi çevrelemesiyle birlikte bir kısım mahalleli, sanayi bölgesinin çeşitli kurumlarında da işçi konumunda çalışmaktadır. Akçin Mahallesi halkı, diğer taraftan devletin dönüm başına verdiği tarım destek paralarıyla ekonomilerine girdi sağlamaktadırlar. Mahalle halkını oluşturan aileler içerisinde, çocuklarını Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesinde okutanları bulunmaktadır. Hatta elde edilen verilere göre (İdarecilerle yapılan elde edilen notlar), bir aileden üç çocuk okuyabilmektedir.

Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesinin ön cephesi, Ankara yönüne giden çevre yoluna bakar konumdadır. Bahçesi de bu çevre yolunun kıyısına konuşlanmıştır. Okulun sağ yan tarafında boş bir arazi, boş arazinin arka kısmında da Afyonkarahisar Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Sol yan tarafı ve karşı cephesi ise Organize ve İkinci küçük sanayi sitesi ile çevrelenmiştir.

Okul, binası ve bahçesiyle birlikte, 15.500 metrekarelik bir alanı kaplamaktadır. Okul binası 12.000 metre karelik bir alana yayılırken, bahçesi de 3.500 metre karelik bir alanla, okulun çevresini oluşturmaktadır. Okulun iki kapısı bulunmaktadır. Ana giriş kapısı, okulun sağ yan tarafında bulunmaktadır. Bu kapının başında güvenlik noktası bulunmaktadır. Okulun arka tarafında ise araç giriş kapısı bulunmaktadır. Okul kampüsüne ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Gün içerisinde her saat şehir içi ulaşım, dolmuşlarla sağlanabilmektedir.

Bu özel okul, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında hizmete açılmıştır. Okulda karma eğitim uygulanmaktadır. Okul, kreş, anaokulu (okul öncesi eğitim), ilköğretimin birinci, ikinci kademesi ve lisesiyle birlikte toplam 232 öğrenci genel mevcuduna sahiptir. İdari kadro başta olmak üzere öğretmen ve hizmetli sayısı ile birlikte, okulda toplam 50 personel görev yapmaktadır. Okulun genel merkezi İstanbul'da bulunmaktadır. Türkiye'nin çeşitli illerinde 55 şubesi, kampüs şeklinde

yer almaktadır. Bu genel merkezde, tüm şubelerde ki ders alanlarına yönelik genel zümre yer almaktadır. Bu genel zümre aracılığıyla, tüm şubelerde ki ders alanlarının gerek yıllık ders planları ve aylık ders planları gerekse haftalık (günlük) ders planları, ilgili alan öğretmenlerine elektronik posta yoluyla gönderilmektedir. Ayrıca bu eğitim kurumu, Türkiye Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunup, uluslararası çeşitli eğitim kurumlarıyla anlaşmalıdır. Öğretmen maaşları genel merkez tarafından belirlenmektedir. Öğrenci aileleri, orta-üst gelir ve üst gelir grubuna dahildir. Okul yönetimi, her eğitim-öğretim yılı başında öğrenci ailelerinden aldıkları 1000 TL'lik kırtasiye ücretleri kapsamında, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin malzemelerini karşılamaktadır. Görsel sanatlar dersi bu şekilde finanse edilmektedir. Malzemeler, okulun görsel sanatlar dersi deposunda yer almaktadır. Dışarıya çıkarılmak üzere öğrenciye malzeme verilmemektedir.

Betonarme okul binasının tamamı, doğalgaz aracılığıyla merkezi ısıtmaya sahiptir. Bina, A ve B blok olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Bu iki büyük bölüm bina içerisindeki kanallarla birbirine bağlanmıştır. A blok ilköğretim birinci kademe öğrencilerine ayrılmıştır. Bu bölümün girişi kapısının sağ ön tarafında, Atatürk Heykeli yer almaktadır.

Şekil 5. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim Okulu ve Lisesi, A Blok (Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Birinci Kademesinin Giriş Kısmı), 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Okulun B bloğu ise, İlköğretim ikinci kademe ve lise öğrencilerine ayrılmıştır. A blok bölümündeki, okul öncesi eğitim kısmında okuyan öğrenci sayısı; 10 kişidir (Erkek öğrenci sayısı 6, kız öğrenci sayısı 10). İlköğretim birinci kademesinde okuyan öğrenci sayısı; 77 kişidir (Erkek öğrenci sayısı: 44, Kız öğrenci sayısı: 33). B blokta yer alan ilköğretim ikinci kademesinde okuyan öğrenci sayısı; 81'dir (Erkek öğrenci sayısı: 50, Kız öğrenci sayısı:31). Yine bu bölüm içinde bulunan lise kısmının öğrenci sayısı da 64'dür (Erkek öğrenci sayısı: 33, Kız öğrenci sayısı: 31).

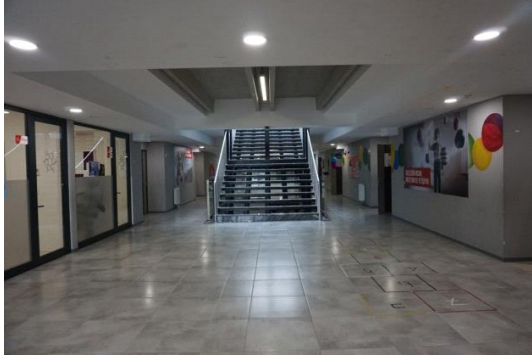
Okulun 3 idarecisi, 21 öğretmeni ve 26 hizmetli personeli bulunmaktadır. Kampüs müdürü, birim müdürü ve ilkokul müdür yardımcısı, okulun idari kadrosunu oluşturmaktadır. İlkokul müdür yardımcısı hariç, diğer idareciler derslere girmektedir(matematik, felsefe ve rehberlik). Okulun bir sanat eğitimcisi vardır. Sanat eğitimcisi ya da görsel sanatlar dersi öğretmeni, hem ilköğretimin birinci ve ikinci kademesinin derslerini yürütürken hem de lise bölümündeki sanat derslerine de girmektedir.

Okulda görev yapan öğretmenlerin branşlara göre dağılımı şu şekildedir: İki tane türkçe ve edebiyat öğretmeni, bir tane müzik öğretmeni, iki tane beden eğitimi öğretmeni, bir tane fen bilgisi öğretmeni, bir tane kimya öğretmeni, bir tane biyoloji öğretmeni, üç tane matematik öğretmeni, bir tane tarih öğretmeni, bir tane sosyal bilgiler öğretmeni, bir coğrafya öğretmeni, iki tane felsefe öğretmeni (felsefe öğretmenlerinden biri ayrıca rehberlik dersine giriyor) ve biri yabancı uyruklu olmak üzere, beş İngilizce öğretmeni vardır.

Okul binasının A blok bölümünün özellikleri şu şekildedir: Anaokulun ve ilköğretim birinci kademesinin bulunduğu A blok bölümünde; alt kat, giriş (zemin) katı ve birinci kat bulunmaktadır. Bu bloğun alt katında anaokulu ve tuvaletler bulunmaktadır. Giriş (zemin) katında iki idare odası (müdür ve müdür yardımcısı), öğretmenler odası, ilköğretimin birinci kademesi için ayrılmış sınıflar, danışma bölümü, muhasebe odası, revir, kıyafet satış ünitesi ve tuvaletler bulunmaktadır. Birinci katta ise; müzik odası, kütüphane temizlik malzemeleri deposu ve tuvaletler bulunmaktadır. Okulun bu bloğunun giriş kapısının çevresindeki duvarlarda, öğrencilerin boya resim teknikleriyle yapmış olduğu çalışmalar sergilenmektedir.

Şekil 6. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, A Blok Giriş, 9 Mayıs 2019

Şekil 7. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Zemin Kat Koridoru, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 8. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Zemin Kat Öğretmenler Odası, 9 Mayıs 2019

Şekil 9. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu, Örneklemin (Çalışma Grubunun) Sınıf Ortamı, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

İlkokul ikinci kademesinin ve lisesinin bulunduğu B blok bölümünün özellikleri şu şekildedir: Bu bölümde alt kat, giriş (zemin) katı, birinci kat ve ikinci kat bulunmaktadır.

Şekil 10. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok Giriş Kapısı (İlköğretim 2. Kademe ve Lise Kısmı), 9 Mayıs 2019

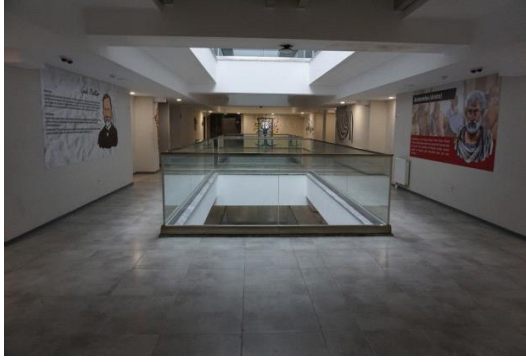

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Alt katta yemekhane, kantin, spor salonu, konferans salonu, yüzme havuzu, buz pisti, cep sineması, fen laboratuvarı, dans salonu, yazılım ve kodlama dersliği ve tuvaletler bulunmaktadır. Bu bloğun giriş (zemin) katında; idare odası, öğretmenler odası, ilköğretim ikinci kademesi için ayrılmış sınıflar, rehberlik servisi ve tuvaletler bulunmaktadır. B bloğun birinci katında; görsel sanatlar dersliği, görsel sanatlar dersi deposu, Türkçe öğretmenin ilgilendiği kütüphane, yabancı dil dersliği, bilgi işlem odası ve tuvaletler bulunmaktadır. B bloğun ikinci ve son katında ise, öğretmenler odası, lise bölümünün sınıfları, toplantı salonu ve tuvaletler yer almaktadır. Bu bloğun koridorlarında sanatçı ve bilim insanlarına yönelik üçlü grup portreleri bulunmaktadır.

Şekil 11. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok 1. Kat Koridoru, 9 Mayıs 2019

Şekil 12. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, B Blok 1. Kat Koridoru, İç Görünüm, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 13. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Öğrencilerinin, Aileleriyle Birlikte Anneler Günü Kapsamında Düzenlediği Etkinlik, Konferans Salonu (B Blok, Alt Kat) , 9 Mayıs 2019

Şekil 14. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Öğrencilerinin, Aileleriyle Birlikte Anneler Günü Kapsamında Düzenlediği Etkinlik, Konferans Salonu (B Blok, Alt Kat), 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Okul binasının B blok bölümü özellikle tanımlanmıştır. Çünkü ilköğretimin birinci kademesinde okuyan öğrenciler eğitim-öğrenim ve bireysel ihtiyaçları doğrultusunda (özellikle görsel sanatlar dersi atölyesini kullanabilmek amacıyla), bu blok içerisinde yer alan okul imkanlarından yararlanabilmektedir.

3.500 metrekarelik alana sahip okul bahçesinin tüm kenarları ağaçlarla çevrilmiştir. Okul bahçesinin arka tarafında açık basketbol, voleybol sahası ve bir adet tenis kortu yer almaktadır.

1.2. ATÖLYENİN (ÇALIŞMA GRUBU - GÖZLEM SINIFI - SANAT EĞİTİM ORTAMI) TANIMI

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin gerçekleştirildiği atölye (sanat eğitimi ortamının) durumu nedir?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular ortaya konmuştur.

Şekil 15. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi Görsel Sanatlar Atölyesi, Giriş Kapısı (B Blok 1. Kat)

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Gerek tüm okulun ilgili sınıflarının gerekse örneklem (çalışma grubu) olarak seçilen 3-A gözlem sınıfının 16 öğrencisinin (9 erkek öğrenci, 7 kız öğrenci) görsel sanatlar derslerini işlediği atölye, 47 metrekarelik dikdörtgen yapıda bir kullanım alanına sahiptir. Bu alanın, dış bina duvarında (dış uzun kenar) yer alan ve yan yana üç birimden oluşan pencereler, her ne kadar duvarla kesintiye uğrasa da yine üç birimlik pencereler şeklinde devam etmektedir (Uzunluk: 100 santimetre, yükseklik:

130 santimetre). Yan duvarda yine bir birimlik bir pencere (Uzunluk: 60 santimetre, yükseklik: 200 santimetre) daha bulunmaktadır. Dolayısıyla atölye, gün ışığından yeterince faydalanmaktadır. Ayrıca atölye, led panel aydınlatma ile ışıklandırılmaktadır. Atölyenin zemini karo fayanslarla döşenmiştir. Karo fayans yer döşemeleri, etkinlikler sonrasında temizliğin daha kolay yapılabilmesini sağlamaktadır. Atölyenin duvarları alçı kaplamadır ve kum beji renkte saten boya ile boyalıdır.

Şekil 16. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Çalışma Grubu (Gözlem Sınıfı) Öğrencilerinin, Ders Öğretmeni (Sanat Eğitimi) ile Birlikte Paylaştığı Atölye Ortamı, 16 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 16 Mayıs 2019

Giriş kapısının sol yan tarafında, öğretmenin malzemelerini koyduğu bir dolap bulunmaktadır. Bu dolabın sağ çapraz üst kısmında İstiklal Marşı, Atatürk portresi, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve bir saat bulunmaktadır. Bu üç birimin alt kısmında, okul öncesi eğitimi öğrencilerinin çalışmaları, duvara yapıştırılmış halde yer almaktadır. Bu alanın yanında, bina dışına uzanan elektrik tesisatının geçtiği, kilitli halde tutulan gri renkte gömme metal dolap bulunmaktadır. Sol dış köşede, iki adet büyük hacimli su kovası, okul öncesi eğitim amaçlı küçük ahşap kaplama yüzeyli okul öncesi masaları ve yedi adet sandalye bulunmaktadır. Okul öncesi öğrencilerinin masasının sağ tarafında bir öğretmen kürsüsü ve tabure bulunmaktadır. Atölyenin iki büyük duvarına paralel şekilde konuşlandırılmış

öğrenci masaları yer almaktadır. 120 santimetrelilik üç birimden oluşan kare öğrenci masaları, büyük iç duvara paralel şekilde yine üç birim şeklinde tekrarlanmıştır. Bu masalar 2,5 santimetrelilik kalın mermer yüzeye sahiptirler. Okulun dış cephesine bakan bir pencereyi kısa uzunlukta ki dış cephede ve iç kısma bakan büyük uzunlukta ki iç cephede, öğrenciler için yapılmış; geometrik hücrelerden (üçgen, çokgen ve daire şeklinde) oluşan (sıcak ve soğuk renkli), resimler ve yazılar (ingilizce; her çocuk sanatçısıdır vb.) yer almaktadır. Bu masaların kenarlarında yirmi adet daire şeklinde, ahşap kaplamalı ve metal dört ayaklı tabure yer almaktadır. Atölyenin iç sağ köşesinde, kuru boyaların ve pastellerin bulunduğu bir malzeme kutusu yer almaktadır. Atölyenin büyük iç duvarında, öğrenci masalarını ortalayacak şekilde duvara yerleştirilmiş bir akıllı tahta bulunmaktadır. Akıllı tahtanın hemen yan tarafında bir çöp kovası yer almaktadır. Ayrıca çöp kovasından kapıya doğru üç birim (100 santimetre uzunluk, 50 santimetre genişlik ve 200 santimetre yükseklik) şeklinde yerleştirilmiş öğretmen ve öğrenci malzeme (kağıt rafları, akrilik ve tempera boyaların bulunduğu) dolapları yer almaktadır. Atölyenin temizliği, okulda görevli hizmetli personeller tarafından yapılmaktadır. Bu sanat eğitimi atölyesinin giriş kapısının sağ kısmında yer alan ve atölyeye bitişik bir malzeme odası bulunmaktadır. Atölyede evyeler (lavabolar) bulunmamaktadır.

Şekil 17. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Okul Öncesi Eğitim Köşesi, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 18. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Okul Öncesi Eğitim, Öğrenci Çalışmaları, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 19. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Öğretmen (Sanat Eğitimcisi) Masası ve Su Kovaları, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 20. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Genel Görünüm, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 21. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi, Öğrenci Masaları ve Akıllı Tahta, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 22. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Atölyesi Öğretmen ve Öğrenci Malzeme Dolapları, 9 Mayıs 2019

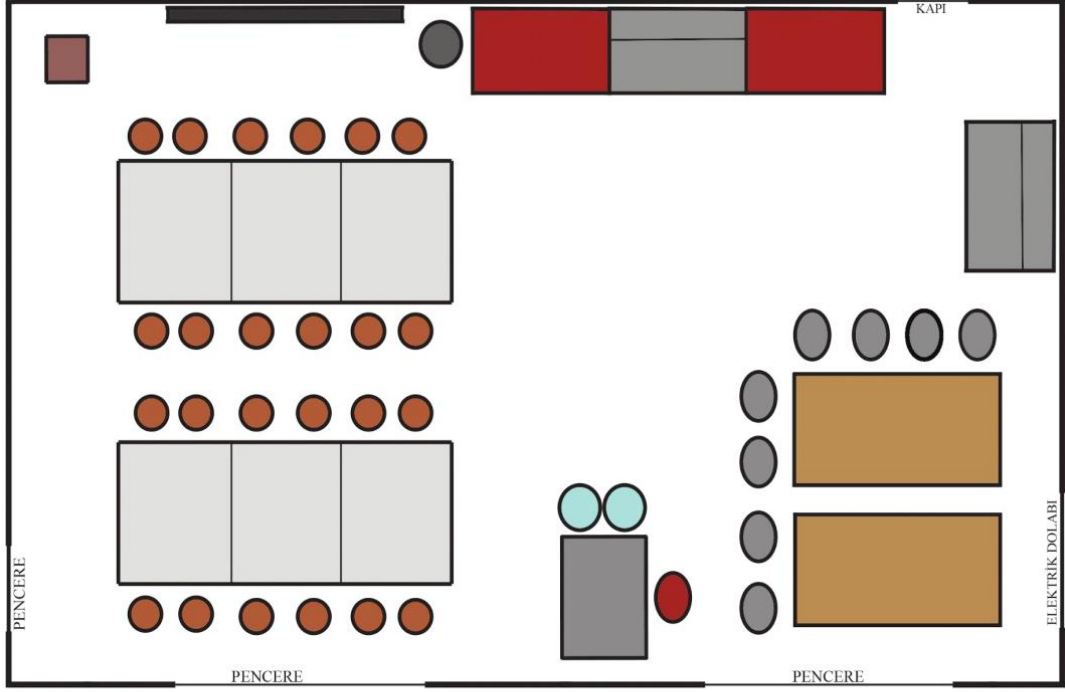
Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 23. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Görsel Sanatlar Dersi Malzeme Deposu, 9 Mayıs 2019

Kaynak: Salt Araştırma, 9 Mayıs 2019

Şekil 24. Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim Okulu ve Lisesi, Atölyenin (Çalışma Grubu - Gözlem Sınıfı - Sanat Eğitim Ortamı) Planı

- Öğretmen Malzeme Dolabı (x2)
- Öğrenci Malzeme Dolabı (x2)
- Öğretmen Kursüsü ve Sandalyesi
- Öğrenci Çalışma Masası (x2)
- Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Çalışma Masası (x2)
- Akıllı Tahta
- Sandalye (x8)
- Tabure (x24)
- Malzeme Kutusu
- Su Kovası (x2)
- Çöp Kovası

1.3. KATILIMCILARIN (ÖĞRETMENİN VE ÖĞRENCİLERİN) TANIMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenin ve öğrencilerin betimlenmesine yer verilmiştir. Başka bir deyişle, "ÇASEY'e uygun Görsel Sanatlar Derslerinin eğitim ortamında kimler katılımcı olarak yer almıştır?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular ortaya konmuştur.

1.3.1. Öğretmenin Betimlenmesi

Görsel sanatlar dersi öğretmenin betimlenmesine ilişkin veriler, EK-1'de yer alan "Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu" aracılığıyla elde edilmiştir. Görsel sanatlar eğitimi dersi öğretmeni, 28 yapılandırılmış 3 yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla tanımlanmıştır. Bu form 5 bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk bölümünü "Öğretmenin Bireysel Durumuna Yönelik Sorular" oluşturmaktadır. Bu bölümde 12 soru yöneltilmiştir. Ders öğretmeni, güzel sanatlar fakültesi resim bölümünden (lisans programı) mezun olduğunu belirtmiştir. Ders öğretmeni lisans öğrenimini, bulunduğu memleketinde almıştır. Halen bir yükseköğretim programına (yüksek lisans, doktora - sanatta yeterlik) devam etmemektedir. Yeteneklerini fark etmekle birlikte değerlendirme kapsamında, sanat eğitimi aldığını söylemiştir. Çocukların sanat eğitimi almasına ilgi duyduğu için ve memleketinde kalma isteğiyle, sanat eğitimcisi olduğunu söylemiştir. Bir yönüyle de hayat koşullarının getirdikleri yada gereklilikleri, kişiyi öğretmenlik mesleğine yönlendirmiştir. Bağlı bulunduğu kurumda 5 yıldır sadece görsel sanatlar dersi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Sadece okul öncesi eğitiminin ve ilköğretim birinci kademe birinci sınıfının görsel sanatlar dersi, iki saattir. Diğer sınıfların (ilköğretim birinci kademe ikinci, üçüncü, dördüncü sınıflar, ikinci kademe ve lise) görsel sanatlar dersi, bir saattir. Ayrıca öğretmen, okulun verdiği görevler doğrultusunda çalıştığını da belirtmektedir. İzin almış öğretmenlerin derslerine girmek, okul nöbetleri tutmak ve belirli günler ve haftalar kapsamında çalışmak (yazılar ve okul dekorları yapmak), bu duruma örnek olarak verilebilir. Ders öğretmeni hafta içi günlerde çalıştığı gibi, okulun verdiği görevler doğrultusunda hafta sonları da çalışabilmektedir. Hafta içinde her günün ders süresinin bitiminde, iki saat olacak şekilde "Sanat Kulübü" etkinlikleri kapsamında, bu kulübün

sorumluluğunu da üstlendiğini belirtmiştir. Gerek gün içerisindeki çalışma yoğunluğu, gerekse hafta sonları çalışmaları sebebiyle meslek alanıyla ilgili herhangi bir yayını (kitap, süreli yayın vb.) takip etmediğini ve sanat alanlarına ilişkin araştırmalar yapmadığını belirtmiştir. Ulusal ve uluslararası meslek kuruluşlarına üyeliği yoktur. Ders öğretmeni, görsel sanatlar dersi sürelerinin kısıtlı olmasının kendi motivasyonu ve verimliliği üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğunu belirtmektedir.

İkinci bölüm, “Görsel Sanatlar Dersi Program İçeriği, Uygulama ve Eğitim Öğretimine Yönelik Sorular” dan oluşmaktadır. Bu bölüm 12 soru içermektedir. Görsel Sanatlar dersi öğretmenin, bu bölüm sorularına verdiği cevapla, sınıfta uyguladığı ağırlıklı öğretim tarzına ilişkin elde edilen veriler, bulgular ve yorum kısmında incelenmiştir. Ders öğretmeni, öğrencilerin sanat eğitimi almalarının onlar üzerindeki (özellikle bilişsel ve devinışsel gelişim alanlarındaki ve öğretimle ilgili kazanımlar söz konusu olduğunda) olumlu katkılarını gözlemlediğini açıklamıştır. Fakat yine ders sürelerinin kısıtlılığının, öğrencileri olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ders öğretmeni gerek yıllık ve aylık, gerekse haftalık ders programlarının, kurumun genel merkezinde yer alan genel zümre aracılığıyla ve elektronik posta yoluyla kendisine ulaştırıldığını belirtmiştir. Yürüttüğü görsel sanatlar dersi, ders programının içeriğini, uygulama ve eğitim-öğretim yöntemlerini yeterli bulmaktadır. Ayrıca sanat kulübünü seçen öğrencilerine, kulüp etkinlikleri kapsamında program dışına çıkararak, kendi istediği çalışmaları yaptırdığını belirtmiştir. Derslerin de sanat eğitim yöntemlerinden yararlanmak amacıyla, “Kopya Yöntemini”, “Bellek Eğitimi Yöntemini” ve “Soru-Cevap Yöntemini” kullandığını açıklamıştır. Ders öğretmeni, yine kendisine yöneltilen bir soru (görsel, işitsel ve teknolojik materyallerden faydalanıp faydalanmadığına ilişkin soru) aracılığıyla, atölyedeki akıllı tahtayı, kopya yöntemi kapsamında kullandığını açıklamıştır. Öğretmen, atölyenin fiziki durumunu bir yere kadar yeterli bulduğunu söylemiştir. Çünkü, atölyede evyelerin (lavaboların) olmayışının hem kendisi açısından hemde öğrenciler açısından bir sorun teşkil ettiğini belirtmiş, atölyeye evyelerin yapılması gerektiğini de bir öneri olarak dile getirmiştir. Ders öğretmeni, görsel sanatlar dersinin, her eğitim-öğretim dönemi başında öğrenci ailelerinden alınan 1000 TL'lik kırtasiye paraları aracılığıyla karşılandığını belirtmiş, öğrenciye malzeme sağlama konusunda herhangi bir sıkıntı

bulunmadığını söylemiştir. Malzemeler her dönem başında, atölye bitişiğindeki “Görsel Sanatlar Dersi Malzeme Odası”na konulmaktadır. Öğretmen, görsel sanatlar dersi süresini (ilköğretim birinci kademe ikinci sınıftan itibaren) yeterli bulmadığını açıklamıştır. Öğretmenin, öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmede, “Ön Değerlendirme (süreç değerlendirmesi ve nitel değerlendirme) Yöntemini” kullanmadığı, verdiği cevapla anlaşılmıştır. Öğretmen, sayısal (nicel ve geleneksel), ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden “Ürün Değerlendirmesi Yöntemini” kullanmaktadır. Ayrıca, okulun her sınıfının ilgili şubesinin, ders kapsamında yıl içerisinde yaptığı çalışmalar fotoğraf aracılığıyla belgelenip, dosya şekline getirilerek, okulun genel merkezindeki genel zümreye gönderilmektedir. Fakat ders öğretmeni, bu dosyaların genel zümre tarafından, “Son Değerlendirme Yöntemleri” (dosya değerlendirmesi, sanat dersi genel değerlendirmesi) aracılığıyla değerlendirilip değerlendirilmediğini bilmediğini belirtmiştir. Ayrıca genel merkezdeki zümre aracılığıyla (elektronik posta yoluyla) kendisine (belirli gün ve haftalar kapsamında) gelen talepler doğrultusunda, öğrencileri ile birlikte grup proje ödevleri (pano hazırlama) hazırladıklarını açıklamıştır. Bitirilerek, belgelenen grup proje ödevlerinin merkezdeki genel zümreye gönderildiğini belirtmiştir.

Üçüncü bölümde “Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen, Öğrenci İletişimine İlişkin Sorular” yer almaktadır. Bu bölüm 2 sorudan oluşmaktadır. Öğretmen, gerek okul öncesi eğitim öğrencilerinin, gerekse ilköğretim birinci kademe birinci sınıf öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine daha fazla ilgili olduklarını belirtmiştir. Üst sınıflar söz konusu olduğunda, derse ilginin azalması durumunu yine ders sürelerinin az olmasıyla ilişkilendirmiştir. Ders öğretmeni, öğrencilerin derse katılımını arttırma yönünde; sıklıkla soru - cevap yöntemini ve beyin fırtınası yöntemini kullandığını belirtmiştir. Son bölümde, ders öğretmenine ÇASEY hakkında görüşleri sorulmuştur. Öğretmen ÇASEY’i bilmediğini belirtmiştir.

1.3.2. Öğrencilerin Betimlenmesi

Araştırmada çalışma grubu (örneklem) olarak seçilen ilköğretim birinci kademe 3-A sınıfının 16 öğrencisine (9 erkek ve 7 kız) ilişkin veriler, “Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu (Ek - 2)”, “Öğrenci Tanıma Formu (Ek - 3)”, “Öğrenci Ön ve Son Anketi (Ek - 4 ve 5)” aracılığıyla elde edilmiştir.

Öğrencilerin anne ve babaları sağdır. Beş öğrencinin anne ve babası ayrı yaşamaktadır. Sınıf mevcudunun yarısının annesi ev hanımıyken, yarısı da çalışmaktadır. Öğrenci ailelerinin ekonomik durumları (orta-üst gelir ve üst gelir grubu) iyi konumdadır.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi başta olmak üzere, diğer derslere de katılımları söz konusu olduğunda fiziksel engelleri bulunmamaktadır. Ayrıca öğrencilerde hiperaktivite ve dikkat bozukluğu sorunları bulunmamaktadır. Yine öğrencilerin özgüveni yüksektir ve bireysel becerilerini ortaya koymada, kapasite bakımından sorunları bulunmamaktadır. Öğrencilerin anlaşılma ve dinlenme yönünde iletişim ihtiyaçları söz konusu olduğunda, aile içi iletişim kapsamında sıkıntıları bulunmamaktadır. Öğrencilerin, sınıfta ve topluluk önünde kendini ifade etme becerisi bakımından yeterlilikleri iyi düzeydedir. İletişim becerisi konusunda yetersizlik yaşayan öğrenci sayısı azdır. Öğrencilerin, duyuşsal, bilişsel ve devinişsel gelişimleri iyi düzeydedir. Okulda ki klüplerin de etkisiyle, öğrenciler çeşitli etkinliklere (spor, sanat, kültür, sosyal) katılabilmektedirler. Sekiz öğrenci, gelecek yıllarda (yüksek öğrenim yılları da dahil) hem sanat eğitimine devam etmek istiklerini hem de sanatla ilgili kurslar almak istediklerini belirtmiştir. Yine öğrenci ön anketleri incelendiğinde, evinde sanat eseri olduğunu söyleyen yedi öğrenci saptanmıştır. Bir öğrencinin anne ve babası sanat alanında çalışmaktadır (Öğrenci Tanıma Formu). Öğrenci son anketleri incelendiğinde, yedi öğrencinin gelecekte de sanat tarihi aracılığıyla sanatçıları tanıma, sanat yapıtlarını inceleme (yorumlama ve değerlendirme) yönünde arzularının olduğu anlaşılmıştır. Sınıf içerisinde üç öğrencinin, gelecekte ressam olmak istedikleri anlaşılmıştır.

1.4. DERSİN-ÜNİTENİN TANIMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıf ortamında, eğitim ve öğretimin içeriği bakımından proje ünitesi nasıl ortaya konmuştur?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular ortaya konmuştur.

Görsel Sanatlar Dersi 40 dakikalık süre içerisinde üç hafta boyunca işlenmiştir. Araştırmanın üç haftalık uygulama projesi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı 2018 - 2019 Eğitim Öğretim Yılı Görsel Sanatlar Dersi 3. Sınıf yıllık, aylık

ve günlük planlarından yararlanılmıştır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 1 - 8. Sınıflar).

Proje kapsamında haftalık ders saati üzerinden ÇASEY'in birleştirilmiş uygulamalarına yönelik bir ünite oluşturulmuştur. Her ne kadar görsel tasarım elemanlarından renk elemanı ölçü alınsa da, proje "basitten karmaşığa ilkesi" ile renk elemanının diğer görsel tasarım elemanlarıyla ilişkisi, doğrultusunda ÇASEY'e uygun hale getirilerek oluşturulmuştur. Bu yöntem, "kavramlar arasındaki ilişkiyi aydınlatmak üzere tasarlanmış bir etkinlik" olması yönüyle, ÇASEY uygulama türleri içerisinde yer almaktadır. Üç haftalık araştırma kapsamında, ÇASEY'in uygulama (üretim) alanı söz konusu olduğunda, renk kavramı ölçü alınarak, bu kavramın diğer görsel tasarım elemanları (nokta, benek, çizgi ve yüzey) ile ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla öğrencilere kavramları, yani görsel tasarım elemanlarını ilişkilendirme (renk ve yüzey ilişkisi, nokta, benek, çizgi, şekil ve renk ilişkisi) becerisi kazandırma amacı temel alınmıştır.

İşlenecek her bir ders konusu haftalara ayrılmış, her konu için çalışma kağıtları, tıpkı basınlar ve projeksiyon cihazı aracılığıyla (uygulama kavramları, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik) sunumlar hazırlanmıştır. Her sunuma uygulama kavramları ile başlanmıştır. Sanat tarihi bilgileri verilmiştir. Sanatçının yapıtı ya da yapıtları eleştiriye açılmıştır, Estetik alanı kapsamında öğrenci görüşleri alınmış ve sonrasında da uygulamaya geçilmiştir. Öncelikle ilk hafta Henrie Matisse etkinliği kapsamında kolaj çalışması yapılacağı söylenmiş, kolaj tekniği tanıtılmış, sonrasında öğrencilere atölye ortamında gösterilen üç tıpkı basım içerisinden hangisinin kolaj çalışması olduğunu bulmaları istenmiştir (demonstrasyon yöntemi). Bir sanat yapıtının mantığını oluşturan ve Matisse yapıtlarında rahatlıkla görülebilecek görsel tasarım elemanları içerisinden çizgi elemanı (çeşitleri ve boyutları kapsamında) tanıtılmıştır. Sonrasında belli bir çizgi çeşidinin hangi geometrik şekle yol açtığı (çizgi şekil ilişkisi) ortaya konmuştur. Öğrencilere geometrik şekilleri tanıtmakla birlikte organik şekiller de tanıtılmış, iki şekil tipi arasındaki farkı kavramaları amaçlanmıştır. Sonraki aşamada renk kavramına geçilmiş, sıcak soğuk renk kavramı kapsamında tanımlar ortaya konulmuştur. İkinci aşamada o haftanın seçilen sanatçısı (Matisse) sanat tarihi bilgileri verilerek tanıtılmıştır. Sanat tarihi kapsamında öncelikle, Matisse'nin içerisinde doğup

yetiştirdiği coğrafyanın (haritada doğduğu ülkeyi projeksiyonla yansıtmaya) yani ülkenin (Fransa) tanıtımı yapılmıştır. Matisse'nin doğduğu tarih ve içinde yaşadığı çağ ortaya konmuştur. Matisse'nin bireysel tarihi kapsamında, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylara değinilmiş ve içinde yer aldığı fovizm akımı tanıtılmıştır. Sonrasında sanat eleştirisi alanı aşamasına geçilmiştir. Matisse'nin yapıtları, estetik alanına ilişkin sorular kapsamında incelemeye alınmış ve öğrenciler görüşler ortaya koymuşlardır. Atölye içerisinde, öğrencileri güdüleme amacıyla ve dramatisasyon yöntemi kapsamında bilgi yarışması ortaya konmuştur. Bu kapsamda öğrencilerden sayılarına göre yarışma grupları oluşturulmuş, gerek uygulama ve sanat tarihi gerekse sanat eleştirisi alanlarına ilişkin bilgiler hakkında sorulan sorulara verilen cevaplar aracılığıyla dönütler alınmaya çalışılmıştır. Son aşamada uygulamaya geçilmiştir. Matisse isimli sanatçının da, tıpkı öğrencilerin kendileri gibi sıcak ve soğuk renkleri pürüzsüz yüzeyler halinde, canlı bir şekilde kullanmayı sevdiği bilgisi, atölye ortamında öğrencileri güdüleme amacıyla paylaşılmıştır. Kolaj çalışması kapsamında, daha önceden kesilerek hazırlanmış renkli geometrik ve organik şekillerin yanısıra kendi kestikleri geometrik ve organik şekilleri de kullanabilecekleri söylenmiş ve çalışma bu doğrultuda tamamlanmıştır.

İkinci haftada Joan Miro etkinliğine geçilmiştir. Yine önceden dağıtılan çalışma kağıtlarına bağlı kalınarak, öğrencilere uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) içerisinden; nokta, benek, çizgi, nokta çizgi ilişkisi (noktalar aracılığıyla çizginin oluşumu), pürüzsüz yüzeyler, pürüzlü yüzeyler, organik şekil ve form elemanları tanıtılmıştır. Ayrıca renklerin sıcak soğuk özelliklerinin yanı sıra açık koyu özelliklerinden de bahsedilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin görsel tasarım elemanlarını kavramaları yönünde bir çaba ortaya konulmuştur. Sanat tarihi bilgileri kapsamında Miro'nun içerisinde doğup yetiştiği coğrafyanın (haritada doğduğu ülkeyi projeksiyonla yansıtmaya) yani ülkenin (İspanya) tanıtımı yapılmıştır. Bu tanıtım esnasında Matisse'nin ülkesi de, çalışma kağıtları ve dolayısıyla sunumda tekrar vurgulanmıştır. Miro'nun doğduğu tarih ve içinde yaşadığı çağ ortaya konmuştur. Miro'nun bireysel tarihi kapsamında, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylara değinilmiş ve içinde yer aldığı sürrealizm akımı tanıtılmıştır. O'nun farklı sanat alanlarında üretim yapan çok yönlü sanatçı kişiliğinden bahsedilmiş ve bu sanat alanlarına yönelik tekniklere kısaca değinilmiştir. Özellikle gençliğinde

katılmış olduğu Fallas “Falles” Festivalinden ve sanat alanında tanınmasını sağlayan “Çiftlik” adlı resminden söz edilmiştir. Sanat eleştirisi kapsamında “Soytarılar Karnavalı” adlı resminden ve bu resmin Falles Festivali ile olan ilişkisinden bahsedilmiştir. Bu yapıtı; tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı basamakları kapsamında ele alınmıştır. Soru - cevap yöntemiyle öğrencilerin, yapıtı değerlendirme yönündeki düşüncelerini ortaya koymaları sağlanmıştır (estetik alanı). Uygulamaya geçilmeden önce, öğrencileri güdüleme amacıyla “Miro’nun Rüyası” isimli öykü öğrencilerle paylaşılmıştır. Sonrasında bu öyküyü destekleyecek şekilde, Miro’nun resim dersleri aldığı çocukluk yıllarında, resim öğretmenin bir ders esnasında Miro’ya, “gözlerin bağlı bir biçimde basit şekiller, geometrik şekiller ve yıldızlar çizebilirsin” şeklindeki öğüdü, öğrencilerle paylaşılmıştır. Aynı yöntemle resim yapabilecekleri konusunda, öğrenciler güdülenmiş ve uygulamaya geçilmiştir.

Üçüncü ve son haftada, Avusturyalı ressam Friedensreich Hundertwasser tanıtılmıştır. Yine önceden dağıtılan çalışma kağıtlarına bağlı kalınarak, öğrencilere uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) içerisinden; nokta, benek elemanlarının yanı sıra çizgi elemanı, daha da çeşitlendirilerek (renkli çizgiler, spiral çizgiler, renkli ve spiral çizgiler) tanıtılmıştır. Ayrıca pürüzsüz yüzeyler, pürüzlü yüzeyler, organik şekil ve form elemanları tanıtılmıştır. Özellikle renk elemanı kapsamında öğrencilerin, sıcak ve soğuk, açık ve koyu renklerin yanı sıra ana ve ara renkleri de kavramaları yönünde bir çaba ortaya konmuştur. Sanat tarihi bilgileri kapsamında, sanatçının bireysel tarihi (doğduğu tarih, içinde yaşadığı çağ, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylar) ortaya konmuştur. Sanatçının aynı zamanda mimarlık serüveninden bahsedilmiştir. Bu tanıtım esnasında Hundertwasser’in ülkesi (Avusturya), çalışma kağıtlarında ve sunumda harita şeklinde gösterilirken, Matisse ve Miro’nun ülkeleri de tekrar vurgulanmıştır. Sanatçının “30 Gün Faks” resmi adlı yapıtı üzerinden, sanat eleştirisinin basamakları ortaya konmuştur. Sonrasında soru - cevap yöntemiyle öğrencilerin, yapıtı değerlendirme yönündeki düşüncelerini ortaya koymaları sağlanmıştır (estetik alanı). En son aşamada uygulama alanı kapsamında çalışmalara geçilmiştir.

Her ders, ÇASEY alanlarının (sanat tarihi, sanat eleştirisi estetik ve uygulama) birbirleriyle olan bağlantısına vurgu yapılarak işlenmiştir. Birinci haftadan sonuncu haftaya kadar, uygulama alanına ilişkin kavramlar, basitten

karmaşığa yöntemi kapsamında ele alınmıştır. Bu duruma şu şekilde örnek verilebilir: Birinci hafta Matisse etkinliğinde çizgi, şekil, renk ve yüzey ilişkilerine değinilmiş, sıcak ve soğuk renkler tanıtılmıştır. İkinci hafta Miro etkinliğinde, uygulama alanına ilişkin kavramlar, çeşitlendirilerek karmaşılaştırılmıştır. Nokta, benek ve çizgi ilişkisi üzerinde durulmuş, pürüzsüz yüzeylerin yanı sıra pürüzlü yüzeyler tanıtılmış, şekil kavramının yanı sıra form kavramına değinilmiş, renk kavramına değinilirken sıcak ve soğuk renklerin yanı sıra açık koyu renklere de değinilmiştir. Üçüncü hafta Hundertwasser etkinliğinde uygulama alanına ilişkin kavramların çeşitlendirilip zorlaştırılması anlamında çizgi elemanı, daha ayrıntılı hale getirilmiştir (renkli çizgiler, spiral çizgiler, renkli ve spiral çizgiler). Tüm bu çaba ile öncelikle öğrencilere uygulama (üretim) kavramlarına ilişkin bilgiler kazandırılmaya çalışılmıştır.

Öğrencilere sanat tarihi alanı kapsamında bilgiler verme söz konusu olduğunda, sınıf sunumları aracılığıyla çalışma kağıtlarının ÇASEY alanlarına ilişkin bilgileri, pekiştirme ve güdüleme amaçlı olarak tekrar edilmiştir. Her haftanın sanatçısının, sanat yaşamındaki önemli tarihler, içinde yer aldığı akım, beslendiği kaynaklar, onu etkileyen sanatçılar ve yapıtları hakkında bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin bir sanatçıyı, içerisinde doğup yetiştiği coğrafya ve çağın, tarihsel ve toplumsal koşulları bakımından tanımasını amaçlanmıştır. Dolayısıyla gerek sanatçı ve içinde yer aldığı akım gerekse sanatçının yapıtları, bir bağlam içerisine oturtulmuştur. Sanat tarihi bilgileri ışığında öğrencilerin, geçmiş zaman dilimlerinde farklı coğrafyalarda yaşamış sanatçıları tanımalarıyla birlikte, o sanatçıların ülke kültürlerini de kavramaları yönünde bir çabaya girişilmiştir.

Sanat eleştirisi alanına, “tanımlama başamağı” ile giriş yapılmıştır. Sanatçıların incelenen yapıtlarında kullandığı motifler, uygulama kavramları olarak tanıtılan görsel tasarım elemanlarıyla ilişkileri bakımından soru - cevap tarzıyla tanımlanmaya çalışılmıştır. “Çözümleme basamağı” kapsamında “Görsel Tasarım İlkelerine” değinilmiştir. “Yapıt içerisinde hangi görsel tasarım elemanları en çok tekrar edilerek hakimiyetini duyurmuş ve bütünlüğünü sağlamıştır?” şeklinde sorular yöneltilmiştir. Yapıtın hangi görsel tasarım elemanlarıyla çeşitlendirildiğine (zenginleştirildiğine) ve hangi motiflerin odak noktası (vurgu) oluşturduğuna ilişkin öğrencilere sorular yöneltilip cevaplar alınmıştır. yapıtlarda ki ritm ve hareket

ilkelerini farketmeleri sağlanmıştır. Yine öğrencilere motiflerde ki ön ve arka ilişkilerini kavramaları yönünde sorular yöneltilmiş, yapıtın denge ilkesini farketmeleri sağlanmıştır. “Yorumlama basamağı” kapsamında öğrencilere, sanatçının amacını ve yapıtın anlamını keşfetmelerine ya da bulmalarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin yapıtla iletişim kurma becerileri harekete geçirilmiş, açık uçlu sorularla, yapıt karşısındaki duygularını, düşüncelerini ve hislerini açığa çıkarma yönünde bir çabaya girişilmiştir. “Yargı basamağı” kapsamında atölye içerisinde her hangi bir tartışma ortamı yaratmadan, incelenen yapıtla ilişkin öğrencilerin beğeni yargılarını açığa çıkarmaları sağlanmıştır. Öğrencilere, ”Bu yapıttan hoşlandınız mı?”, “Yapıtın hangi kısımlarını beğendiniz?”, “Yapıtı neden beğenmediniz?”, “Sizce bu yapıt neden değerlidir?” şeklinde sorular sorularak, öğrencilerin yapıt konusundaki tercihlerini açığa çıkarmaları sağlanmıştır. Böylelikle öğrenciler, sanat yapıtları konusunda farklı fikirlerin olabileceğini ve bu fikirlere saygı duyulması gerektiğini kavrayabilmişlerdir. Sanat eleştirisi kapsamında ki çabalar aracılığıyla, öğrencilerin dikkatsiz, anlamsız ve kısa bakışları dikkatli, anlamlı uzun incelemeye dayanan görme olgusuna sevk edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin görsel okurluk becerilerini ortaya koymaları kapsamında, sanat eleştirisi alanına ilişkin çabalar aracılığıyla, analitik ve eleştirel düşünme becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır.

Estetik alanı kapsamında, öğrencilere inceledikleri yapıtların motiflerinin dışarıda gördükleri nesnelere bire bir benzemediği fakat bu yapıtların yine de değerli olduğu çıkarımını kavramalarına yönelik sorular yöneltilmiştir.

Uygulama alanı kapsamında, görsel sanatlar ders öğretmeninin (katılımcı), “beyin fırtınası” yöntemini kullanması yönünde motivasyon artırıcı girişimlerde bulunmuş ve her bir öğrenciyle ihtiyaçları doğrultusunda ilgilenilmesi yönündeki çabası gözlemlenmiştir.

2. ÇÖZÜMLEME VE YORUMLAMA SÜREÇLERİ

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıf ortamında eğitim ve öğretimin içeriği nasıldır?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular, çözümlenip yorumlanmıştır. Bu kapsamda, aşağıda sıralanan alt başlıklar halinde çözümlenme ve yorumlama süreçlerine zemin hazırlayacak tanımlamalara

(açıklamalara) yer verilmiştir. Ayrıca aşağıda, araştırma projesi kapsamında ortaya konan üç sanatçıyla bağlantılı, ‘Ders Etkinlikleri Gözlem Kayıtlarına’ ilişkin açıklamalara ve tabloya yer verilmiştir.

‘Öğretmen ve Öğrenci Etkileşimi Açısından Etkileşim Tablosu ve Çözümlemesi’, ‘Matisse, Miro ve Hundertwasser Ders Etkinliklerinin Yürütülmesi Kapsamında Öğretim İçeriğinin Çözümlemesi, Açıklanması (Öğretim Tarzı) ve Yorumlanması’, ‘Seçilen Yardımcı Öğrencilerin Tanımlanması ve Öz Değerlendirme, ÇASE Değerlendirme Formlarının ve Resimlerinin Çözümlemesi, Yorumlanması ve Değerlendirilmesi’, ‘ÇASEY’in Uygulandığı Sınıfta, Öğretmenin Ağırlıklı Öğretim Tarzının, Çözümlemesi ve Yorumlanması’.

‘Matisse, Miro ve Hundertwasser Ders Etkinliklerinin Yürütülmesi Kapsamında Öğretim İçeriğinin Çözümlemesi, Açıklanması (Öğretim Tarzı) ve Yorumlanması’, bölümünde yer alan, ‘Ders Etkinlikleri Gözlem Kayıtlarına’ ilişkin, ders süresince öğretmenin kullandığı yöntemler, aşağıda ortaya konmuştur. Bu yöntemler; ‘Temel Bilgi Aktarımı’, ‘Yönetsel Öğretim’, ‘Ders Sürecinde İletişimsel Öğretim’ ve ‘İşlevsiz Öğretim Yöntemi’ olmak üzere, 4 bölümden oluşmaktadır.

Temel bilgi aktarımı: Dersin başlangıcından itibaren, bilgilerin planlı bir şekilde anlatılması ve konunun bütün sınıfa sunulmasıdır. Temel bilgi aktarımı; ders anlatımını, görsel sunuları, nesne gösterimlerini ve soru sormayı içerir.

Yönetsel öğretim: Sınıfın ve kullanılacak materyallerin düzenlenmesi ve ders süresince öğrenci disiplininin sağlanmasını içerir.

Ders sürecinde iletişimsel öğretim: Sanat eğitimcisi öğretmenin bireysel ya da küçük gruplara ayrılmış öğrencilerle gerçekleştirmekte olduğu sanatsal çalışmalar kapsamında, süreçle ve çıkan sonuçlarla ilgili görüşmesidir. Yöntem aracılığıyla öğretmen, öğrencinin karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik seçenekler sunar (anında görüş bildirme, öğrenci ile konuşmalar).

İşlevsiz öğretim yöntemi: Sanat eğitimcisi öğretmeni, öğrencilerle serbest ve doğrudan, öğretimle ilişkisi olmayan biçimde ilgilenmesidir (Kırıñoğlu ve Stokrocki; akt. Şişkinoğlu, 2007:119).

Tablo 4. Gözlem Kaydı Amacıyla Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel Bilgilerin Aktarımı	T▲
Yönetsel Öğretim	Y●
Ders Sürecinde İletişimsel Öğretim	D■
İşlevsiz Öğretim Yöntemi	İ☀

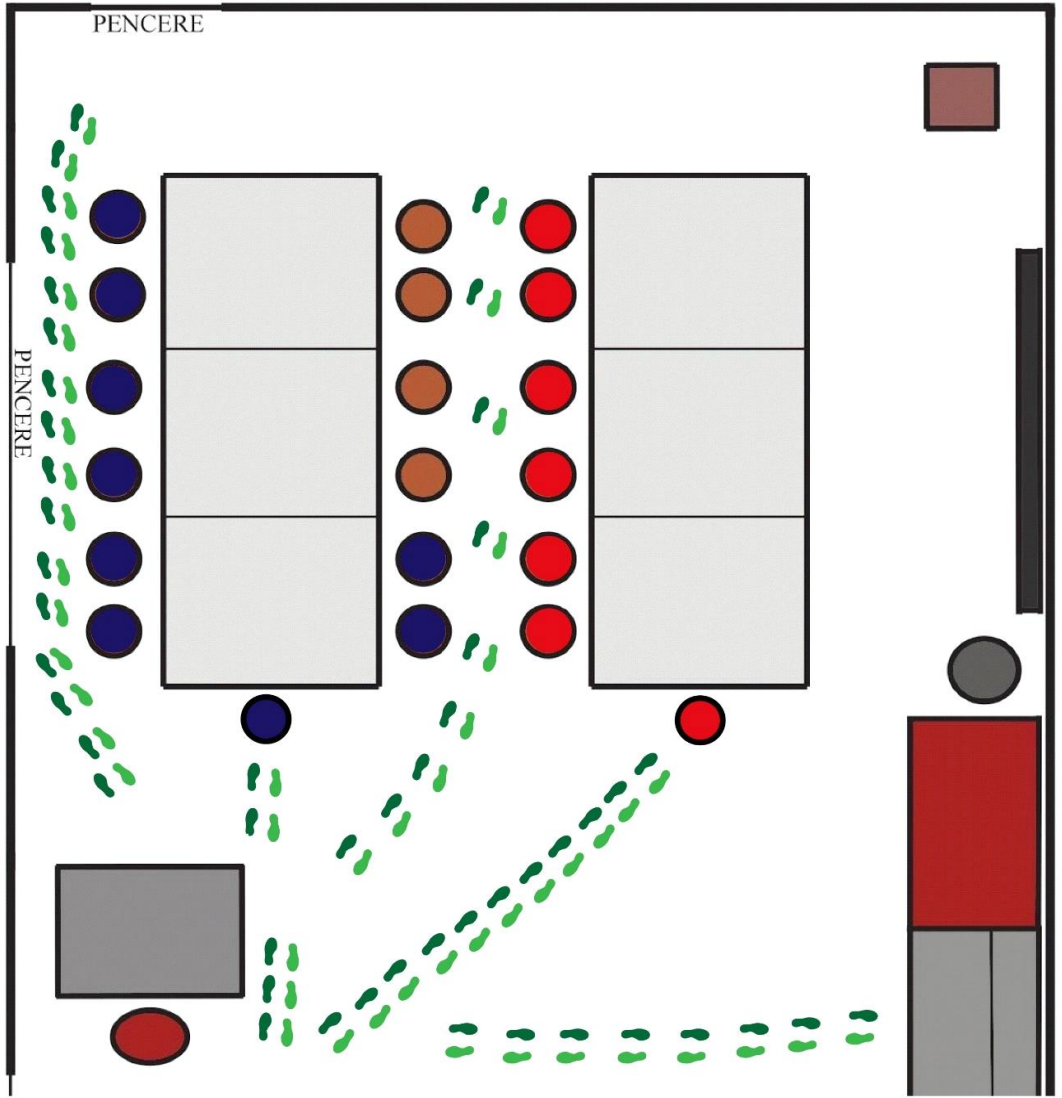
2.1. ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ETKİLEŞİMİ AÇIŞINDAN ETKİLEŞİM TABLOSU VE ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'e uygun işlenen derslerde öğretmen ve öğrenci iletişim ve etkileşim biçimi nasıldır?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular incelenip çözümlenmiştir.

Aşağıdaki tabloda, gerek öğretmen ve öğrenciler arasındaki, gerekse öğrencilerin kendi aralarındaki sosyal etkileşimin (hareketliliğin), yorumlamaya zemin hazırlayacak şekilde çözümlenmesine yönelik olarak, atölyenin alan haritası ve ders yapılan mekanın kullanımı ortaya konmuştur. Başka bir deyişle, öğretmen ve öğrenci karşılıklı etkileşimini ortaya koyabilmek amacıyla bir tablo hazırlanmıştır. Bu tabloya "Sosyogram" denmektedir (Özsoy, 2001: 3-4).

Şekil 25. Karşılıklı Etkileşim Tablosu (Sosyogram)

Proje kapsamında yürütülen 3 haftalık görsel sanatlar dersi, bu ders için oluşturulmuş atölyede (sanat eğitimi ortamı) işlenmiştir. Araştırmacı ve ders öğretmeni iş birliğiyle, görsel sunular kapsamında (projeksiyon cihazıyla ortaya konan görseller ve tıpkı basımlar aracılığıyla) işlenen derslere, öğrenciler katılım göstermişlerdir. Görsel sunular eşliğindeki konu anlatımlarında soru-cevap yöntemi kullanılmıştır. Derslere, uygulama (üretim) kavramlarıyla başlanmış, O haftanın etkinliğine göre, sanat tarihi veya sanat eleştirisi ve estetik bilgileri ile devam edilmiştir. O haftanın sanatçısının bir yapıtı veya yapıtları üzerinden, öğrencilerle birlikte değerlendirmeler ortaya konmuştur.

Her dersin bilgilendirme (tanımlama, çözümlenme, yorumlama, yargılama ve estetik) bölümünün bitirilmesiyle birlikte (kuramsal bölüm), öğrenciler uygulama çalışmalarını ortaya koymuşlardır. Öğrenci çalışma masalarının ölçüleri ile kullandıkları kağıt ölçüleri uyumlu olduğu için, uygulama çalışmalarında bir sorun yaşanmamıştır.

Ders öğretmeni ve araştırmacı, öğrenciler arasında dolaşıp, onların ihtiyaçları doğrultusunda malzeme eksikliklerini tamamlamış, sordukları soruları cevaplamış ve böylelikle kontrollerini yapmışlardır. Araştırmacı o haftanın etkinlikleri sonrasında, ders etkinliğinin yürütülmesi kapsamında öğretim içeriğinin çözümlenmesine, açıklanmasına (öğretim tarzı) ve yorumlanmasına, araştırması kapsamında yer vermiştir. Gözlem sınıfının her bir öğrencisini içerecek şekilde gözlem dökümleri (kazanımlar tablosu) ve yorumu ortaya konmuştur. Her ders ÇASE'nin alanlarının birleştirilmiş uygulaması şeklinde işlendiği için, mümkün olduğunca her alana eşit şekilde süre ayrılmaya çalışılmıştır. Uygulamalı çalışmalar kapsamında kimi öğrenciler bellek dünyasından, kimi öğrenciler de hayal güçlerinin motifleriyle imgelem dünyasından yaralandıkları için, ürünlerine müdahalede bulunulmamıştır.

2.2. MATISSE DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI

Matisse projesi ve renk ünitesi kapsamında çalışma grubu (örneklem) olan 3-A sınıfı ile figür konulu kolaj tekniği uygulaması, haftalık ders olarak (40 dakika) işlenmiştir. Bu bölüm başlığı altında; "Matisse Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin

Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi", "Matisse Ders Etkinliği Gözleminin Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması", "Matisse Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması" alt başlıkları yer almaktadır.

2.2.1. Matisse Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi

Aşağıda yer alan öğretim içeriği, Matisse ders etkinliğinin uygulaması boyunca işlenen dersin, aşamaları kapsamında özet bir çözümlemesidir.

Düzy: İlköğretim 1. kademe

Süre: 40 dakika

Sanat Formu: Resim

Derste Etkili Olan Alanlar: Haftalık ders saati kapsamında ÇASEY'in birleştirilmiş uygulaması üzerinden sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama alanlarından faydalanılmıştır.

Kullanılan Araç ve Gereçler: Dersin görsel sunuları kapsamında, çalışma kağıtları, tıpkı basımlar, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar görsellerinden yararlanılmıştır. Uygulama malzemeleri kapsamında, renkli fon kartonları, makas, tutkal, önceden kesilmiş geometrik ve organik şekiller olmak üzere, çeşitli araç ve gereçlerden yararlanılmıştır.

Ders Süreci: Öncelikle, ÇASEY'in ilgili alanları içerisinden uygulama alanının kavramları ile derse başlanmış, bu kavramlara daha fazla ağırlık verilmiş, sanat eleştirisi ortaya konmuş, sanat tarihi bilgileri verilmiş, estetik alanıyla ilişkili olarak soru-cevap yöntemi kullanılmış ve konuyla ilgi uygulama etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Kavramlar: Görsel tasarım elemanları ve ilkeleri, kolaj tekniği, yağlı boya, sanat tarihi, sanat yapıtı, sanat eleştirisi basamakları ve estetik kavramları üzerinde durulmuştur.

Güdüleme Kaynakları: Çalışma kağıtları, tıpkı basımlar, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları gibi görsel materyaller ve bilgi yarışması kapsamında, öğrenciler motive edilmeye çalışılmıştır.

İşlem Basamakları: Matisse ders etkinliğinden bir hafta önce, öğrencilere işlenecek konu kapsamında çalışma kağıtlarının dağıtılması sağlanmış, bu kağıtların okunup, sanatçıyla ilgili araştırma yapılması istenmiştir.

- Günlük ders planı hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtları hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtlarının içerdiği bilgiler ve görseller, sunum (projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları) halinde hazırlanmıştır.
- Uygulama kavramlarına ilişkin tanıtıcı görsel sunu ortaya konmuştur.
- Uygulama kavramlarının sanatçının yapıtlarıyla ilişkisi kapsamında, yapıtlardaki motiflerin eleştiri basamaklarına göre analizi ortaya konmuştur.
- Estetik alanı kapsamında, soru-cevap yöntemiyle yapıtlar değerlendirilmiştir.
- Konuya ilişkin uygulamalar ortaya konmuştur.

2.2.2 Matisse Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları

1. Matisse Ders Etkinliği (Renk Ünitesi), Figür Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 16.05.2019

Saat: 9:30 - 10:10

Sınıf: 3-A Sınıfı

Ünite: Renk

Konu: Figür

Teknik: Kolaj

Yöntem: Bellek Çalışması

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi ve Ses Kayıt Cihazı

Y● Öğretmen: Herkes yerine otursun bakalım. Bugün misafirlerimiz var. Önce misafirlerimizi sizinle tanıştıracam.

(Öğrenciler taburelere oturdular.)

Y● Araştırmacı öğretmenden izin alarak kendisini tanıtır.

T▲ Araştırmacı: Merhaba çocuklar, Ben, Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi yüksek lisans öğrencisiyim. (İsmini söyler). Üç hafta sürecek bir araştırma kapsamında, arkadaşımınla birlikte (arkadaşının adını söyler) sınıfınıza misafir olacağız. Üç hafta boyunca Görsel Sanatlar Dersinde, öğretmeniniz ve sizinle birlikte sanat etkinlikleri gerçekleştireceğiz. Bu etkinlikleri, araştırma gereği fotoğraf makinesi, ses kayıt cihazı ve kamera kullanarak, mümkün olduğunca sizi rahatsız etmeden kayıt altına alacağız. Umarım rahatsız olmazsınız. Zaten bu konuda biz de dikkatli olacağız.

T▲ Öğretmen: Güzel Sanatlar Fakültesi derken onu öğrencilere bir açalım isterseniz.

T▲ Araştırmacı: Sanat eğitiminden kısaca bahsederek (genel sanat eğitimi, özengen sanat eğitimi ve profesyonel sanat eğitimi), güzel sanatlar fakültesinin işlevini öğrencilere anlatır.

T▲ Öğretmen dersi özetler: Çocuklar bu dersi şu şekilde planladık: Önce size resim sanatına ilişkin bir takım kavramları tanıtacağız, bir sanatçı hakkında bilgi vereceğiz ve onun çalışmalarını, sorular sorup cevaplar alarak incelemeye alacağız. Sonrasında çalışmamıza başlayacağız.

Y● Öğretmen: Ama bu etkinlikleri yürütürken, sizlere soracağımız sorular olacağı için bilgi yarışması yapalım.

Y● Öğretmen soru sorar: Üç kişilik gruplar mı yoksa beş kişilik gruplar mı olsun?

Öğrenciler (Kız): Biz üç olsun istiyoruz.

Öğrenciler (Erkek): Biz de beş istiyoruz. Olmaz mı öğretmenim.

- Y● Öğretmen: Bir arkadaşımız gelmediğinden dolayı sınıfımız on beş kişi ve gruplarımız fazla olsun. Bu yüzden üç kişilik grup oluşturalım. Her grubun bir ismi olsun ve her grubun bir sözcüsü olsun. Size soru sorular soracağız, gruplar kendi içinde sessizce tartışarak cevabı, grup sözcüsüne söylesin. Buna göre her gruba puan vereceğiz.
- Y● Öğretmen: Sizin grubunuzun ismi ne? (Solda ki üç öğrenciye dönerek)
- Solda ki Üç Öğrenci: Biz bulduk öğretmenim. Süper Üçlü
- Y● Öğretmen: Şimdi ben buraya yazacağım. Grubun sözcüsü kim?
- Süper Üçlü: Sözcü olan arkadaşının ismini verir.
- Y● Öğretmen: Evet. Sizin grubunuzun ismi nedir? Sözcünüz kim olsun?
- Diğer Üçlü: Fantastik Üçlü. (ve grup sözcüsü kendini tanıtır.)
- Y● Öğretmen: Haydi çocuklar. Hızlıca belirleyelim.
- Öğrenciler: Şampiyon Üçlü, Çılgın Üçlü ve BeJeKe
- Y● Öğretmen: Yalnız yarışmamız gereği her grubun çok sessiz olması gerekiyor.
- (Öğretmen yarışmanın mantığını pekiştirme amaçlı tekrar eder.)
- T▲ Öğretmen: Peki, bugün sizinle kolaj çalışması yapıyoruz. Kolaj hakkında fikri olan var mı?
- Öğrencilerden bazıları, kolajı bildiklerini söyler ve tanımlar.
- T▲ Öğretmen: Evet. Doğru. Kağıtları keserek, resim yüzeyine yapıştırarak oluşturulmuş tekniğe kolaj diyoruz.
- T▲ Öğretmen araştırmacının yardımıyla üç tıpkı basım resim çalışmasını alarak sınıfa gösterir.
- T▲ Öğretmen: Şimdi ilk sorumuz geliyor. Bu üç çalışmadan hangisi kolaj çalışmasıdır?
- Tüm gruplar doğru cevabı söyler.

T▲ Öğretmen: Evvet doğru! Sağdaki çalışma kolaj çalışması (kolajın tanımını tekrar eder). Bu çalışmayı yapan sanatçının adı: Henri Matisse. birazdan size Matisse ile ilgili bilgi vereceğiz ve sorular soracağız.

T▲ Öğretmen: (Görsel sunuma dönerek) Sıcak ve soğuk renkleri biliyor muyuz?

Öğrenciler: Evvvveet!

(Tüm gruplar puan alır.)

T▲ Öğretmen: Güneşi ve ateşi hatırlatan renkler, hangi renklerdir? Buzun soğukluğunu hatırlatan renkler hangi renklerdir?

Öğrenciler: Eeveet!

(Tüm gruplar puan alır.)

T▲ Öğretmen: Çevremizde gördüğümüz sıcak ve soğuk reklere sahip olan sebze ve meyveler nelerdir?

(Tüm gruplar puan alır.)

T▲ Öğretmen: Size verdiğim çalışma kağıtlarını incelediniz mi?

Öğrenciler: Eeveet. (Çoğunlukta)

T▲ Öğretmen: Şimdi size çizgiyi tanıtacağız. Başlangıcından sonuna kadar gözümüzle kendisini izlemek zorunda bırakan elemana çizgi diyoruz. Çizgi çeşitleri sırasıyla düz, kırık-köşeli ve kavisli çizgilerdir.

T▲ Öğretmen: Peki bakalım etrafımızda ya da çevremizde kenarları düz, kavisli ve köşeli çizgilerle oluşmuş hangi eşyalar var?

Süper Üçlü: Zebra da kavisli çizgiler var.

Fantastik Üçlü: Solucan da kavisli çizgi.

Çılgın Üçlü: Cetvel. Cetvelde düz çizgi var öğretmenim.

Öğretmen: Evet! düz çizgisi var doğru.

BeJeKe: Kar örtülü dapların üstü zik-zak, köşeli.

Şampiyon Üçlü: Kırkayak!

T▲ Öğretmen: Kırkayağın nasıl çizgisi var peki.

Şampiyon Üçlü: Kavisli.

(Öğretmen tüm gruplara puan verir.)

Y● Öğretmen: Peki hızlanalım bakalım. (Sunumda ki geometrik şekillere geçerek) geometrik şekilleri hatırlayalım.

Öğreciler geometrik şekilleri söyler.

T▲ Öğretmen: Peki çizgi çeşitlerini tanıdık. Hangi geometrik şekil, hangi çizgi çeşidiyle oluşmuştur?

Gruplar: Üçgende; düz ve kırık-köşeli, dikdörtgende; düz ve kırık-köşeli, dairede; kavisli.

(Öğretmen tüm gruplara puan verir.)

T▲ Öğretmen: Bir de organik şekillerimiz var.

Öğrenci: Organığı öğrenmedik.

T▲ Öğretmen: Doğada gördüğümüz canlı ve cansız varlıkların şeklidir. Taş, insan, hayvan, bitki gibi...

T▲ Öğretmen: Organik şekillerde hangi çizgi çeşidi var? Bir taşı veya ğacı düşünün hangi çizgi çeşitleri var.

Gruplar: Kavisli çizgiler.

Bir öğrenci: Ormanik şekiller! (Sınıfta gülüşmeler yükselir).

(Tüm gruplara puan alır)

Görsel sunularda Matisse'nin resimlerine geçilir.

T▲ Öğretmen: Matisse'nin resminde hangi geometrik şekilleri ve çizgileri görüyoruz?

Gruplar: Kırık köşeli çizgiler, üçgenler ve dikdörtgenler.

(Tüm gruplar puan alır)

T▲ Öğretmen: Pekii Matisse'nin bu yüz resmi ne tür bir şekle sahiptir?

BeJeKe: Öğretmenim anlayamadık.

T▲ Öğretmen: Bu yüz resmi organik mi, geometrik mi?

Tüm gruplar doğru cevap verir ve puan alır. Akabinde öğretmen “Doğru, organik şekiller ve kavisli çizgiler var” teyit eder.

T▲ Öğretmen Matisse'nin bir resmi üzerinden sıcak ve soğuk renklerin kullanımına ve bu renklerin resimde nasıl dolaştırıldığına ilişkin bilgi verir ve daha karmaşık bir resmi sunumda yansıtır.

T▲ Öğretmen: Evet, bu resimde hangi renkler, çizgiler ve şekiller var.

Gruplar: Hem geometrik hem organik şekiller, köşeli ve kavisli çizgiler, sıcak ve soğuk renkler.

(Tüm gruplar puan alır)

T▲ Öğretmen: Matisse'nin bu çalışmasında gizlenmiş iki varlık var. Bulabilir misiniz?

Gruplar: (Tartışarak, bitki çağrışımlı motifler arasından) Kuş ve insan figürü.

BeJeKe: Bir tane baykuş gibi, bir tanesi de uzanmış insan gibi.

T▲ Öğretmen: Evet, güzel çalışma kağıtlarınızda da görmüştünüzdür. Matisse'nin resimlerinde büyük bir enerji ve yaşam sevinci var, resim yapmaktan büyük keyif alıyor.

T▲ Matisse'nin bireysel tarihi, sanat hayatına ilişkin atölye görüntüleri ve resimleri aracılığıyla özetlenir. Özellikle evini aynı zamanda atölye olarak kullandığından bahsedilir. Onun hayvan sevgisi, evinde beslediği hayvanlar ve hayvanlara ilişkin resimler üzerinden ortaya konur.

T▲ Öğretmen bir başka resim üzerinden gruplara soru yöneltir: Her gruptan güzel, farklı bir cevaplar bekliyorum. Bu resmi bütün grupların yorumlaması gerekiyor. Bu resim size ne hissettiriyor?

BeJeKe: Gökyüzünde mutlu kuşlar var.

T▲ Öğretmen: Bir koku, bir ses ve bir yiyeceğin tadı olarak da yorumlayabilirsiniz.

Çılgın Üçlü: Üzümlü kek ve çilekli dondurma.

Şampiyon Üçlü: Gece hayvanlar.

Süper Üçlü: Bitkiler, gece ve orman.

Fantastik Üçlü: Naneli dondurma.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim hangi grubun kazandığını söylemediniz.

Y● Öğretmen: Soruları en sessizce dinleyip cevap veren; Süper Üçlü ve Fantastik Üçlü. Kendi aralarında en iyi tartışan; Çılgın Üçlü, Fantastik Üçlü ve BeJeKe. Yani her grup eşit puan alıp yarışmanın galibi oldu.

T▲ Tamam, şimdi şekillerimizi dağıtacağız. Şekiller organik ve geometrik şekiller olarak kesildi. Neler yapabiliriz?

T▲ Peki Matisse mesela deniz dünyasını çalışmış, hayvanları ve doğayı çalışmış?

Öğrenci: Öğretmenim gruplar şeklinde mi yapacağız resimleri?

Y● Öğretmen: Hayır, herkes tek başına yapacak. İstedığınız renkte ki kağıtları alabilirsiniz.

Öğrenciler (heyecanla): Ben pembe istiyorum, ben de pembe istiyorum. Ben mavi istiyorum...

Y● Öğretmen: Herkes yerine otursun, acele etmeyin herkese yetecek kadar kağıt var. Bazı şekilleri kağıttan kendiniz keserek yapıştırabilirsiniz.

Öğrenci: Öğretmenim ahtapot şeklinde kağıtlar var, ben ahtapot yapabilirim.

Y● Öğretmen: Peki, güzel bir şekilde hızlı hızlı çalış bakalım.

D■ Şekillerinizi hep aynı büyüklükte değil de büyüklü küçüklü yapıştırabilirainiz.

Öğrenci: Hocam bunu böylece koyabiliyor muyuz (şekli göstererek)?

D■ Öğretmen: Tabiki Yiğit. Yapıştırmak istiyorsan yapıştırabilirsin. Kırmızının yanında güzel durdu.

Y● Arkadaşlarınızla konuşurken hareket ediyorsunuz. Makaslarımıza dikkat edelim çocuklar.

Öğrenci: Öğretmenim iyi yapıştırmış mıyım?

D■ Öğretmen: Bak bu sarı renk mor yüzeyle çok güzel uyuma girdi Zühre.

D■ Öğretmen: O şekil çok büyük oldu, kağıdında başka yer kalmayacak. Biraz küçültmen lazım. Sana bak şu makası vereyim.

Öğrenci: Öğretmenim burası çok havasız.

İ☀ Öğretmen: Tamam hemen bir camı açıyorum şimdi.

D■ Sınıfa hitaben öğretmen: Sadece kesilip size verilen şekilleri yapıştırmayın kendiniz de bazı şekiller kesip yapıştırabilirsiniz.

Öğrenci: Öğretmenim ben ahtapot yapıyorum.

D■ Başka deniz canlı türlerinden neler olabilir? Eymen sen bunu bir düşün bakalım.

Öğrenci: Deniz Yıldızı

D■ O zaman deniz yıldızı kumun içinde yaşayacağı için büyükçe bir kum şekli kesebilirsin. Rengine sen karar ver.

Y● Öğretmen: Çalışmalarımızı bitirdiysek; artık kağıtları torbalara koyalım sonra ki çalışmalarda yine kullanabiliriz. Sonra atölyeyi temizleyelim. Kullanılmayacak kağıtlar var onları çöpe atalım. Daha sonra ellerinizi yıkamaya gidebilirsiniz.

2.2.3. Matisse Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması

Matisse ders etkinliğinin bir hafta öncesinde, öğrencilere çalışma kağıtları dağıtıldı. Bu çalışma kağıtlarını okuyup incelemeleri ve sanatçı hakkında araştırma yapmaları istendi. Öncelikle ders etkinliği kapsamında, öğrencilere tüm ders etkinliği boyunca neler yapılacağı aşamalarıyla özetlendi. Bir hafta önce dağıtılan çalışma kağıtlarını okuyup okumadıkları veya inceleyip incelemedikleri konusunda soru

soruldu. Sınıfın çoğu, bu incelemeyi yaptıklarını söyledi. Öğrenciler konuya hazırlıklı geldikleri için, öğrenci katılımının yoğunluğuyla, ders aktif halde işlendi. Bilgi yarışması (dramatizasyon yöntemi) kapsamında, öğrenci mevcudundan eşit bir şekilde yarışma grupları oluşturuldu. Her grup kendisine bir isim ve sözcü seçti. İkişi yağlı boya biri kolaj (Matisse çalışması) tekniğiyle ortaya konmuş 3 tıpkı basım çalışma içerisinden, kolaj tekniği ile yapılmış çalışmayı bulmaları istendi (demonstrasyon yöntemi). Kolaj tekniği tanıtılarak, uygulama aşamasında bu tekniğin kullanılacağı söylendi. Öğrencilere bilgi yarışmasının devam edeceği söylendi ve böylelikle öğrencilerin sıkılmaları engellendi.

Kuramsal bölüm kapsamında ders, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar ortamında, bilgi yarışmasına yönelik tasarlanmış görsel sunular eşliğinde ve soru-cevap şeklinde işlendi. Çalışma kağıtlarının içerdiği görseller ve bilgiler, pekiştirme ve güdüleme amacıyla, görsel sunular (PowerPoint) şeklinde tekrar edilerek ortaya kondu. Böylelikle öğrencilerin dikkatlerinin dağılması engellendi. Bu sunularda öncelikle uygulama kavramlarına değinildi. Matisse'in yapıtlarındaki motiflerle ilişkiye girecek uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) üzerinde ağırlıklı olarak duruldu. Özellikle bu haftada uygulama alanı kapsamında, uygulama kavramlarına süre olarak daha fazla yer ayrıldı. Uygulama kavramları kapsamında çizgi çeşitleriyle birlikte, onlar aracılığıyla oluşturulmuş geometrik ve organik şekiller tanıtıldı. Ayrıca renk elemanı kapsamında sıcak ve soğuk renkler tanıtıldı. Bilgi yarışması kapsamında, yarışma gruplarından çevrelerinde gördükleri geometrik ve organik şekilleri ve bunların hangi çizgi çeşitleriyle ortaya konduklarını söylemeleri istendi. Bununla birlikte öğrencilere, sıcak ve soğuk renkler taşıyan nesnelere de soru-cevap yöntemiyle bulmaları sağlandı. Bu konularda istekli ve olumlu cevaplar alındı.

Sanat eleştirisi alanı kapsamında, yarışma grupları, tanıdıkları uygulama kavramları ile (görsel tasarım elemanları) Matisse'in yapıtlarındaki motifler arasındaki ilişkiyi bulmaya sevk edildi. "Matisse'in bu resminde kullandığı renkler nelerdir?", "Matisse'in resimlerinde kullandığı renkleri, sıcak veya soğuk olması bakımından tanımlayınız." şeklinde sorular soruldu ve cevaplar alındı. Aynı mantıkla çizgi ve şekil kavramları kapsamında sorular yöneltildi (tanımlama basamağı). Daha sonraki aşamada, "En çok hangi çizgi, şekil, renk tekrar edilerek hakimiyetini

duyurmuş ve bütünlüğü sağlamış?", "Hangi motifler önde ve arkadadır?" şeklindeki sorularla, Matisse'in yapıtları üzerinden bir çözümleme yapmaları sağlandı (çözümleme basamağı). Böylesi benzer sorularla çözümleme basamağına devam edildi. Yorumlama ve yargı aşamasına geçmeden önce öğrencilerle, sanat tarihi alanı kapsamında Matisse'in bireysel tarihi incelendi. Sanat tarihi kapsamında öncelikle, Matisse'nin içerisinde doğup yetiştiği coğrafyanın (haritada doğduğu ülkeyi projeksiyonla yansıtmaya) yani ülkenin (Fransa) tanıtımı yapıldı. Matisse'nin doğduğu tarih ve içinde yaşadığı çağ ortaya kondu. 20 yaşına kadar hiç resim yapmadığı ve hukuk eğitimi aldığı halde, hastalandığı bir zaman diliminde, resim yapmayı ve sanatı çok seven annesinin yönlendirmesiyle resim yaptığına yönelik bilgi, öğrencilerle paylaşıldı. Paris'e yerleşip resim eğitimi almakla birlikte, bu şehirde hayatının sonuna dek tutkulu bir şekilde resim yaptığı bilgisi öğrencilere verildi.

Matisse'in, kendisinden önce sıcak ve soğuk renk kullanan ressamı çok sevdiği, doğu sanatının motiflerinden etkilendiği, sıcak ve soğuk renkleri hiç karıştırmadan, sevinç dolu bir enerjiyle, canlı bir şekilde kullandığı bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı. Matisse'nin bireysel tarihi kapsamında, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylara değinildi ve içinde yer aldığı fovizm akımı tanıtıldı. Atölyesine ilişkin görseller aracılığıyla, Matisse'in hayvan sevgisi (güvercinleri ve kedileri) ve böylesi hayvanlarla dolu atölye ortamının da konuları arasında yer aldığı anlatıldı. 1941 yılında geçirdiği 2 ameliyat sonucu yatağa mahkum olduğu dönemde bile sanatından hiç vazgeçmediği, gerek yatağında gerekse tekerlekli sandalyesinde üretimlerine devam ettiği dönemde, kolaj tekniği uygulamalarına başladığı ve kolajlarında pürüzsüz yüzeyleri, şekiller (geometrik ve organik şekiller) halinde kullanmayı çok sevdiğine ilişkin bilgi, öğrencilerle paylaşıldı. Böylesi sanat tarihi bilgileri sonrasında (ve yine bilgi yarışması kapsamında) Matisse'in özellikle kolajları üzerinden öğrencilere, gerek sanat tarihine, gerekse sanat eleştirisi alanının yorumlama ve yargı basamaklarına ilişkin sorular yöneltildi ve cevaplar alındı. Özellikle öğrencilere sorular yöneltilirken, öğrenci çalışma kağıtlarındaki soru-cevap kağıdı bölümündeki sorular veya benzer sorulardan yararlandı. Öğrencileri güdüleme ve öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla böylesi bir öğretim tarzına ihtiyaç duyuldu. "H. Matisse hangi ülkede doğmuştur?" (sanat tarihi), "H. Matisse'i sanata yönlendiren kimdir?" (sanat tarihi), "Bu resim bir yiyecek olsaydı sence ne

olurdu?", (sanat eleştirisi yorumlama basamağı) "Bu resimle ilgili ne düşünüyorsunuz?" (sanat eleştirisi yargı basamağı) şeklinde sorular sorulup, cevaplar alındı.

Etkinliğin kuramsal bölümünün son aşamasında öğrencilere estetik alanına ilişkin sorular yöneltilip, cevaplar alındı. "Bu resimden hoşlandınız mı?", "Bu yapıttaki şekiller, dışarıda gördüğünüz nesnelere birebir benziyor mu?", "Bu yapıt sizce neden değerlidir?" şeklindeki sorular, estetik alanına ilişkin olarak öğrencilere soruldu ve cevaplar alındı. Öğrenciler, bu kuramsal öğretim tarzıyla ilk defa karşılaştılar ve dersi ilgiyle dinlediler. Bilgi yarışması sonrasında, çeşitli beceri ölçütleri kapsamında bütün gruplara aynı puanı aldıkları söylendi. ÇASEY'in uygulama alanına, kolaj çalışmasına ilişkin araç ve gereçlerin dağıtılmasıyla başlandı. Araştırmacı ve ders öğretmeni öğrencilere, önceden kesilip hazırlanmış şekillerin (geometrik ve organik) yanısıra, kendi kestikleri şekilleri de çalışmalar kapsamında kullanabileceklerini söylediler.

Uygulama aşamasında öğrenciler, Matisse'in kolaj çalışmalarından etkilenecek sanatçının tekniğini kullandılar. Öğrenciler, tercihleri doğrultusunda istedikleri renkteki fon kartonlarını seçebildiler. Araştırmacı beyin fırtınası yöntemiyle, öğrencilerin figüratif konularını bulma ve zenginleştirme yönünde bir çabanın içerisinde oldu. Rahat bir uygulama ortamı oluşturma yönünde, öğrencilerin gerek araç ve gereç, gerekse fikir alışverişlerine müsaade edildi. Öğrencilerden çoğu, daha önceden kesilip dağıtılan şekilleri yapıştırmayı tercih ederken, bir kaç öğrenci de kendi kestikleri ve boyadıkları şekilleri, çalışmalarında kullandılar. Renkli fon kartonlarının dağıtılmış olması, şekil ve uzam ilişkileri kurmalarında, öğrenciler açısından kolaylık sağladı. Ders anlatımı 15 dakika, yönetsel öğretim 11 dakika, uygulama 13 dakika ve işlevsiz 1 dakika sürüp, ders 40 dakikalık süre içerisinde tamamlandı.

Tablo 5. Matisse Ders Haftası Etkinliği Süre rnekleme Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	15	37,5
Konu Değerlendirme		
Yönetsel ğretim	11	27,5
Süreç İçinde İletişimsel (Uygulama)	13	32,5
İşlevsiz	1	2,5
Toplam	40	100

Matisse ders etkinliği uygulamalarının, öğrencilerin, öğrenmeye ilişkin (bilişsel ve devinişsel) alanlarda kazanımlar elde etmelerinin yanı sıra ğretim amaçlı (deneyim, temel beceriler ve tutum) alanlarda da kazanımlar elde etmesinde yardımcı olduğu görülmüştür. Aşadıdaki tablolar, Matisse Ders Haftası Etkinliği kapsamında, öğrencilerdeki, öğrenmeye ilişkin ve ğretim amaçlı kazanımları ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Değerlendirmede Kullanılan Semboller

Başarılı	
Başarısız	

Tablo 7. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları

KONU BAŞLIğI: Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar					
BÖLÜM BAŞLIğI: Bilişsel Kazanımlar Bölümü				BÖLÜM BAŞLIğI: Devinişsel Kazanımlar Bölümü	
Öğrenciler	Anlama	Yeni Bilgiler Öğrenme	Eleştirme Yetisinin Kazandırılması	El Becerilerinin Artması	Zaman Yönetimi
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 8. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları

KONU BAŞLIĞI: Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğretim Amaçlı Kazanımlar							
BÖLÜM BAŞLIĞI: Deneyim Kazanımları		BÖLÜM BAŞLIĞI: Temel Becerileri Ortaya Koymaya İlişkin Kazanımlar				BÖLÜM BAŞLIĞI: Davranış Kazanımları	
Öğrenciler	Uygulama Yapma	Bilgi ve Uygulama İlişkisi	Sınıf Karşısında Konuşabilme	Çalışmasını Tamamlama	Uygulamada Özgünlük	Sabırlı Çalışma	Deneyim Elde Etme
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 9. Matisse Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu

	Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar	Öğretim Amaçlı Kazanımlar
Öğrenciler	👍	👍
Öğrenci A	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍

2.2.4. Matisse Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması

"Matisse" odaklı ders haftasının işleyiş mantığı kapsamında uygulanan öğretim tarzı ve etkinlikler, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış, dolayısıyla yapılandırılmıştır (dersin ayrıntılarıyla önceden tasarlanması). Bu kapsamda zaman sıkıntısı yaşanmamış, ders süresi gerek araştırmacı ve ders öğretmeni, gerekse öğrenciler tarafından planlı ve programlı şekilde kullanılmıştır. Matisse ders haftasındaki öğretim tarzı kapsamında, etkinliklerin içeriği belirli bir mantığa oturtulurken, "basitten karmaşığa yöntemi" uygulanmıştır. Dolayısıyla, uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) fazla karmaşıklaştırılmadan yani basite indirgenerek düzenlenirken, sanat eleştirisi kapsamında seçilen Matisse yapıtlarının, daha az motif yoğunluğuna sahip, kesin ve anlaşılır kılınmasına dikkat edilmiştir. Ders etkinliklerinde ÇASEY'in doğası gereği alan bilgileri, sıralanmış kalıp bilgiler halinde verilmemiştir. Başka bir deyişle, alanlar arasında esnek geçişlilikler sağlanmıştır.

Uygulama alanına ilişkin kavram tanımları sonrasında sanat eleştirisi alanının tanımlama ve çözümleme basamakları işlenmiş, sanat tarihi alanına ilişkin bilgiler verilmiş, sonrasında tekrar sanat eleştirisine dönülmüştür (yorumlama ve yargı). Matisse ders etkinliği kapsamında hazırlanan, tıpkı basımlar ve görsel sunuların öğrencilerin ilgisini çektiği ve onları motive etmeye yardımcı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin dikkatlerini yoğun halde tutmak amacıyla, soru-cevap yöntemine, anlatım yönteminden daha fazla yer ayrılmıştır.

Öğrencilerin özellikle renk elemanı konusunda hazır bulunuşluluk düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Bu kapsamda öğrencilerin sıcak-soğuk renkleri gruplandırabildikleri ve bu renklerdeki nesnelere ayırt edebildikleri gözlenmiştir. Sınıf içerisinde bir bilgi yarışması ortamının oluşturulması, öğrencilerin yarışma grupları kapsamında tartışmalarına, mantık yürütmelerine ve doğru cevapları bulmalarına olanak sağlamıştır. Böylesi bir yarışma ortamının oluşturulmasının, öğrencilerin derse olan ilgisini yüksek seviyede tutmada, yararlı olduğu gözlenmiştir. Bu etkinliğin kuramsal bölümü kapsamında öğrencilere, sanat tarihi, sanat eleştirisi

ve estetik alanlarıyla ilgili sorular sorulduğunda, öğrencilerin dikkat yoğunluğu yüksek ve olumlu bir şekilde soruları cevaplandığı gözlenmiştir. Bu durumun oluşmasında, önceden dağıtılan ve çalışma kağıtları içerisinde yer alan "soru-cevap kağıdı" bölümlenmesinin yararlı olduğu anlaşılmıştır.

Ders etkinliği sonrasında, bir sonraki haftanın ilk günü öğrenciler, kendilerine dağıtılan "ÇASE Değerlendirme Formu", aracılığıyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur. ÇASE "Değerlendirme Formu", çalışma kağıtları içerisinde yer alan "Soru-Cevap Kağıdı" bölümlenmesiyle aynı mantığa sahip olacak şekilde hazırlanmıştır.

2.3. MİRO DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI

Miro projesi ve renk ünitesi kapsamında çalışma grubu (örneklem) olan 3-A sınıfı ile figür konulu renkli resim uygulaması, haftalık ders olarak (40 dakika) işlenmiştir. Bu bölüm başlığı altında; "Miro Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi", "Miro Ders Etkinliği Gözleminin Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması", "Miro Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması" alt başlıkları yer almaktadır.

2.3.1. Miro Ders Etkinliği Öğretim İçeriğinin Özet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çözümlemesi

Aşağıda yer alan öğretim içeriği, Miro ders etkinliğinin uygulaması boyunca işlenen dersin, aşamaları kapsamında özet bir çözümlemesidir.

Düzyey: İlköğretim 1. kademe

Süre: 40 dakika

Sanat Formu: Resim

Derste Etkili Olan Alanlar: Haftalık ders saati kapsamında ÇASEY'in birleştirilmiş uygulaması üzerinden sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama alanlarından faydalanılmıştır.

Kullanılan Araç ve Gereçler: Dersin görsel sunuları kapsamında, çalışma kağıtları, tıpkı basımlar, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar görsellerinden yararlanılmıştır. Uygulama malzemeleri kapsamında, renkli fon kartonları, renkli, (dokulu, kalın, pürüzlü) kağıtlar, akrilik boya, fırça, çeşitli kaplar (su, boya temizleme kapları), şeklinde araç ve gereçlerden yararlanılmıştır.

Ders Süreci: Öncelikle, ÇASEY'in ilgili alanları içerisinden uygulama alanının kavramları ile derse başlanmış, Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" isimli yapıtı üzerinden sanat eleştirisi ortaya konmuş, sanat tarihi bilgileri verilmiş, estetik alanıyla ilişkili olarak soru-cevap yöntemi kullanılmış, "Miro'nun Rüyası" isimli öykü anlatılmış ve konuyla ilgi uygulama etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Kavramlar: Görsel tasarım elemanları ve ilkeleri, yağlı boya tekniği, seramik, heykel, sanat tarihi, sanat yapıtı, sanat eleştirisi basamakları ve estetik kavramları üzerinde durulmuştur.

Güdüleme Kaynakları: Çalışma kağıtları, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları gibi görsel materyaller ve "Miro'nun Rüyası" isimli öykü kapsamında, öğrenciler motive edilmeye çalışılmıştır.

İşlem Basamakları: Miro ders etkinliğinden bir hafta önce, öğrencilere işlenecek konu kapsamında çalışma kağıtlarının dağıtılması sağlanmış, bu kağıtların okunup, sanatçıyla ilgili araştırma yapılması istenmiştir.

- Günlük ders planı hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtları hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtlarının içerdiği bilgiler ve görseller, sunum (projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları) halinde hazırlanmıştır.
- Uygulama kavramlarına ilişkin tanıtıcı görsel sunu ortaya konmuştur.
- Uygulama kavramlarının sanatçının yapıtlarıyla ilişkisi kapsamında, yapıtlardaki motiflerin eleştirisi basamaklarına göre analizi ortaya konmuştur.

- Estetik alanı kapsamında, soru-cevap yöntemiyle yapıtlar değerlendirilmiştir.
- Konuya ilişkin uygulamalar ortaya konmuştur

2.3.2. Joan Miro Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları

1. Miro Ders Etkinliği (Renk Ünitesi), Figür Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 23.05.2019

Saat: 9:30 - 10:10

Sınıf: 3-A Sınıfı

Ünite: Renk

Konu: Figür

Teknik: Su Bazlı Boya (Akrilik)

Yöntem: Bellek Çalışması

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi ve Ses Kayıt Cihazı

Y● Öğretmen: Çocuklar bugünkü dersimizde sizden sessiz olmanızı rica edeceğim. Misafirlerimiz bu hafta da bizimle beraber olacaklar. Şimdi sanatçıyı hızlıca anlatacağım ve siz bu sanatçıyı da çok seveceksiniz. Bu sanatçının adı Joan Miro.

Y● Öğretmen: Bugünümüzü şöyle planlıyoruz. Resim sanatına ilişkin bazı kavramlardan bahsedeceğiz. Miro'nun bir resmini inceleyeceğiz. Sonra size Miro ile ilgili bir hikaye okuyacağım. En son çalışmalarımıza başlayacağız. Öğretmen, araştırmacının küçük yaşlarda ki bir deneyimini sınıfta paylaşacağını söyler.

Araştırmacı deneyimini anlatır.

T▲ Araştırmacı: Çocuklar, nesnelere yani bir ev, bir insan bir araba vb., gözümüzden uzaklaştıkça küçülürler. Yaz tatilinde, bizim sürekli gittiğimiz bir tatil kampı vardı. Arkadaşım kano kiraladı. Bu arada kano nedir bilir misiniz?

Öğrenciler: Hayır (Çoğunlukta)

T▲ Araştırmacı: Su üzerinde, tek ya da iki kişinin binebileceği küreklerle çekilen su ulaşım aracıdır. Fakat, kanoya binmekle birlikte rüzgarın karadan denize doğru estiğini hesaplayamamıştık. Önce dalgalar küçük haldeydi. Sonra dalgalar gittikçe büyümeye başladı. Kampa doğru baktığımda evlerin, arabaların ve insanların gittikçe küçülmeye başladığını gördüm. Küp biçimli evler, silindir biçimli cami minareleri gittikçe küçülmeye başladığını gördüm. Sonra denizde biraz daha ilerledik, bütün bu biçimler çok daha fazla küçülmeye ve formlar lekelerle dönüşmeye başladı. Sonra biz kanoyla daha da ilerledikçe, bütün bu leke haline gelen nesnelere, artık noktanın büyüğü beneklere, sonrasında da noktalara dönüşmeye başladı. Sonrasında da kampımıza dönmemiz çok zor oldu.

İ☀ Öğretmen: Haydi çocuklar hep beraber teşekkür ediyoruz.

Öğrenciler: Teşekkür ederiiiiizz.

T▲ Öğretmen: Evet çocuklar. Nesnelere uzaklaştıkça önce beneklere, sonra noktalara dönüşmeye yani küçülmeye başlar. Noktanın gözümüzü durduran hareketsiz bir yapısı vardır. Çizgi gibi değildir. Nokta boyutsuz bir elemandır. Yani ne uzunluk, ne yükseklik, ne de genişlik buyutu vardır.

D■ Öğretmen: Bu arada çalışma kağıtlarınızı incelediniz mi?

Öğrenciler: Evet (Çoğunluk)

T▲ Öğretmen: Çalışma kağıtlarınızda bu konuya değinildi. İçerisine renk almış noktalar yan yana geldiklerinde büyük yüzeyler oluşturur. Televizyon ve bilgisayar görüntüleri böylesi yüzeylerden oluşur. Bu televizyon ve bilgisayar görüntülerini oluşturan noktalara ne denildiğini biliyor muyuz?

Öğrenci (Erkek): Piksel

D■ Öğretmen: Çok güzel. Evet. Teşekkür ediyoruz Eymen.

T▲ Öğretmen: Bir de noktanın şöyle bir özelliği var; yan yana gelen noktaları birleştirdiğimiz zaman çizgi dediğimiz elemana ulaşıyoruz. Çizginin sadece uzunluk boyutu var. Miro gibi sanatçılar çizgilerin yanı sıra nokta ve benek elemanlarını kullanmayı çok sever. Bir de şekillerimiz var. Şekillerin sadece uzunluk ve yükseklik boyutu var. Çizgi ve şekil elemanlarını geçen haftadan biliyoruz. Bugün tanıtacağımız Joan Miro, resimlerinde çizgiler ve şekiller kullanmakla birlikte nokta ve benekler de kullanıyor. Biz de bugün Miro gibi resim yapacağız. Ama bir de hem uzunluk ve yükseklik, hem de genişlik boyutu olan biçimler var. Bunlara form deniyor.

Öğrenci: Silindir ve koni gibi mi?

D■ Öğretmen: Evet Celal. Teşekkür ediyorum. Küre, koni, küp, silindir ve piramit gibi.

Öğrenci: Biz sınıfımızda kartonlardan küp ve silindir yaptık.

D■ Öğretmen: Ömer, çok güzel sınıfınızda form yapmış olmanıza sevindim.

T▲ Öğretmen: Formu niye söyledik? Çünkü Miro aynı zamanda çalışmalarında formlar da kullanıyor. Özellikle fotoğraflarda gördüğünüz gibi (akıllı tahtada görsel sunular), O'nun seramik ve heykel çalışmaları da var. Yani bunlara form diyoruz. Bazen Miro, resimlerinde de form kullanıyor. Bir de şunu söyleyebiliriz; bazı yüzeyler vardır pürüzlüdür, bazı yüzeyler vardır pürüzsüzdür.

Öğrenci: Öğretmenim yer pürüzlü değil mi?

D■ Öğretmen: Evet, çok güzel örnek verdin aslında. Örneğin duvarımız pürüzsüz.

Öğrenci: Cam da pürüzsüz değil mi?

D■ Öğretmen: Evet.

T▲ Öğretmen: Size iki kağıt yüzeyi göstereceğim. Biri pürüzlü, biri de pürüzsüz. Geçen hafta Matisse'nin çalışmalarını görmüştük. Matisse hep pürüzsüz yüzeyler kullanmış ama Miro ise hem pürüzlü, hem de

pürüzsüz yüzey kullanmıştır. Biz de çalışmalarımızda iki yüzeyi de kullanabiliriz.

T▲ Öğretmen: Miro'nun Soytarılar Karnavalı çalışmasının görselini akıllı tahtada yansıtır. Miro bu çalışmasında nokta ve benekleri kullanmış. Peki geçen hafta gördüğümüz hangi çizgi çeşitlerini kullanmış?

Öğrenci (Kız): Kavisli çizgi

Öğrenci (Erkek): Köşeli çizgiler kullanmış.

T▲ Öğretmen: Peki nokta, benek ve çizgilerin yanı sıra form kullanmış mı?

Öğrenci: Mesela koni var orada.

Öğretmen: Çok güzel Eymen.

Öğrenci (Kız): Burda bir silindir var

Öğrenci (Erkek): Orada bir küre var.

D■ Öğretmen: Evet, çok güzel çocuklar. Şevval ve Murathan. Silindir de, küre de doğru.

T▲ Öğretmen: Miro'nun bu resminin ismi Soytarılar Karnavalı. Miro bir İspanyol. Bakın İspanya'nın yerini gösterelim. Avrupanın uç kısmında kalıyor. Matisse'nin ülkesi Fransa'nın hemen altında (haritadan göstererek).

T▲ Öğretmen: Peki Soytarılar Karnavalı resminde hangi renkler kullanılmış?

Öğrenciler (Erkek): Ten rengi

D■ Öğretmen: Evet, ten rengi var. Krem ve toprak renkleri.

Öğrenci (Kız): Siyah

Öğrenci (Erkek): Beyaz

Öğrenci (Kız): Sarı ve mavi

T▲ Öğretmen: Evet. Sarı, kırmızı ve turuncu gibi sıcak renkler kullanılmış. Arka planda toprak ve krem renkleri görüyoruz. Bu renkler resmi, arka planda ikiye bölmüş. Peki soğuk renkler de var mı?

Öğrenci (Kız): Mor var, mavi var.

T▲ Öğretmen: Peki bu renklerden hangileri ön planda görülüyor?

Öğrenci (Erkek): Mor, mavi

Öğrenci (Kız): Siyah ve beyaz

Öğrenci (Erkek): Sarı ve kırmızı

T▲ Öğretmen: Peki ön plana çıkan biçimler hangileri?

Öğrenci (Erkek): Koni

Öğrenci (Kız): Daire

T▲ Öğretmen: Peki hangi çizgiler ön plana çıkmış?

Öğrenci (Erkek): Kavisli çizgiler.

Öğrenci (Erkek): Düz çizgiler.

T▲ Öğretmen: Peki çizgilerden hangisi daha fazla kullanılmış?

Öğrenci (Erkek): Kavisli çizgiler.

T▲ Öğretmen: Evet en fazla kavisli çizgiler kullanılmış.

T▲ Öğretmen: Resim üzerinde maviler, Kırmızılar, beyazlar, sarı ve siyahlar dolaştırılmış (tek tek motifler üzerinden gösterilerek). Yeşil en az kullanılmış.

T▲ Öğretmen: Peki sıcak renklerin aynı zamanda açık renkler ve soğuk renklerin aynı zamanda koyu renkler olduğunu biliyor muyuz?

Öğrenciler: Eeeet.

T▲ Öğretmen: Evet, bütün bu nokta, benek, çizgi ve şekillerin yanı sıra formlar da kullanmış.

Öğrenci: Karışık çalışıyor yani?

D■ Öğretmen: Evet karışık çalışıyor. Teşekkürler Defne.

T▲ Öğretmen: Soytarılar Karnavalı isimli çalışmaya baktığımızda...

Öğrenci (Kız): Öğretmenim bu resmin ismi neden Soytarılar Karnavalı?

Öğrenci (Erkek): Çünkü bu resimde soytarılar gibi tuhaf tuhaf şekiller var.

T▲ Öğretmen: Miro, gençliğinde, ülkesi İspanya’da katılmış olduğu Falles Karnavallarından çok etkilenmiş. Bu karnavallarda ki çeşitli, üstü canlı renklerle boyalı garip kuklalardan çok etkilenmiş. Ayrıca bu resimde bir soytarı figürü var. Fakat burası belki de Miro’nun atölyesi olabilir. Kendi atölyesini resmederken, atölyesini bir festival havasına sokmak istemiş. Kendisini de bir soytarıya benzetmek istemiş. Belki bu resimde çok zor seçtiğimiz soytarı, Miro’nun kendisi olabilir. Peki o soytarı, resimde hangi figür olabilir. Bulabilir misiniz?

Öğrenciler: (Parmak kaldırarak) Ben ben ben ben... Ben de buldum!

(Öğrenciler aklılı tahtanın yanına gelerek, resimde ki soytarıyı bulmaya çalışırlar. Bir kaç yanlış gösterilirken doğru cevap bulunur.)

T▲ Öğretmen: Farkettiyseniz çocuklar, Miro hayal gücünü çok iyi kullanan bir sanatçı, bir çocuk saflığıyla çok temiz bir yürekle çalışmalarını yapıyor. Bir Akdeniz iklimi insanı. Yani sıcak kanlı. Canlı, sıcak, hareketli bir müzik gibi akıyor resmi. Her şey hareket halinde ve ilginç varlıklar var. Kafası daire şeklinde ama gövdesi, tanıdığımız hayvanlara benzeyen, gövdesi küre şeklinde ama bir yandan bıyıkları olan ilginç varlıklarla dolu resim. Siyah, beyaz, mavi, sarı ve kırmızı renkler gözümüzü harekete geçiriyor ve karmaşık eşyalar, varlıklar; şekiller, formlar, çizgiler halinde odanın içerisinde dağılmış vaziyette. Miro kendisini soytarı olarak resmetmiş. Ama bu soytarı üzgün gibi (resmi göstererek). Böylesi hayal gücünün ve rüyaların, bir çocuk saflığı ve cesaretiyle ortaya konduğu sanat akımına, ‘Grçeküstücülük’ deniyor. Miro böyle bir sanatçı.

T▲ Öğretmen: Bu resim bir yiyecek olsaydı, siz tadını neye benzetirdiniz?

Öğrenci (Erkek): Ben yerdim.

Öğrenci (Erkek): Armut

Öğrenci (Kız): Ben bir böğürtlenli dondurmya benzettiyorum.

Öğrenci (Erkek): Ben kızarmış tavuğa benzettim.

D■ Öğretmen: Çalışma kağıtlarınızda Miro'nun 'Bir Kuş ve İki Kadın' resmini inceleme fırsatınız oldu mu?

Öğrenciler: Hayır (çoğunluk).

D■ Öğretmen: Çalışma kağıtlarında soru cevap kısmını inceleyin. Bu resmi göreceksiniz. Soruları cevaplandırmaya çalışın.

T▲ Öğretmen: Sınıfta uygulamalara geçilmeden önce 'Miro'nun Rüyası' isimli kısa hikaye okunur. Hikayenin sonunda öğretmen, Miro'nun henüz çocuk yaşlardayken, bir resim dersinde sanat öğretmeninine ona verdiği tavsiyeyi, sınıfla paylaşır.

'Miro gözlerini bağlayarak, en mutlu anını düşün ya da güzel şeyler hayal et. Sonra bir kaç dakikalığına da olsa, bu şekilde resim yap.'

T▲ Öğretmen: Bazı kağıtlar pürüzlü, bazı kağıtlar da pürüzsüz yüzeye sahip, isteyen istediği kağıdı alabilir. Fırçalarımızı ve boyalarımızı da dağıtıyoruz.

D■ Öğretmen: Evet şimdi herkes hazır mı? Biz de Miro gibi bir kaç dakikalığına gözlerimizi kapatalım ve bizi en çok mutlu eden bir anımızı düşünelim ya da güzel şeyler hayal edelim. Bu şekilde çalışabilirsiniz.

Öğrenci: (Erkek) Benim en mutlu günüm bugün.

İ☀ Öğretmen: Neden?

Öğrenci (Erkek): Çünkü benim doğum günüm.

İ☀ Öğretmen: Bu harika Ömer, doğum günün kutlu olsun.

İ☀ Öğretmen: Çocuklar siz de arkadaşınızın doğum gününü kutladınız mı?

Öğrenciler: Eeet.

D■ Öğretmen: O zaman sen de nasıl kutlanmasını istediğini hayal et ve ona göre çalışmana başla.

D■ Öğretmen: Mavi kağıt isteyen var mı? Herkes farklı kağıtlar alabilir.

Öğrenci: Aklımıza gelen renkli bir şey çizsek olur mu?

D■ Öğretmen: Şimdi hemen bütün sınıfa bir açıklama yapmak istiyorum. Şimdi neler yapabiliriz? Miro gibi noktalar ve benekler kullanabiliriz. Yıldızlar ve hayvanlar yapabiliriz. Başka neler yapabiliriz herkes düşünsün ve resmine başlasın o zaman.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim şöyle bir şey çizsek olur mu? Kare bir televizyon şekline benzeyen bir şey çizip içerisine piksel piksel noktalar koysam olur mu?

D■ Öğretmen: Tabiki yapabilirsin Eymen. Fakat o kare televizyonun yanına başka şekiller de gelecek mi? Bir düşün bakalım.

Öğrenci (Erkek): Bir deneyeyim öğretmenim.

Öğrenci (Erkek): Ben gezegenleri çizeceğim.

D■ Öğretmen: Evet, nokta ve beneklerden güzel gezegenler yapabilirsiniz. Bakın herkes bir fikir ortaya koysun. Miro gibi kıvrımlı çizgiler, noktalar ve benekler kullanabilirsiniz. Miro gibi ilginç varlıklar yapabilirsiniz. Gövdesi ya da kafası, küre ya da daire şeklinde ilginç varlıklar, hayvanlar yapabilirsiniz.

D■ Öğretmen: Bazen gözünüzü kapatıyor musunuz çizerken?

Öğrenci (Kız): Ben hep kapatıyorum.

Öğrenci (Kız): Ben de kapatıyorum.

Öğrenci (Erkek): Ben kapatıp bakmadan çizmeyi deniyorum.

D■ Öğretmen: Sana biraz daha ince fırça da verebilirim.

Y● Öğretmen: Bazen boyamalarınız çok düzgün olabilir, bazen pürüzlü olabilir. Hadi bakalım devam edin. Ama herkes kendi kağıdıyla ilgilensin.

Öğrenci (Kız): Peçete yok mu öğretmenim.

İ☀ Öğretmen: Peçeteleri hemen dağıtıyorum şimdi.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim ben kalın fırça alabilir miyim?

Öğretmen: Tabi ki hemen veriyorum.

D■ Öğretmen: Bak güzel bir şekil yapmışsın kalın fırçayla içini doldurabilirsin.

Öğrenci (Kız): Öğretmenim yazı yazabiliyor muyuz?

D■ Öğretmen: Resmine yazı yazmak yerine, harflere benzeyen şekiller kullanabilirsin.

Y● Öğretmen: Çalışmalarımız tamamlandıysa; önce atölyeyi temizleyelim. Sonra ellerinizi yıkamaya gidebilirsiniz.

2.3.3. Miro Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması

Miro ders etkinliğinin bir hafta öncesinde, öğrencilere çalışma kağıtları dağıtıldı. Bu çalışma kağıtlarını okuyup incelemeleri ve sanatçı hakkında araştırma yapmaları istendi. Öncelikle ders etkinliği kapsamında, öğrencilere tüm ders boyunca neler yapılacağı aşamalarıyla özetlendi. Bir hafta önce dağıtılan çalışma kağıtlarını okuyup okumadıkları veya inceleyip incelemedikleri konusunda soru soruldu ve öğrencilerin bir çoğundan olumlu yönde cevap alındı. Öğrenciler konuya hazırlıklı geldikleri için, öğrenci katılımının yoğunluğuyla, ders aktif halde işlendi. Kuramsal bölüm kapsamında ders, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar ortamında, görsel sunular eşliğinde ve soru-cevap şeklinde işlendi. Çalışma kağıtlarının içerdiği görseller ve bilgiler, pekiştirme ve güdüleme amacıyla, görsel sunular (PowerPoint) şeklinde tekrar edilerek ortaya kondu. Böylelikle öğrencilerin dikkatlerinin dağılması engellendi. Bu sunularda öncelikle uygulama kavramlarına değinildi. Miro'nun yapıtlarındaki motiflerle ilişkiye girecek uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) üzerinde duruldu.

Miro ders etkinliği uygulama kavramları, bir önceki hafta etkinliğinin (Matisse) uygulama kavramlarına göre daha fazla çeşitlendirilip karmaşılaştırıldı. Öğrencilere uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) içerisinden; nokta, benek, çizgi, nokta ve çizgi ilişkisi (noktalar aracılığıyla çizginin oluşumu), pürüzsüz yüzeyler, pürüzlü yüzeyler, organik şekil ve form elemanları tanıtıldı. Ayrıca renklerin sıcak-soğuk özelliklerinin yanı sıra açık-koyu özelliklerinden de bahsedildi. Sorulan sorulara öğrencilerin verdiği cevaplar, onların bazı görsel tasarım elemanlarını (çizgi, şekil, sıcak-soğuk renkler ve yüzey) bir önceki haftanın etkinliği

kapsamında öğrendiklerini ortaya koydu. Bu durum, kavramları pekiştirme ve öğrencileri güdüleme açısından yararlı oldu. Miro ders etkinliği kapsamında, yeni tanıtılan uygulama kavramları ile önceden bildikleri kavramlar arasında ilişkiler kurma yönünde bir çaba ortaya kondu.

Uygulama kavramları kapsamında nokta, benek ve nokta-çizgi ilişkisi tanıtıldı. Nokta elemanının tanımı, beneğin tanımı ve noktaların çizgi elemanını nasıl oluşturduğu, görsel sunular aracılığıyla ortaya kondu. Televizyon ve bilgisayar görüntülerinin, içerisine renk almış, yoğun bir şekilde yan yana gelerek sıklaşmış nokta örüntülerinden oluştuğu ve buna "piksel" denildiği bilgisi, özellikle öğrencilerle paylaşıldı. Çizgi çeşitleriyle birlikte, çizgi aracılığıyla oluşturulmuş geometrik ve organik şekillere, pekiştirme amacıyla tekrardan değinildi. Pürüzsüz yüzeylerin ve pürüzlü yüzeylerin tanıtımı yapılarak aralarındaki farklar ortaya kondu. Sınıfa yöneltilen soru aracılığıyla, öğrencilerin çevrelerindeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeye sahip nesnelere bulmaları sağlandı. Ayrıca renk elemanı kapsamında sıcak ve soğuk renklerin yanısıra, açık ve koyu renkler tanıtıldı. Sıcak renklerin aynı zamanda açık, soğuk renklerin de aynı zamanda koyu renkler olduğu bilgisi, öğrencilere verildi. Sınıfa yöneltilen soru aracılığıyla, öğrencilerin çevrelerinde gördükleri açık ve koyu renklerdeki nesnelere bulmaları sağlandı. Böylelikle renk kavramı da daha karmaşık hale getirildi. Ayrıca Miro'nun farklı sanat alanlarında üretimler ortaya koymuş, çok yönlü sanatçı kişiliğini anlatmaya zemin hazırlamak için form kavramından bahsedildi.

Şekil kavramı, tanım olarak tekrardan hatırlatıldı ve form kavramının tanımı yapıldı. Sınıfa yöneltilen sorular aracılığıyla, öğrencilerden etrafında gördükleri biçimleri, şekil ve form olarak tanımlamaları istendi. Bu konuda olumlu cevaplar alındı. Böylelikle şekil ve form arasındaki fark ortaya kondu. Sanat tarihi bilgileri kapsamında Miro'nun içerisinde doğup yetiştiği coğrafyanın (haritada doğduğu ülkeyi projeksiyonla yansıtma) yani ülkenin (İspanya) tanıtımı yapıldı. Bu tanıtım esnasında Matisse'nin ülkesi de, çalışma kağıtları ve dolayısıyla sunumda tekrar vurgulandı. Miro'nun doğduğu tarih ve içinde yaşadığı çağ ortaya kondu.

Miro'nun bireysel tarihi kapsamında, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylara değinildi. Miro'nun 20 Nisan 1893 tarihinde İspanya ülkesinin Barcelona

şehrinde dünyaya geldiği, babasının isteğiyle zorunlu olarak ticaret okulunda okuduğu, aynı zamanda sanat okuluna devam ettiği, ticaretten çok sıkılan sanatçının sadece resim yapmaya karar vererek, 26 yaşındayken Paris'e gittiği bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı. 1936 yılında, ülkesindeki iç savaş (iç savaşın tanımı yapıldı) sebebiyle Paris'e yerleşen Miro'nun, 1940 yılında 2. Dünya savaşının çıkması sebebiyle, ülkesi İspanya'ya geri döndüğü bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı. "Çiftlik" isimli resminin, onun ünlü olmasını sağlayan yağlı boya tekniğinde bir tablo olduğu bilgisi, öğrencilere söylendi. İçinde yer aldığı sürrealizm akımı tanıtıldı. Miro'nun resim yapmaya, tıpkı su içmek veya yemek yemek gibi ihtiyaç duyduğu, bir çocuk saflığına sahip, zengin hayal dünyasını harekete geçirerek, bu hayal gücüyle resimlerinde pek çok varlık kullandığı (kadınlar, yıldızlar, kuşlar) bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı. Özellikle gençliğinde katılmış olduğu Fallas "Falles" Festivali ve Miro'nun bu festivalden edindiği izlenimlerin, onun yapıtlarını nasıl etkileyip zenginleştirdiği üzerinde duruldu.

Picasso'nun Miro'yu etkileyen sanatçılar içerisinde olduğu bilgisinin öğrencilerle paylaşılmasıyla birlikte, sanatçının farklı sanat alanlarında üretim yapan çok yönlü sanatçı kişiliğinden bahsedildi. Miro'nun farklı tekniklerde ortaya koyduğu, form özelliğine sahip yapıtları üzerinden, çeşitli sanat alanlarının tanımı yapıldı (seramik, heykel, mozaik). Sanat tarihi alanı kapsamında son olarak, "Miro'nun ölene kadar İspanya'nın Mayorka şehrinde yaşadığı, atölyesinin bu şehirde olduğu ve atölyesini çok sevdiği" bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı.

Sanat eleştirisi kapsamında "Soytarılar Karnavalı" adlı resminden ve bu resmin Falles Festivali ile olan ilişkisinden bahsedildi. Öğrencilerin, bu resmi çalışma kağıtları kapsamında bilmeleri ve sınıfta resmin tekrar gösterilmesi, öğrencilerin güdülenmesi ve bilgilerini pekiştirmeleri bakımından ilgi çekiciydi. Bu yapıt; tanımlama, çözümlenme, yorumlama ve yargı basamakları kapsamında ele alındı. Sanat eleştirisi alanı kapsamında öğrenciler, tanıdıkları uygulama kavramları ile (görsel tasarım elemanları) Miro'nun yapıtlarındaki motifler arasındaki ilişkiyi bulmaya sevk edildi. "Miro'nun Soytarılar Karnavalı isimli resminde kullandığı açık-koyu renkler nelerdir?" (tanımlama basamağı), "Miro'nun Soytarılar Karnavalı isimli resminde kullandığı renkleri, sıcak veya soğuk olması bakımından tanımlayınız."

(tanımlama basamağı) şeklinde sorular soruldu ve cevaplar alındı. Aynı mantıkla çizgi ve şekil kavramları kapsamında sorular yöneltildi (tanımlama basamağı).

Ayrıca "Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" isimli resmindeki pürüzsüz yüzeyleri, pürüzlü yüzeyleri ve formları bulmaları yönünde soru yöneltilerek, cevaplar alındı (tanımlama basamağı). "Miro'nun resmindeki soytarı, hangi motiftir? şeklindeki bir soru, öğrencilere özellikle soruldu (tanımlama basamağı). Sonraki aşamada, "En çok hangi çizgi, şekil, renk tekrar edilerek hakimiyetini duyurmuş ve bütünlüğü sağlamış?", "Hangi motifler önde ve arkadadır?" şeklindeki sorularla, Miro'nun yapıtları üzerinden bir çözümleme yapmaları sağlandı (çözümleme basamağı). Sonrasında, yorumlama ve yargı basamaklarına ilişkin sorular yöneltildi ve cevaplar alındı.

Öncelikle, "Miro'nun resmindeki soytarı, kendisini nasıl hissediyor?", şeklinde bir soru (sanat eleştirisi yorumlama basamağı) öğrencilere yöneltildi ve cevaplar alındı. "Soytarılar Karnavalı isimli resmi, bir tat, bir koku ve bir ses olarak tanımlamaya çalışsaydınız, ne söylediniz?" (sanat eleştirisi yorumlama basamağı), "Bu sanat yapıtı sizde nasıl bir his oluşturuyor?" (sanat eleştirisi yorumlama basamağı), "Bu resimle ilgili ne düşünüyorsunuz?" (sanat eleştirisi yargı basamağı) şeklinde sorular sorulup, cevaplar alındı. Özellikle öğrencilere sorular yöneltirken, öğrenci çalışma kağıtlarındaki soru-cevap kağıdı bölümlemesindeki sorular veya benzer sorulardan yararlandı. Öğrencileri güdüleme ve öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla böylesi bir öğretim tarzına ihtiyaç duyuldu. Etkinliğin kuramsal bölümünün son aşamasında öğrencilere estetik alanına ilişkin sorular yöneltilip, cevaplar alındı.

"Bu resimden hoşlandınız mı?", "Bu yapıttaki şekiller, dışarıda gördüğünüz nesnelere birebir benziyor mu?", "Bu yapıt sizce neden değerlidir?" şeklindeki sorular, estetik alanına ilişkin olarak öğrencilere soruldu ve cevaplar alındı. Sanat eleştirisi alanı kapsamında soru-cevap yöntemi ile ortaya konan böylesi bir tarz, öğrencilerinin dikkatinin yoğun tutulmasını ve derse motive olmalarını sağladı. Ayrıca "Miro'nun Rüyası" isimli öykü ve sanatçının çocukluk yıllarında resim öğretmeninden dinlediği öğüt, öğrencilerle paylaşıldı. Bu öykü ve öğüt öğrencileri, uygulamalara güdülemek amacıyla paylaşıldı. Öğrenciler bu anlatıları dikkat ve ilgiyle dinlediler. ÇASEY'in uygulama alanına, akrilik tekniğine ilişkin araç ve

gereçlerin dağıtılmasıyla başladı. Öğrenciler, tercihleri doğrultusunda istedikleri renkteki fon kartonlarını veya pürüzlü, dokulu, kalın kağıtları seçebildiler. Araştırmacı, Miro henüz küçük yaşlarda resim dersleri alırken, ders öğretmeninin ona verdiği öğüdünü, öğrencilere hatırlattı. Araştırmacı bu kapsamda öğrencilere, "Siz de, öğretmenin öğüdünü tutan Miro gibi bir kaç dakikalığına da olsa gözleriniz kapalı bir şekilde mutlu olduğunuz anları ve hayal gücünüzü kullanarak istediğiniz şekilleri çizebilirsiniz." cümlesini sarf ederek, resim çalışmaları bakımından öğrencileri güdülemeye çalıştı.

Araştırmacı beyin fırtınası yöntemiyle, öğrencilerin figüratif konularını bulma ve zenginleştirme yönünde bir çabanın içerisinde oldu. Rahat bir uygulama ortamı oluşturma yönünde, öğrencilerin gerek araç ve gereç, gerekse fikir alışverişlerine müsaade edildi. Renkli kağıtların dağıtılmış olması, öğrencilerin şekil ve uzam ilişkileri kurmaları açısından, onlara kolaylık sağladı. Ders anlatımı 19 dakika, yönetsel öğretim 4 dakika ve uygulama 17 dakika ve işlevsiz öğretim 1 dakika sürüp, ders 40 dakikalık süre içerisinde tamamlandı.

Tablo 10. Miro Ders Haftası Etkinliği Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	19	47,5
Konu Değerlendirme		
Yönetsel Öğretim	4	9,6
Süreç İçinde İletişimsel (Uygulama)	17	42,5
İşlevsiz	1	0,4
Toplam	40	100

Miro ders etkinliği uygulamalarının, öğrencilerin, öğrenmeye ilişkin (bilişsel ve devinişsel) alanlarda kazanımlar elde etmelerinin yanı sıra öğretim amaçlı (deneyim, temel beceriler ve tutum) alanlarda da kazanımlar elde etmesinde yardımcı olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tablolar, Miro Ders Haftası Etkinliği kapsamında, öğrencilerdeki, öğrenmeye ilişkin ve öğretim amaçlı kazanımları ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Değerlendirmede Kullanılan Semboller

Başarılı	
Başarısız	

Tablo 12. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları

KONU BAŞLIğI: Miro Ders Haftası Etkinliği Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar					
BÖLÜM BAŞLIğI: Bilişsel Kazanımlar Bölümü				BÖLÜM BAŞLIğI: Devinişsel Kazanımlar Bölümü	
Öğrenciler	Anlama	Yeni Bilgiler Öğrenme	Eleştirme Yetisinin Kazandırılması	El Becerilerinin Artması	Zaman Yönetimi
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 13. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları

KONU BAŞLIĞI: Miro Ders Haftası Etkinliği Öğretim Amaçlı Kazanımlar							
BÖLÜM BAŞLIĞI: Deneyim Kazanımları		BÖLÜM BAŞLIĞI: Temel Becerileri Ortaya Koymaya İlişkin Kazanımlar				BÖLÜM BAŞLIĞI: Davranış Kazanımları	
Öğrenciler	Uygulama Yapma	Bilgi ve Uygulama İlişkisi	Sınıf Karşısında Konuşabilme	Çalışmasını Tamamlama	Uygulamada Özgünlük	Sabırlı Çalışma	Deneyim Elde Etme
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 14. Miro Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu

	Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar	Öğretim Amaçlı Kazanımlar
Öğrenciler	👍	👍
Öğrenci A	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍

2.3.4. Miro Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözümlemesi ve Yorumlanması

"Miro" odaklı ders haftasında uygulanan öğretim tarzı ve etkinlikler, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış, dolayısıyla yapılandırılmıştır. Bu kapsamda zaman sıkıntısı yaşanmamış, ders süresi gerek araştırmacı ve ders öğretmeni, gerekse öğrenciler tarafından planlı ve programlı şekilde kullanılmıştır. Miro ders haftasındaki öğretim tarzı kapsamında, etkinliklerin içeriği belirli bir mantığa oturtulurken, "basitten karmaşığa yöntemi" uygulanmıştır.

Dolayısıyla uygulama kavramları çeşitlendirilip zorlaştırılırken, sanat eleştirisi kapsamında seçilen Miro yapıtlarının içerdiği motifler de, çeşitlendirilip karmaşıklaştırılmıştır. Miro ders etkinliği kapsamında hazırlanan görsel sunuların ve öykünün öğrencilerin ilgisini çektiği ve onları motive etmeye yardımcı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin dikkatlerini yoğun halde tutmak amacıyla, soru-cevap yöntemine, anlatım yönteminden daha fazla yer ayrılmıştır. Öğrencilerin özellikle çizgi, şekil, yüzey ve renk elemanı konusunda hazır bulunuşluluk düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Bu kapsamda öğrencilerin sıcak-soğuk renkleri, açık-koyu renkleri gruplandırabildikleri ve bu renklerdeki nesnelere ayırt edebildikleri gözlenmiştir.

Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" isimli resminin çalışma kağıtları içerisinde yer alması ve sanat eleştirisi kapsamında incelenmesi, öğrencilerin tartışmalarına, mantık yürütmelerine ve doğru cevapları bulmalarına olanak sağlamıştır. Ayrıca "Miro'nun Rüyası" isimli öykünün ve sanatçının resim öğretmeninin, Miro'ya verdiği öğüdün öğrencilerle paylaşılması, öğrencilerin derse olan ilgisinin yüksek seviyede tutulmasında yararlı olduğu gözlenmiştir. Bu etkinliğin kuramsal bölümü kapsamında öğrencilere, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarıyla ilgili sorular sorulduğunda, öğrencilerin dikkat yoğunluğu yüksek ve olumlu bir şekilde soruları cevaplandığı gözlenmiştir. Bu durum, önceden dağıtılan ve çalışma kağıtları içerisinde yer alan "soru-cevap kağıdı" bölümlemesinin sorularının cevaplanmasından kaynaklanmıştır.

Ders etkinliği sonrasında, bir sonraki haftanın ilk günü öğrenciler, kendilerine dağıtılan "ÇASE Değerlendirme Formu", aracılığıyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur. ÇASE "Değerlendirme Formu", çalışma kağıtları içerisinde yer alan "Soru-Cevap Kağıdı" blmlemesiyle aynı mantığa sahip olacak şekilde hazırlamıştır.

2.4. HUNDERTWASSER DERS ETKİNLİĞİNİN YÜRÜTÜLMESİ KAPSAMINDA ÖĞRETİM İÇERİĞİNİN ÇZMLENMESİ, TANIMLANMASI, ÖĞRETİM TARZI VE YORUMLANMASI

Hundertwasser projesi ve renk nitesi kapsamında çalışma grubu (rneklem) olan 3-A sınıfı ile figür konulu renkli resim uygulaması, haftalık ders olarak (40 dakika) işlenmiştir. Bu bölüm başlığı altında; "Hundertwasser Ders Etkinliği Ğretim İçeriğinin zet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çzmlenmesi", "Hundertwasser Ders Etkinliği Gözleminin Açıklanması Kapsamında Ğretim İçeriğinin, Tarzının Çzmlenmesi ve Yorumlanması", "Hundertwasser Ders Etkinliğinin ğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Ğretim İçeriğinin, Tarzının Çzmlenmesi ve Yorumlanması" alt başlıkları yer almaktadır.

2.4.1. Hundertwasser Ders Etkinliği Ğretim İçeriğinin zet (Uygulanan Aşamalar Açısından) Çzmlenmesi

Aşağıda yer alan ğretim içeriği, Hundertwasser ders etkinliğinin uygulaması boyunca işlenen dersin, aşamaları kapsamında zet bir çözümlemesidir.

Düzey: İlköğretim 1. kademe

Süre: 40 dakika

Sanat Formu: Resim

Derste Etkili Olan Alanlar: Haftalık ders saati kapsamında ÇASEY'in birleştirilmiş uygulaması üzerinden sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama alanlarından faydalanılmıştır.

Kullanılan Araç ve Gereçler: Dersin görsel sunuları kapsamında, çalışma kağıtları, tıpkı basımlar, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar görsellerinden yararlanılmıştır. Uygulama malzemeleri kapsamında, renkli fon kartonları, renkli,

(dokulu, kalın, pürüzlü) kağıtlar, tempera boya, fırça, çeşitli kaplar (su, boya temizleme kapları), şeklinde araç ve gereçlerden yararlanılmıştır.

Ders Süreci: Öncelikle, ÇASEY'in ilgili alanları içerisinde uygulama alanının kavramları ile derse başlanmış, Hundertwasser'in "30 Gün Faks Resmi" isimli yapıtı üzerinden sanat eleştirisi ortaya konmuş, sanat tarihi bilgileri verilmiş, estetik alanıyla ilişkili olarak soru-cevap yöntemi kullanılmış, konuyla ilgili uygulama etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Kavramlar: Görsel tasarım elemanları ve ilkeleri, portre, figür, mimarlık, sanat tarihi, sanat yapıtı, sanat eleştirisi basamakları ve estetik kavramları üzerinde durulmuştur.

Güdüleme Kaynakları: Çalışma kağıtları, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları gibi görsel materyaller aracılığıyla öğrenciler motive edilmeye çalışılmıştır.

İşlem Basamakları: Hundertwasser ders etkinliğinden bir hafta önce, öğrencilere işlenecek konu kapsamında çalışma kağıtlarının dağıtılması sağlanmış, bu kağıtların okunup, sanatçıyla ilgili araştırma yapılması istenmiştir.

- Günlük ders planı hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtları hazırlanmıştır.
- Çalışma kağıtlarının içerdiği bilgiler ve görseller, sunum (projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar sunuları) halinde hazırlanmıştır.
- Uygulama kavramlarına ilişkin tanıtıcı görsel sunu ortaya konmuştur.
- Uygulama kavramlarının sanatçının yapıtlarıyla ilişkisi kapsamında, yapıtlardaki motiflerin eleştiri basamaklarına göre analizi ortaya konmuştur.
- Estetik alanı kapsamında, soru-cevap yöntemiyle yapıtlar değerlendirilmiştir.
- Konuya ilişkin uygulamalar ortaya konmuştur.

2.4.2. Hundertwasser Ders Etkinliği Gözlem Kayıtları

1. Hundertwasser Ders Etkinliği (Renk nitesi), Figür Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 30.05.2019

Saat: 9:30 - 10:10

Sınıf: 3-A Sınıfı

nite: Renk

Konu: Figür

Teknik: Su Bazlı Boya (Tempera)

Yöntem: Bellek alışması

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi ve Ses Kayıt Cihazı

Y● ğretmen: Hadi sessizce taburelerinize oturun ocuklar. Misafirlerimiz bu hafta son olarak bizimle beraber olacaklar.

Öğrenciler: Th be bitiyor mu. Bir daha gelmeyecek misiniz?

İ☀ Araştırmacı (ğretmenden izin alarak): Çocuklar, bu sizinle araştırma kapsamında, bir arada olduğumuz son hafta. Umarım sizlerle birlikte yürüttüğümüz çalışmaları, sevmişsinizdir.

Öğrenci (Erkek): Nereye gideceksiniz?

İ☀ Araştırmacı: Okuluma döneceğim. Çalışmalarımı orada devam ettireceğim. Sizden bugün iki ricam olacak. Her ğrenci ders bitiminde, atölyeden çıkarken, kameraya dönüp kendisini tanıtırsa sevinirim. Yani adınızı, soyadınızı söyleyeceksiniz, kendinizi kısaca tanıtacaksınız. (ğretmen, araştırmacıya teşekkür eder.)

T▲ ğretmen: Çocuklar ilk hafta Matisse'i tanıtmiştık. Matisse kolaj çalışıyordu. Kolaj neydi?

Öğrenci (Kız): Kesme yapıştırma çalışmaydı.

Y● ğretmen: Evet İpek teşekkür ediyoruz.

T▲ Öğretmen: Matisse kesilmiş, renkli şekilleri yan yana getirerek kolaj tekniğiyle çalışıyordu. Matisse Fransızdı. Fransa’da yaşayanlara Fransız deniyor. Matisse sıcak-soğuk renkler, kavisli ve düz-köşeli çizgiler, organik ve geometrik şekiller ve pürüzsüz yüzeyler kullanıyordu. Sonra hangi sanatçıya geçtik?

Öğrenci (Erkek): Miro.

D■ Öğretmen: Evet, Miro İspanyol’dur. İspanya’nın sıcak kanlı insanlarından biriydi. Onun karnavallarla ilgili çalışmasını incelemiştik.

Öğrenci (Erkek): Soytarılar karnavalı.

Öğrenci (Erkek): Soytarılı karnavalı.

(Gülüşmeler.)

T▲ Öğretmen: Teşekkür ederim. Evet Soytarılar Karnavalıydı Yiğit. Karnavallar onu çok etkilemiş. Resmini yaparken bu karnavallardan etkilenmiş. Ben o resmi, üzümlü ya da meyveli bir çikolata tadına benzetiyorum.

Öğrenci (Erkek): Aynı Murathan’la biz.

T▲ Öğretmen: Miro’nun Soytarılar Karnavalı’nı incelerken, resimde noktalar gördük. Başka neler gördük?

Öğrenci (Kız): Benekler kullanıyor.

Öğrenci (Erkek): Çizgi gördük.

Öğrenci (Erkek): Küp ve koni gördük.

Öğrenci (Kız): Silindir gördük.

Öğrenci (Erkek): Formlar gördük.

T▲ Öğretmen: Evet. Noktalar, benekler, çizgiler ve formlar gördük. Başka bir de şekil gördük. Şekiller 2 boyutluydu.

Öğrenci (Erkek): Formlar 3 boyutlu.

T▲ Öğretmen: Hayal gücü çok geniş bir sanatçıydı Miro.

Öğrenci (Kız): Kavisli çizgiler kullanıyordu.

T▲ Öğretmen: Teşekkür ederim, İpek. Özellikle kavisli çizgileri bol kullanıyordu. Yer yer düz çizgiler ve kırık köşeli çizgiler kullanıyordu ve bir çocuk kalbinin temizliğine sahip bir sanatçıydı. Bir de pürüzsüz yüzeylerin yanısıra pürüzlü yüzeyler kullanıyordu. Bugünkü sanatçımız Hundertwasser. Hundertwasser Avusturya'lı bir sanatçı. Bugün size onu tanıtacağız. Onu tanıtmakla birlikte, resim kavramlarıyla ilgili size bilgiler vereceğiz. Renklerden sıcak-soğuk, açık ve koyu renkleri biliyoruz. Bugün bir de ana ve ara renklerden bahsedelim. Sonra Hundertwasser gibi renkli çizgilerle, doğa sevgisine yönelik resimler yapalım sizlerle. (Öğretmen, Hundertwasser'in memleketini, çalışma kağıtları görsellerinden yararlanarak, Matisse ve Miro'nun ülkeleriyle birlikte, harita üzerinde gösterir.)

T▲ Öğretmen (devam eder): Sanatçı Viyana'da dünyaya geliyor. 8 yaşında yeteneğini fark ediyor ve Montessori okulunda devam ediyor. Sonra Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde üç ay eğitim almış. Sanatçı, seyahat etmeyi çok seviyor. 21 yaşındayken seyahat etmeye başlamış. Ülke ülke dolaşmaya başlamış. Sürekli aynı yerde durmayıp çok seyahat eden insanlara göçebe deniyor. Göçebe bir hayat yaşamış Hundertwasser. Japonya'ya gitmiş örneğin. Japonları çok sevmiş Burada ismini Japon alfabesine göre 'Friedensreich' olarak değiştirmiş. Sonra 45 yaşında Yeni Zelanda'ya gidiyor. Burayı çok sevdiği için bir çiftlik satın alıyor. Özellikle gemiyle seyahat etmeyi çok seviyor. 2000 yılında bir gezi gemisinde ölmüş, Hundertwasser. Ama Hundertwasser'in özelliği, doğa aşığı yani sevgisiyle dolu bir insan olması. Hayvanları çok seviyor, bitkileri çok seviyor, onların içerisinde yaşamayı çok seviyor. Hundertwasser, aynı zamanda mimar. Mimarlık; güzel binalar, yol çevrelerinin ve bahçelerin güzel bir şekilde düzenlenmesi demek. Bakın Hundertwasser'in güzel bir sözü var: 'Yaşadığımız dünyayı tıpkı cennet gibi güzel bir yer haline getirebiliriz. fakat biz doğayı kirletiyoruz.' Sanatçı bir de şunu söylemiş: 'İnsan doğanın misafiridir ve iyi yetişmiş bir misafir olarak doğaya saygılı davranmayı öğrenmelidir.' Sanatçı, bu

yüzden yaptığı çalışmalarda evlerde bile organik biçimler kullanmış. Peki organik biçimlerde hangi çizgi çeşidini görüyoruz?

Öğrenci (Erkek): Kavisli çizgiler.

D■ Öğretmen: Teşekkürler, Eymen

Öğrenci (Kız): Öğretmenim zaten insanoğlu gelmeden her yerde doğal şeyler vardı.

D■ Öğretmen: Aferim, güzel şeyler söylüyorsun İpek.

T▲ Öğretmen: Evet, Hundertwasser doğa sevgisi ile dolu olduğu için çalışmalarında kullandığı şekilleri ve formları kavisli çizgilerle ortaya koyuyormuş. Düz çizgileri hiç sevmiyormuş sanatçı. Binalarında bile eğri büğrü, kıvrım kıvrım ve büklüm büklüm çizgiler kullanmış sanatçı. Hatta binaların zeminleri bile bu şekilde kavisli çizgilerle oluşturulmuş. Sanatçı, ‘Yaptığım resimlerle doğanın içinde yaşamının güzel ve kolay olduğunu anlatmaya çalışıyorum.’ demiş. Avusturya’da O’nun adına açılmış bir müze var. Düz çizgi kullanılmadan yapılan bu binalar, üstünde ki ve içinde ki canlı renklerle insanı heyecanlandırıyor ve ona enerji veriyor.

T▲ Öğretmen: Hundertwasser neden resimlerinde ve binalarında kavisli çizgileri kullanmış olabilir?

Öğrenci (Kız): Çünkü kavisli çizgileri çok seviyor.

T▲ Öğretmen: Peki kavisli çizgileri neden çok sevmiş olabilir?

Öğrenci (Erkek): Kendine yakın görüyor olabilir.

Öğrenci (Erkek): Normal şeyleri sevmiyordur. Belki pütür pütür şeyleri seviyordur. (Sınıfta gülüşmeler)

Öğrenci (Erkek): Ormanları çok sevdiği içindir.

Öğrenci (Kız): Ormanlar farklı, belki O’da farklı olmak istiyordur.

Öğrenci (Erkek): İnsanlar farklı, belki O’da çizgiler de farklı olmak istiyordur.

T▲ Öğretmen: İlginç bir cevap. Hundertwasser, resimlerine bakan insanların onlardan farklı anlamlar çıkarmasını istemiş.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim benim evimde limon ağacı var. Onda farklı farklı kavisli çizgiler var.

T▲ Öğretmen: Evet, güzel cevap. Hundertwasser doğadaki varlıkların, yani organik formların yapısında kavisli çizgiler olduğu için, bu çizgileri kullanmayı çok sevmiş. Etrafımızda bir sürü makine var ve onlar düz çizgilerle oluşturulmuş. Sanatçı, makinelere tepkisini ortaya koymak istediği için kavisli çizgileri kullanıyor.

Öğrenci (Erkek): Yani değişiklik istiyor.

T▲ Öğretmen: Evet, değişiklik istiyor sanatçı. Makinelere, düz çizgilerden sıkılmış. Her şeyin doğayla bir arada uyumlu bir şekilde olmasını istediği için kavisli çizgileri kullanıyor. Hayatın ve doğanın güzelliklerini yaşatmak ve göstermek istiyor. Hatta yaptığı evlerin içerisinde ağaçlar var. Cam kenarlarında ve çatılarda bitkiler ve ağaçlar var. Bakın (Sunuya dönerek), sanatçının çok değişik başka özellikleri de var. Sanatçının giysileri ve çorapları birbiriyle uyumsuz farklı desen ve renkler taşıyormuş. İlginç giyiniyormuş. Bu fotoğrafta kendi atölyesinde görüyoruz. Kendi ülkesinde ki başka resamlardan da etkilenmiş. Bakın burada Gustav Klimt ve Egon Schiele'nin resimleri var. Hepiniz Eskişehir'de gittiğiniz Balmumu Heykel Müzesini hatırlayın. Bu müzelerden dünyada en ünlüsü Madame Tussauds Balmumu Heykel Müzesi. Hundertwasser'in doğduğu şehir Viyana'da da bu müzelerden bir tane var. Ülkesi Avusturya, sanatçıya saygısını gösterebilmek için, fotoğrafta gördüğünüz gibi O'nun balmumu heykelini bu müzede bulunduruyor.

D■ Öğretmen: Evet. Bugün çalışmamızda, noktaları, benekleri, öğrendiğimiz çizgi çeşitlerini, pürüzlü pürüzsüz yüzeyleri, organik şekilleri kullanabiliriz.

Y● Öğretmen: Ömer dinliyor musun beni? Tahtaya bak lütfen!

T▲ Öğretmen: Sanatçı, farklı çizgiler de kullandığı için biraz farklı çizgilerden bahsedelim. Bakın burada (görsel sunuya dönerek), düz, kırık-köşeli, kavisli çizgilerin yanı sıra renkli çizgiler, spiral çizgiler ve hem renkli hem de spiral çizgiler var. Bu çizgileri niye gösteriyoruz sizlere? Çünkü Hundertwasser, renkli spiral çizgileri çok seviyormuş ve bu kıvrım kıvrım spiral çizgileri çok kullanmış resimlerinde.

D■ Öğretmen: Neden bu renkli spiral çizgileri kullanmış olabilir?

Öğrenci (Erkek): Doğayı sevdiği için.

Öğrenci (Kız): Yediğimiz bir şekere benziyor o yüzden.

T▲ Öğretmen: Evet, güzel yorumlar. Hundertwasser, yaşam ve ölümün bir aradalığını anlatabilmek için kullanmış. Doğada yaşam var, ölüm var ve tekrar yaşam var.

T▲ Öğretmen: Size tanıtacağımız resim, ‘30 Gün Faks’ resmi. Bu resmi sanatçı, renkli çıktı veren faks cihazı ile çalışmış. Yani 30 adet faks kağıdına yapılmış. Sıcak ve soğuk renkleri çok canlı kullanmış. Pürüzlü pürüzsüz yüzeyler var ama çizgili yüzeyler de var. Gösterebilir misiniz?

Öğrenci (Kız): Üstte ki insanda ve arabalarda çizgili yüzeyler var.

T▲ Öğretmen: Nokta ve benekler görebiliyor muyuz?

Öğrenci (Erkek): Evet, Üstünde ve hemen şurada görebiliyorum.

T▲ Öğretmen: Bu resimle ilgili bazı sorular soralım, cevaplar alalım sonra resmimize başlayalım. Bu resimde mimari yapılar var. Peki mimari yapılar şekil midir yoksa form mu?

Öğrenciler: Formm

T▲ Öğretmen: Yani 3 boyutludur değil mi mimari yapılar? Peki böyle bir mimari yapıyı bu resimde bulabilir misiniz?

Öğrenci kız ve erkek tahtada gösterir.

T▲ Öğretmen: Bu resimde sıcak ve soğuk, açık ve koyu renkler görebiliyoruz (sunuda göstererek) bir de ana ve ara renkleri tanıyalım. Ana renkler, iki rengi karıştırarak bulamazsınız.

T▲ Öğretmen: Peki ana renkleri biliyor muyuz?

Öğrenci (Erkek): Anamın rengi...

D■ Öğretmen: (Gülerek) Hayır, öyle değil.

T▲ Öğretmen: Mavi, sarı ve kırmızı. Bakın burada ara renkler nasıl bulunur gösteriyoruz. Mavi + sarı karışmış hangi renk çıkmış?

Öğrenciler: Yeşil.

T▲ Öğretmen: Sarı + kırmızı karışmış, hangi renk çıkmış?

Öğrenciler: Turuncu.

T▲ Öğretmen: Kırmızı + mavi karışmış, hangi renk çıkmış?

Öğrenciler: Mor.

T▲ Öğretmen: İşte bunlar ara renkler olarak geçiyor.

Öğretmen: Siz de birazdan resimlerinizde ana renkleri karıştırarak ara renkler bulup resimlerinizde kullanabilirsiniz.

T▲ Öğretmen: Peki en çok hangi renk kullanılmış?

Öğrenci (Kız): Mavi.

Öğrenci (Erkek): Turuncu.

Öğrenci (Kız): Yeşil.

Öğrenci: Bakın en çok yeşil kullanılmış ve turuncu da ona çok yakın.

D■ Öğretmen: Evet, resmimize başlıyoruz. Sizde Hundertwasser gibi bitkiler içerisinde kuleler ortaya koyabilirsiniz. Binalar, insanlar, hayvanlar ve sanatçı gibi çok değişik arabalar tasarlayabilirsiniz.

Öğrenci (Kız): Öğretmenim ben bir ev yapıyorum.

D■ Öğretmen: Şevval güzel. Sen de Sanatçı gibi spiral, büklüm büklüm çizgileri iç içe sokabilirsin.

D■ Öğretmen: Boya kullanmaktan korkmayın. Boyayı her türlü eksiltmeniz gerekiyor.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim ben buraya büyük bir ağaç yapacağım.

D■ Öğretmen: Fırçanı kalem gibi kullanabilirsin. Sen de Hundertwasser gibi çizgili yüzeyler kullanabilirsin. Böyle devam et Batuhan.

D■ Öğretmen: Çocuklar her kullandığınız fırçayı temizlemek için su kabının içine sokalım, sonra diğer renge geçelim.

Y● Öğretmen: Masanı değil, resmini boyayacaksın.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim bana yeni bir renk verebilir misiniz? Bu çok koyu oldu.

İ☀ Öğretmen: Tamam sana beyaz verelim.

Öğrenci (Kız): Öğretmenim benim yeşilim bitti.

İ☀ Öğretmen: Sana yeşili hemen veriyorum.

D■ Öğretmen: Yaptığınız güzel resimleri bozmayın. İstiyorsanız ikinci kağıda geçebilirsiniz.

D■ Öğretmen (Sınıfa): Güzel. Çalışmalarınızda noktalar, benekler, çizgiler görüyorum. Spiral çizgiler var. Değişik kuleler ve arabalar var. Tıpkı Hundertwasser gibi.

Öğrenci (Kız): Öğretmenim ben kahverengiyi bulmak istiyorum.

D■ Öğretmen: Sarı, kırmızı ve maviyi karıştırarak bulabilirsin.

Öğrenci (Erkek): Öğretmenim Hundertwasser'den kopya aldım. Kavisli çizgilerle deniz kabuğu yaptım.

D■ Öğretmen: İyi gidiyorsun bak bunu bozma, yanına başka şekiller de düşün.

Y● Öğretmen: Haydi çocuklar her zaman ki gibi ellerimizi yıkamaya geçmeden önce atölyemizi temizliyoruz.

İ☀ Öğrenciler çıkarken kameraya kendilerini tanıtıp en çok sevdiği sanatçıyı söylerler.

2.4.3. Hundertwasser Ders Etkinliği Gözleminin Tanımlanması

Hundertwasser ders etkinliğinin bir hafta öncesinde, öğrencilere çalışma kağıtları dağıtıldı. Bu alışma kağıtlarını okuyup incelemeleri ve sanatçı hakkında araştırma yapmaları istendi. Öncelikle ders etkinliği kapsamında, öğrencilere tüm ders boyunca neler yapılacağı aşamalarıyla özetlendi. Sınıfa yöneltelen soru aracılığıyla, öğrencilerin pek çoğunun, bir hafta önce dağıtılan çalışma kağıtlarını inceledikleri anlaşıldı. Öğrenciler konuya hazırlıklı geldikleri için, öğrenci katılımının yoğunluğuyla, ders aktif halde işlendi.

Kuramsal bölüm kapsamında ders, projeksiyon cihazı aracılığıyla bilgisayar ortamında, görsel sunular eşliğinde ve soru-cevap şeklinde işlendi. Çalışma kağıtlarının içerdiği görseller ve bilgiler, pekiştirme ve güdüleme amacıyla, görsel sunular (PowerPoint) şeklinde tekrar edilerek ortaya kondu. Böylelikle öğrencilerin dikkatlerinin dağılması engellendi. Bu sunularda öncelikle uygulama kavramlarına değinildi. Hundertwasser'in yapıtlarındaki motiflerle ilişkiye girecek uygulama kavramları (görsel tasarım elemanları) zerinde duruldu. Atölyede, araştırmacı ve ders ğretmeni tarafından, geçmiş haftaların uygulama kavramlarının (görsel tasarım elemanları), pekiştirme amacıyla öğrencilere hatırlatılmasıyla birlikte, ğrencilerin Hundertwasser ders etkinliği kapsamında, önceki derslerde öğrendikleri kavramların çeşitlendirilmiş yapılarını da öğrenmeleri yönünde bir çaba ortaya kondu. Dolayısıyla, bu haftaya ilişkin kavramlar, önceki hafta etkinliklerinin (Mattise ve Miro) uygulama kavramlarına göre daha fazla çeşitlendirilip zorlaştırıldı.

Özellikle, görsel tasarım elemanlarından renk, yüzey ve çizgi elemanları, zenginleştirilerek (eşitlendirilerek) karmaşıklaştırıldı. izgi eşitlerinin zenginleştirilip karmaşıklaştırılması kapsamında; düz, kırık-köşeli, kavisli çizgilerin, öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesi amacıyla tekrar edilmesinin yanısıra renkli çizgiler, spiral çizgiler, renkli ve spiral çizgiler de tanıtıldı. Yüzey elemanının zenginleştirilip karmaşıklaştırılması kapsamında; pürüzsüz, przly yüzeylerin pekiştirme amacıyla tekrar edilmesiyle birlikte, çizgili yüzeyler de tanıtıldı. Ayrıca renk elemanının sıcak-soğuk, açık-koyu özelliklerinden tekrar bahsedilmekle birlikte, ana ve ara renkler de tanıtıldı. Öğrencilere, hangi renklerin ana renkler olduğunun söylenmesiyle birlikte, ana renkler aracılığıyla ara renklerin nasıl bulunacağına

ilişkin bilgi, atölye ortamında paylaşıldı. Hundertwasser çalışma kağıtlarının uygulama kavramları bölümlenmesinde, ana ve ara renkleri tanıtmaya yönelik bilgiler, ders esnasında bilgisayar ortamında görsel sunular şeklinde tekrar edildi.

Sorulan sorulara öğrencilerin verdiği cevaplar, onların bazı görsel tasarım elemanlarını (çizgi, çizgi çeşitleri, geometrik ve organik şekiller, sıcak-soğuk, açık-koyu renkler, pürüzlü-pürüzsüz yüzeyler ve form) önceki haftaların etkinlikleri kapsamında öğrendiklerini ortaya koydu. Bu durum, öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesi ve onların güdülenmesi açısından yararlı oldu. Sınıfa yöneltilen soru aracılığıyla, öğrencilerin çevrelerindeki çizgili yüzeylere sahip nesnelere söyleyerek cevaplamaları sağlandı. Öğrencilere, renkli, spiral, renkli spiral çizgileri çağrıştıran nesnelere söylemeleri yönünde sorular soruldu ve olumlu cevaplar alındı. Ayrıca öğrencilere yöneltilen sorular aracılığıyla, ana ve ara renkleri içeren nesnelere söylemeleri yönünde cevaplar alındı.

Ayrıca öğrencilere, Hundertwasser'in mimarlık alanında üretimler ortaya koymuş çok yönlü sanatçı kişiliğini anlatmaya zemin hazırlamak için form kavramı, form ve mimari yapı arasındaki ilişkiden bahsedildi. Sınıfa yöneltilen sorular aracılığıyla, öğrencilerden etrafında gördükleri mimarlık sanatına ilişkin yapıları tanımlamaları istendi. Bu konuda olumlu cevaplar alındı. Sanat tarihi bilgileri kapsamında Hundertwasser'in içerisinde doğup yetiştiği coğrafyanın (haritada doğduğu ülkeyi projeksiyonla yansıtmaya) yani ülkenin (Avusturya) tanıtımı yapıldı. Bu tanıtım esnasında Matisse'in ve Miro'nun ülkesi de, çalışma kağıtları ve dolayısıyla sunumda tekrar vurgulandı. Hundertwasser'in doğduğu tarih ve içinde yaşadığı çağ ortaya kondu. Hundertwasser'in bireysel tarihi kapsamında, hayatına ve sanat yaşamına yön veren olaylara değinildi. Hundertwasser'in 15 Aralık 1928 tarihinde Avusturya ülkesinin Viyana şehrinde dünyaya geldiği, 8 iken sanat yeteneğini fark ederek, bu amaçla Montessori okuluna devam ettiği, 1948 yılında Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde sadece 3 ay resim eğitimi aldığı bilgisi, öğrencilerle paylaşıldı.

Atölye ortamında, sanatçının gerçek adının "Friedrich Stowasser" olduğu ve ismini "Hundertwasser" olarak değiştirdiği bilgisi öğrencilere verilmekle birlikte, "Hundert" ve "Wasser" kelimelerinin Avusturya dilinde birleşik bir şekilde "Yüzsü"

anlamına geldiği, öğrencilere açıklandı. Sanatçının, özellikle gemileri ve gemiler aracılığıyla seyahat etmeyi çok sevdiği, pek çok ülkeyi dolaşması kapsamında, göçebe bir hayat yaşadığı yönündeki bilgiler, öğrencilerle paylaşıldı. Ayrıca Japonya seyahati sürecinde, bu ülkeyi çok severek Japonlara sevgi ve saygısını ortaya koyma amacıyla "Friedrich" olan ismini "Friedensreich" (Friedens:Barış, Reich:Zengin) olarak değiştirdiği bilgisi, yine öğrencilere anlatıldı. Öğrencilere, sanatçının bireysel tarihiyle ilgili bilgiler verilmeye devam edildi. 1973 yılında, 45 yaşındayken Yeni Zelanda ülkesine yaptığı bir seyahat sonrasında, bu ülkeyi çok sevdiğini fark ettiği için, Yeni Zelanda'dan kendisine bir çiftlik evi satın aldığı (sanatçının ikinci evi) bilgisi, öğrencilere anlatıldı. Sanatçının doğa araştırmacısı bir bilim insanı titizliğiyle, doğa dostu olduğu, kendi sanatına, insanların yaşadığı dünyaya çevreye ve doğaya sahip çıkması yönünde, bir görev yüklediği, öğrencilere açıklandı. Sanat tarihine ilişkin bu bilgilerin verilmesinden hemen sonra, öğrencilerle sanat eleştirisine geçildi (Sanat eleştirisi yorumlama basamağı).

Bu kapsamda araştırmacı tarafından, "Çocuklar sizce sanatçı, resimlerinde, mimari yapılarında gördüğümüz kavisli çizgileri, bu çizgilerle oluşturulmuş doğal şekilleri ve formları neden sıklıkla yapıtlarında kullanmıştır?" şeklinde bir soru, öğrencilere yöneltildi. Öğrencilerin, sanatçının doğa sevgisini ya da tutkusunu bulgulayacak şekilde, bu soruyu doğru şekilde cevaplamaları sağlandı. Daha sonra öğrencilere, sanatçının resimlerinde sıklıkla kullandığı spiral çizgilere, sanatçının yüklediği anlam açıklandı (yaşam ve ölümün bir aradalığı). Ayrıca araştırmacı, "Hundertwasser, insan üretimi tüm nesnelere (başta sanat yapıtları ve mimari yapıtlar olmak üzere) doğa ile iç içe ve uyumlu olmasını arzuluyordu." şeklinde, sanatçının sanat anlayışını ortaya koyan bir çıkarımı da, atölye ortamında öğrencilerle paylaştı. Başta "Hundertwasser'in Viyanada ki Sanat Evi Müzesi" olmak üzere, sanatçının başka mimari yapılarını içeren görseller de, atölye ortamında öğrencilerle paylaşıldı.

Son olarak sanatçının, onu etkileyen ve vatandaşları olan iki ressamın (Gustav Klimt, Egon Schiele) resimlerinin gösterilmesiyle birlikte, Hundertwasser'in "Madame Tussauds Bal Mumu Heykel Müzesi"ndeki heykelinin görseli de, öğrencilerle paylaşıldı. Öğrencilerden bir kısmı heyecanla, Eskişehir'e gittiklerini ve oradaki balmumu müzesini gezdiklerini söylediler. Araştırmacı, öğrencilere

yönelerek, sanatçının kendi ülkesinin, onun ve ürettiklerinin değerini bilme ve sanatçıya sahip çıkma adına, nasıl değerli bir çaba içerisinde olduğunu ("Hundertwasser'in Viyanada ki Sanat Evi Müzesi" ve sanatçının balmumu heykelini içeren görsel üzerinden), açıklamalarıyla vurguladı. Sanatçının "30 Gün Faks Resmi" isimli yapıtı, öncelikle faks makinesinin işlevinin açıklanması sonrasında sanat eleştirisi kapsamında incelemeye alındı. Bu resmin, faks makinesiyle üretim süreci konusunda, öğrencilere kısa bir bilgi verildi. Sanat eleştirisi alanı kapsamında öğrenciler, tanıdıkları uygulama kavramları ile (görsel tasarım elemanları) Hundertwasser'in yapıtlarındaki motifler arasındaki ilişkiyi bulmaya sevk edildi. Öğrencilere, sanat eleştirisi tanımlama basamağı kapsamında aşağıdaki sorular yöneltildi.

İlk olarak öğrencilere, "Hundertwasser'in 30 Gün Faks Resmi isimli resminde kullandığı ana ve ara renkler nelerdir?", şeklinde bir soru soruldu ve cevaplar alındı. Sonrasında "portre" ve "figür" konu türünün tanımının yapılmasıyla birlikte, "Hundertwasser'in 30 Gün Faks Resmi isimli resmindeki canlı varlıkları (portre ve figür olmaları yönüyle) tanımlayınız.", şeklinde bir soru soruldu ve cevaplar alındı. Ayrıca, en çok hangi çizgi çeşidinin kullanıldığına yönelik soru sorularak, cevaplar alındı. Atölye ortamında yöneltilen başka bir soru aracılığıyla öğrencilerden, pürüzsüz, pürüzlü ve çizgili yüzeyleri resim üzerinden tanımlamaları yönünde cevaplar alındı. Tanımlama basamağına devam edilerek öğrencilere, "Bu resimde, form özelliği gösteren biçim hangisidir?" ve "Bu resimdeki spiral çizgilerle ortaya konmuş şekli fark ettiniz mi?", şeklinde öğrencilere sorular sorulup cevaplar alındı. Tanımlama basamağı kapsamında son olarak öğrencilere, resimdeki cansız varlıkların ne olduğuna ve üzeri harflerle dolu biçimi bulup tanımlamalarına ilişkin iki soru yöneltildi. Öğrenciler resme ilişkin görselin biraz küçük kalması sebebiyle, kitap formunu zor algıladılar. Sonraki aşamada, "En az hangi çizgi, şekil, renk tekrar edilerek çeşitlilik (zenginlik) oluşturmuştur?", "Hangi motifler önde ve arkadadır?" şeklindeki sorularla, Hundertwasser'in yapıtları üzerinden öğrencilerin çözümleme yapmaları sağlandı (çözümleme basamağı). Sonrasında, yorumlama ve yargı basamaklarına ilişkin, aşağıdaki sorular yöneltildi.

"Hundertwasser'in 30 Gün Faks Resmi isimli resmi, bir müzik olarak tanımlamaya çalışsaydınız, ne söylediniz?" (sanat eleştirisi yorumlama basamağı),

"Bu resmin içinde yaşadığınızı düşünün, resmin neresinde olmak isterdiniz ve ne yapardınız?" (sanat eleştirisi yorumlama basamağı),

"Bu resimle ilgili ne düşünüyorsunuz?" (sanat eleştirisi yargı basamağı).

Özellikle öğrencilere yöneltilen yukarıdaki sorular üzerinden cevaplar alınırken, öğrenci çalışma kağıtlarındaki soru-cevap kağıdı bölümlemesindeki sorular veya benzer sorulardan yararlandı. Öğrencileri güdüleme ve öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla böylesi bir öğretim tarzına ihtiyaç duyuldu. Etkinliğin kuramsal bölümünün son aşamasında öğrencilere estetik alanına ilişkin sorular yöneltilip, cevaplar alındı. "Bu resimden hoşlandınız mı?", "Bu yapıttaki şekiller, dışarıda gördüğünüz nesnelere birebir benziyor mu?", "Bu yapıt sizce neden değerlidir?" şeklindeki sorular, estetik alanına ilişkin olarak öğrencilere soruldu ve cevaplar alındı. Sanat eleştirisi alanı kapsamında soru-cevap yöntemi ile ortaya konan böylesi bir tarz, öğrencilerinin dikkatinin yoğun tutulmasını ve derse motive olmalarını sağladı. ÇASEY'in uygulama alanına, tempera tekniğine ilişkin araç ve gereçlerin dağıtılmasıyla başladı. Öğrenciler, tercihleri doğrultusunda istedikleri renkteki fon kartonlarını veya pürüzlü, dokulu, kalın kağıtları seçebildiler. Ders öğretmeni ve araştırmacı, öğrencilere; tıpkı sanatçının yaptığı gibi, kendilerinin de renkli çizgilerle çalışabilecekleri ve yüzeyler oluşturabilecekleri yönünde bir fikir ortaya koydular. Rahat bir uygulama ortamı oluşturma yönünde, öğrencilerin gerek araç ve gereç, gerekse fikir alışverişlerine müsaade edildi. Renkli kağıtların dağıtılmış olması, öğrencilerin şekil ve uzam ilişkileri kurmaları açısından, onlara kolaylık sağladı. Ders anlatımı 20 dakika, yönetsel öğretim 3 dakika, uygulama 15 dakika ve işlevsiz öğretim 2 dakika sürüp, ders 40 dakikalık süre içerisinde tamamlandı.

Tablo 15. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Süre Örnekleme Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	20	50
Konu Değerlendirme		
Yönetsel Öğretim	3	11,7
Süreç İçinde İletişimsel (Uygulama)	15	37,5
İşlevsiz	2	0,8
Toplam	40	100

Hundertwasser ders etkinliği uygulamalarının, öğrencilerin, öğrenmeye ilişkin (bilişsel ve devinişsel) alanlarda kazanımlar elde etmelerinin yanı sıra öğretim

amaçlı (deneyim, temel beceriler ve tutum) alanlarda da kazanımlar elde etmesinde yardımcı olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tablolar, Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği kapsamında, öğrencilerdeki, öğrenmeye ilişkin ve öğretim amaçlı kazanımları ortaya koymaktadır.

Tablo 16. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğrenme Kazanımları

KONU BAŞLIĞI: Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar					
BÖLÜM BAŞLIĞI: Bilişsel Kazanımlar Bölümü				BÖLÜM BAŞLIĞI: Devinişsel Kazanımlar Bölümü	
Öğrenciler	Anlama	Yeni Bilgiler Öğrenme	Eleştirme Yetisinin Kazandırılması	El Becerilerinin Artması	Zaman Yönetimi
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 17. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğretim Kazanımları

KONU BAŞLIĞI: Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğretim Amaçlı Kazanımlar							
BÖLÜM BAŞLIĞI: Deneyim Kazanımları		BÖLÜM BAŞLIĞI: Temel Becerileri Ortaya Koymaya İlişkin Kazanımlar				BÖLÜM BAŞLIĞI: Davranış Kazanımları	
Öğrenciler	Uygulama Yapma	Bilgi ve Uygulama İlişkisi	Sınıf Karşısında Konuşabilme	Çalışmasını Tamamlama	Uygulamada Özgünlük	Sabırlı Çalışma	Deneyim Elde Etme
Öğrenci A	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍	👍	👍	👍	👍	👍

Tablo 18. Hundertwasser Ders Haftası Etkinliği Öğrenme ve Öğretim Kazanımları Genel Durum Tablosu

	Öğrenmeye İlişkin Kazanımlar	Öğretim Amaçlı Kazanımlar
Öğrenciler	👍	👍
Öğrenci A	👍	👍
Öğrenci B	👍	👍
Öğrenci C	👍	👍
Öğrenci D	👍	👍
Öğrenci E	👍	👍
Öğrenci F	👍	👍
Öğrenci G	👍	👍
Öğrenci H	👍	👍
Öğrenci I	👍	👍
Öğrenci İ	👍	👍
Öğrenci J	👍	👍
Öğrenci K	👍	👍
Öğrenci L	👍	👍
Öğrenci M	👍	👍
Öğrenci N	👍	👍
Öğrenci O	👍	👍

2.4.4. Hundertwasser Ders Etkinliğinin Öğrenci Kazanımları Bakımından Açıklanması Kapsamında Öğretim İçeriğinin, Tarzının Çözömlenmesi ve Yorumlanması

"Hundertwasser" odaklı ders haftasında uygulanan öğretim tarzı ve etkinlikler, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış, dolayısıyla yapılandırılmıştır. Bu kapsamda zaman sıkıntısı yaşanmamış, ders süresi gerek araştırmacı ve ders

öğretmeni, gerekse öğrenciler tarafından planlı ve programlı şekilde kullanılmıştır. Hundertwasser ders haftasındaki öğretim tarzı kapsamında, etkinliklerin içeriği belirli bir mantığa oturtulurken, "basitten karmaşığa yöntemi" uygulanmıştır.

Dolayısıyla uygulama kavramları çeşitlendirilip zorlaştırılırken, sanat eleştirisi kapsamında seçilen Hundertwasser yapıtlarının içerdiği motifler de, çeşitlendirilip karmaşıklaştırılmıştır. Hundertwasser ders etkinliği kapsamında hazırlanan görsel sunuların öğrencilerin ilgisini çektiği ve onları motive etmeye yardımcı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin özellikle çizgi, çizgi çeşitleri, yüzey, şekil, form ve renk elemanı konusunda hazır bulunuşluluk düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Bu kapsamda öğrencilerin sıcak-soğuk, açık-koyu renkleri kavramış olmalarının yanısıra ana ve ara renkler konusunda da bilgi sahibi oldukları anlaşılmıştır. Ana ve ara renk bilgileri, öğrencilere bir hafta öncesinden dağıtılan çalışma kağıtlarının uygulama kavramları bölümlemesinde, "Kavram Haritaları"na uygun şekilde tasarlanmıştır.

Hundertwasser'in "30 Gün Faks Resmi" isimli resminin çalışma kağıtları içerisinde yer alması ve sanat eleştirisi kapsamında incelenmesi, öğrencilerin tartışmalarına, mantık yürütmelerine ve doğru cevapları bulmalarına olanak sağlamıştır. Öğrencilere, sanatçının doğa sevgisini vurgulama yönünde, sanat tarihi alanına ilişkin bilgiler verilirken, ayrıca sanat eleştirisi alanına yönelik soru-cevap yöntemi de devreye sokularak, öğrencilerin sıkılmamaları doğrultusunda bir çabanın içerisinde olunmuştur. Bu çabanın, öğrencilerin derse olan ilgisinin yüksek seviyede tutulmasında yararlı olduğu gözlenmiştir.

Ders öğretmeni ve araştırmacı, öğrencilerin Hundertwasser'in doğa dostu ve ilgi çekici sanatçı kişiliğini sevdiklerini fark edip, sanat tarihi alanına ilişkin bilgileri verme yönünde, süreyi biraz uzatmışlardır. Bu etkinliğin kuramsal bölümü kapsamında öğrencilere, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarıyla ilgili sorular sorulduğunda, öğrencilerin dikkat yoğunluğu yüksek ve olumlu bir şekilde soruları cevaplandığı gözlenmiştir. Bu durum, önceden dağıtılan ve çalışma kağıtları içerisinde yer alan "soru-cevap kağıdı" bölümlemesinin sorularının cevaplanmasından kaynaklanmıştır.

Öğrencilerle uygulama kapsamında resim çalışmalarına başlamadan önce, tempera boyalar dağıtılmıştır. Bu boyalar, kendiliğinden kıvamlı olması, dolayısıyla suya ihtiyaç duyulmaması yönünde tercih edilmiştir. Başka bir deyişle tempera boyaların kendiliğinden kıvamlı olması, çalışmalarda zaman kaybını engellediği gibi, atölyede evyelerin (lavabolar) olmaması sebebiyle tercih edilmiştir. Ders etkinliği sonrasında, bir sonraki haftanın ilk günü öğrenciler, kendilerine dağıtılan "ÇASE Değerlendirme Formu", aracılığıyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur. ÇASE "Değerlendirme Formu", çalışma kağıtları içerisinde yer alan "Soru-Cevap Kağıdı" bölümlemesiyle aynı mantığa sahip olacak şekilde hazırlanmıştır.

2.5. SEÇİLEN YARDIMCI ÖĞRENCİLERİN TANIMLANMASI, ÖZ DEĞERLENDİRME, ÇASE DEĞERLENDİRME FORMLARININ, RESİMLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ, YORUMLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın çözümlene ve yorumlama süreçlerine yön verebilecek 3 yardımcı öğrenci seçilmiştir. Bu öğrenciler, başarı seviyeleri göz önünde bulundurularak; "İyi", "Orta" ve "Ortanın Altında" şeklinde 3 bölümlü değerlendirme kapsamında seçilmişlerdir. Öncelikle öğrenciler anket ve formlar aracılığıyla tanımlanmıştır. Ayrıca çalışma grubunun (örneklem) tamamına uygulanan "Öz Değerlendirme Yaprağı", "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında sorulan sorulara vermiş olduğu yanıtlar, çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca 3 yardımcı öğrencinin yapmış olduğu resimler, çözümlenmiş, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Yardımcı öğrencilerin cevaplandıkları tüm anketler, formlar ve yapmış oldukları resimlerle birlikte, araştırmacının yaptığı çözümlenmeler de ardılık ilkesi kapsamında aşağıda ortaya konmuştur.

2.5.1. Seçilen Yardımcı Öğrencilerin Tanımlanması

Seçilen 3 yardımcı öğrencinin tanımlanması kapsamında, öncelikle "Öğrenci Tanıma Formu"ndan yararlanılmıştır. Ayrıca "Öğrenci Ön Anketi" kapsamında da, bu 3 öğrenciyi tanımaya ilişkin verilere ulaşılmıştır.

İyi seviye olarak değerlendirilen ve "A" harfi ile kodlanan öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi yüksektir. Resim yapmayı çok seven ve gelecekte ressam ya da balerin olmayı düşündüğünü söyleyen öğrenci, farklı şehirlerde 2 müze gezdiğini, ön ankette açıklamıştır. Sınıf içinde gerek öğretmeni, gerekse öğrenci arkadaşları ile iletişimi iyi seviyede olup başarılı ve uyumlu bir yapıya sahiptir. Ayrıca öğrenci topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilmektedir.

Derslerin işlendiği 3 hafta boyunca, tüm etkinliklerde aktif bir rol almış, dolayısıyla sorulan soruları cevaplamada istekli ve ilgili davranmıştır. Gerek uygulama kavramları ve sanat tarihi, gerekse sanat eleştirisi ve estetik alanlarının kazandırmış olduğu bilgi, beceri ve anlayışları bilinçli bir şekilde çalışmalarına yansıtabilmiştir. Bu öğrenci, hem lise yıllarında, hem de yüksek öğrenim yıllarında sanat eğitimine devam etmek istediğini, ön anket aracılığıyla belirtmiştir. Ayrıca "A" öğrencisi, gelecekte sanatla ilgili kurslar almak istediğini de, yine ön anket aracılığıyla açıklamıştır. Öğrenci, en çok Hundertwasser etkinliğini sevdiğini söylemiştir.

Orta seviye olarak değerlendirilen ve "F" harfi ile kodlanan öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi yüksektir. Öğrencinin özgüveni yüksektir. Doktor ya da mühendis olmayı düşünen öğrenci, gelecek yıllarda sanat eğitimi ile ilgili dersler ve kurslar almak istediğini belirtmiştir (Öğrenci Ön Anketi). Öğrenci, bugüne kadar, farklı şehirlerde 1 müze, 1 resim sergisi gezdiğini, ön ankette açıklamıştır. Ayrıca öğrenci, ailesinin çeşitli sanat alanlarında üretilmiş yapıtlara sahip olduğunu, ön anket aracılığıyla belirtmiştir. Bu öğrenci de sınıf içinde azimli ve sabırlı bir çalışma tavrı ortaya koymakla birlikte, kendisini ifade etmede zorluk yaşamayan bir karaktere sahiptir. Dolayısıyla uyumlu bir şekilde gerek öğretmeni, gerekse öğrenci arkadaşları ile sağlıklı bir iletişim halindedir. 3 haftalık proje kapsamında yürütülen görsel sanatlar derslerine aktif bir şekilde katılmış, tüm etkinlikler kapsamında kazanmış olduğu bilgi, beceri ve anlayışları bilinçli bir şekilde çalışmalarına yansıtabilmiştir. Bu öğrenci de en çok Hundertwasser etkinliğini sevdiğini söylemiştir.

Ortanın altında olarak değerlendirilen ve "I" harfi ile kodlanan öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik ve sosyo kültürel düzeyi yüksektir. Bu öğrenci sınıf içinde arkadaşlarıyla uyumludur. Verilen anket ve formları sabırlı bir şekilde doldurmuştur. Her ne kadar öğretmeni ve öğrenci arkadaşlarıyla sağlıklı bir iletişim içerisinde olsa da, sessiz bir yapıya sahiptir. Bu öğrenci, sadece lise yıllarında sanat eğitimine devam etmek istediği yönündeki talebini, ön anket aracılığıyla dile getirmiştir. Öğrenci bugüne kadar farklı bir şehirde yalnızca 1 müze gezdiğini ön ankette açıklamıştır. Ayrıca "I" öğrencisi, 3 haftalık proje kapsamında yürütülen görsel sanatlar derslerinin anket ve formlarını sabırla doldurmuştur. Fakat tüm etkinlikler kapsamında kazanmış olduğu bilgi beceri ve anlayışları, çalışmalarına yansıtabilme konusunda eksiklikler yaşamıştır. Bu öğrenci en çok Matisse etkinliğini sevdiğini söylemiştir.

2.5.2. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Öz Değerlendirme Yapraklarının Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmanın bu bölümünde, "Seçilen üç yardımcı öğrencinin sanata ve sanat eleştirisine yönelik yaklaşımları hangi düzeyde etkilenmiştir.", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular çözümlenip yorumlanmıştır.

Üç yardımcı öğrenciye ait öz değerlendirme yapıkları, başarı seviyelerine (iyi seviyeden başlanarak, orta ve ortanın altında olacak şekilde) çözümlenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla ardıllık ilkesi doğrultusunda, öncelikle "A" (1. öğrenci) öğrencisinden başlanarak, "F" (2. öğrenci) ve "I" (3. Öğrenci) öğrencileri kapsamında yapılan çözümler, aşağıda ortaya konmuştur.

Şekil 26. Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("A" Öğrencisi)

EK-8/a

YARDIMCI ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME YAPRAĞI

Adınız:

A ÖĞRENCİSİ

Soyadınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; yaptığın sanatsal çalışmalarla ilgili, aşağıda sorular hazırlanmıştır.

Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

8) Resminde neler yapacağını zihninde önceden canlandırdın mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Gok sevdim

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Gok Güçeldi

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

En çok 3. çalışmayı sevdim

1) Çalışmış olduğun resmin konusu nedir? Resimlerinde neler gördüğünü tanımlar mısın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

kesme ve yapıştırma yaptık ve

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Boyanı yaptık

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Spinal

2) Resimlerinde kullandığın araç ve gereçler hakkında ne söyleyebilirsin?

kulaç, tenParaya akrelik galsitik

3) Resimlerinde öğrendiğin hangi resim tekniklerini kullandın?

Bütüm resimlerinde birbirine
uygun renkler kullandım

4) Hangi resminde nokta ve benekler kullandın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Nokta kullanmadım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Nokta kullanmadım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Nokta kullandım

5) Resimlerinde hangi çizgileri daha fazla kullandın? (düz çizgiler, kırık köşeli çizgiler, kavisli çizgiler, spiral çizgiler, renkli çizgiler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

kırık köşeli çizgiler

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

kavisli şekiller

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Spiral

6) Resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandın? (geometrik şekiller, organik şekiller, her ikisinde)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

geometrik

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

organik

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

organik

7) Resimlerinde en çok hangi renkleri kullandın ve bu renkleri hangi şekillerde kullandın? (sıcak-soğuk renkler, açık-koyu renkler, ana ve ara renkler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

ana renkler

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

ana renkler

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

ana renkler

11) Yaptığın resimlerde en çok sevdiğin yönler neler oldu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

kesme

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

boyama

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

boyama

12) Yaptığın resimlerde hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Hayır

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Hayır

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Hayır

15) Resim çalışmalarını yaparken ne tür zorluklarla karşılaştın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

karşılaşmadım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

karşılaşmadım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

karşılaşmadım

13) Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor? Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

sevgi

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

sevgi

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

motifler

18) Yaptığın resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak tanımlayacak olsaydın nasıl tanımlardın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Gökalefa

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

çukalefa

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Gökalefe

10) Kendi resimlerine nasıl bir isim vermek isterdin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

kupkek

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

gökaletiş

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Suleşes

9) Zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutlu oldun mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

14) Yaptığın resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında benzerlikler var mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

daireler

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

yağkenler

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

yağkenler

16) Resim çalışmalarını önemli buluyor musun ve resimlerini beğendin mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

17) Yaptığın resimler etrafımızda gördüğümüz canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıtıyor mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

tamam

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

oldu

19) Resimlerin sence başkalarını nasıl etkiler, onlara ne hissettirir ? Sence resimlerini başkaları da güzel bulabilir mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ev e t

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

e Ve t

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ev e t

20) Resimlerinin beğenilmesini ister misin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Çok isterim

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Ev e t

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Çok isterim ve olur

"A" öğrencisinin (1. öğrenci) çalışmaları ve ilgili formdaki cevapları aşağıdaki şekilde incelenmiştir.

"A" öğrencisi çalışmalarını tanımlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Her ne kadar, "Çalışmalarını zihninde önceden canlandırdın mı?", "Resimlerinde neler gördüğünü tanımlar mısın?", şeklindeki sorulara yanlış cevaplar vermiş olsa da, "Çalışmanın konusu nedir?", şeklindeki soruya teknik açıdan doğru cevaplar vermiştir.

- 3 haftalık etkinlik süresince, resimlerinde kullandığı araç ve gereçleri, doğru tanımlamıştır.

"A" öğrencisi çalışmalarını çözümlene kapsamında aşağıdaki ifadeyi ortaya koymuştur.

- Öğrenci, resimlerinde kullandığı nokta, çizgi, şekil ve renk elemanları konusunda belirli bir bilince sahiptir. 3 çalışmada da hangi çizgi çeşitlerini, şekilleri ve renkleri en çok tekrar ederek kullandığını net bir şekilde ifade etmiştir.

"A" öğrencisi çalışmalarını yorumlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Çalışmalarını yaparken hiç bir zorlukla karşılaşmadığını belirtmiştir.
- "Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor?" ve "Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?" şeklinde sorulan sorulara, aşağıdaki cevapları vermiştir.
- Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmada "sevgiyi" anlattığını, Miro etkinliği sonrasında 2. çalışmada "saygıyı" anlattığını ve Hundertwasser etkinliği sonrası 3. çalışmada ise "mutluluğu" anlattığını açıklamıştır.
- Öğrenci bütün çalışmalarını, "çikolata" tadına benzeterek yorumlamış, fakat koku ve ses olarak tanımlamamıştır.
- Öğrenci tüm resimlerine ad olarak, sevdiği yiyeceklerden çağrışımla, yaratıcı bir şekilde kelime oyunları yaparak isimlendirmeler oluşturmuştur. Bu kapsamda Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmanın ismi "Kupkek", Miro etkinliği sonrası 2. çalışmanın ismi "Çikalitişa" ve Hundertwasser etkinliği sonrası 3. çalışmasının ismi "Suleşes"tir.
- Öğrenci, zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutludur. Sorulan bir soruya verdiği cevap kapsamında, tanıtılan sanatçıların resimleri ile kendi resimleri arasında benzerlikler kurabilmiştir.
- Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmada daireler kullandığını, Miro ve Hundertwasser etkinlikleri sonrası çalışmalarında, üçgenler kullandığını belirtmiştir.

"A" öğrencisi çalışmalarını yargılama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Resimlerinde kullandığı teknikler, resminin en çok sevdiği yanları olmuştur.
- Öğrenci resimlerinden hoşnuttur. Başka bir deyişle resimlerinde sevmediği bölümler bulunmamaktadır.
- Öğrenci, tüm etkinlikler sonrasındaki çalışmalarını önemli bulmakta ve beğenmektedir.
- Öğrenci, resimlerinin başkalarını olumlu yönde etkileyebileceğini ve onların, resimlerini güzel bulabileceğini açıklamıştır. Dolayısıyla öğrenci, resimlerinin çok beğenilmesini istemektedir.

"F" öğrencisi çalışmalarını estetik alanı kapsamında aşağıdaki ifadeyi ortaya koymuştur.

- Bu öğrenci, yaptığı resimlerin etrafında gördüğü canlı ve cansız varlıkları, olduğu gibi yansıttığı düşüncesindedir.

Öğrenci "A" (1. öğrenci), çalışmalarını yaratıcı isimlerle ve doğru tanımlayarak bellek resmine yönelik figüratif bir dil kullanmıştır. Her ne kadar bir resminde kurgu açısından eksiklikler olsa da, sanat eleştirisi kapsamında, resimlerini ya da çalışmalarını doğru bir şekilde eleştirdiğini görmekteyiz. Öğrencinin hayal gücü yüksektir ve kararlı sabırlı, disiplinli çalışma tavrı vardır. Özellikle yaptığı çalışmalarla, tanıtılan sanatçıların tavırları arasında bir bağ kurabilmektedir. Çalışmalarında yapıcı tip özelliklerin yanısıra, izlenimci ve sezgisel özellikler bulunabilmektedir. Bu kapsamda öğrenci karışık tip grubu içerisinde değerlendirilebilir.

Şekil 27. Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("F" Öğrencisi)

EK-8/a

YARDIMCI ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME YAPRAĞI

Adınız: F-ÖĞRENCİSİ
Soyadınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; yaptığın sanatsal çalışmalarla ilgili, aşağıda sorular hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

8) Resminde neler yapacağını zihninde önceden canlandırdın mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben çok beğendim çalışmamı

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Ben çalışmamı çok sevdim

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ben çalışmamı çok sevdim

1) Çalışmış olduğun resmin konusu nedir? Resimlerinde neler gördüğünü tanımlar mısın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben güzel yaptığımı düşünüyorum.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Ben çok güzel yaptım zayıf

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ben çayı sevdim ama beni

2) Resimlerinde kullandığın araç ve gereçler hakkında ne söyleyebilirsin?

Yardı bir az güzel değildi
Ben güzel bulmadım eşyaları

3) Resimlerinde öğrendiğin hangi resim tekniklerini kullandın?

Hiç birini daha kullanmadım henüz

4) Hangi resminde nokta ve benekler kullandın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben kullandım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Kullanmadım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Galiba kullandım

5) Resimlerinde hangi çizgileri daha fazla kullandın? (düz çizgiler, kırık köşeli çizgiler, kavisli çizgiler, spiral çizgiler, renkli çizgiler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Spiral

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Ben k

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Düz çizgiler kullandım

6) Resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandın? (geometrik şekiller, organik şekiller, her ikisinde)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben en çok geometrik şekil kullandım.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Organik şekilleri daha fazla kullandım.

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

ase fer zici blyfi giz gileci kullandım.

7) Resimlerinde en çok hangi renkleri kullandın ve bu renkleri hangi şekillerde kullandın?

(sıcak-soğuk renkler, açık-koyu renkler, ana ve ara renkler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben en çok yeşil ve moru kullandığımı düşünüyorum.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Resimimde en çok soğuk renkleri daha çok kullandım.

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ben yeşil yanı sıra renkleri hep kullanmadım.

11) Yaptığın resimlerde en çok sevdiğin yönler neler oldu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Ben işle diğini yapıştırmayı sevdim.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Ben azaman hep piftakçı sevdim.

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ben sprall giz gileci çok sevdim.

12) Yaptığın resimlerde hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....
disedi

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....
evet biraz haddi beya karma karışıklık

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....
Çok karışık

15) Resim çalışmalarını yaparken ne tür zorluklarla karşılaştın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....
yani denedim yapamadım ve zaman sıkışık

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....
Aynı Zaman Sıkışıklığı

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....
Çok Aynı Zaman Sıkışıklığı

13) Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor? Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....
Hayatın

.....
İbni karalığı

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....
ve Ciltin hissettiriyor

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....
Ciltin di

18) Yaptığın resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak tanımlayacak olsaydın nasıl tanımlardın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Bon encaik meyveli salata olarak düşünür.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Bon onu bir müzik festivali olarak gör.

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

bon onu su dam encaik bir tavuk

10) Kendi resimlerine nasıl bir isim vermek isterdin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Riya Zamanı

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Bon bir Müzik Festivali

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Devin Saffrası adını verdim bon

9) Zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutlu oldun mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

evet evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

evet evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

evet evet

14) Yaptığın resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında benzerlikler var mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Hayır burada yok

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

burda var evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

evet burda var

16) Resim çalışmalarını önemli buluyor musun ve resimlerini beğendin mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet beğendim

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Hayır beğenmedim

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

şanı gerekti

17) Yaptığın resimler etrafımızda gördüğümüz canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıtıyor mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Bence evet çok

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Bence evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Bence hayır

19) Resimlerin sence başkalarını nasıl etkiler, onlara ne hissettirir ? Sence resimlerini başkaları da güzel bulabilir mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

evet buldu Çok muftu allum.

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Bana da Resimim güzel dediler.
Ama 1 kişi dedi!

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Ama onda demediler!

20) Resimlerinin beğenilmesini ister misin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

ya

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

hayır

"F" öğrencisinin (2. öğrenci) çalışmaları ve ilgili formdaki cevapları aşağıdaki şekilde incelenmiştir.

"F" öğrencisi çalışmalarını tanımlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Özgüveni yüksek bu öğrenci, "Resimlerinde neler yapacağını zihninde önceden canlandırdın mı?" şeklindeki soruyu, çalışmalarını çok sevdiğini açıklayarak cevaplandırmıştır.

- Resimlerinin konusu ve içerdiği motiflerin tanımlanması kapsamında sorulan soruyu cevaplarken, Miro etkinliği sonrası 2. çalışmasında motif ve renk bakımından karmaşa bulunduğu yönünde tanımlama yapmıştır.
- Bu öğrenci resimlerinde kullandığı araç ve gereçler hakkında, beklenen yanıtlar verememekle birlikte, 3 hafta boyunca etkinlik uygulamalarında kullanılan malzemelere yabancı kaldığını açıklamaya çalışmıştır. "F" öğrencisi çalışmalarını çözümlene kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.
- Resimlerinde nokta ve benekler kullandığının farkındadır. Fakat Miro etkinliği sonrası 2. çalışması haricinde, çalışmalarında en çok hangi çizgi çeşitlerini kullandığını karıştırmıştır.
- Öğrenci resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandığının farkındadır. Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmasında geometrik şekilleri, Miro etkinliği sonrasında 2. çalışmasında organik şekilleri ve Hundertwasser etkinliği sonrası 3. çalışmasında eğri-büğrü çizgileri kullandığını açıklamıştır.
- Bu öğrenci, resimlerinde en çok hangi renkleri (sıcak-soğuk, açık-koyu, ana ve ara renkler) kullandığının farkındadır. Matisse etkinliği (1. çalışma) en çok yeşil ve moru, Miro etkinliği (2. çalışma) kapsamında yaptığı çalışmada soğuk renkleri kullandığını ve Hundertwasser etkinliği (3. çalışma) kapsamında yeşil (ara renk) renkleri kullandığını açıklamıştır.

"F" öğrencisi çalışmalarını yorumlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Öğrenci "Resim çalışmalarını yaparken ne tür zorluklarla karşılaştın?" şeklindeki soruya, tüm etkinlikler kapsamında yürüttüğü çalışmalarında, zaman sıkışıklığı yaşadığı yönünde cevap vermiştir.
- Yaptığı resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında, Matisse etkinliği sonrası 1. çalışması hariç benzerlikler bulmuştur. Ayrıca Miro etkinliği sonrası 2. çalışması hariç, resim çalışmalarını önemli bulduğunu ifade etmiştir.
- Matisse etkinliği kapsamında yürüttüğü çalışmasında, istediği şekilleri yapıştırmayı sevdiğini, Miro etkinliği kapsamında ikinci çalışmasında,

fırçaları kullanmayı sevdiğini ve son çalışmasında da (Hundertwasser etkinliği) spiral çizgileri kullanmayı sevdiğini açıklamıştır.

- Öğrenci, resimlerinde hoşuna gitmeyen bölümlerin olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda ilk çalışmasında, bir takım denemelerinden hoşnut olmadığını açıklamıştır. Matisse etkinliği sonrası 1. çalışma haricinde, diğer 2 çalışmasının boya ve motif kullanımında, resimlerinin karışıklıklar içerdiğini açıklamıştır.
- Bir sonraki soru, "Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor?", "Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?", şeklinde sorulmuştur. Öğrenci, bu soruları cevaplama kapsamında, aşağıdaki açıklamaları yapmıştır.
- Matisse etkinliği sonrası 1. çalışması kapsamında, "Heyecanı ve Gözükaralığı" anlattığını açıklamıştır. Öğrenci, Miro ve Hundertwasser etkinliği sonrası 2. ve 3. çalışmalarında ise, heyecanı hissettiğini, gözükaralığın yanısıra çılgınlığı anlattığını açıklamıştır.
- Öğrenci Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmasını tat anlamında, "meyveli salata" olarak tanımlamış, 2. çalışmasını (Miro etkinliği) ses olarak, bir müzik festivali kapsamındaki müzikle ya da seslerle özdeşleştirmiş ve 3. çalışmasını (Hundertwasser etkinliği) yine ses olarak, davul sesleriyle özdeşleştirmiştir.
- Öğrenci Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmasına, "Rüya Zamanı" ismini vermiş, 2. çalışmasına (Miro etkinliği) "Bangır Müzik Festivali" ismini yakıştırmış, 3. çalışmasına (Hundertwasser) ise "Devin Sofrası" ismini yakıştırmıştır.

"F" öğrencisi çalışmalarını yargılama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Öğrenci "F", zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı, çok mutlu olduğunu açıklamıştır.
- Öğrenci 3. çalışması hariç, resimlerinin başkaları tarafından beğenildiğini, başkalarında güzel hisler oluşturduğunu da açıklamıştır. Dolayısıyla

sadece 3. çalışması hariç, resimlerinin beğenilmesini istediğini ifade etmiştir.

"F" öğrencisi çalışmalarını estetik alanı kapsamında aşağıdaki ifadeyi ortaya koymuştur.

- Öğrenci "F", Matisse ve Miro etkinlikleri sonrasındaki çalışmalarını, etrafında gördüğü canlı ve cansız varlıkları, olduğu gibi yansıttığını, fakat 3. çalışmasının bu anlamda farklı olduğunu açıklamıştır.

Öğrenci "F", 3 hafta süren görsel sanatlar dersi etkinliklerinin, kendisine kazandırmak istediği bilgi, beceri ve anlayışların farkındadır. Ayrıntıya önem veren, ders kazanımlarını kendi üstünde görmede sorgulama yapabilen bu öğrenci, öz eleştirisini ortaya koyma yönünde objektif davranmaya çalışmıştır. Dolayısıyla, sanat eleştirisi kapsamında, resimlerini ya da çalışmalarını doğru bir şekilde eleştirdiğini görmekteyiz. Bu öğrenci, etkinliklerde kullanılan malzemelere karşı yabancılık çektiğini ve önceki derslerde, bu malzemeleri kullanmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğrenci "F", ders süresini, çalışmalarını tamamlama anlamında yetersiz bulduğunu açıklamıştır. Bu öğrenci de, yaptığı çalışmalarla, tanıtılan sanatçıların tavırları arasında bir bağ kurabilmektedir. Çalışmalarında yapıcı tip özelliklerin yanı sıra, izlenimci ve sezgisel özellikler bulunabilmektedir. Bu kapsamda öğrenci karışık tip grubu içerisinde değerlendirilebilir.

Şekil 28. Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı ("I" Öğrencisi)

EK-8/a

YARDIMCI ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME YAPRAĞI

Adınız: "I" - ÖĞRENCİSİ
Soyadınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; yaptığın sanatsal çalışmalarla ilgili, aşağıda sorular hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

8) Resminde neler yapacağını zihninde önceden canlandırdın mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Önce canlandırdım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Önce canlandırdım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Önce canlandırdım

1) Çalışmış olduğun resmin konusu nedir? Resimlerinde neler gördüğünü tanımlar mısınız?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Hayvanlar

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Eğlenceli baskılar ve notalar

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Spral çizge

2) Resimlerinde kullandığın araç ve gereçler hakkında ne söyleyebilirsin?

Fon kartonu, akrilik, tempera

3) Resimlerinde öğrendiğin hangi resim tekniklerini kullandın?

Kavisli, eğriyi, düz

4) Hangi resminde nokta ve benekler kullandın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Kullanmadım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Kullanmadım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Kullanmadım

5) Resimlerinde hangi çizgileri daha fazla kullandın? (düz çizgiler, kırık köşeli çizgiler, kavisli çizgiler, spiral çizgiler, renkli çizgiler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

6) Resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandın? (geometrik şekiller, organik şekiller, her ikisinde)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Hayır

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

7) Resimlerinde en çok hangi renkleri kullandın ve bu renkleri hangi şekillerde kullandın? (sıcak-soğuk renkler, açık-koyu renkler, ana ve ara renkler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Hayır

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Hayır

11) Yaptığın resimlerde en çok sevdiğin yönler neler oldu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Yapıştırma

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Boyama

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Boyama

12) Yaptığın resimlerde hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Olmadı

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Olmadı

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Olmadı

15) Resim çalışmalarını yaparken ne tür zorluklarla karşılaştın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Karşılaşmadım

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Karşılaşmadım

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Karşılaşmadım

13) Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor? Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Mutluluk, huzur

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Mutluluk, huzur

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Mutluluk, huzur

18) Yaptığın resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak tanımlayacak olsaydın nasıl tanımlardın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Tatlı, güzel

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Tatlı, güzel

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

tatlı, güzel

10) Kendi resimlerine nasıl bir isim vermek isterdin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Hayvanlar

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Resimler

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Spallar

9) Zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutlu oldun mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

14) Yaptığın resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında benzerlikler var mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Var

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Var

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Var

16) Resim çalışmalarını önemli buluyor musun ve resimlerini beğendin mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Beğenim

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Beğenim

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Beğenim

17) Yaptığın resimler etrafımızda gördüğümüz canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıtıyor mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet

19) Resimlerin sence başkalarını nasıl etkiler, onlara ne hissettirir ? Sence resimlerini başkaları da güzel bulabilir mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

...Evet.....
.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet.....
.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet.....
.....

20) Resimlerinin beğenilmesini ister misin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

Evet.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

Evet.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

Evet.....

"I" öğrencisinin (3. öğrenci) çalışmaları ve ilgili formdaki cevapları aşağıdaki şekilde incelenmiştir.

"I" öğrencisi çalışmalarını tanımlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Bu öğrenci, resimlerinde neler yapacağını zihninde önceden canlandırıldığını açıklamıştır.
- Öğrenci, çalışmış olduğu resimlerin konusunu ve resimlerinde neler gördüğünü açıklama yönünde titiz davranmıştır. Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmasında hayvanlar konusunu işlediğini, 2. çalışmasında (Miro

etkinliği) eğlenceli benekler ve noktalar ortaya koyduğunu ve 3. alışmasında (Hundertwasser) spiral çizgiler kullandığını açıklamıştır.

- Öğrenci, etkinliklerde kullandığı araç ve gereçlerin farkındadır. Bu kapsamda, fon kartonu, akrilik ve tempera boya kullandığını açıklamıştır. Resimlerinde ğrenmesi gereken resim teknikleri ile tasarım elemanları arasında bir kafa karışıklığı yaşadığı, verdiği cevaplarla anlaşılmıştır. Bu kapsamda öğrenmesi gereken resim tekniklerini, kavisli, eğimli ve düz çizgiler şeklinde tanımlamıştır.

"I" ğrencisi çalışmalarını çözümlene kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- "I" ğrencisi, hangi resminde nokta ve benekler kullandığının farkındadır. Fakat "Resimlerinde hangi çizgilerini daha fazla kullandın?" şeklindeki soruyu, kısa bir şekilde (kestirmeden) cevaplama ihtiyacı duymuştur. 3 çalışmasında da, tüm çizgi çeşitlerini kullandığını açıklama adına, "Evet" cevabını vermiştir.
- Öğrenci, "Resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandın?" sorusunu cevaplandırırken, Miro etkinliği (2. Çalışma) hariç, diğer 2 çalışmasında tüm geometrik ve organik şekilleri kullandığını açıklama yönünde kısa yoldan "Evet" cevabını vermiştir.
- "I" ğrencisi, resimlerinde kullandığı renkleri doğru tanımlayamamıştır. Yaptığı resimlerde kullandığı teknikleri, resimlerinin en çok sevdiği bölümleri olarak çözümlemiştir.

"I" ğrencisi çalışmalarını yorumlama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Öğrenci, yaptığı resimlerde hoşuna gitmeyen yerler olmadığı ve zorluklarla karşılaşmadığı yönünde açıklamalar yapmıştır.
- Öğrenci, yaptığı tüm resimlerin, ona mutluluk ve huzur hissettirdiği, tam da bunu anlatmak istediği yönünde açıklamalar yapmıştır.
- Öğrenci, yaptığı resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak tanımlama kapsamında, 3 çalışmasını da "tatlı ve güzel" şeklinde tanımlamıştır.

- "I" öğrencisi, Matisse etkinliği sonrası 1. çalışmasına "hayvanlar", 2. çalışmasına (Miro etkinliği) "benekler" ve 3. çalışmasına da (Hundertwasser etkinliği) spiraller, şeklinde isimler vermiştir.
- Öğrenci, zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan mutludur. Yaptığı resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında, benzerlikler olduğu yönünde açıklamalar yapmıştır.

"I" öğrencisi çalışmalarını yargılama kapsamında aşağıdaki ifadeleri ortaya koymuştur.

- Resim çalışmalarını önemli bulmakta ve resimlerini beğenmektedir.
- "I" öğrencisi, resimlerinin başkalarında olumlu ve iyi hisler uyandırabileceğini ve başkalarının da resimlerini beğenip güzel bulabileceğini, verdiği cevaplarla ortaya koymuştur. Ayrıca, resimlerinin beğenilmesini istediğini açıklamıştır.

"I" öğrencisi çalışmalarını estetik alanı kapsamında aşağıdaki ifadeyi ortaya koymuştur.

- Bu öğrenci, resimlerinin etrafında gördüğü canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıttığını düşünmektedir.

Öğrenci "I", 3 hafta süren görsel sanatlar dersi etkinliklerinin, kendisine kazandırmak istediği bilgi, beceri ve anlayışların daha az farkındadır. Özellikle araç, gereçlerle teknik uygulamalar konusunda bir kavram karmaşası yaşamıştır. Özellikle, resimlerinde kullandığı görsel tasarım elemanları (çizgi, şekil ve renk) ile ilgili sorulara verdiği cevaplarda, kısa yoldan cevap verme yönünde bir tavır ortaya koymuştur. Öğrenci her ne kadar resim çalışmalarında kullandığı görsel tasarım elemanlarının ve tekniklerinin farkında olsa da, malzeme, teknik ve konu bakımından (bu kavramları birbiriyle karıştırma anlamında) bir kavram karmaşası yaşamıştır. Bu öğrenci de yaptığı çalışmalarla, etkinlik sanatçılarının resimleri arasında benzerlikler kurabilmektedir. Öğrenci, gerek tasarım elemanlarını gerekse malzemeleri ve teknik uygulamaları sevdiği anlaşılmaktadır.

2.5.3. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Öz Değerlendirme Yapraklarında Verdiği Cevaplarının Karşılaştırılması (Yorumlanması)

Seçilen 3 yardımcı öğrencinin sanat eleştirisi tanımlama basamağı kapsamında ortaya koyduğu bilgi ve anlayış aşağıda açıklanmıştır.

- Üç öğrenciden "I" öğrencisi hariç diğerleri (A ve F öğrencisi) çalışmalarında kullandıkları araç, gereçler ve teknik uygulamalar konusunda, daha başarılı tanımlar ortaya koyabilmişlerdir. "I" öğrencisi ise yaptığı çalışmaların konusunu, diğer iki öğrenciye göre daha iyi tanımlamıştır. Ayrıca bu öğrenci, çalışmalarını zihninde önceden canlandığına ve çalışmalarında neler gördüğüne ilişkin doğru bilgiler vermiştir. Üç öğrenci içerisinde "A ve F" öğrencileri (1. ve 2. öğrenci) çalışmalarında kullandıkları görsel tasarım elemanlarının daha fazla bilincindedir. Bu kapsamda, elemanları ayrıntılı bir şekilde tanımlamıştır. "I" öğrencisi ise nokta elemanı hariç diğer elemanlarla ilgili net açıklamalarda bulunamamıştır.

Seçilen Üç yardımcı öğrencinin sanat eleştirisi çözümleme basamağı kapsamında ortaya koyduğu bilgi ve anlayış aşağıda açıklanmıştır.

- Üç öğrenci içerisinde "A ve F" öğrencileri, her bir çalışmada en çok hangi görsel tasarım elemanlarını tekrar ederek hakim hale getirdikleri konusunda, "I" öğrencisine göre daha fazla bilgi, beceri ve anlayışa sahiptirler. "I" öğrencisi ise bu konuda net açıklamalar ortaya koyamamıştır.

Seçilen Üç yardımcı öğrencinin sanat eleştirisi yorumlama basamağı kapsamında ortaya koyduğu bilgi ve anlayış aşağıda açıklanmıştır.

- Seçilen Üç yardımcı öğrenci de kendi resim çalışmaları ile etkinlik sanatçıları arasında benzerlikler ya da bağlar kurabilmektedir.
- "A ve I" öğrencisi çalışmalarında zorluklarla karşılaşmadığını ifade ederken, "F" öğrencisi ise çalışmalarında bir takım zorluklarla karşılaştığını ifade etmiştir.
- Her Üç öğrencide, resim çalışmalarına duygu ve düşüncelerini yansıtabilecek yaratıcı isimler koymuşlardır. Ayrıca bu üç öğrenci, çalışmalarının kendilerine neler hissettirdiği yönünde anlamlı cevaplar vermişlerdir.

- "A ve I" öğrencisi, resimlerinde hoşuna gitmeyen bölümler olmadığını ifade ederken, "F" öğrencisi ise resimlerinde hoşuna gitmeyen bölümler olduğunu, objektif bir dille ifade etmiştir. Üç öğrencide, resimlerinde ortaya koydukları teknik uygulamaların, resimlerinin en çok sevdikleri yanları olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca "F" öğrencisi, görsel tasarım elemanlarından çizgi elemanını kullanmanın, resimlerinin sevdiği yönü olduğunu ifade etmiştir.
- Her üç öğrencide, yaptıkları resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak yorumlamaları kapsamında yaratıcı yorumlamalarda bulunmuşlardır. Ayrıca öğrenciler, zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.
- "A" öğrencisi yaptığı resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında, benzerlikler olduğu (görsel tasarım elemanlarını kullanma) yönünde anlamlı açıklamalar yapmıştır. "F" öğrencisi bu konuda kendi öz eleştirisini yapmıştır. "I" öğrencisi ise kısa yoldan cevap vermiştir. Sadece "F" öğrencisinin Miro etkinliği sonrası 2. çalışması konusundaki yorumunu bir kenara bırakılırsa, her üç öğrencide resim çalışmalarını önemli bulmaktadır. Seçilen üç yardımcı öğrencinin sanat eleştirisi yargı basamağı kapsamında ortaya koyduğu bilgi ve anlayış aşağıda açıklanmıştır.
  - Sadece "F" öğrencisinin Miro etkinliği sonrası 2. çalışması konusundaki beğeni yargısı kapsamındaki olumsuz değerlendirmesi bir kenara bırakılırsa, her üç öğrencide resim çalışmalarını beğenmiştir ve değerli bulmaktadır.
  - Her üç öğrencide, resimlerinin başkalarını olumlu yönde hislerle etkilemesini istemektedir. Dolayısıyla, başka insanların da, yaptıkları resimleri güzel bulmalarını istemektedirler. Seçilen üç yardımcı öğrencinin estetik alanı kapsamında ortaya koyduğu bilgi ve anlayış aşağıda açıklanmıştır.
    - Her üç öğrencide, yaptıkları resimlerin çevrelerinde gördükleri canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıttıklarını ifade etmiştir.

2.5.4. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formuna Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'in uygulandığı Görsel Sanatlar Dersi sınıfında öğrencilerin alanlara ilişkin kazanımları ne düzeydedir?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular, çözümlenip yorumlanmıştır

"ÇASE Değerlendirme Formları", her haftanın etkinliği sonrasında, bir sonraki haftanın ilk günü öğrencilere dağıtılmış, formların toplanmasından sonra değerlendirmeye alınmıştır. Bu formlar, 5 değerlendirme soru alanı (sanatsal öğrenme alanları) kapsamında hazırlanmıştır. Bu sanatsal öğrenme alanları şunlardır; algılama, değer biçme, bilgi edinme ürün ve eleştirel yargılamadır (Wilson, 1971;akt. Şahin, 2009:162-163). Bu bölümler, ÇASE değerlendirme formlarında çeşitli ikonlarla ifade edilmiştir.

Algısal sorular: öğrencilerin görsel tasarım elemanları ve ilkelerini ayırt etme yeteneği sağlar.

Değer soruları: öğrencilerin sanat biçimlerine karşı tutumunu ve yeni sanat formlarına hazır olup olmama durumlarını saptar.

Bilgi soruları: öğrencinin sanat kavramları ya da sanat tarihi gerçeklerini ne kadar algıladığını saptar.

Üretim alanı: öğrencilerin sanatsal becerileri, problem çözme yaklaşımları ve anlamlı ifadeler için tasarı yetenekleri konusundaki bilgi ve araştırmalarını geliştirmelerine yardımcı olunması açısından önem taşır.

Eleştirel yargı soruları: öğrencinin geçerli nedenlere dayanarak bir sanat yapıtını değerlendirme yeteneğini saptar.Yargılama düşünmenin en üst düzeyi ve öğrenciler için belki de en zor olanıdır (Kırşoğlu-Stokrocki, 1997;akt. Şahin, 2009:163).

Araştırmanın bu bölümünde, 3 öğrencinin "ÇASE Değerlendirme Formu" algılama, değer, bilgi, üretim alanı ve eleştirel yargı sorularını cevaplama kapsamında, 3 etkinliğe ilişkin ortaya koyduğu bilgi ve anlayış üzerinde durulmuştur. Önce ilk etkinlik olması yönüyle, Matisse etkinliği sonrası ÇASE değerlendirme formu aracılığıyla bulgular yorumlanmış, sonrasında Miro ve Hundertwasser kapsamındaki formlarla devam edilmiştir.

Matisse etkinliği sonrası öğrencilere 8 algılama, 1 üretim ve 1 değer sorusu yöneltilmiştir. Ayrıca sanat tarihine ilişkin bilgi sorusu sormak yerine, kısa bir bilgi verilmiştir.

Matisse etkinliği kapsamında "A" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 29. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)

A-ÖĞRENCİSİ

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

SORU 1: Matisse, yan taraftaki salyangoz isimli resminde hangi renkleri kullanmıştır?
 .....Kırmızı, siyah, beyaz, koyu pembe, kırmızı, yeşil, açık yeşil, navy, sarı.

SORU 2: Aşağıdaki resmin içerisinde gizlenmiş bir kalp var; haydi bulalım (Kalemle çizerek gösterebilirsin).

SORU 3: Matisse bu çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?
 .....Doğal çizgiler, kullandığı çizgiler.

SORU 4: Sence bu insanlar ne yapıyorlar?
 .....Dans ediyorlar.

SORU 5: Bu resmin adı sence ne olmalı?
 .....Beraberlik

SORU 6: Matisse, aşağıdaki resmi hangi teknikle yapmıştır?
 .....Kalemle çizim yapılmıştır.

SORU 7: Matisse bu resmine "Salyangoz" adını vermiş; sence neden?
 .....Çünkü bu resmin bir kısmını salyangoza benziyor.

SORU 8: Matisse yukarıdaki çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?
 .....Doğal çizgiler, kullandığı çizgiler.

SORU 9: Soldaki resmi beğendiniz mi?
 .....Hayır beğenmedim.

SORU 10: Soldaki resim size hangi şarkıyı hatırlatıyor; bu şarkı aşağıdakilerden hangisiyle ilişkili olabilir?
 Durgun/Yavaş Canlı/Neşeli/Hareketli

Matisse etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere sekiz algılama sorusu yöneltilmiştir.

- "A" öğrencisi, 1. soruya verdiği cevapla, Matisse'in "Salyangoz" isimli resminde kullandığı renkleri, doğru bir şekilde açıklayabildiği. 2. soruya verdiği cevap kapsamında, "Dans" isimli resimdeki gizlenmiş kalp şeklini bulma yönünde sıkıntılar yaşamıştır. 3. soruya verdiği cevap kapsamında ("Dans" isimli resim), sanatçının çalışmasındaki çizgileri ("Doğal çizgiler", şeklinde verdiği cevapla) doğru tanımlamıştır. Öğrenci çalışmanın ismi açıklanmadığı halde, "Dans" isimli resimdeki insan figürlerinin etkinliğini ("Dans ediyorlar." şeklinde verdiği cevapla), doğru bir şekilde açıklamıştır

(soru 4). Ayrıca bu öğrenci 5. soruya verdiği cevapla, "Dans" resmine anlamlı bir isim yakıştırmıştır (Beraberlik). "A" öğrencisi, "Matisse bu resmine Salyangoz adını vermiş; sence neden?" şeklinde sorulan soruya, "Çünkü bu resmin bir kısmı salyangoza benziyor." şeklinde doğru bir cevap ortaya koysa da, fazla açıklamalarda bulunmamıştır (soru 7). Bu öğrenci, "Salyangoz" isimli resimde düz çizgilerin kullanıldığını doğru bir şekilde saptamıştır (soru 8). Son olarak öğrenci, "Dans isimli resim, size hangi şarkıyı hatırlatıyor?" şeklinde sorulan soruya, "Canlı/Neşeli/Hareketli" şikkını işaretleyerek, anlamlı bir cevap vermiştir (soru 10).

Matisse etkinliği sonrası, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- Öğrenci, "Dans resmini beğendiniz mi?" sorusuna, "Hayır, beğenmedim." şeklinde yanıt vermiştir (soru 9).

"ÇASE Değerlendirme Formu" aracılığıyla sanatçı hakkında bilgi sorusu sormak yerine, onun yaşına ilişkin, kısa bir bilgi paylaşılmıştır (Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ten tam 12 yaş büyüktür.).

Matisse etkinliği sonrası öğrencilere bir üretim sorusu yöneltilmiştir.

- "A" öğrencisi", soru 6 kapsamında verdiği cevapla, "Salyangoz" isimli yapıtın, "Kolaj tekniği" ile ortaya konduğunu yazarak, doğru şekilde cevaplandırmıştır (soru 6).

Matisse etkinliği kapsamında "F" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 30. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi)

F-ÖĞRENCİSİ

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

SORU 1: Matisse, yan taraftaki salyangoz isimli resminde hangi renkleri kullanmıştır?

Siyah, mavimsiyah, sarı, Yeşil, Turuncu.

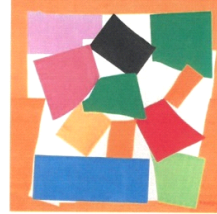
Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ten tam 12 yaş büyüktür.

S.T.

SORU 6: Matisse, aşağıdaki resmi hangi teknikle yapmıştır?

Kalemle yapılmıştır.

SORU 7: Matisse bu resmine "Salyangoz" adını vermiş; sence neden?

Bence hayal gücünde Salyangozu bu şekilde ve renkte görüyordur.

SORU 2: Aşağıdaki resmin içerisinde gizlenmiş bir kalp var; haydi bulalım (Kalemle çizerek gösterebilirsiniz).

SORU 3: Matisse bu çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

Yatay

SORU 4: Sence bu insanlar ne yapıyorlar?

Dans ediyorlar.

SORU 5: Bu resmin adı sence ne olmalı?

Mutlu Gerçekler.

SORU 8: Matisse yukarıdaki çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

Yatay, dikey, eğik, kalınlık, kırık, keskin.

SORU 9: Soldaki resmi beğendiniz mi?

Hayır.

SORU 10: Soldaki resim size hangi şarkıyı hatırlatıyor; bu şarkı aşağıdakilerden hangisiyle ilişkili olabilir?

Durgun/Yavaş Canlı/Neşeli/Hareketli

Matisse etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 8 algılama sorusu yöneltilmiştir.

- "F" öğrencisi, 1. soruya verdiği cevapla, Matisse'in "Salyangoz" isimli resminde kullandığı renkleri, doğru bir şekilde açıklayabilmiştir. 2. soruya verdiği cevap kapsamında, "Dans" isimli resimdeki gizlenmiş kalp şeklini rahatlıkla kalemle çizip, gösterebilmiştir. 3. soruya verdiği cevap kapsamında ("Dans" isimli resim), sanatçının çalışmasındaki çizgileri ("Yatay çizgiler", şeklinde verdiği cevapla) yanlış tanımlamıştır. Öğrenci çalışmanın ismi açıklanmadığı halde, "Dans" isimli resimdeki insan figürlerinin etkinliğini ("Dans ediyorlar." şeklinde verdiği cevapla), doğru bir şekilde açıklamıştır (soru 4). Ayrıca bu öğrenci 5. soruya verdiği cevapla, "Dans" resmine anlamlı bir isim yakıştırmıştır (Mutlu Gerçekler). "F" öğrencisi, "Matisse bu resmine Salyangoz adını vermiş; sence neden?" şeklinde sorulan soruya, "Bence hayal gücünde, salyangozu bu şekilde ve renkte görüyordur." şeklinde anlamlı (sanat yapıtının dış gerçekliği olduğu gibi yansıtma zorunluluğu olmadığı bilinciyle) bir cevap vermiştir (soru 7). Bu öğrenci,

"Salyangoz" isimli resimde; dikey, yatay, eğik, kavisli, kırık-köşeli çizgilerin kullanıldığını ayrıntılı bir şekilde saptamıştır (soru 8). Başka bir deyişle, öğrenci görsel tasarım elemanlarından, çizgi kavramını, çeşitleriyle öğrenebilmiştir. Son olarak öğrenci, "Dans isimli resim, size hangi şarkıyı hatırlatıyor?" şeklinde sorulan soruya, "Durgun/Yavaş" şikkını işaretleyerek, anlamlı bir yorumlama ortaya koymuştur (soru 10).

Matisse etkinliği sonrası, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- Öğrenci, "Dans resmini beğendiniz mi?" sorusuna, "Hayır, beğenmedim." şeklinde yanıt vermiştir (soru 9).

"ÇASE Değerlendirme Formu" aracılığıyla sanatçı hakkında bilgi sorusu sormak yerine, onun yaşına ilişkin, kısa bir bilgi paylaşılmıştır (Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ten tam 12 yaş büyüktür.).

Matisse etkinliği sonrası öğrencilere 1 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- **"F" öğrencisi**", soru 6 kapsamında sorulan soruyu, "Salyangoz" isimli yapıtın, "Kolaj tekniği" ile ortaya konduğunu kavramış bir biçimde, "Kesme, yapıştırma ile yapmıştır." şeklinde bir ifadeyle, doğru cevaplandırmıştır.

Matisse etkinliği kapsamında "I" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 31. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi)

I- ÖĞRENCİSİ

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

SORU 1: Matisse, yan taraftaki salyangoz isimli resminde hangi renkleri kullanmıştır?

Pembe, siyah, fucunca, yeşil, sarı, kırmızı, mavi.

Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ten tam 12 yaş büyüktür.

SORU 6: Matisse, aşağıdaki resmi hangi teknikle yapmıştır?

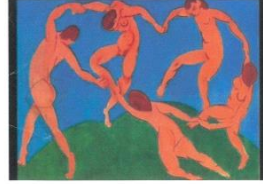
Kesme yapıştırma.

SORU 7: Matisse bu resmine "Salyangoz" adını vermiş; sence neden?

SORU 2: Aşağıdaki resmin içerisinde gizlenmiş bir kalp var; haydi bulalım (Kalemle çizerek gösterebilirsiniz).

SORU 3: Matisse bu çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

Eğik çizgi ve düz çizgi.

SORU 4: Sence bu insanlar ne yapıyorlar?

Bence dans ediyorlar.

SORU 5: Bu resmin adı sence ne olmalı?

İnsan olmalı.

SORU 8: Matisse, yukarıdaki çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

Dik, eğik ve düz çizgi.

SORU 9: Soldaki resmi beğendiniz mi?

Evet.

SORU 10: Soldaki resim size hangi şarkıyı hatırlatıyor; bu şarkı aşağıdakilerden hangisiyle ilişkili olabilir?

Durgun/Yavaş

Canlı/Neşeli/Hareketli

Matisse etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 8 algılama sorusu yönetilmiştir.

- "I" öğrencisi, 1. soruya verdiği cevapla, Matisse'in "Salyangoz" isimli resminde kullandığı renkleri, doğru bir şekilde açıklayabilmiştir. 2. soruya verdiği cevap kapsamında, "Dans" isimli resimdeki gizlenmiş kalp şeklini kalemle çizememiş, dolayısıyla doğru bir şekilde gösterememiştir. 3. soruya verdiği cevap kapsamında ("Dans" isimli resim), sanatçının çalışmasındaki çizgileri ("Eğik çizgi ve düz çizgi", şeklinde verdiği cevapla) ilginç bir şekilde tanımlamıştır. Başka bir deyişle, yapıtın çerçeve çizgilerini de, tanımlama içerisine sokmuştur. Öğrenci çalışmanın ismi açıklanmadığı halde, "Dans" isimli resimdeki insan figürlerinin etkinliğini ("Bence dans ediyorlar." şeklinde verdiği cevapla), doğru bir şekilde açıklamıştır (soru 4). Ayrıca bu öğrenci 5. soruya verdiği cevapla, "Dans" resmine anlamlı bir isim yakıştırmıştır (İnsan). "I" öğrencisi, "Matisse bu resmine Salyangoz adını

vermiş; sence neden?" şeklinde sorulan soruya, cevap vermemiştir (soru 7). Bu öğrenci, "Salyangoz" isimli resimde; dik, eğik ve dik köşe çizgilerin kullanıldığını ayrıntılı bir şekilde saptamıştır (soru 8). Başka bir deyişle, öğrenci görsel tasarım elemanlarından, çizgi kavramını, çeşitleriyle öğrenebilmiştir. Son olarak öğrenci, "Dans isimli resim, size hangi şarkıyı hatırlatıyor?" şeklinde sorulan soruya, "Durgun/Yavaş" şikkını işaretleyerek, anlamlı bir yorumlama ortaya koymuştur (soru 10).

Matisse etkinliği sonrası, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- Öğrenci, "Dans resmini beğendiniz mi?" sorusuna, "Evet" şeklinde yanıt vermiştir (soru 9).

"ÇASE Değerlendirme Formu" aracılığıyla sanatçı hakkında bilgi sorusu sormak yerine, onun yaşına ilişkin, kısa bir bilgi paylaşılmıştır (Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ten tam 12 yaş büyüktür.).

Matisse etkinliği sonrası öğrencilere 1 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- "I" öğrencisi", soru 6 kapsamında sorulan soruyu, "Salyangoz" isimli yapıtın, "Kolaj tekniği" ile ortaya konduğunu kavramış bir biçimde, "Kesme, yapıştırma" şeklinde bir ifadeyle, doğru cevaplandırmıştır.

Miro etkinliği sonrası öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi), 4 algılama, 1 üretim ve 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

Miro etkinliği kapsamında "A" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 32. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)

A-ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1:
Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini gördünüz. Yaşadığı İspanya ülkesinde hangi festivalden etkilenmiştir?
Cevap:
???

Soru 2:
Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adı nedir?
Cevap:
çiftlik

Soru 3:
Miro, bu resmine "Bayan Mills'in Resmi" adını vermiş; sence neden?
Cevap:
Çünkü

Soru 4:
Miro, yandaki resmi hangi teknikle yapmıştır?
Cevap:
 Yağlı Boya Sulu Boya Kolaj

Soru 5:
Bu resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kaleminizle işaretleyiniz.

Soru 6:
Bu resim size ne hissettiriyor?
Cevap:
Gökliyi insanların emeyi

Soru 7:
Bu resimde hangi çizgiler ve şekiller var?
Cevap:
karışık çizgiler

Soru 8:
Miro'nun resimleri neden değerlidir?
Cevap:
Çünkü

Soru 9:
Miro'nun resimleri neden değerlidir?
Cevap:
Çünkü

Soru 10:
Miro'nun resimleri neden değerlidir?
Cevap:
Çünkü

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yöneltilmiştir.

- "A" öğrencisi bilgi alanı kapsamında, Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini, yaşadığı ülke İspanya'daki hangi festivalden etkilenerek yaptığına ilişkin soruyu, cevapsız bırakmıştır (soru 1). Sonraki soru, Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adına ilişkindir. Öğrenci bu soruyu doğru bir şekilde (Çiftlik) cevaplamıştır (soru 2).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 4 algılama sorusu yöneltilmiştir.

- 3. soru, "Miro, bu resmine neden Bayan Mills'in Resmi adını vermiştir?", şeklinde ortaya konmuştur. Öğrenci bu soruya, "Çünkü" cevabı vererek anlamlı bir şekilde yorumlayamamıştır. Öğrenciden, resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kalemiyle işaretlemesi istenmiştir. Fakat "A" öğrencisi, bu işaretlemeyi yapmamıştır (soru 5). Öğrenci, "Bu resim size ne hissettiriyor?"

şeklindeki soruya, "Çok iyi insanların emeği" şeklinde verdiği yanıtla anlamlı bir yorum ortaya koymuştur (soru 6). Öğrenci, resimde hangi çizgiler ve şekillerin kullandığına ilişkin soruya, çizgiler kapsamında doğru cevap vermiş, fakat şekillerle ilgili bilgi vermemiştir (soru 7).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- Miro'nun, "Bayan Mills'in Resmi" adını verdiği yapıtın, hangi teknikle yapıldığı sorulmuştur. "A" öğrencisi, hem "Yağlı Boya" hem de "Sulu Boya" seçeneklerini işaretleyerek kararsız kalmıştır (soru 4).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- **"A" öğrencisi**, "Miro'nun resimleri neden değerlidir?" sorusunu, "Çünkü çok ünlüdür." şeklinde cevaplandırmıştır (soru 8). Öğrenci, bir sanatçının tanınmış ya da ünlü olmasıyla birlikte yapıtının da değerli olduğunu düşünmektedir. Aslında bu durum, içinde bulunduğumuz sığlaşmış kültürel ortamın, yetişkinlerle birlikte çocukları da olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Miro etkinliği kapsamında "F" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 33. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi)

F-ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1:

Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini gördünüz. Yaşadığı İspanya ülkesinde hangi festivalden etkilenmiştir?

Cevap:

Falles Karnavalından etkilenmiştir.

Soru 2:

Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adı nedir?

Cevap:

Soru 3:

Miro, bu resmine "Bayan Mills'in Resmi" adını vermiş; sence neden?

Cevap:

Çünkü çok garip sayımlardan etkilenmiştir.

Soru 4:

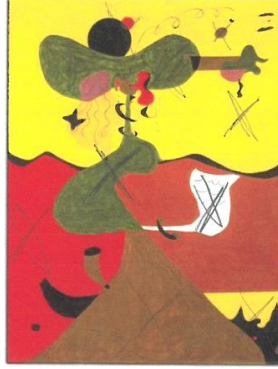
Miro, yandaki resmi hangi teknikle yapmıştır?

Cevap:

Yağlı Boya Sulu Boya Kolaj

Soru 5:

Bu resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kalemizinle işaretleyiniz.

Soru 6:

Bu resim size ne hissettiriyor?

Cevap:

Bana heyecan hissettiriyor.

Soru 7:

Bu resimde hangi çizgiler ve şekiller var?

Cevap:

Dağ, kevisik çizgiler.

Soru 8:

Miro'nun resimleri neden değerlidir?

Cevap:

Çünkü o resimlerinde kendini yansıtıyor.

Miro etkinliği kapsamında "F" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yönetilmiştir.

- "F" öğrencisi bilgi alanı kapsamında, Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini, yaşadığı ülke İspanya'daki hangi festivalden etkilenerek yaptığına ilişkin soruyu, "Falles Karnavalından etkilenmiştir." şeklinde, doğru cevapladığı görülmüştür (soru 1). Sonraki soru, Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adına ilişkindir. Öğrenci bu soruyu cevapsız bırakmıştır (soru 2).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 4 algılama sorusu yönetilmiştir.

- 3. soru, "Miro, bu resmine neden Bayan Mills'in Resmi adını vermiştir?", şeklinde ortaya konmuştur. Öğrenci bu soruya, "Bence çok garip şeylerden etkilenmiş." cevabı vererek farklı bir şekilde yorumlamıştır. Sanatçının soyutlamacı tavrı, öğrenciyi böyle bir cevaba yönlendirmiştir. Öğrenciden, resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kalemle işaretlemesi istenmiştir. "F" öğrencisi, bu işaretlemeyi (çarpı işaretiyle) yapmıştır (soru 5). Öğrenci, "Bu resim size ne hissettiriyor?" şeklindeki soruya, "Bana heyecan hissettiriyor" şeklinde verdiği yanıtla anlamlı bir yorum ortaya koymuştur (soru 6). Öğrenci, resimde hangi çizgiler ve şekillerin kullandığına ilişkin soruya, "Düz ve kavisli çizgiler" açıklaması kapsamında, çizgi elemanına yönelik ayrıntılı cevap vermiş, fakat şekillerle ilgili bilgi vermemiştir (soru 7).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- Miro'nun, "Bayan Mills'in Resmi" adını verdiği yapıtın, hangi teknikle yapıldığı sorulmuştur. "F" öğrencisi, "Yağlı Boya" seçeneğini işaretleyerek doğru cevap vermiştir (soru 4).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- **"F" öğrencisi**, "Miro'nun resimleri neden değerlidir?" sorusunu, "Çünkü o, resimlerinde kendini yansıtıyor." şeklinde cevaplandırmıştır (soru 8). Bu cevapla birlikte öğrencinin, sanatçının özgün ya da bireysel tavrına değer veren, anlamlı bir yorum yaptığı görülmektedir.

Miro etkinliği kapsamında "I" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 34. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi)

I- ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1:
Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini gördünüz. Yaşadığı İspanya ülkesinde hangi festivalden etkilenmiştir?
Cevap:
Karnavallardan

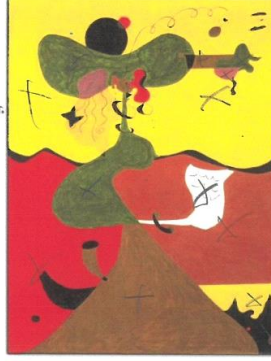
Soru 2:
Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adı nedir?
Cevap:
Çiftlik resmi

Soru 3:
Miro, bu resmine "Bayan Mills'in Resmi" adını vermiş, sence neden?
Cevap:
Bayan Mills'e hayran olmuş olabilir.

Soru 4:
Miro, yandaki resmi hangi teknikle yapmıştır?
Cevap:
 Yağlı Boya Sulu Boya Kolaj

Soru 5:
Bu resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kaleminizle işaretleyiniz.

Soru 6:
Bu resim size ne hissettiriyor?
Cevap:
Sıcak bir his veriyor.

Soru 7:
Bu resimde hangi çizgiler ve şekiller var?
Cevap:
Eğimli ve düz

Soru 8:
Miro'nun resimleri neden değerlidir?
Cevap:
Çok iyi bir sanatçısıdır.

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yöneltilmiştir.

- "I" öğrencisi, bilgi alanı kapsamında, Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini, yaşadığı ülke İspanya'daki hangi festivalden etkilenerek yaptığını ilişkin soruyu, "Karnavallardan" şeklinde, doğru cevapladığı görülmüştür (soru 1). Sonraki soru, Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adına ilişkindir. Öğrenci bu soruya "Çiftlik Resmi" şeklinde, doğru cevap vermiştir (soru 2)

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 4 algılama sorusu yöneltilmiştir.

- 3. soru, "Miro, bu resmine neden Bayan Mills'in Resmi adını vermiştir?", şeklinde ortaya konmuştur. Öğrenci bu soruya, "Bayan Mills'e hayran olmuş olabilir." cevabı vererek farklı bir şekilde yorumlamıştır. Öğrenciden, resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kalemiyle işaretlemesi istenmiştir. "I" öğrencisi, bu işaretlemeyi (çarpı işaretiyle) yapmıştır (soru 5). Öğrenci,

"Bu resim size ne hissettiriyor?" şeklindeki soruya, "Sinirli bir kız öğretmen" şeklinde verdiği yanıtla anlamlı bir yorum ortaya koymuştur (soru 6). Öğrenci, resimde hangi çizgiler ve şekillerin kullandığına ilişkin soruyu, "Eğimli ve düz" açıklamasıyla cevaplandırmıştır. Bu öğrencinin verdiği cevapla, hem çizgileri hem de şekilleri kastettiği düşünülmektedir (soru 7).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- Miro'nun, "Bayan Mills'in Resmi" adını verdiği yapıtın, hangi teknikle yapıldığı sorulmuştur. "I" öğrencisi, "Yağlı Boya" seçeneğini işaretleyerek doğru cevap vermiştir (soru 4).

Miro etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- **"I" öğrencisi**, "Miro'nun resimleri neden değerlidir?" sorusunu, "Çünkü iyi bir sanatçıdır." şeklinde cevaplandırmıştır (soru 8). Bu cevapla birlikte öğrencinin, sanatçının özgün ya da bireysel tavrına ilişkin anlamlı bir yorum yaptığı görülmektedir.

Hundertwasser etkinliği sonrası öğrencilere 2 bilgi (sanat tarihi), 3 algılama, 2 üretim ve 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

Hundertwasser etkinliği kapsamında "A" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 35. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("A" Öğrencisi)

A-ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1: Sizce Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır? Resimleri neden değerlidir?

Cevap: Çünkü her sarmal yapmak şekillerini kullanır.

Soru 2: Sanatçımızın "Hundertwasser" soyadı ne anlama gelmektedir?

Cevap: Yüz Süpürge

Soru 3: Sanatçımız için spiral çizgiler ne anlama gelmektedir?

Cevap: Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.
 Düz çizgileri sevmemesi ve ona karşı tepkisi.
 Her ikisinde.

Soru 4: Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim almıştır?

Cevap: 3 ay

Soru 5: Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Soru 6: Yukarıda çıkan renkler, hangi renklerdir?

Ana renkler Ara renkler Hepsi

Soru 7: Yan tarafta gördüğünüz resim, size ne hissettiriyor?

Cevap: Bir kış mevsiminde bir kasabada soğuk bir gün

Soru 8: Yan tarafta gördüğünüz resimde, en çok hangi yüzeyler kullanılmıştır?

Pürüzlü yüzeyler:
Pürüzsüz yüzeyler:
Çizgili yüzeyler:

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yöneltilmiştir.

- "A" öğrencisi bilgi alanı kapsamında, "Sanatçımızın Hundertwasser soyadı ne anlama gelmektedir?" şeklindeki soruya, "Yüzsu" yanıtını vererek doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 2). Sonraki soru, sanatçının Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim aldığıyla ilişkilidir. Öğrenci, "3 ay" şeklinde yaptığı açıklamayla, soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 4).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 3 algılama sorusu yöneltilmiştir.

- "A" öğrencisi, sanatçının kullandığı spiral çizgilerin, onun için ne anlama geldiğini, doğru seçeneği (Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.) işaretleyerek cevaplandırmıştır (soru 3). Sanatçının, "Yarının Dünyalarını Hayal Et" resminin, öğrencilere ne hissettirdiği üzerinden bir algılama sorusu sorulmuştur. "A" öğrencisi, "Bir kış mevsiminde, bir kasabada, soğuk bir

gün." şeklinde anlamlı bir yorumlamayla, bu soruya cevap vermiştir (soru 7). Aynı resim üzerinden, seçenekler aracılığıyla öğrencilerin, resimde en çok hangi yüzeylerin kullanıldığını bulmaları istenmiştir (soru 8). Öğrenci, "Çizgili yüzeyler" şikkını işaretleyerek bu soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır.

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 üretim sorusu yönetilmiştir.

- **"A" öğrencisi**, ana renkleri içeren, iç içe geçmiş daire şekli aracılığıyla, ara renkleri bulma yönünde boşluk doldurma sorusunu doğru bir şekilde (yeşil, mor, turuncu) cevaplandırmıştır (soru 5). Üretim alanına ilişkin 2. soru, önceki soruyla bağlantılıdır. Bu soru, öğrencinin bir önceki soruda, sarı, mavi, kırmızı renkleri birbiriyle ikişerli şekilde karıştırması kapsamında bulunduğu renkleri (yeşil, mor, turuncu) tanımlaması (ana ya da ara renk bakımından) yönündedir. Öğrenci bu soruya, "Ara renkleri" seçeneğini işaretleyerek doğru cevap vermiştir (soru 6).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yönetilmiştir.

- Değer sorusu, "Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır ve resimleri neden değerlidir?", şeklinde ortaya konmuştur (soru 1). "A" öğrencisi bu soruyu, "Çünkü her zaman yumuşak şekilleri kullanır." açıklamasıyla anlamlı bir şekilde cevaplandırmıştır. Öğrencinin bu soruya verdiği yanıtla, sanatçının doğa sevgisine gönderme yaptığı düşünülmektedir.

Hundertwasser etkinliği kapsamında "F" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 36. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("F" Öğrencisi)

F-ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1: Sizce Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır? Resimleri neden değerlidir?
Cevap: Çünkü o kendi yansıya resimlerini yapıyor.

Soru 2: Sanatçımızın "Hundertwasser" soyadı ne anlama gelmektedir?
Cevap: yüz su

Soru 3: Sanatçımız için spiral çizgiler ne anlama gelmektedir?
Cevap:
 Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.
 Düz çizgileri sevmemesi ve ona karşı tepkisi.
 Her ikisinde.

Soru 4: Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim almıştır?
Cevap: 3 ay eğitim alıyor.

Soru 5: Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.
Sarı + Mavi = yeşil... Kırmızı + Mavi = mor... Kırmızı + Sarı = turuncu

Soru 6: Yukarıda çıkan renkler, hangi renklerdir?
Ana renkler Ara renkler Hepsi

Soru 7: Yan tarafta gördüğünüz resim, size ne hissettiriyor?
Cevap: Kedi Fykelelerdi deli bir resime benziyor.

Soru 8: Yan tarafta gördüğünüz resimde, en çok hangi yüzeyler kullanılmıştır?
Pürüzlü yüzeyler:
Pürüzsüz yüzeyler:
Çizgili yüzeyler:

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yöneltilmiştir.

- "F" öğrencisi bilgi alanı kapsamında, "Sanatçımızın Hundertwasser soyadı ne anlama gelmektedir?" şeklindeki soruya, "Yüzsu" yanıtını vererek doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 2). Sonraki soru, sanatçının Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim aldığıyla ilişkilidir. Öğrenci, "üç ay eğitim alıyor" şeklinde yaptığı açıklamayla, soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 4).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 3 algılama sorusu yöneltilmiştir.

- "F" öğrencisi, sanatçının kullandığı spiral çizgilerin, onun için ne anlama geldiğini, doğru seçeneği (Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.) işaretleyerek cevaplandırmıştır (soru 3). Sanatçının, "Yarının Dünyalarını Hayal Et" resminin, öğrencilere ne hissettirdiği üzerinden bir algılama sorusu

sorulmuştur. "F" öğrencisi, "Karlı, eğlenceli, deli bir resme benziyor." şeklinde anlamlı bir yorumlamayla, bu soruya cevap vermiştir (soru 7). Öğrenci, bu resimle kış mevsimi arasında, güzel bir çağrışım ilişkisi kurmuştur. Aynı resim üzerinden, seçenekler aracılığıyla öğrencilerin, resimde en çok hangi yüzeylerin kullanıldığını bulmaları istenmiştir (soru 8). Öğrenci, "Çizgili yüzeyler" şikkını işaretleyerek bu soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır.

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- **"F" öğrencisi**, ana renkleri içeren, iç içe geçmiş daire şekli aracılığıyla, ara renkleri bulma yönünde boşluk doldurma sorusunu doğru bir şekilde (yeşil, mor, turuncu) cevaplandırmıştır (soru 5). Üretim alanına ilişkin 2. soru, önceki soruyla bağlantılıdır. Bu soru, öğrencinin bir önceki soruda, sarı, mavi, kırmızı renkleri birbiriyle ikişerli şekilde karıştırması kapsamında bulunduğu renkleri (yeşil, mor, turuncu) tanımlaması (ana ya da ara renk bakımından) yönündedir. Öğrenci bu soruya, "Ara renkler" seçeneğini işaretleyerek doğru cevap vermiştir (soru 6).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- Değer sorusu, "Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır ve resimleri neden değerlidir?", şeklinde ortaya konmuştur (soru 1). "A" öğrencisi bu soruyu, "Çünkü o, kendisini yansıtıyor resimlerinde." açıklamasıyla anlamlı bir şekilde cevaplandırmıştır. Bu yorumla öğrencinin, sanatçının sıradışı yaşama biçimine gönderme yaptığı düşünülmektedir.

Hundertwasser etkinliği kapsamında "I" öğrencisinin, bulgulara ve yoruma zemin hazırlayacak şekilde, "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında verdiği cevaplar, aşağıda incelenmiştir.

Şekil 37. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu ("I" Öğrencisi)

I- ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1: Sizce Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır? Resimleri neden değerlidir?
Cevap: Dene bir resim aldığı için habibe

Soru 2: Sanatçımızın "Hundertwasser" soyadı ne anlama gelmektedir?
Cevap: 100 su

Soru 3: Sanatçımız için spiral çizgiler ne anlama gelmektedir?
Cevap: Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.
 Düz çizgileri sevmemesi ve ona karşı tepkisi.
 Her ikisinde.

Soru 4: Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim almıştır?
Cevap: 3 ay

Soru 5: Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.
Sarı + Mavi = Yeşil
Kırmızı + Mavi = Mor
Kırmızı + Sarı = Turuncu

Soru 6: Yukarıda çıkan renkler, hangi renklerdir?
Ana renkler Ara renkler Hepsi

Soru 7: Yan tarafta gördüğünüz resim, size ne hissettiriyor?
Cevap: Mutlu bir tren yolculuğu

Soru 8: Yan tarafta gördüğünüz resimde, en çok hangi yüzeyler kullanılmıştır?
Pürüzlü yüzeyler.
Pürüzsüz yüzeyler.
Çizgili yüzeyler.

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 bilgi (Sanat Tarihi) sorusu yönetilmiştir.

- "I" öğrencisi bilgi alanı kapsamında, "Sanatçımızın Hundertwasser soyadı ne anlama gelmektedir?" şeklindeki soruya, "Yüzsu" yanıtını vererek doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 2). Sonraki soru, sanatçının Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde ne kadar süre ile eğitim aldığıyla ilişkilidir. Öğrenci, "3 ay" şeklinde yaptığı açıklamayla, soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır (soru 4).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 3 algılama sorusu yönetilmiştir.

- "I" öğrencisi, sanatçının kullandığı spiral çizgilerin, onun için ne anlama geldiğini, doğru seçeneği (Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.) işaretleyerek cevaplandırmıştır (soru 3). Sanatçının, "Yarının Dünyalarını Hayal Et" resminin, öğrencilere ne hissettirdiği üzerinden bir algılama sorusu sorulmuştur. "F" öğrencisi, "Mutlu bir tren yolculuğu." şeklinde anlamlı bir

yorumlamayla, bu soruya cevap vermiştir (soru 7). Hundertwasser resimlerini alımlayan kişilerin, bu resimlerden farklı anlamlar çıkartmasını amaçlamıştır. Dolayısıyla, "I" öğrencisinin, bu soru aracılığıyla ortaya koyduğu yorum da anlamlı olmuştur. Aynı resim üzerinden, seçenekler aracılığıyla öğrencilerin, resimde en çok hangi yüzeylerin kullanıldığını bulmaları istenmiştir (soru 8). Öğrenci, "Çizgili yüzeyler" şikkını işaretleyerek bu soruyu doğru bir şekilde cevaplandırmıştır.

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 2 üretim sorusu yöneltilmiştir.

- **"I" öğrencisi**, ana renkleri içeren, iç içe geçmiş daire şekli aracılığıyla, ara renkleri bulma yönünde boşluk doldurma sorusunu doğru bir şekilde (yeşil, mor, turuncu) cevaplandırmıştır (soru 5). Üretim alanına ilişkin 2. soru, önceki soruyla bağlantılıdır. Bu soru, öğrencinin bir önceki soruda, sarı, mavi, kırmızı renkleri birbiriyle ikişerli şekilde karıştırması kapsamında bulduğu renkleri (yeşil, mor, turuncu) tanımlaması (ana ya da ara renk bakımından) yönündedir. Öğrenci bu soruya, "Ara renkler" seçeneğini işaretleyerek doğru cevap vermiştir (soru 6).

Hundertwasser etkinliği sonrası "ÇASE Değerlendirme Formu" kapsamında, öğrencilere 1 değer sorusu yöneltilmiştir.

- Değer sorusu, "Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır ve resimleri neden değerlidir?", şeklinde ortaya konmuştur (soru 1). "I" öğrencisi bu soruyu, "Ünlü bir ressam olduğu için olabilir." açıklamasıyla kısa bir şekilde cevaplandırmıştır. Öğrenci sanatçının ünlü olmasıyla, resminin değerli olması arasında bir bağ kurmuştur.

Seçilen herüç yardımcı öğrencinin, gerek algılama ve bilgi sorularına, gerekse üretim ve değer sorularına yönelik, ilgili bir şekilde cevap verme tavrı anlamlıdır. Her 3 öğrenci de bu alanlara ilişkin bazı eksik bilgiler verseler de, gerek görsel tasarım elemanları ve ilkeleri, gerekse sanat tarihi ve üretim kavramları konusunda, belirli bir bilgi ve anlayışı kazandıkları anlaşılmıştır. Özellikle özgün yorumlar ortaya koyabilmeleri, ÇASE değerlendirme formları aracılığıyla gerçekleşebilmiştir.

2.5.5. Seçilen Üç Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile İşlenen Üç Haftalık Ders Ünitesine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, "Seçilen üç yardımcı öğrencinin, üç haftalık ÇASEY projesi kapsamında (ünite) işlenen dersleri değerlendirmelerine yönelik görüşleri nelerdir?" şeklindeki alt probleme ilişkin bulguların değerlendirilmesi yer almaktadır.

Ünite kapsamında öğrencilerin, ders etkinliklerini ve işleyişini değerlendirmelerine yönelik veriler, "Öğrenci Son Anketi"nde sorulan sorulara verilen cevaplar aracılığıyla toplanmıştır. "Öğrenci Son Anket" soruları, proje ünitesinin (ders etkinliklerinin) başlangıcından sonuna izlenen tüm aşamalarının göz önünde bulundurulmasıyla, ardılık ilkesi doğrultusunda hazırlanmış ve aşağıda sunulmuştur.

Öğrenciler, "üç hafta süren görsel sanatlar dersinin işleniş biçimini sevdiniz mi?" şeklindeki soruyu, sevdikleri yönünde cevaplamışlardır.

Öğrenciler, "Sizin için hazırlanmış tanıtma formları ve anketler hakkında ne düşünüyorsunuz?" şeklindeki soruyu, "Cevaplaması kolaydı." açıklamasıyla yanıtlamışlardır.

Öğrenciler, "üç hafta süren görsel sanatlar dersinde, öğrendiklerin konusunda ne düşünüyorsun?" şeklindeki soruyu, "Görsel sanatlar dersinde yeni şeyler öğrendim." seçeneğini işaretleyerek yanıtlamışlardır.

Öğrencilere, "Ders işlenirken fotoğraf makinesinin, kameranın ve ses kayıt cihazının olması çalışmalarınızı nasıl etkiledi?", şeklinde bir soru yöneltilmiştir. "A ve F" öğrencisi, "Biraz rahatsız oldum." açıklamasını ortaya koyarken, "I" öğrencisi ise, "Rahatsız olmadım, çalışmalarımı rahatlıkla yapabildim." şeklinde bir açıklama ortaya koymuştur.

Öğrencilere, "Sizin için çalışma kağıtlarını sevdiniz mi?" sorusu yöneltilmiş, her üç öğrenci de sevdikleri yönünde açıklamalar ortaya koymuştur. Öğrenciler, çalışma kağıtlarını, ders öncesinde inceleme fırsatı bulduklarını ve bu kağıtların içeriklerini rahatlıkla okuyabildiklerini açıklamışlardır. Bu öğrenciler, çalışma kağıtlarının içerik hacmini yeterli bulmakla birlikte okuduklarını da rahatlıkla

anlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere, "Çalışma kağıtlarındaki bölümlerden (sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama kavramları, sanat yapıtı değerlendirmesi ve soru-cevap kağıdı), "En çok hangisini sevdiniz?", şeklinde bir soru yöneltilmiştir. "A" öğrencisi, tüm bölümleri sevdiğini açıklamıştır. "F" öğrencisi, sanat eleştirisi hariç tüm bölümleri sevdiğini açıklamıştır. "I" öğrencisi ise, sanat tarihi ve sanat eleştirisi hariç diğer bölümleri sevdiğini açıklamıştır. Bu konuda araştırmacı, öğrencilere diğer dersler kapsamında uygulanan test yoğunluğu sebebiyle, onların sanat tarihi bilgileri ve sanat eleştirisi konusunda kazanmalar elde etme yönünde, isteksiz bir tavra sürüklendiklerini düşünmektedir. Öğrencilere, "Çalışma kağıtlarındaki yazılan bilgileri, Görsel Sanatlar derslerinde akıllı tahtada tekrar etmek sizce yararlı oldu mu?", şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya, "A ve I" öğrencisi, "Evet, yararlı oldu." şeklinde cevap verirken, "F" öğrencisi ise "Biraz yararlı oldu." cevabını vermiştir. Ayrıca "A ve I" öğrencileri, Çalışma kağıtlarında yer alan bilgilerin, yaptıkları çalışmalarla ilgili olarak, kendilerini heveslendirdiğini açıklamıştır. "F" öğrencisi ise "Hayır, heveslendirmedim." açıklamasında bulunmuştur.

Öğrencilere, "Üç hafta süren görsel sanatlar dersinde, bilgi verme ve anlatımlar (paylaşımlar) hakkında ne düşünüyorsunuz?", sorusu yöneltilmiştir. "A" öğrencisi bu soruya, "Paylaşımların süresi kısaydı, resim çalışmalarına çok vakit ayırdık." şeklinde cevap vermiştir. "F" öğrencisi bu soruya "Paylaşımların süresi uzundu, resim çalışmalarına vakit kalmadı." şeklinde cevap vermiştir. "I" öğrencisi ise bu soruya, "Paylaşımların süresi yeterliydi, resim çalışmalarına vakit kaldı." yanıtını vermiştir. Her 3 öğrenci de, üç hafta süren Görsel Sanatlar dersindeki bilgilendirmelerin ve anlatımların gerekli olduğuna ve çalışmalarında bu paylaşımlardan yararlandıklarına ilişkin açıklamalarda bulunmuşlardır. Öğrencilere, "En çok hangi Görsel Sanatlar dersi hoşunuza gitti?", şeklinde sorulan soruya, "A ve F" öğrencisi, "Hundertwasser etkinliği ve Hundertwasser resminin incelenmesi.", şeklinde yanıt verirken, "I" öğrencisi ise, "Matisse etkinliği ve sınıf içi yarışma" seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilere, "Üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinin, atölye ortamı hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş, birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri açıklanmıştır. "A" öğrencisi, bu soruyu cevaplarken aceleci ve dikkatsiz davrandığı ya da sabrını yitirdiği için birbirine zıt olan tüm şıkları işaretlemiştir. "F" öğrencisi, dağıtılan kağıtların büyüklüğünü yeterli bulmuş,

dağıtılan kolaj malzemelerini yeterli bulmuş, fakat kolaj çalışması öncesi kesilip dağıtılan şekilleri (geometrik, organik) yetersiz bulmuştur. Ayrıca bu öğrenci, Miro ile Hundertwasser etkinliklerinde dağıtılan boya ları, su ve fırça temizleme kap larını yetersiz bulurken, fırçaları yeterli bulmuştur. "F" öğrencisi, lavabolar olmasada ellerini ve fırçalarını rahatlıkla temizleyebildiğini açıklamıştır. "I" öğrencisi ise, dağıtılan kağıtların renkli olmasının, çalışmalarını kolaylaştırdığını açıklamıştır. Ayrıca "I" öğrencisi, gerek resim çalışmalarında kullanılan kağıt boyutlarını ve Matisse etkinliğinde önceden kesilerek dağıtılan şekilleri, gerekse dağıtılan boya ları, fırçaları ve kap ları yeterli bulmuştur. Her 3 öğrenci de, "Görsel Sanatlar dersinin, hep bu 3 hafta gibi işlenmesini ister misin?", şeklinde sorulan soruyu, "Evet" seçeneğiyle yanıtlamıştır. Öğrencilerden, 3 hafta süren Görsel Sanatlar dersinde en az neyi sevdikleri yönündeki düşüncelerini, yazarak ifade etmeleri istenmiştir. "A" öğrencisi, bir çalışmasını yetiştiremediği yönünde rahatsızlığını dile getirmiştir. Öğrenci rahatsızlığını, "En az bir şeyi bitirmedim." şeklinde ifade etmiştir. "F" öğrencisi, Miro ve Hundertwasser etkinlikleri sonrası (2. ve 3. çalışma) yaptığı çalışmaları daha çok sevdiğini, fakat Matisse etkinliği sonrası, kolaj çalışmalarını daha az sevdiğini açıklamıştır. "I" öğrencisi ise bu soruyu cevaplama kapsamında, "En az sevdiğim bir şey yok." şeklinde, yorum yaparak, tüm etkinliklerden hoşnut olduğunu açıklamıştır.

Öğrencilere, her bir dersin bitirilmesi sonrasında cevaplandıkları, "ÇASE Değerlendirme Formu" soruları hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Bu soruya "A ve I" öğrencileri, "Sorular kolaydı, rahatlıkla cevapladım ve öğrendiklerim zihnime daha iyi yerleşti.", şeklinde cevap verirken, "F" öğrencisi ise "Sorular zordu, bazılarını cevapladım.", şeklinde düzenlenmiş şıkkı işaretlemiştir.

Öğrencilere, Görsel Sanatlar dersinin işlenişi ile ilgili olarak önerileri sorulmuş ve birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri açıklanmıştır. "A" öğrencisi ders kapsamında, kendisine ait projeleri yapmak istediğini açıklamıştır. "F" öğrencisi, ders sürelerinin daha fazla olması gerektiğini, kendisine ait projeler yapmak istediğini belirtmiştir. Ayrıca bu öğrenci, kavramlar konusunda bilgi alma, sanatçıları tanıma ve sanat yapıtlarını inceleme, yorumlama, değerlendirme yönündeki isteklerini dile getirmiştir. "I" öğrencisi ise, "Herhangi bir şey tavsiye etmem." şeklindeki seçeneği işaretlemiştir.

Anketin sonunda öğrencilerin, tercihen eklemeyi düşündükleri önerilerini yazabilecekleri bir boşluk bırakılmıştır. "A" öğrencisi, bazı karakterler çizmek istediği yönündeki düşüncelerini dile getirmiştir. Öğrencinin bu düşüncesinin arka planında, ressam olma yönündeki isteği söz konusudur. "F" öğrencisi, "Ben resim yapmayı severim, fakat diğer sanatçıların tarzları bana göre değil. Onlar gibi olmayacaksam, eğitim almak isterim." yönündeki düşüncelerini, bu bölümde açıklamıştır. Öğrencinin bu düşüncesi, sağlıklı bir sanat eğitimi alamamanın sonuçları olarak görülebilir. Çünkü etkinlik kapsamında tanıtılan sanatçıların yapıtları, ona yabancı kalmaktadır. Başka bir deyişle, "F" öğrencisinin hayal gücünü açığa çıkarabilecek ve onun bu güçle üretimlerini ortaya koyabilecek, sağlıklı bir sanat eğitimi alamama durumu, verdiği cevapla çok ilişkili gözükmektedir. "I" öğrencisi ise, sanat yapıtlarını görmek istediği yönündeki talebini, bu bölümde dile getirmiştir. Bu öğrenci saf, duygusal bir tavra sahiptir.

2.5.6. Seçilen 3 Yardımcı Öğrencinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile İşlenen Üç Haftalık Ders Kapsamında Ürettikleri Sanatsal Çalışmaların Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY ile yürütülen Görsel Sanatlar Dersi sınıfında öğrencilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarına ilişkin bilgilerinin uygulamalarına katkıları ne düzeydedir?" şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular, çözümlenip yorumlanmıştır.

Yardımcı öğrencilerin, üç haftalık görsel sanatlar ders etkinliği projesi kapsamında ortaya koydukları resim çalışmaları, çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu çözümlemede, Linderman'ın "Sanat eğitimi hedefleri için kontrol listesi"nden (çizgi, şekil, değer, uzam, renk, motif/biçim, doku, denge, etkin olan, zıtlık ve çalışılacak sanatçılar) yararlanılmıştır. Ayrıca Lowenfeld'in "Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı" ve Piaget'in "Zihinsel Gelişim Kuramı"nın eşleştirilmesiyle hazırlanmış gelişim evreleri tablo içeriği de, çözümlemelerde ölçü alınmıştır. Bu tablo; sanatsal ürün değerlendirmeleri kapsamında, "şema, renk ve uzam temel öğelerini (görsel tasarım elemanlarını)", içermektedir.

Üç yardımcı öğrencinin sanatsal ürünlerine ilişkin çözümler, ilk haftadan (Matisse), son haftaya (Hundertwasser) kadar ardılık ilkesi kapsamında ortaya konmuştur.

Üç yardımcı öğrencinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettikleri resim çalışmalarının çözümlenmesi aşağıda ortaya konmuştur.

Şekil 38. "A" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma) Çalışması, 16 Mayıs 2019

"A" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

Öğrenci, sadece kendisine önceden dağıtılan şekilleri çalışmasında kullanmıştır. Öğrencinin motifleri, organik ve geometrik şekilleri içermesi anlamında, uyumlu bir çeşitliliğe sahiptir. Başka bir deyişle, şekillerin çağrışım özelliklerinden yararlanan "A" öğrencisi, etrafında gördüğü somut nesnelere ifade edebilme amacıyla, şekilleri kenarlarından yapıştırarak, bir araya getirme yönünde bir tavır sergilemiştir. Motiflerde, anlamlı bir büyük-küçük ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Özellikle, organik form çağrışımları amacıyla, organik şekilleri bir araya getirdiği görülmektedir. Aynı mantıkla geometrik form çağrışımları ortaya

koyabilme yönünde, geometrik şekilleri bir araya getirdiği görülmektedir. Dolayısıyla kolaj çalışmanın mantığı gereği, tikelden tümele bir yol izlemiştir. Her ne kadar öğrenci, motiflere anlamlar yüklese de, bu motifler çalışmasında birbirleriyle ilişki kuramamaktadır. Buna rağmen, yan yana getirdiği parçalarla oluşturduğu motifler, çizgi ve şekil açısından uyumlu ve anlamlı bir bütünlük oluşturmaktadır. Öğrencinin çalışmasında, geometrik şekillerin ve köşeli, düz çizgilerin, organik şekillere az bir farkla üstünlük kurduğu görülmektedir. Bazı motifler oluşturulurken, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kurulmuştur. Fakat öğrencinin başka motiflerinde, parçaların bir araya getirilmesi şeklinde ortaya konan çözümler bulunmamaktadır. Başka bir deyişle, bazı motifler bağımsızdır. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından sorunludur. Bu kapsamda, çalışmasının sol üst köşesinde boşluklar bulunmaktadır. Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "A" öğrencisi, biçimci/akılcı bir tavrın getirdikleri doğrultusunda, bazı motifleri çözümler yönünde sabırlı ve titiz davranmış, dolayısıyla kağıdının bazı kısımlarını boş bırakmıştır. Ayrıca sezgici tavrı kapsamında, bir takım motifleri, boşlukta yüzer vaziyettedir.

"A" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisi çalışması kapsamında, pembe renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ara renkler, ana renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Resmin üst sağ bölümünde, sarı renkli üçgenlerle oluşturulmuş kare biçim, resimde bir vurgu noktası oluşturmuştur. Ayrıca öğrenci, mora kaçan mavi rengi, çalışmasının çeşitli yerlerinde (algıyı resimde dolaştırma anlamında), tekrar ettirmiştir.

"A" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisinin resmindeki motifler, resimde yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, sorunlar yaşamıştır.

Şekil 39. "F" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma Çalışması, 16 Mayıs 2019)

"F" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisi, kendisine önceden dağıtılan şekillerin yanısıra, kendi kestiği şekilleri de çalışmasında kullanmıştır. Öğrencinin motifleri, organik ve geometrik şekilleri içermesi anlamında, uyumlu bir çeşitliliğe sahiptir. Başka bir deyişle, şekillerin çağrışım özelliklerinden yararlanan "F" öğrencisi, şekilleri üst üste bindirerek (iç içe yapıştirarak), bir araya getirme yönünde bir tavır sergilemiştir. Motiflerde, anlamlı bir büyük-küçük ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Çalışmasının bazı yerlerinde şekillerin üst üste yapıştirılması söz konusuysen, bazı yerlerinde ise şekiller bağımsız biçimde yüzer vaziyettedir. "F" öğrencisi, tercihleri doğrultusunda, çalışmasının bazı motiflerini, üst üste binmiş farklı geometrik şekiller halinde yorumlarken, bazı motiflerinde ise üst üste binmiş organik şekiller görülmektedir. Ayrıca bu öğrenci yine tercihleri doğrultusunda, hem geometrik, hem de organik şekilleri üst üste bindirmiştir. Kavisli çizgiler, şekiller, düz, köşeli çizgilere ve şekillere karşı üstünlük ortaya koymuştur. Kolaj çalışmanın mantığı gereği, tikelden tümele bir yol izlemiştir. "F" öğrencisinin çalışmasında, motifler birbirleriyle daha anlamlı ilişki kurmaktadır. Öğrencinin motifleri, çizgi ve şekil açısından uyumlu ve

anamlı bir bütünlük oluşturmaktadır. Öğrencinin çalışmasında, dış gerçekliğe ilişkin biçimlere yönelik çağrışım özelliği, resminin bir kaç yerinde görülmektedir. Motifler oluşturulurken, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kurulmuştur. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından güçlüdür. Başka bir deyişle, motiflerini hem üstlü altlı, hem de sağlı sollu bir biçim dengesine kavuşturmuştur. Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "F" öğrencisi, biçimci/akılcı bir tavrın getirdikleri doğrultusunda, motifleri çözümleme yönünde sabırlı ve titiz davranmış, kağıdının tüm kısımlarını biçimlerle doldurmuştur. Ayrıca "F" öğrencisi, çizgi etkili şeritler aracılığıyla, bir takım deneysellikler sergilemiştir.

"F" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisi de çalışması kapsamında, pembe renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ara renkler, ana renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Bu öğrenci renk zıtlıklarına karşı duyarlıdır. Gerek turuncu, yeşil, sarı renkleri, gerekse mavi ve mora kaçan mavi renkleri, çalışmasının çeşitli yerlerinde (algıyı resimde dolaştırma anlamında), tekrar ettirmiştir. Resmin merkezinin üst kısmındaki, sarı daire içindeki üçgen, vurgu noktası oluşturmaktadır. "F" öğrencisinin resminde, kırmızı renk çekinik halde kalmıştır.

"F" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisinin resmindeki motiflerin bazıları, kağıdın alt kenar çizgisinde, yere basar şekilde konuşlandırılmışken, bazı motifler de yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, duyarlı bir tavra sahiptir.

Şekil 40. "I" Öğrencisinin Matisse Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Kolaj (Kesme Yapıştırma) Çalışması, 16 Mayıs 2019

"I" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisi, kendisine önceden dağıtılan şekillerin yanısıra, kendi kestiği şekilleri de çalışmasında kullanmıştır. Öğrencinin motifleri, karışık biçim çağrışımları ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, şekillerin bazıları yarı geometrik, yarı organik özellikler göstermekle birlikte, daha serbest biçimlere sahiptirler. Motiflerde, anlamlı bir büyük-küçük ilişkisi görülmemektedir. "I" öğrencisinin çalışmasındaki şekiller, çalışmasının içinde, bağımsız biçimde yüzer vaziyettedir. Kırık-köşeli çizgiler ve şekiller, kavisli çizgiler ve şekillere karşı üstünlük ortaya koymuştur. Öğrenci kolaj çalışmasında, tikelden tümele doğru bir yol izleme mantığına sahip değildir. "I" öğrencisinin çalışmasında, motifler birbirleriyle daha anlamlı ilişki kuramamaktadır. Öğrencinin motifleri, çizgi ve şekil açısından uyumlu ve anlamlı bir bütünlük oluşturmamaktadır. Bu öğrencinin çalışmasında, dış gerçekliğe ilişkin biçimlere yönelik çağrışım özelliği, görülmemektedir. Çalışmanın motifleri, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kurma bakımından sorunludur. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından az da olsa belirli bir duyarlılığa sahiptir. Başka bir deyişle öğrenci, motiflerinin hem üstlü altlı, hem de sağlı sollu bir biçim dengesine kavuşması yönünde duyarlı bir çabanın içerisinde olmuştur. Sezgici,

duygusal tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "I" öğrencisi, motifleri çözümlene yönünde sabırlı ve titiz davranmış, kağıdının tüm kısımlarını biçimlerle doldurmuştur. Ayrıca "I" öğrencisi, çizgi etkili şeritler ve karmaşık biçimler aracılığıyla, bir takım deneysellikler sergilemiştir.

"I" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisi de çalışması kapsamında, pembe renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ara renkler, ana renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Bu öğrenci renk zıtlıklarına karşı daha az duyarlıdır (sarı-mor ve kırmızı-yeşil karşıtlıkları). Gerek mor ve yeşil renkleri, gerekse kırmızı rengi, çalışmasının çeşitli yerlerinde (algıyı resimde dolaştırma anlamında), tekrar ettirmiştir. Resmin merkezinin hemen sağında, kalp şekline benzer sarı motif, resimde vurgu noktası oluşturmaktadır. "I" öğrencisinin resminde, mora kaçan mavi ve sarı renk çekinik halde kalmıştır.

"I" öğrencisinin, Matisse ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisinin resmindeki motiflerin tamamı, yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, kısmen duyarlı bir tavra sahiptir.

Üç yardımcı öğrencinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettikleri resim çalışmalarının çözümlenmesi aşağıda ortaya konmuştur.

Şekil 41. "A" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019

"A" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisinin resminde kullandığı motifler, geometrik (dikdörtgen) hücreleri ya da şekilleri içermektedir. Kare ve dikdörtgen etkili şekiller, büyük-küçük biçim ilişkileri kapsamında, resimde etkili durmaktadır. Bu hücre ya da şekiller aracılığıyla, resimde etkili bir açık-koyu ilişkisi kurulmuştur. Böylelikle öğrenci, çalışmasındaki açık-koyu ve biçim boyutlarındaki zıtlıklarla, çalışmasını zenginleştirerek, uyumlu bir çeşitlilik yaratmıştır. Öğrencinin çalışmasındaki motiflerle, dış gerçeklik formlarının biçimleri arasında bir çağrışım ilişkisi kurduğu söylenemez. Öğrencinin resmini yarım bırakması kapsamında, resmin konusu anlaşılammaktadır. Miro etkinlikliğinin resim çalışması kapsamında öğrencilere, bir kaç dakikalığına da olsa, gözlerini kapatarak ve en sevdikleri anı düşünerek istedikleri şekilleri çizebilecekleri yönünde, araştırmacı tarafından tavsiyede bulunulmuştur. Çalışma bu kapsamda değerlendirilecek olursa, öğrencinin resminde, bu tavsiyeye ilişkin bir tavır görülmemektedir. Fakat, öğrencinin resminde, sabırlı ve akli ön planda tutan bir tavırla, düz ve köşeli çizgilerden oluşturulmuş geometrik hücreler kullandığı görülmektedir. Öğrencinin resminde, kavisli çizgiler ve şekillerin

bulunmaması kapsamında, çizgi ve şekil zıtlığı, bu resimde görülmemektedir. Bu geometrik hücrelerin konturları, bazı yerlerde düz çizgi halinde kullanılmamıştır. Çalışmalarında, nokta ve benek kullanımına rastlanmamaktadır. Ayrıca bu öğrencinin resminin tüm bölümlerinde, pürüzlü yüzeyler görülmektedir. "A" öğrencisi, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine soyut anlamlar yüklemiş ve bu motifler çalışmasında birbirleriyle uyumlu ilişkiler kurmuştur. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından, sorunludur. Başka bir deyişle, resmin sol kenarı, içerdiği motiflerle ağırlık oluşturmaktadır, sağ kenar boş bırakılmıştır. Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "A" öğrencisi, akılcı bir tavır kapsamında, motiflerini, düşünerek ortaya koymuştur. Öğrencinin bu tavrı, resmin yarım kalması sorununu doğurmuştur.

"A" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisi, Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" ve buna benzer çalışmalarının etkisiyle, çalışmasında kahverengi renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Resimde yer alan büyüklü-küçüklü geometrik hücrelerin içermiş olduğu renkler, birbiriyle uyumludur. Fon kartonunun kahverengi renkte olması, renk uyumlarına olanak sağlamıştır. Öğrenci, kahverengi renkteki hakim yüzeye uyum sağlayacak şekilde, kahverengi-morlar, kahverengi-yeşiller, kırmızılar ve sarı renk kullanmıştır. Ayrıca kırmızı yeşil zıtlığı, resmin bir bölümünde yer almaktadır. Bu zıt renklerden kırmızı renk, resminin çeşitli bölümlerinde tekrar ettirerek dolaştırmıştır. Bu durum resimde bir vurgu noktası oluşturmuştur. Resmin sağ kısmında, üst ortasında yer alan sarı renk, resmin vurgusunu desteklemiştir.

"A" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisinin resmindeki motifler, kağıdın alt kenar çizgisinden başlanarak, kenarlarından üst üste bindirilmiştir. Bu motiflerin, soldan sağa doğru ilerleyen bir hareket yönü vardır. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, sorunlar yaşamıştır. Başka bir deyişle, resmin hem sağ kısmında, hem de üst kısmında boşluklar bulunmaktadır.

Şekil 42. "F" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019

"F" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisinin resminde kullandığı motifler, organik şekilleri içermekle birlikte, resmin sağ kenarındaki motifin arkasına yerleştirdiği şekil, geometrik biçimlere de gönderme yapmaktadır. Böylelikle öğrenci, çalışmasını zıtlıklarla zenginleştirerek, uyumlu bir çeşitlilik yaratmıştır. Ayrıca "F" öğrencisi bu çeşitliliği, Miro resimlerinde gördüğümüz çizgi etkili, stilize, harf çağrışımlı, şematik işaretlerle desteklemiştir. Öğrencinin çalışmasındaki motiflerle, dış gerçeklik formlarının biçimleri arasında bir çağrışım ilişkisi kurduğu kısmen söylenebilir (alttaki çizgilerin dalgaları ve sağ üstteki şeklin bir hayvanı ya da yıldızı çağrıştırması). "F" öğrencisinin de, konu olarak sahilden hareketle bu çalışmasını yaptığı düşünülmektedir. Miro etkinlikliğinin resim çalışması kapsamında öğrencilere, bir kaç dakikalığına da olsa, gözlerini kapatarak ve en sevdikleri anı düşünerek istedikleri şekilleri çizebilecekleri yönünde, araştırmacı tarafından tavsiyede bulunulmuştur. Özellikle "F" öğrencisinde, bu tavsiyelerin etkisi görülmektedir. Çalışmalarında, nokta ve benek kullanımına rastlanmaktadır. Ayrıca bu öğrencinin çalışmasında, pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyler, vurgulu bir zıtlıkla kendisini

göstermektedir. Öğrencinin çalışması, gerek açık-koyu kullanımı, gerekse büyük-küçük ilişkisi bakımından kısmen sorunludur. Öğrenci, kavisli çizgilerle oluşturulmuş şekilleri, düz ve köşeli çizgilerle oluşturulmuş şekillere kıyasla, daha baskın kullanmıştır. "F" öğrencisi, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine anlamlar yüklemiş olsa da, bu motifler çalışmasında birbirleriyle anlamlı ilişkiler kuramamıştır. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından, kısmen etkilidir (resmin sağ kenarı, içerdiği motiflerle ağırlık oluşturmaktadır). Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "F" öğrencisi, sezgici tavrı kapsamında, bir takım motifleri, coşkuyla ortaya koymuştur.

"F" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisi, Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" ve buna benzer çalışmalarının etkisiyle, çalışmasında krem renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Çalışmasının hem sağ üst kısmındaki hem de orta üst kısmındaki pürüzlü beyaz alanlar, çalışmada vurgu noktaları oluşturmaktadır. Öğrenci, krem renkteki hakim yüzeye zıtlık oluşturacak şekilde, açık ve koyu mavilerle, kahverengiye kaçan mor renkler kullanmıştır. Bu renkleri, resminin çeşitli bölümlerinde tekrar ettirerek dolaştırmıştır.

"F" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisinin resmindeki motifler, yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, duyarlı bir yapıya sahiptir.

Şekil 43. "I" Öğrencisinin Miro Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Akrilik Boya Çalışması, 23 Mayıs 2019

"I" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisinin resminde kullandığı motifler, karışık şekilleri içermekle birlikte, resmin sağ orta kısmında bulunan motif tek başına geometrik biçim çağrışımı yapma yönüyle, vurgu oluşturmaktadır. Öğrencinin çalışmasındaki motiflerle, dış gerçeklik formlarının biçimleri arasında bir çağrışım ilişkisi kurduğu pek söylenemez. "I" öğrencisi, Miro resimlerinin kendisinde bıraktığı etkiler doğrultusunda, biçimlerin yanısıra çizgiler de kullanmıştır. Miro etkinlikliğinin resim çalışması kapsamında öğrencilere, bir kaç dakikalığına da olsa, gözlerini kapatarak ve en sevdikleri anı düşünerek istedikleri şekilleri çizebilecekleri yönünde, araştırmacı tarafından tavsiyede bulunulmuştur. Özellikle "I" öğrencisinin de, bu tavsiyelere uyduğu görülmektedir. Başka bir deyişle Miro'nun resimlerindeki ideogram (düşünce yüklü, soyutlamacı, stilize, grafik işaretler) motiflerle, öğrencinin motifleri arasında çağrışım ilişkileri kurulabilir. Çalışmalarında, nokta ve benek kullanımına rastlanmaktadır. Ayrıca bu öğrencinin çalışmasında, pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyler, vurgulu bir zıtlıkla kendisini göstermektedir. Öğrencinin çalışması, gerek açık-koyu kullanımı, gerekse büyük-küçük ilişkisi bakımından kısmen sorunludur. Fakat,

resmin sağ alt kenarındaki üçgene benzer büyük motifin, yine resmin sol üst tarafında tekrarlandığı görülmüştür. Her ne kadar öğrenci, dairesel motifleri ve benekleri, resminin belirli bölümlerinde gruplandırırsa da, bu motifleri yer yer başka bölgelerde tekrar ettirmiştir. Öğrenci, kavisli çizgilerle oluşturulmuş şekilleri, düz ve köşeli çizgilerle oluşturulmuş şekillere kıyasla, daha baskın kullanmıştır. Fakat bu motifler, keskin bir belirlilik içermez. "I" öğrencisi, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine anlamlar yüklemiş olsa da, bu motifler çalışmasında birbirleriyle anlamlı ilişkiler kuramamıştır. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından, kısmen etkilidir. "I" öğrencisi, sezgici tavrı kapsamında, duygusal ve izlenimci bir yaratıcı özelliğe sahiptir. Bu kapsamda motiflerini, coşkuyla ortaya koymuştur.

"I" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisi, Miro'nun "Soytarılar Karnavalı" ve buna benzer çalışmalarının etkisiyle, çalışmasında sarı toprak renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Çalışmasının farklı kısımlarında yer alan pürüzlü ve noktalı yüzeylerin renkleri, kağıdın pürüzsüz fon yüzeyinin rengiyle uyumludur. Öğrenci resminde, sarı toprak renkteki hakim yüzeye zıtlık oluşturacak şekilde, mora kaçan maviler eklemekle birlikte, yüzey rengiyle uyumlu kahverengiler ve kırmızılar kullanmıştır. Bu renkleri, resminin çeşitli bölümlerinde tekrar ettirerek dolaştırmıştır. Resmin sağ kısmında yer alan ve dikdörtgen şekli andıran mavi çizgi ile sınırlandırılmış kırmızı alan ve onun hemen yanındaki sarı nokta barındıran mavi daire, resmin vurgu noktasıdır.

"I" öğrencisinin, Miro ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisinin resmindeki motifler, yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde, duyarlı bir yapıya sahiptir.

Üç yardımcı öğrencinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettikleri resim çalışmalarının çözümlenmesi aşağıda ortaya konmuştur.

Şekil 44. "A" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019

"A" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

Öğrencinin motifleri, organik şekilleri içermesi anlamında, uyumlu bir çeşitliliğe sahiptir. Çalışması geometrik şekilleri içermemektedir. Şekillerin çağrışım özelliklerinden yararlanan "A" öğrencisi, uygulamalarda beyin fırtınası yönteminin devreye sokulmasıyla birlikte, doğa kaynaklı bir konu seçiminde bulunmuştur. Fakat motiflerinin, dış gerçeklik nesnelere ile ortaya koyduğu çağrışım ilişkileri, çok net değildir. Motiflerinde anlamlı bir büyük-küçük ilişkisi bulunmaktadır. Organik form çağrışımları amacıyla, kavisli çizgileri ve organik şekilleri bir araya getirdiği görülmektedir. "A" öğrencisi, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine anlamlar yüklemiş, bu motifler çalışmasında birbirleriyle anlamlı ilişkiler kurabilmişlerdir. Özellikle, resminin tüm motiflerini sadece çizgilerle oluşturmuş, başka bir deyişle şekiller ya da biçimler, çizgili yüzeyler halinde ortaya koymuştur. Bu çizgili yüzeyler, pürüzsüz fon yüzeyi ile uyumlu bir ilişki içerisindedir. Çizgili yüzeylerle oluşturulmuş motif kullanımı, Hundertwasser'in öğrencide bıraktığı etkiyle açıklanabilir. "A" öğrencisinin resminde, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kısmen görülmektedir. Başka bir deyişle öğrenci, çalışmasındaki açık-koyu değerleri, resminin sağ tarafında toplamış, fakat sol kısmında bu değerleri tekrar ettirerek

dolaştıramamıştır. Bu kapsamda, ortadaki büyük açık değer, resmi ortadan ikiye bölmektedir. Resmin motifleri, sağlı-sollu ve üstlü-altlı dengeli bir dağılıma kısmen sahiptir (motiflerin, resmin sol kısmında belirsizliğe bırakılması). Nokta ve benek kullanımına rastlanmaktadır. Fakat, bu nokta benek elemanları, resmin sol kısmında gruplandırılmıştır. Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "A" öğrencisi bu resminde, sezgisel, duygusal bir tavrın getirdikleri doğrultusunda, motiflerini çözümlene yönünde coşkulu, dışavurumcu özellikler ortaya koymuştur.

"A" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisi, çalışmasının doğa görünümü olması kapsamında, mavi renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ana renkler, ara renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Özellikle "A" öğrencisinin çalışmasının sağ alt, orta ve üst bölümünde, Hundertwasser'in organik formlarına benzeyen biçimler bulunmaktadır. Resimde parlak yeşil ve beyaz renkler, çalışmada vurgu noktası oluşturmaktadır. Bu vurguya yol açan yeşil renk, çalışmanın üst ve sol kısmında, değeri kırılmış bir şekilde tekrar edilmiştir. Ayrıca öğrenci, beyaz ve içine beyaz almış renkleri de, çalışmasının çeşitli yerlerinde (algıyı resimde dolaştırma anlamında), tekrar ettirmiştir. Öğrenci, yer yer mavi renk kullanımına yönelmiş, bu rengin ışıklılık şiddetini kırarak, resminde dolaştırmıştır.

"A" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"A" öğrencisinin resmindeki motiflerin, sağ kısmında yer alanları, kağıdın alt kenarına yerleştirilmiştir. Bazı motifler ise konunun doğası gereği, resmin üst kısımlarında yer almaktadır. Fakat, resmin orta kısmından itibaren, bazı motifler yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde kısmen sorun yaşamıştır. Başka bir deyişle, resminin sol tarafında yer alan motiflerin belirsizliği, bu denge sorununa yol açmıştır.

Şekil 45. "F" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019

"F" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

Öğrencinin motifleri, organik şekilleri içermesi anlamında, uyumlu bir çeşitliliğe sahiptir. Çalışması geometrik şekilleri içermemektedir. Şekillerin çağrışım özelliklerinden yararlanan "F" öğrencisi, uygulamalarda beyin fırtınası yönteminin devreye sokulmasıyla birlikte, deniz dünyasını kendisine konu edinmiştir. Su altı dünyasının motifleri aracılığıyla, anlamlı bir büyük-küçük ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Organik form çağrışımları amacıyla, kavisli çizgileri ve organik şekilleri bir araya getirdiği görülmektedir. "F" öğrencisi, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine anlamlar yüklemiş, bu motifler çalışmasında birbirleriyle anlamlı ilişkiler

kurabilmişlerdir. Özellikle, resminin bazı motiflerini sadece çizgilerle oluşturmuş, bazı motiflerini de içi renkle dolu biçimler halinde ortaya koymuştur. Ayrıca pürüzlü ve çizgili yüzeyler, pürüzsüz fon yüzeyi ile uyumlu bir ilişki içerisinde. Bu durum, Hundertwasser'in öğrencide bıraktığı etkiyle açıklanabilir. "F" öğrencisinin resminde, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kısmen görülmektedir. Öğrencinin çalışması, şekil dengesi açısından güçlüdür. Başka bir deyişle resmin motifleri, sağlı-sollu ve üstlü-altlı dengeli bir dağılıma sahiptir. Karışık tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "F" öğrencisi, biçimci/akılcı bir tavrın getirdikleri doğrultusunda, bazı motifleri çözümlene yönünde sabırlı ve titiz davranmış, ayrıca sezgici tavrı kapsamında, bir takım motifleri, coşkuyla ortaya koymuştur.

"F" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisi, çalışmasının su altı dünyası olması kapsamında, mavi renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ana renkler, ara renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Çalışmanın alt orta bölümünde, Hundertwasser'in organik formlarına benzeyen ve deniz yıldızını andıran biçim ya da motif, çalışmada vurgu noktası oluşturmaktadır. Bu vurguya yol açan beyaz renk, çalışmanın orta ve üst bölümlerinde de tekrar edilerek, dolaştırılmıştır. Ayrıca öğrenci, kahverengiye kaçan renkli grileri ve yeşil rengi, çalışmasının çeşitli yerlerinde (algıyı resimde dolaştırma anlamında), tekrar ettirmiştir.

"F" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"F" öğrencisinin resmindeki motifler, resmin doğası gereği, yüzen şekiller halinde yer almaktadır. Bununla birlikte bazı motifleri, kağıdın alt kenarıyla ifade edilen deniz tabanına oturmuşlardır. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde sorun yaşamamıştır.

Şekil 46. "I" Öğrencisinin Hundertwasser Ders Etkinliği Kapsamında Yaptığı Tempera Boya Çalışması, 30 Mayıs 2019

"I" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın, şema (çizgi, şekil/motif, yüzey, form dengesi, doku, değer, zıtlık ve vurgu), açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

Öğrencinin motifleri, organik şekilleri içermesi anlamında, uyumlu bir çeşitliliğe sahiptir. Çalışması geometrik şekilleri içermemektedir. Fakat motiflerinin, dış gerçeklik nesnelere ile ortaya koyduğu çağrışım ilişkileri, çok net değildir. Resmin motiflerindeki büyük-küçük ilişkisi sorundur. Başka bir deyişle, şekillerin aynı büyüklüklere sahiptir. Öğrencinin resminde, organik form çağrışımları amacıyla, kavisli çizgileri ve helezonik çizgileri bir araya getirdiği görülmektedir. "I" öğrencisinin, şekil ve çizgiler aracılığıyla motiflerine ne tür anlamlar yüklediği tahmin edilemediği için resim, konu anlamında belirsizliğe sürüklenmiştir. Özellikle, resmin motiflerinin bir çoğu, sadece spiral çizgilerle oluşturulmuş, başka bir deyişle şekiller ya da biçimler, çizgili yüzeyler halinde ortaya konmuştur. Bu durum, Hundertwasser'in öğrenci üzerindeki etkisiyle açıklanabilir. Resimdeki çizgili yüzeyler, pürüzsüz fon yüzeyi ile uyumlu bir ilişki içerisindedir. Ayrıca resimde, yer yer pürüzlü yüzeylere rastlanmaktadır. "I" öğrencisinin resminde, uyumlu ve anlamlı açık-koyu ilişkileri kısmen görülmektedir. Başka bir deyişle öğrenci, çalışmasındaki açık-koyu değerleri, resminin çeşitli bölgelerinde, hem şekil ve çizgi, hem de nokta ve benek şeklinde dolaştırmıştır. Resmin motifleri, sağlı-sollu ve üstlü-altlı dengeli

bir dağılıma sahiptir. Sezgisel ve duygusal tipte yaratıcılık özellikleri ortaya koyabilen "I" öğrencisi, motiflerini çözümlene yönünde coşkulu, dışavurumcu özellikler ortaya koymuştur.

"I" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın renk kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisi, çalışması kapsamında, kırmızı renkte fon kartonunu tercih etmiştir. Dolayısıyla ana renkler, ara renklere karşı üstünlüğünü korumuştur. Özellikle "I" öğrencisinin çalışmasının tüm bölümlerinde mavi, yeşil, kırmızı ve beyaz renkler, çizgi, nokta, benek ve şekil biçiminde dolaştırılmıştır. Resimde ağırlıklı olarak, beyaz renk vurgu oluşturmaktadır. Yer yer parlak mavi ve yeşil renkler de, çalışmada vurgu noktası oluşturmaktadır. Bu vurgu noktaları, resmin çeşitli yerlerinde dolaştırılmıştır.

"I" öğrencisinin, Hundertwasser ders etkinliği kapsamında ürettiği çalışmanın uzam kullanımı, açısından incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

"I" öğrencisinin resmindeki motifler, resim içerisinde yüzer vaziyettedir. Öğrenci bu çalışmasında, boş-dolu dengesinin kurulması yönünde kısmen sorun yaşamıştır. Başka bir deyişle, resminin tüm bölümlerinde yer alan motiflerin benzer boyutlara sahip olması, bu denge sorununa yol açmıştır.

2.6. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİNİN UYGULANDIĞI SINIFTA ÖĞRETMENİN AĞIRLIKLI ÖĞRETİM TARZI

Araştırmanın bu bölümünde, "ÇASEY'in uygulandığı sınıfta öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı nasıldır?", şeklindeki alt probleme ilişkin bulgular ortaya konmuştur. Bu bulgulara zemin hazırlayan veriler, "Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu"nun (EK-1) 2. bölümünde yer alan sorulara verilen cevaplar aracılığıyla elde edilmiştir.

Formun ikinci bölümü, "Görsel Sanatlar Dersi Program İçeriği, Uygulama ve Eğitim Öğretimine Yönelik Sorular"dan oluşmaktadır. Bu bölüm 12 soru içermektedir. Görsel Sanatlar dersi öğretmenin, bu bölüm sorularına verdiği cevapla, sınıfta uyguladığı ağırlıklı öğretim tarzına ilişkin elde edilen veriler, bu bölümde (bulgular ve yorum kısmında) incelenmiştir. Ders öğretmeni, öğrencilerin

sanat eğitimi almalarının onlar üzerindeki (özellikle bilişsel ve devinişsel gelişim alanlarındaki ve öğretimle ilgili kazanımlar söz konusu olduğunda) olumlu katkılarını gözlemlediğini açıklamıştır. Fakat yine ders sürelerinin kısıtlılığının, öğrencileri olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Ders öğretmeni gerek yıllık ve aylık, gerekse haftalık ders programlarının, kurumun genel merkezinde yer alan genel zümre aracılığıyla ve elektronik posta yoluyla kendisine ulaştırıldığını belirtmiştir. Yürüttüğü görsel sanatlar dersi, ders programının içeriğini, uygulama ve eğitim-öğretim yöntemlerini yeterli bulmaktadır. Ayrıca sanat kulübünü seçen öğrencilerine, kulüp etkinlikleri kapsamında program dışına çıkararak, kendi istediği çalışmaları yaptırdığını belirtmiştir. Derslerinde sanat eğitim yöntemlerinden yararlanmak amacıyla, “Kopya Yöntemini”, “Bellek Eğitimi Yöntemini” ve “Soru-Cevap Yöntemini” kullandığını açıklamıştır. Ders öğretmeni, yine kendisine yöneltilen bir soru (görsel, işitsel ve teknolojik materyallerden faydalanıp faydalanmadığına ilişkin soru) aracılığıyla, atölyedeki akıllı tahtayı, kopya yöntemi kapsamında kullandığını açıklamıştır.

Öğretmen, atölyenin fiziki durumunu bir yere kadar yeterli bulduğunu söylemiştir. Çünkü, atölyede evyelerin (lavaboların) olmayışının hem kendisi açısından hemde öğrenciler açısından bir sorun teşkil ettiğini belirtmiş, atölyeye evyelerin yapılması gerektiğini de bir öneri olarak dile getirmiştir. Ders öğretmeni, görsel sanatlar dersinin, her eğitim-öğretim dönemi başında öğrenci ailelerinden alınan 1000 TL'lik kırtasiye paraları aracılığıyla karşılandığını belirtmiş, öğrenciye malzeme sağlama konusunda herhangi bir sıkıntı bulunmadığını söylemiştir. Malzemeler her dönem başında, atölye bitişindeki “Görsel Sanatlar Dersi Malzeme Odası”na konulmaktadır.

Öğretmen, görsel sanatlar dersi süresini (ilköğretim birinci kademe ikinci sınıftan itibaren) yeterli bulmadığını açıklamıştır. Öğretmenin, öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmede, “Ön Değerlendirme (süreç değerlendirmesi ve nitel değerlendirme) Yöntemini” kullanmadığı, verdiği cevapla anlaşılmıştır. Öğretmen, sayısal (nicel ve geleneksel), ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden “Ürün Değerlendirmesi Yöntemini” kullanmaktadır. Öğretmenin verdiği cevaplardan, öğrencilerini değerlendirme amacıyla test hazırlama, ölçütler listesi oluşturma,

haftalık öğrenci kayıtları tutma, öğrenciler hakkında not alma şeklinde sıralanabilecek aygıtları kullanmadığı saptanmıştır.

Bununla birlikte öğretmen, okulun her sınıfının ilgili şubesinin, ders kapsamında yıl içerisinde yaptığı çalışmaların, fotoğraf aracılığıyla belgelenip, dosya şekline getirilerek, okulun genel merkezindeki genel zümreye gönderildiğini açıklamıştır. Fakat ders öğretmeni, bu dosyaların genel zümre tarafından, “Son Değerlendirme Yöntemleri” (dosya değerlendirmesi, sanat dersi genel değerlendirmesi) aracılığıyla değerlendirilip değerlendirilmediğini bilmediğini belirtmiştir. Ayrıca genel merkezdeki zümre aracılığıyla (elektronik posta yoluyla) kendisine (belirli gün ve haftalar kapsamında) gelen talepler doğrultusunda, öğrencileri ile birlikte grup proje ödevleri (pano hazırlama) hazırladıklarını açıklamıştır. Bitirilerek, belgelenen grup proje ödevlerinin merkezdeki genel zümreye gönderildiğini belirtmiştir. Ders öğretmeni öğrenci çalışmalarını, okulun çeşitli yerlerinde sergilediğini açıklamıştır. Öğretmen, öğrencileriyle galeri ve atölye gezileri düzenlemediğini, fakat şehir dışında bir defa, müze gezisi (Eskişehir Balmumu Müzesi) düzenledikleri yönünde bilgiler vermiştir.

Ayrıca görsel sanatlar dersi öğretmeni, sanatın, sanatçıların ve sanat yapıtlarının, birey ve toplum hayatındaki gerekliliği ve değeri konusunda, öğrencileriyle kuramsal ve kavramsal bilgi paylaşımı içinde bulunmadığı yönünde açıklamalarda bulunmuştur. Tam da bu yönde ve araştırma kapsamında 3 hafta süren ÇASEY uygulamalarını, değerli bulduğunu açıklamıştır. Bu yöntem aracılığıyla öğrencilerin, ÇASEY'in alanlarına ilişkin bilgi, beceri ve anlayış kazanmalarını olumlu karşılamıştır. Ders öğretmeni, ÇASEY'i bu zamana kadar bilmediği yönünde görüş bildirmiştir.

5. TARTIŞMA

Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim 1. kademe 3-A sınıfı öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırma projesi sonrasında, bilimsel nitel verilere dayalı önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan bir bölümünün bilinmesiyle birlikte, araştırma, sorunların doğrulanması yönündeki gerçekleri ortaya koymuştur. Ayrıca araştırma kapsamında, yeni bulgular da ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma, eğitsel eleştiri yöntemiyle, Görsel Sanatlar Dersi öğretim programında yer alan "Renk" ünitesi kapsamında hazırlanan 3 haftalık projenin atölye ortamında (sanat eğitimi ortamı) uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma projesi, Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin, haftalık ders saati üzerinden birleştirilerek ortaya konan uygulamalarının, 7-9 yaş şematik dönem çocukların sanatsal gelişimlerine, dersteki başarılarına ve yöntemin sonuçlarına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleriyle, hazır durumdaki okul, öğretmen, öğrenci, atölye durumlarının karşılaştırılmasına ve literatür taraması aracılığıyla değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Bu değerlendirme, sırasıyla aşağıda ortaya konmuştur.

ÇASEY'in uygulandığı Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim 1. kademe 3-A sınıfı öğrencilerinin "Renk Ünitesi" sonucundaki başarı düzeyi değerlendirilmiştir.

Araştırma, ÇASEY ile hazırlanmış ve işlenmiş "Renk" ünitesi kapsamında, projenin çalışma grubunu (örneklem) oluşturan 3-A sınıfının, gerek eğitim ve ders ortamı, gerekse öğretmen ve öğrenci (katılımcılar) tanımlamaları, değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde ortaya konmuştur. Özellikle sosyogram aracılığıyla, öğretmen ve öğrenci etkileşim biçiminin çözümlenmesi, değerlendirmelere olanak sağlamıştır. Ayrıca, öğretim uygulamalarının yöntem açısından çözümlenmesi, öğrencilerin ve dersin genel durumu, öğrencilerin ÇASEY'in alanlarıyla yürütülmüş derslere, sanat eleştirisine yaklaşımları ile ÇASEY aracılığıyla yürütülen derslere ilişkin kazanımları, değerlendirme yapmada zemin hazırlayan bulgular olarak ortaya konmuştur. Son olarak ÇASEY'in uygulama alanı kapsamında öğrencilere yaptırılan çalışmaların, ÇASEY'in diğer alanlarıyla (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik) olan etkileşimi ve ders öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı, değerlendirmelere olanak sağlamıştır.

3 haftalık proje kapsamında ortaya konan "Renk Ünitesi", renk elemanı ile ilişkilendirilebilecek üretim (uygulama) kavramlarına (görsel tasarım elemanları) yer vermekle beraber, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarını da içermektedir. Üretim kavramları, özellikle öğrencilerin, gerek görsel okurluk kazanmaları

bakımından, gerekse kendi üretimleri (sanatsal çalışmalar) açısından öğrenilmesi gereken, bir alandır. Ayrıca bu kavramlar, hem sanat eleştirisine, hem de estetik yargılara zemin hazırlar. Sanat tarihi alanı öğrencilere, sanatçı, sanat yapıtı ve sanat anlayışları, şeklinde sıralanabilecek kavramlar yönünde bilgi ve anlayış kazandırır. Başka bir deyişle, sanatçıların bireysel tarihi üzerinden, öğrencilerin sanat tarihi bilinci kazanmaları, başka kültürleri tanıyıp ön yargılarından kurtulmaları, sanat yapıtlarını, üretildikleri zaman ve mekan bağlamına oturtmaları, sanat tarihi alanına ilişkin bilgiler aracılığıyla olanaklı hale gelmektedir. Böylelikle öğrenciler, sanatın, sanatçının ve sanat yapıtının birey ve toplum hayatındaki yerini, değerini kavramış olurlar.

Sanat eleştirisi alanı aracılığıyla öğrenciler, bakmayı değil fakat, görmeyi öğrenirler. Öğrencilerin kısa, dikkatsiz ya da anlamsız bakışları, uzun, dikkatli ve anlamlı görmelere sevk edilmiş olur. Böylelikle öğrenciler, "Görsel Okurluk" kazanma kapsamında sanat yapıtının mantığını kavramış olurlar. Estetik alanı kapsamında öğrenciler, insan-insan, insan-toplum, insan-doğa ilişkileri yönünde duyarlı ve anlamlı ilişkiler geliştirebilirler. Öğrencilerin, estetik bilinç ve anlayış kapsamında beğeni yargıları geliştirebilmesi, bu becerileri doğrultusunda, onların tüm çevreleriyle sağlıklı bir iletişim kurmalarını sağlar. Farklı görüşlerin, estetik alanı kapsamında, sınıf ortamında paylaşılması, topluluk karşısında kendini ifade etme bakımından, dil gelişimine olanak sağlarken, paylaşılan değerlendirmeler, başkalarının fikirlerine saygı göstermeyi de getirir.

Üstte sıralanan ÇASEY'in alanlarının, işlevsel özellikleri, "Renk Ünitesi" kapsamında, öncelikle "Çalışma Kağıtları"nın içeriğini oluşturmada yönlendirici olmuştur. Her bir haftanın çalışma kağıtlarının içeriği, o haftanın ilk günü öğrencilerle paylaşılmış, ayrıca görsel sanatlar dersleri, öğrencileri güdüleme ve öğrendiklerini pekiştirme amacıyla, görsel sunular haline getirilerek, öğrencilerle paylaşılmıştır. Bu paylaşımlar değerlendirmelere olanak sağlamıştır. Ayrıca renk ünitesi kapsamında ve basitten karmaşığa yöntemi doğrultusunda, renk elemanı tüm karakteristik yönleriyle incelenirken, bu elemanın diğer görsel tasarım elemanlarıyla (nokta, benek, çizgi, yüzey, biçim), ilişkisi üzerinde durulmuş, öğrencilerin bu ünite kapsamındaki 3 haftalık (120 dakika) etkinlikleri ve kazanımları, değerlendirmelere olanak sağlamıştır. Dolayısıyla, araştırma projesinin ünite hedefleri (öğrenciler

üzerinde ÇASEY'in etkisini ölçmek amacıyla), davranışa dönüştürülmüştür. Çalışma grubu öğrencileri, araştırma boyunca gözlemlenmiş, öğrencilere gerekli form ve anketler uygulanmış, onlara çeşitli uygulamalar yaptırılmış ve ÇASEY'in etkileri, ölçümlenmelere olanak sağlamıştır.

Araştırma aracılığıyla, proje ünitesinin hedeflerini, öğrencilerin özellikle bilişsel ve bilgisel davranış değişikliklerini olumlu anlamada kazanma yönünde ölçümlemek olanaklı hale gelmiştir. Bu durum, ÇASEY ile işlenen derslerin, geleneksel yöntemlerle işlenen derslere kıyasla, önemini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, öğrencilerin öğrenme süreçleri bakımından ÇASEY'in olumlu etkileri, gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında daha önce yapılmış olan pek çok araştırma aracılığıyla ortaya konmuştur. Bu araştırma, "Renk Ünitesi" kapsamında ve tek ders saati üzerinden birleştirilmiş alan uygulamalarıyla, ÇASEY'e ilişkin araştırmaları destekleme yönünde bir amaca sahiptir.

Bu nitel araştırma, eğitsel eleştiri yöntemi gereği gözlem, görüşme ve döküman incelemesine dayanmaktadır. Dolayısıyla proje aşamalarıyla ilgili belgelerin, ilk öğretim 1. kademe 3. sınıf düzeyinde işlenen dersin verilerini (eğitim ortamının tanımı, atölye ortamının tanımı, katılımcıları tanımlama, öğretmen ve öğrenci etkileşim biçimini çözümleme, öğretim içeriğini çözümleme öğrencilerin ve ders öğretmenin derse olan yaklaşımlarını çözümleme, öğrencilerin ÇASEY kapsamındaki uygulama kazanımları, ders öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzının tanımlanması), toplama yönünde önemi görülmüştür.

Okul ortamının tanımı (okulun fiziki alt yapısı), değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında seçilen çalışma grubunun okulu, pek çok dersliğe, laboratuara, spor alanlarına, çok amaçlı salona, kütüphaneye, atölyeye ve çalışma alanlarına, vb. olanaklara sahiptir. Gerek uygulamalı derslerin, gerekse kuramsal derslerin işlendiği derslikler ve ortamlar, ayrıntılarıyla tasarlanmış ve özenle donatılmıştır. Derslikler ve salonlar, bilgisayar aracılığıyla (ağırlıklı olarak akıllı tahta), sunumlar gerçekleştirilebilecek yapıya sahiptir. Karma eğitim veren okul, hafta içinde ders saatlerinin bitimiyle birlikte, klüp etkinliklerini (sanat klübü),

öğrencilerine sunabilmektedir. Bu geniş imkanlara sahip okul, sanat eğitimi verilmesine olanak sağlamaktadır.

Sanat eğitimi ortamının tanımı (atölyenin fiziki alt yapısı), değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Atölye ortamı, ilk öğretimin 1. kademesi söz konusu olduğunda, görsel sanatlar derslerinin en fazla 20 kişi ile işlenebileceği bir alan yapısına sahiptir. Sınıf mevcutları, 16 kişi ile sınırlı tutulduğu için, atölye alanı yeterlidir. Atölyede, bilgisayar aracılığıyla görsel sunular (akıllı tahta) ortaya koymak mümkündür. Atölyenin büyük ve fazla pencereleri ve aydınlatma sistemi kapsamında, yeterli ışık aldığı söylenebilir. Atölyenin yer döşemesi, boya tutmaması bakımından temizliğe uygun olup, ortamın iyi ısıtıldığı söylenebilir. Birbirine paralel şekilde yerleştirilmiş, her biri 3 birim kareden oluşturulmuş masalar ve tabureler, öğrenciler için yeterli ve kullanıma elverişlidir.

Ders öğretmeni, atölyede "U" düzenine benzer bir düzenlemeye olanak sağlayacak bu masaların etrafında rahatlıkla hareket edebilir. Dolayısıyla atölye, ders öğretmenin sağlıklı bir şekilde (öğrenci merkezli, araç ve gereç destekli), dersini işlemesine olanak sağlamaktadır. Fakat atölyede evyeler (lavabolar) bulunmamaktadır. Bu durum, gerek öğretmen, gerekse öğrenciler için sorun yaratmaktadır. Başka bir deyişle, su bazlı boya uygulamaları açısından, atölye elverişli değildir. Atölye, öğrenci işlerini düzenli bir şekilde dosyalamaya olanak sağlamamaktadır. Bu olumsuz durum, görsel sanatlar dersi malzeme deposunun kullanılmasıyla aşılabilir. Atölyenin duvarları da, sergi panoları ve kronolojik sanat tarihi şeridi oluşturma yönünde elverişsiz bir yapıya sahiptir. Aslında bu olumsuz durum, koridorların kullanılmasıyla aşılabilir.

Katılımcıların tanımlanması (görsel sanatlar dersi öğretmeni), değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Görsel sanatlar ders öğretmeni, eğitim fakültesi resim-iş öğretmenliği bölümü mezunu değildir. Güzel sanatlar fakültesi resim bölümü mezunudur. Öğretmen, ilk olarak bulunduğu okulda göreve başlayıp, 5 senelik öğretmenlik deneyimine sahiptir. Öğretmenin, ders ve diğer okul yoğunlukları sebebiyle, kendi alanı kapsamında okumalar ve araştırmalar yapamaması, olumsuz bir durumdur.

Ders öğretmeninin yoğunlukları (nöbet tutma, izinli öğretmenlerin dersine girme, sanat klübü etkinlikleri yürütme, dekor hazırlama ve haftasonu etkinliklerine katılma) ve derslerin özellikle ilköğretim 2. kademedan itibaren süre azlığı, öğretmenin motivasyonunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Ders öğretmenin yaşadığı olumsuzluklar, okul yönetiminin, sanat eğitime (sanat derslerine) yaklaşımıyla ilişkilidir. Okul yönetimi, öğretmenin motivasyonunu artırıcı (ücret yetersizlikleri) ve onun kendisini geliştirebilmesi yönündeki olanakları sağlayamamaktadır.

Katılımcıların tanımlanması (çalışma grubu öğrencileri), değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Araştırmada örneklem (çalışma grubu) olarak seçilen, Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi İlköğretim 1. kademe 3-A şubesi öğrencilerinin aileleri, orta-üst ve üst gelir grubuna dahildir. Bu kapsamda, öğrencilerin maddi sıkıntıları yoktur. Fakat bazı öğrencilerin özel okulda okumakla birlikte, kendi konumlarını (özgüvenin yüksek olma durumu), yanlış değerlerdirip, disiplin zaafiyeti içinde oldukları söylenebilir. Öğrencilerin başka derslerle birlikte, sanat derslerine katılımlarında, sağlık açısından engellerinin olmayışı, araştırma projesi kapsamında görsel sanatlar derslerine katılımlarını olumlu yönde etkilemiştir. Öğrenciler, sanat derslerine katılmada, bilişsel, bilgisel, devinişsel, duyuşsal, duygusal hazır bulunuşluluk durumuna sahiptir. İyi planlanmış, yani yapılandırılmış sanat etkinlikleri, öğrencilerin güdülenmesini ve motivasyonunu olumlu yönde etkilemiştir.

Öğretmen ve öğrenci etkileşim biçiminin çözümlenmesi, değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Ders öğretmeni, araştırmacı iş birliğiyle 40 dakikalık ders süresinde, öğrencilerin katılımıyla dersi işlemiştir. Öncelikle görsel sunuların ortaya konması amacıyla, ayakta ve akıllı tahta önünde, 20 dakikalık sürede kuramsal anlatımlar ortaya koymuştur. Sonraki 20 dakikalık sürede ise, resim çalışmaları yaptırdığı için, öncelikle öğrencilerin tamamının malzeme ihtiyaçlarını gidermiştir. Öğretmen, ağırlıklı olarak, öğrencilere malzemelerini verme konusunda sınıfta dolaşmıştır. Fakat, çalışma süresinin kısıtlılığı kapsamında bazı öğrencilerle diyalog (soru-cevap şeklinde) halindeyken, bazı öğrencilerle yeterince ilgilenememiştir.

Öğretim uygulamalarının yöntem açısından çözümlenmesi, öğrencilerin ve dersin genel durumu, değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında, 3 haftalık her bir dersin başlangıcında, ders boyunca ortaya konan etkinliklerin, öğretmen tarafından sınıfta özetlenerek paylaşılması, öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmada yararlı olmuştur. Öğrenciler, derslerin kuramsal kısımlarının görsel sunular eşliğinde ortaya konmasını, ilgiyle karşılamışlardır. Özellikle, anlatımların öğrencilerde motivasyon kaybına yol açmayacak şekilde, soru-cevap yöntemiyle işlenmesinin yararı görülmüştür. Öğrencilerin 1 hafta önceden inceledikleri çalışma kağıtları içeriklerinin, sınıfta tekrarı, öğrencileri derslere güdüleme açısından yararlı olmuştur. Öğrenciler, ders kapsamında tanıtılan sanatçıların yapıtlarıyla, kendi üretimleri arasındaki ilişkileri kurabilmişlerdir. Özellikle her ders, görsel tasarım ilkelerinin zenginleştirilerek pekiştirme amacıyla tekrarı, öğrencilerin bu kavramları öğrenip, uygulamalarında ortaya koymalarını sağlamıştır. Derslere ilişkin öğrenci görüşleri, "Öğrenci Son Anketi EK-5" ve ÇASE değerlendirme formları aracılığıyla anlaşılmıştır. Öğrenciler bu anket aracılığıyla, gerek araştırma yönteminin içeriği, gerekse ÇASEY uygulamalarını olumlu karşılamışlardır. ÇASEY uygulamalarını farklı bulan öğrenciler, ileride bu yöntemle derslerine devam etmek istediklerini, çalışma kağıtlarını sevdiklerini açıklamışlardır.

ÇASEY ile yürütülen Görsel Sanatlar Dersi sınıfında öğrencilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarına ilişkin bilgilerinin uygulamalarına katkıları, değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Öğrenciler, üç hafta süren etkinliklerin uygulama alanı kapsamında, ortaya koydukları çalışmalara, ilgi ve heyecanla başlamışlardır. Kolaj çalışmalarıyla birlikte, su bazlı boya çalışmalarını da sevmişlerdir. Çalışmaların yöntemi gereği ve zaman kaybını engellemek için, malzemeler önceden kullanıma hazır hale getirilmiştir. Fakat evyelerin olmaması sebebiyle, özellikle temizlik sorunu ortaya çıkmıştır. Su bazlı çalışmalarda öğrencilerin, fırça ve boya malzemesine karşı yabancılaşma çektiği görülmüştür. Özellikle öğrenciler, fırça aracını kullanma yönünde el, zihin ve göz koordinasyonunu yakalamada, yetersizlik göstermişlerdir. Renkli fon

kartonlarının dağıtılması, fonda boyaya gerek duymama ve şekil zemin ilişkisi kurulması yönünde yararlı olmuştur. Bununla birlikte öğrenciler, kendi motifleriyle ve konularıyla, tanıtılan sanatçının motif, renk ve konu seçimi arasında bir özdeşlik yakalamışlardır. Fakat bir kaç öğrenci, boya resim çalışmalarında; nerede duracağını bilemeyip hem motifleri bozmuşlar hem de renklerini kirletmişlerdir.

ÇASEY'in uygulandığı sınıfta öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı, değerlendirmelere olanak sağlayacak şekilde aşağıda ortaya konmuştur.

Sanat eğitim yöntemlerinden yararlanmak amacıyla, “Kopya Yöntemini”, “Bellek Eğitimi Yöntemini” ve “Soru-Cevap Yöntemini” kullandığını açıklayan ders öğretmeni, bazı öğrencilerin disiplin zaafiyeti sebebiyle sorunlar yaşamıştır. Hem ders ve okul yoğunlukları, hem de ders sürelerinin azlığı, öğretmenin motivasyonunu düşürdüğü için, öğretmende otoriterleşme eğilimi görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, dördüncü bölümde ortaya konan bulgular üzerinden yapılan değerlendirmelere bağlı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde sonuçlara ilişkin önerilere de değinilmiştir.

Özel Mektebim Okulları Afyon Şubesi, İlköğretim 1. kademe 3. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersi programındaki "Renk Ünitesi" kapsamında işlediği konuların, "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi" (ÇASEY) ile uygulanmasının, öğrencilerin derslerdeki başarıları ve sanatsal gelişimlerine etkilerine ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları ve öneriler aşağıda verilmiştir.

Çalışma grubu (örneklem) olarak seçilen 3. sınıf öğrencilerinin, özel bir eğitim kurumunda okumaları kapsamında, maddi imkanlarının iyi olduğu, yani orta üst ve üst gelir grubunda yer alan ailelere sahip oldukları anlaşılmıştır. Özellikle sanat malzemelerinin, öğrenci velilerinin dönem başında ödedikleri kırtasiye ücretleri kapsamında, okul tarafından öğrencilere sunulması, öğrencileri çalışmalarına olumlu bir şekilde yönlendirmiştir.

Görsel Sanatlar dersinin gerçekleştirildiği sanat eğitimi ortamının (atölye), malzeme (araç-gereç) bakımından yeterli düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Özellikle atölyede bulunan boya dolaplarından, öğrencilerin boyalarını rahatlıkla alabilmeleri, akıllı tahtanın tüm öğrenciler tarafından görülebilme özelliği, sanat derslerinin öğrenciler tarafından ilgiyle algılanmasını sağlamıştır. Öğrencilerin çalışma masalarına rahatlıkla ulaşabilmelerine, malzemelerini koyup rahat bir şekilde çalışabilmelerine olanak sağlayan atölye ortamı, öğrenci ürünlerinin saklanması ve sergilenmesi bakımından yetersizdir. Ayrıca atölyenin fiziki koşulları bakımından başka eksikleri de söz konusudur. Özellikle atölyede evyelerin olmaması, başta su bazlı boya uygulamalarında ve diğer etkinliklerde, gerek öğretmenin, gerekse öğrencinin motivasyonu açısından sorun yaratmıştır.

Araştırma kapsamında seçilen okulun, sanatsal ürünleri sergileme bakımından olanakları bulunmaktadır. Özellikle geniş koridorlar ve bu koridorların duvarları, bu amaçla kullanılabilir. Fakat okul yönetiminin, sanatsal ürünleri sergileme yönünde

bir çabasının eksik kaldığı görülmektedir. Başka bir deyişle bu iş için, çok kısıtlı ve elverişsiz alanlar ayrılmıştır.

Görsel sanatlar dersi eğitim ve öğretiminin yürütülmesi kapsamında ise aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Dokuz yaşında olmanın getirdiği fiziksel özellikleri bakımından enerjileri son derece yoğun olan, pek çok etkinlikte kendisini yoracak şekilde (enerjiyi harcama davranışı), aktif katılıma önem veren çalışma grubu öğrencilerinin, iyi planlanmış ÇASE etkinlikleri ile sanat eğitiminin değerini, önemini kavrama kapsamında, öğrenilenlerin kalıcılığı ile derslere kazandırılabilceği anlaşılmıştır. Özellikle ÇASEY kapsamında hazırlanmış çalışma kağıtlarının, öğrenciler tarafından ders öncesinde incelenmesi ve bu kağıtların öğrencilerin bildiklerini pekiştirmesi amacıyla atölyede tekrar edilmesi, sanat eğitimine ilişkin bilgi, beceri ve anlayışların geliştirilmesine olanak sağlamıştır.

Sanat eğitimi açısından önemli olan, görsel sanatlar ders öğretmeninin, uygulama yaptırdığı çocukların görsel gelişim düzeyleri ve sanatsal ihtiyaçları doğrultusunda ders program içeriği oluşturması ve bu içeriğe en uygun malzemeleri seçebilmesidir. İyi planlanmış ÇASE etkinlikleri ile öğrenciler, öğrenilenlerin kalıcılığı ile derslere kazandırılabilir.

Hazırlanan üç haftalık ders programı ve ÇASE etkinlikleri çerçevesinde; çocukların çizgi kavramını, temel şekiller kavramını çeşitleriyle birlikte öğrenip ilişkilendirebildikleri, sıcak ve soğuk renkleri tanıyabildikleri bulgulanmıştır. Ayrıca çocukların bir sanatçıyı tanımalarıyla birlikte, yapıtlarını incelemeleri doğrultusunda onları eleştiriye açarak çözümleyebildikleri gözlemlenmiştir. Çalışma grubu öğrencileri, etkinlikler kapsamında tanıtılan sanatçılara ilgi göstermişler, bilgileri ile uygulamaları arasındaki ilişkileri kurabilmişlerdir.

Sanat eğitiminin, ruh ve duyu dünyasıyla, düşünce dünyasını dengeye kavuşturmuş, kendi kabiliyetlerinin farkına varmış, topluma ve doğal çevresine duyarlı insanlar yetiştirme işlevi, ÇASEY gibi çağcıl bir yöntemle en üst düzeyde kendisini ortaya koyabilmektedir. Ayrıca ÇASEY'in, sanatın, sanatçının, sanat yapıtının birey ve toplum hayatındaki yeri ve önemini kavrama yönünde kazanımlar elde etmiş bireylerin yetiştirilmesinde önemli katkıları söz konusudur. 3 haftalık

araştırma aracılığıyla, yukarıda ortaya konan ÇASEY'e ilişkin işlevler, çalışma grubu üzerinde bulgulanmıştır. ÇASEY ile verilen eğitimin sonucunda öğrencilerin sanat eğitimi anlamında, olumlu ve hızlı bir şekilde gelişim gösterdikleri görülmüştür.

Öğrenciler, ÇASEY alanlarının birbirleriyle ilişkilerini kurabilme yönünde gelişim gösterebilmişlerdir. Gerek değerlendirme formlarına verdikleri cevaplar, gerekse ortaya koydukları sanatsal çalışmalar bu duruma örnek gösterilebilir. Üç haftalık ÇASEY etkinlikleri, küçük gruplar halinde oyun oynama ve etkinliklere katılma şeklinde sosyal davranış özelliği gösteren çalışma grubu öğrencilerinin duygusal gelişim kapsamında empati kurma becerilerini olumlu yönde desteklemiştir.

Öğrenciler, sanat tarihi bilgileri kapsamında, sanatçıları ülkeleriyle tanımakla birlikte, o ülkelerin farklı kültürlerine de ilgi gösterip yeni kavramlar öğrenebilmişlerdir. Örneğin: Fransa'da yaşayan insanlara Fransız dendiğini, İspanya'da yaşayan insanlara İspanyol dendiğini ve Avusturya'da yaşayan insanlara Avusturyalı dendiğini öğrenmek gibi. Sanat tarihi bilgileri aracılığıyla öğrenciler, başka kavramları da öğrenebilmişlerdir. Atölye ortamında, Matisse'nin atölye görüntüleri aracılığıyla, bir sanatçı atölyesi hakkında fikir sahibi olabilmışlerdir. Matisse'nin hayvan sevgisini vurgulayan görseller aracılığıyla, atölyedeki pek çok öğrenci, besledikleri hayvanlardan bahsetmişlerdir.

Miro etkinliği aracılığıyla öğrenciler, bir sanatçının yaşadığı çevreden etkilenerek, o çevrenin getirdiklerini, sanatına nasıl taşıdığını kavrayabilmışlerdir. Miro'nun Falles Karnavallarından etkilenmesi ve bunu sanatına taşıması, öğrencilerin "Karnaval" kavramı konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Hundertwasser etkinliği sanat tarihi bilgileri aracılığıyla öğrenciler, doğa sevgisi ve duyarlılığı yönünde bilinç kazanıp, bu duyarlılığı temsil eden renkleri çalışmalarına taşımışlardır. ÇASEY etkinlikleri kapsamındaki tüm alanların, çocukların dilsel gelişimlerine katkıları da atölye ortamında bulgulanmıştır.

Özellikle öğrenciler, sanat eleştirisi kapsamında sordukları sorulardaki yanlış dil bilgisi kullanımlarını ortadan kaldıracak şekilde, birbirlerini uyarılmışlardır. 3 hafta boyunca her bir dersin başlangıcında verilen üretim kavramlarını öğrenebilen çalışma

grubu öğrencileri, bu becerilerini, gerek sanat eleştirisi ortaya koymada, gerekse uygulamalarında kullanabilmişlerdir. 3 haftanın her bir etkinliği öncesinde, üretim kavramlarının tanıtılıp, sonraki hafta tekrar edilmesi, öğrencilerin öğrendiklerinin kalıcılığı açısından işe yaramıştır. Bu tekrarların yararlı olduğunun görülmesiyle birlikte, her bir haftanın üretim kavramları, çeşitlendirilerek karmaşıklaştırılmış, fakat bu durum öğrencileri zorlamamıştır.

Nokta, benek, çizgi, nokta çizgi ilişkisi, çizgi çeşitleri, şekiller (geometrik, organik), yüzey dokuları (pürüzlü, pürüzsüz, çizgili) ve formlar birbiriyle ilişkilendirilmekle beraber, tüm bu elemanların hepsi renk ünitesi kapsamında, renk kavramıyla ilişkilendirilmiş, çocuklar bu kavramlar arasındaki ilişkileri hem sanat eleştirisi cevaplarıyla, hem de uygulamaları yönünde ortaya koyabilmişlerdir. Örneğin: form kavramından bahsedildiği sırada, bir öğrenci, sınıflarında da ders kapsamında kartondan formlar yaptıklarını söylemiştir. Bu durum, ÇASEY'in öğrencilerin bilgilerini farklı durumlara uyarılama temel becerisine katkı sağlaması yönünde örneklenebilir.

Sanat eleştirisi aracılığıyla öğrenciler, bir yapıtı tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargılama yönünde bilgi beceri ve anlayış kazanmışlardır. Bu durum ÇASE değerlendirme formu aracılığıyla ortaya konmuştur. Sanat eleştirisi; görmeyi öğrenme ve görsel okurluk ortaya koyabilme yönünde işlevler içerir. Sanat eleştirisinin böylesi işlevleri öğrencilerin, gerek ÇASE değerlendirme formlarına gerekse sınıf ortamındaki eleştiri etkinliklerinde verdiği cevaplarla, öğrencilerde kazanımlar halinde görülmüştür.

"Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi" (ÇASEY) kapsamında gerçekleştirilen araştırma ile ilgili bulgular yukarıda tartışılmış ve bu kapsamda öneriler aşağıda ortaya konmuştur.

Ülkemiz genelinde, görsel sanatlar ders öğretmenlerinin, sanat eğitimcisi olma yönünde almış olduğu pedagojik formasyon ne yazık ki yetersizdir. Pedagojik formasyon ders program içeriğinde başta "Özel Öğretim Yöntemleri" dersi olmak üzere, sanat eğitimcisi yetiştirme yönüyle düşünüldüğünde, başka dersler de bulunmaktadır. Fakat tüm bu dersler pek çok farklı alandan (branşlardan) gelen eğitimci adaylarına ortak olarak verilmektedir. Pedagojik formasyon derslerinde

öğrencilere, geleneksel öğretim yöntemlerinden genel olarak bahsedilmektedir. Bu dersleri veren üniversite öğretim elemanları, farklı branşların ihtiyaç duyduğu eğitim ve öğretim yöntemlerini hesaba katmaksızın, bütünsel bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Oysa sanat eğitimi, kendisine özgü koşullara, farklı bir program içeriğine ve yöntemlerine sahiptir. Formasyon kapsamında verilen ölçme ve değerlendirme dersinin, sanat eğitiminde yararlanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle bağlantılı olmaması, bu duruma örnek olarak verilebilir. Formasyon kapsamında, sanat eğitimine yönelik geleneksel yöntemlerin yeterince verilememesinin yanı sıra, ÇASEY gibi çağcıl bir sanat eğitimi yönteminin, eğitim fakültelerinin formasyon derslerinin kapsamı içerisinde olmaması da, ülkemizde sanat eğitimcilerinin sağlıklı bir şekilde yetişmeleri yönünde bir engel oluşturmaktadır. Bu çerçevede ÇASEY gibi çağcıl eğitim yöntemlerinin sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlarda, gerek ders müfredatı, gerekse uygulamalı içeriklerle verilmesi önerilmektedir.

Ülkemiz genelinde görsel sanatlar öğretmenlerinin iş yükleri, Milli eğitim kurumlarına bağlı okullarda ve özel okullarda farklılıklar göstermektedir. Özel okullarda görsel eğitim derslerini yürüten öğretmenlerin yürüttükleri ders yükü fazlalığının yanı sıra, okul yönetimleri tarafından farklı görevlerle görevlendirilmeleri, gerek öğretmenin ders motivasyonunu, gerekse alanlarına yönelik araştırma süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, görsel sanatlar derslerini yürüten öğretmenlerin aldıkları ücretlerin yetersizliği, kendilerini mesleki anlamda geliştirmeye yönelik çabaya girebilecek yönde vakit bulamamaları, olumsuz bir durum olarak gözlenmektedir. Bu durum, ülke genelinde okul yönetimlerinin, sanat eğitimine yanlış ve eksik bir bakış yöneltmeleri veya değerlendirmeleri ile çok ilgilidir. Öğretmenlerin aldıkları ücretlerin iyileştirilmesi, iş yüklerinin düzenlenmesi, sanat eğitimi alanında ki yayınları, yenilikleri takip edebilmelerinin önünün açılmasına yönelik teşvik ve iyileştirmelerin yapılması önerilmektedir.

Ayrıca üniversitelerin, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Eğitim Fakülteleri Resim İş Bölümleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortak düzenledikleri panel, sempozyum, çalıştay gibi projelerle hayata geçirilmesi ÇASEY'in bilinmişlik düzeyini artırılmasında katkı sağlayacaktır.

ÇASEY'in bilinmişlik düzeyinin artırılması kadar ders programlarının doğru planlanması ve uygulanması da bir o kadar önemlidir. Sanat eğitimcisinin zaman kavramını sanat etkinliklerinde doğru bir işlevsellikle kullanabilmesi, çocukların yaş düzeylerine göre malzeme ve konu seçebilmesi, yaratıcılığını kullanarak ÇASE'nin öğretim alanlarını yine çocukların yaş düzeylerine göre devreye sokabilmesi, bu araştırma kapsamında önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2005). "Çocuğun sanatsal Gelişimi". V. Özsoy, (Ed.), *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Alakuş, A. O. (2005). "Sanat Eğitiminin Kuramsal Temelleri", V. Özsoy, (Ed.), *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2011). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Artut, K. (2002). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Collado, F. Y. (21 Aralık 1999): The role of spontaneous drawing in the development of children in the early childhood settings. 12 Şubat.2018, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED438898.pdf>.
- Gökay, M. (2005). "İlköğretim Resim-İş Eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması". V. Özsoy, (Ed.), *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Güneş, N. (2015). Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Çağdaş Sanat Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Kalıcılığa Etkisi. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı:13.
- Kırıçoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Mamur, N. (2012). Görsel Sanatlar Eğitiminde Nitel Araştırmalar için Bir Doküman: Portfolyo. *Eğitim ve Bilim*, 37(165).
- Nitel Araştırma Yöntemleri, (b.t.). 25.05.2019. <https://slideplayer.biz.tr/slide/2355945/>
- Özalp, H. K. (2009). *Okul Öncesi Dönem (5-6 Yaş Grubu) Sanat Etkinliklerinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması Üzerine Bir Durum Çalışması*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Özsoy, V. (2001). Sanat (Resim) Eğitiminde Bir Nitel Araştırma Yöntemi: Eğitsel Eleştiri. *Eğitim ve Bilim*, 26(122).
- Özsoy, V. ve Şahan M. (2009). Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Resim-İş Dersinde Öğrenci Tutumuna Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, c:7, s:1.

- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (1980). Yaratıcılık, İki Düşünme Biçimi ve Çocuğun Yaratıcı Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:12, no:1-4, 177-190.
- San, İ. (2008). *Sanat ve Eğitim, Yaratıcılık, Temel Sanat Kuramları, Sanat Eleştirisi Yaklaşımları*, Ankara: Üyopya Yayınevi.
- Şahin, D. (2009). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1 - 8. Sınıflar). (b.t.). 11.07.2019. <https://docplayer.biz.tr/3903858-Gorsel-sanatlar-dersi-ogretim-programi-1-8-siniflar.html>
- Uçan, A. (2002). “Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar”. Gazi Üniversitesi *1. Sanat Eğitimi Sempozyumu*. Ankara.
- Yolcu, E. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayınları.

EKLER

EK-1. Tanımlama Süreçleri (Katılımcıların Tanımlanması) Görsel Sanatlar Öğretmeni Görüşme Formu.....	252
EK-2. Tanımlama Süreçleri (Katılımcıların Tanımlanması) Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu	257
EK-3. Tanımlama Süreçleri (Katılımcıların Tanımlanması) Öğrenci Tanıma Formu.....	259
EK-4. Tanımlama Süreçleri (Katılımcıların Tanımlanması) Öğrenci Ön Anketi.....	261
EK-5. Tanımlama Süreçleri (Katılımcıların Tanımlanması) Öğrenci Son Anketi.....	267
EK-6.a. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Tarihi, Henri Matisse).....	273
EK-6.b. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Uygulama Kavramları, Henri Matisse).....	274
EK-6.c. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Eleştirisi, Henri Matisse).....	275
EK-6.d. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Yapıtı Değerlendirmesi, Henri Matisse).....	276
EK-6.e. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı I, Henri Matisse).....	277
EK-6.f. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı II, Henri Matisse).....	278
EK-6.g. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı III, Henri Matisse).....	279
EK-6.h. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Tarihi, Joan Miro).....	280
EK-6.i. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Uygulama Kavramları I, Joan Miro).....	281
EK-6.j. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Uygulama Kavramları II, Joan Miro).....	282
EK-6.k. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Eseri Analizi I, Joan Miro).....	283
EK-6.l. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Eseri Analizi II, Joan Miro).....	284
EK-6.m. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Yapıtı Değerlendirmesi, Joan Miro).....	285
EK-6.n. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı I, Joan Miro).....	286
EK-6.o. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı II, Joan Miro).....	287
EK-6.p. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Tarihi, Friedensreich Hundertwasser).....	288
EK-6.r. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Uygulama Kavramları I, Friedensreich Hundertwasser)	289
EK-6.s. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Uygulama Kavramları II, Friedensreich Hundertwasser).....	290
EK-6.t. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Eseri Analizi I, Friedensreich Hundertwasser).....	291
EK-6.u. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Eseri Analizi II, Friedensreich Hundertwasser).....	292
EK-6.v. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Sanat Yapıtı Değerlendirmesi, Friedensreich Hundertwasser).....	293
EK-6.y. Öğrenci Çalışma Kağıtları (Soru - Cevap Kağıdı, Friedensreich Hundertwasser).....	294
EK-7. Görsel Sanatlar Günlük Ders Planları.....	295
EK-8.a. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu (Henri Matisse).....	297
EK-8.b. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu (Joan Miro).....	298
EK-8 c. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Değerlendirme Formu (Friedensreich Hundertwasser).....	299
EK-9. Yardımcı Öğrenci Öz Değerlendirme Yaprağı.....	300

EK-1. TANIMLAMA SÜREÇLERİ (KATILIMCILARIN TANIMLANMASI) GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ GÖRÜŞME FORMU

Okul: Özel Afyon Mektebim İlkokulu

Tarih:

Saat:

Görüşmeci: Kayhan METİN (Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)

Form Düzenleme Amacı: Özel Afyon Mektebim İlkokulu ilk kademedeki görev yapan görsel sanatlar dersi öğretmeninin, dersin eğitim ve öğretim programının, amaç, yöntem ve tekniklerinin öğrenci başarısına katkısı yönündeki düşüncelerini anlamaktır.

Merhaba adım Kayhan METİN. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Sanat ve Tasarım Anabilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. "Şematik Dönem Çocukların Sanatsal Gelişiminde Çok Alanlı Sanat Eğitiminin Katkısı" başlıklı bir araştırma yapmaktayım. Görsel sanatlar dersinin gerek eğitim ve öğretim program içeriğinin, gerekse yöntem ve tekniklerinin öğrenci başarısına katkısını kavramada sizin görüşlerinizi almak istiyorum. Görüşmeyi kabul ettiğiniz için size teşekkür ederim.

Araştırmanın etik boyutu kapsamında tüm görüşmelerimiz gizli kalacaktır. Çalışma sonuçlandırıldığında toplanan verilerde geçen isimler, hem gözlem raporlarında, hem de sonuç kısmında yer almayacaktır. Görüşme başlangıcı ve süresi içinde, sorular sorarak düşüncelerinizi ifade edebilirsiniz. Tercihleriniz doğrultusunda istemediğiniz sorulara cevap vermeyebilirsiniz. Bu araştırmada bilimsel raporlar oluşturulacağından ve yorumlanacağından yöntem olarak görüşmelerimiz kayıt altına alınacaktır. Görüşmelerimizin kayıt altına alınacağını onayını sizden istemekteyim.

Görüşmemiz yaklaşık olarak bir saat sürecektir. İzinizle görüşmemizi başlatıyorum.

BİREYSEL DURUMA YÖNELİK SORULAR

1. En son hangi yüksek öğretim kurumundan mezun oldunuz?

.....
.....

2. Mezun olduğunuz öğretim programları nelerdir. Halen her hangi bir yüksek öğretim programına (lisans, yüksek lisans, doktora/sanatta yeterlik) devam ediyormusunuz?

.....
.....

3. Yüksek öğretimde sanat eğitime sizi yönelten etkenleri açıklarmısınız?

.....
.....

4. Öğretmenlik mesleğini seçmenizdeki etkenleri açıklarmısınız?

.....
.....

5. Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz? Bağlı bulunduğunuz kurumda kaç yıldır görev yapmaktasınız?

.....
.....

6. Halen devam etmekte olduğunuz kurumda hangi dersleri yürütmektesiniz?

.....
.....

7. Halen devam etmekte olduğunuz kurumda ders dışı görevleriniz var mı?

.....
.....

8. Görsel sanatlar dersi öğretmeni olarak alanınızla ilgili takip ettiğiniz yayınlar (kitap, süreli yayın vb.) var mı?

.....
.....

9. Mesleki alan, sanat ve sanat eğitimi ile ilgili araştırmalarınız var mı?

.....
.....

10. Sanat eğitimcisi olarak, sanat eğitimine ve sanat alanınıza yönelik bilimsel toplantılara (seminer, konferans, panel, sempozyum vb.) ve sanat etkinliklerine (sergi, wokshop vb.) katılımınız oluyormu.

.....
.....

11. Ulusal veya uluslararası mesleki kuruluşlara üyeliğiniz var mı?

.....
.....

12. Sanat eğitimcisi olarak güçlü ve zayıf yanlarınızı değerlendirimisiniz?

.....
.....

GÖRSEL SANATLAR DERSİ PROGRAM İÇERİĞİ, UYGULAMA VE EĞİTİM ÖĞRETİMİNE YÖNELİK SORULAR

13. Görsel sanatlar dersinin gerekliliği ve önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....
.....

14. Görsel sanatlar dersinin öğrenciye katkıları (kazanımları) hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....
.....

15. Yürüttüğünüz görsel sanatlar dersi, ders programını içerik, uygulama ve eğitim-öğretim yöntemleri bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz? Önerileriniz var mı?

.....
.....

16. Görsel sanatlar dersi, ders program içeriğini yeterli buluyormusunuz? Önerileriniz var mı?

.....
.....

17. Görsel sanatlar dersinde, ders program içeriği dışına çıkarak çalışmalar yaptırıyor musunuz? Neden?

.....
.....

18. Sizin sanat eğitim- öğretim yöntemleriniz nelerdir? Görüşlerinizi açıklarmısınız?

.....
.....

19. Görsel sanatlar dersinde kullandığınız görsel, işitsel ve teknolojik materyaller var mı? Bu materyallerden nasıl faydalanıyorsunuz?

.....
.....

20. Yürüttüğünüz görsel sanatlar dersi, dersliğinin (atölyelerin) fiziki ve malzeme yeterlilikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz. Önerileriniz var mı?

.....
.....

21. Görsel sanatlar dersi, ders süresini yeterli buluyor musunuz? Neden?

.....
.....

22. Görsel sanatlar dersi öğrenci çalışmalarını hangi kriterler doğrultusunda değerlendiriyorsunuz?

.....
.....

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ İLETİŞİMİNE İLİŞKİN SORULAR

23. Görsel sanatlar dersine öğrencilerin ilgilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....
.....

24. Görsel sanatlar dersinde öğrencinin derse katılımını artırmaya yönelik ne gibi yöntemler uygulamaktasınız?

.....
.....

GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN ALGILANMASINA İLİŞKİN SORUNLAR

25. Gerek okul yönetiminin, gerekse öğretmen ve görevlilerin görsel sanatlar dersine yaklaşımlarını nasıl değerlendirirsiniz?

.....
.....

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİNE YÖNELİK SORULAR

26. Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi hakkında görüşleriniz alabilir miyim?

.....
.....

EK-2. TANIMLAMA SÜREÇLERİ (KATILIMCILARIN TANIMLANMASI) SINIF ÖĞRETMENİ GÖRÜŞME FORMU

Okul: Özel Afyon Mektebim İlkokulu

Tarih:

Saat:

Görüşmeci: Kayhan METİN (Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)

Form Düzenleme Amacı: Özel Afyon Mektebim İlkokulu ilk kademedeki görev yapan görsel sanatlar dersi öğretmeninin, dersin eğitim ve öğretim programının, amaç, yöntem ve tekniklerinin öğrenci başarısına katkısı yönündeki düşüncelerini anlamaktır.

Merhaba adım Kayhan METİN. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Sanat ve Tasarım Anabilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. "Şematik Dönem Çocukların Sanatsal Gelişiminde Çok Alanlı Sanat Eğitiminin Katkısı" başlıklı bir araştırma yapmaktayım. Görsel sanatlar dersinin gerek eğitim ve öğretim program içeriğinin, gerekse yöntem ve tekniklerinin öğrenci başarısına katkısını kavramada sizin görüşlerinizi almak istiyorum. Görüşmeyi kabul ettiğiniz için size teşekkür ederim.

Araştırmanın etik boyutu kapsamında tüm görüşmelerimiz gizli kalacaktır. Çalışma sonuçlandırıldığında toplanan verilerde geçen isimler, hem gözlem raporlarında, hem de sonuç kısmında yer almayacaktır. Görüşme başlangıcı ve süresi içinde, sorular sorarak düşüncelerinizi ifade edebilirsiniz. Tercihleriniz doğrultusunda istemediğiniz sorulara cevap vermeyebilirsiniz. Bu araştırmada bilimsel raporlar oluşturulacağından ve yorumlanacağından yöntem olarak görüşmelerimiz kayıt altına alınacaktır. Görüşmelerimizin kayıt altına alınacağını onayını sizden istemekteyim.

Görüşmemiz yaklaşık olarak bir saat sürecektir. İzninizle görüşmemizi başlatıyorum.

1. Öğrencilerinizin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimleri konusunda bilgi verebilir misiniz?

.....
.....

2. Öğrencileriniz içinde babası ve/veya annesi sağ olmayan var mıdır?

.....
.....

3. Öğrencileriniz içinde babası ve annesi ayrı olan var mıdır?

.....
.....

4. Böylesi bir durumda öğrencileriniz kimle/kimlerle ve nerede yaşıyor?

.....
.....

5. Öğrencileriniz içinde Görsel Sanatlar dersine katılmasında sağlık açısından bir engeli olan var mıdır?

.....
.....

EK-3. TANIMLAMA SÜREÇLERİ (KATILIMCILARIN TANIMLANMASI) ÖĞRENCİ TANIMA FORMU

Sevgili ve değerli öğrenci; kendinizi tanıttığınız için şimdiden size çok teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

Adınız Soyadınız:

Okulunuzun adı:

Sınıfınız:

Okul Numaranız:

Not: Aşağıdaki sorulara cevap verirken, size uygun olan cevabın bulunduğu seçeneğin solunda yer alan kutucuğun içine **X** işareti koyabilirsiniz.

1) Kaç yaşındasınız?

7 yaş

8 yaş

9 yaş

2) Kaç kardeşiniz?

2

3

4 ve üstü

3) Kardeşler içinden kaçınıcı sıradasınız?

En büyük benim (ilk çocuk)

Ben ortancayım

Ben son çocuğum

4) Oturduğunuz ev ailenize mi ait ?

Evet

Hayır (Kirada oturuyoruz.)

5) Evinizde kendinize ait bir odanız var mı?

Evet

Hayır

6) Evinizde kardeşinizle paylaştığınız bir odanız var mı?

Evet

Hayır

7) Babanızın öğrenim durumu nedir?

İlk okul mezunu

Ortaokul Mezunu

Lise Mezunu

Üniversite mezunu

8) Babanızın mesleği nedir? Yazınız.

.....
.....

9) Annenizin öğrenim durumu nedir?

İlk okul mezunu Ortaokul Mezunu Lise Mezunu Üniversite mezunu

10) Annenizin mesleği nedir? Yazınız.

.....
.....

EK-4. TANIMLAMA SÜREÇLERİ (KATILIMCILARIN TANIMLANMASI) ÖĞRENCİ ÖN ANKETİ

AÇIKLAMA: Değerli katılımcı (sınıf öğretmeni); öğrenciler için hazırlanmış bu anket çalışması, çok alanlı sanat eğitimi yönteminin "şematik dönem" (7-9 yaş) çocuklarının sanatsal gelişimlerine katkısını araştırıp veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel araştırmanın etik boyutu gereği, çalışma sonuçlandırıldığında toplanan verilerde geçen isimler, hem gözlem raporlarında hem de sonuç kısmında yer almayacaktır.

YÖNTEM AÇISINDAN AMAÇ: Bu form, Görsel Sanatlar dersi kapsamında çok alanlı sanat eğitimi uygulamasının, eğitsel eleştiri yöntemiyle sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır (Eğitsel eleştiri tanımlama süreçleri basamağı).

UYGULAMA AÇISINDAN AMAÇ: Görsel Sanatlar dersi kapsamında çok alanlı sanat eğitimi alanlarının/disiplinlerinin (sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama, estetik) haftalık ders saati içerisinde birleştirilerek uygulanmasının çocukların sanatsal gelişimlerine katkısını kavrayabilmektir.

SÜRE: 3 hafta: 120 dk. (40+40+40)

OKULUN ADI:

SINIFI:

SINIF KIZ ÖĞRENCİ SAYISI:

SINIF ERKEK ÖĞRENCİ SAYISI:

SINIF ÖĞRENCİ SAYISI:

Adınız Soyadınız:

(Adınızı ve soyadınızı yazmak zorunda değilsiniz.)

Okulunuzun adı:

Sınıfınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; aşağıda, görsel sanatlar eğitimi dersinizle ilgili sorular hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

Not: Bazı sorularda, birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz. Size uygun olan cevabın bulunduğu seçeneğin solunda yer alan kutucuğun içine **X** işareti koyabilirsiniz.

ÖĞRETİM YAPISINA YÖNELİK SORULAR

1) Bu yıl içerisinde görsel sanatlar derslerinde öğrendikleriniz konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Bu yıl yeni, pek çok şey öğrendim.
- Bu yıl eski öğrendiğim şeylerin aynısını yaptım.
- Bu yıl biraz yeni şeyler öğrendim.
- Hiçbir şey öğrenmedim.

2) Görsel sanatlar dersini nasıl buluyorsunuz?

- Görsel Sanatlar ders süresi sizce yeterli mi? Yeterli Yetersiz
- Görsel Sanatlar dersinde istekli çalışıyorum. Çok az Bazen Her zaman
- Bazı arkadaşlarım istekli çalışıyor. Çok az Bazen Her zaman
- Ben çalışmalarımı tamamlıyorum. Çok az Bazen Her zaman
- Arkadaşlarım çalışmalarını tamamlıyor. Çok az Bazen Her zaman
- Dersliğimiz sessiz ve sakin. Çok az Bazen Her zaman
- Ders arkadaşlarım gürültü yapıyorlar Çok az Bazen Her zaman

3) Görsel sanatlar dersliğinin ortamını nasıl buluyorsunuz?

- Resim yapacağım masaya rahatlıkla ulaşabiliyorum.
- Resim kağıdımı masaya rahatlıkla koyabiliyorum.
- Gereçlerimi (fırça, kalem, su kabı, sulu boya vb.) masaya sığdırabiliyorum.
- Dersliğimiz uygun genişlikte Dersliğimiz oldukça dar (sıkışık)
- Dersliğimiz yeterince aydınlık Dersliğimiz karanlık
- Dersliğimizde üşüyoruz Dersliğimizde çok terliyoruz
- Dersliğimizin havası temiz Dersliğimiz çok havasız

4) Bu yıl hangi boylarla çalışmalar yaptınız?

- Karakalem Çini mürekkebi
- Kuru boya Parmak boya
- Pastel boya Sulu boya
- Keçeli kalemler Akrilik boya

5) Bu yıl hangi baskı resim çalışmaları yaptınız?

- Fırça baskı İp baskı
- Patates baskı Şablon baskı
- Yaprak baskı Sünger baskı
- Köpük (Strafor) baskısı baskı Ağaç kabuğu baskısı

6) Bu yıl başka hangi çalışmalar yaptınız?

- Kolaj (kesme-yapıştırma) resim
- Maske yapmak
- Yumuşak toprakla (kil) heykel yapmak
- Kukla yapmak
- Oyun hamuru ile heykel yapmak

7) Görsel Sanatlar dersi malzemelerini nasıl temin ediyorsunuz?

- Tüm malzemeleri kendim alıyorum.
 Bir kısmını okulumdan karşıyorum.
 Tüm malzemeleri okulumdan karşıyorum.

8) Görsel sanatlar dersinde yaptığımız çalışmalar okulunuzun çeşitli yerlerinde sergileniyor mu?

- Hayır sergilenmiyor.
 Arada bir sergileniyor.
 Devamlı sergileniyor.

SANAT KAVRAMINA YÖNELİK DÜŞÜNCELER

9) Sizce aşağıdaki cümlelerden hangisi sanatı tanımlar?

- Sanat şaşırtıcı şeyler yapmaktır.
 Sanat duyguları anlatır.
 Sanat düşünceleri anlatır.
 Sanat hem duyguları hem düşünceleri anlatabilir.
 Sanat çevremizdekileri olduğu gibi gösterir.

SANATIN DOĞASINA İLİŞKİN TEPKİLER

10) Bu yıl görsel sanatlar derslerinde en çok hangi çalışmalarını severek yaptınız?

☐ Maske ve kukla yapmak	☐ Karakalem
☐ Oyun hamuru ile heykel yapmak	☐ Kuru boya
☐ İp baskı	☐ Sulu boya
☐ Fırça baskı	☐ Pastel boya
☐ Kolaj (kesme-yapıştırma) resim	☐ Akrilik boya
☐ Yaprak baskı	☐ Parmak boya
☐ Köpük (strafor) baskısı baskı	☐ Çini mürekkebi
☐ Şablon baskı	☐ Keçeli kalemler

11) Gelecek yıllarda sanat eğitimiyle ilgili dersler almak ister misiniz?

- Evet, lise yıllarımda sanat eğitimine devam etmek isterim.
- Evet, Yüksek öğrenim (üniversite) yıllarımda sanat eğitimine devam etmek isterim.
- Gelecekte sanatla ilgili kurslar almak isterim.
- Hayır, sanat eğitimine yönelik dersler almak istemem.

12) Size göre bir görsel sanatlar dersi öğretmeni nasıl olmalıdır?

- Resim öğretmenimiz gibi olmalıdır.
- Çalışmalarda bize fikir vererek yardımcı olmalıdır.
- Sabırlı, sakin ve güler yüzlü olmalıdır.
- Ders konusunda bilgili ve hazırlıklı olmalıdır.
- Farklı uygulamalar yaptırabilmelidir.
- Bir başka düşünceniz varsa buraya yazabilirsiniz:

.....

.....

EV ORTAMI VE SANAT

13) Evinizde sanat yapıtları var mıdır?

- Evet
- Hayır

14) Evinizde hangi sanat yapıtları vardır?

- Yağlı boya resim
- Akrilik boya resim
- Suluboya resim
- Baskı Resim
- Heykel, heykelcik
- Seramik

15) Bugüne kadar herhangi bir müze gezdiniz mi? Gezdiğiniz müzeleri ve müzelerde neler gördüğünüzü yazınız.

.....
.....

16) Bugüne kadar herhangi bir sanat sergisi gezdiniz mi? Gezdiğiniz sanat serilerinde ki izlenimlerinizi yazınız.

.....
.....

EK-5. TANIMLAMA SÜREÇLERİ (KATILIMCILARIN TANIMLANMASI) ÖĞRENCİ SON ANKETİ

AÇIKLAMA: Değerli katılımcı (Sınıf öğretmeni); öğrenciler için hazırlanmış bu anket çalışması, çok alanlı sanat eğitimi yönteminin şematik dönem (7-9 yaş) çocuklarının sanatsal gelişimlerine katkısını araştırıp veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel araştırmanın etik boyutu gereği, çalışma sonuçlandırıldığında toplanan verilerde geçen isimler, hem gözlem raporlarında hem de sonuç kısmında yer almayacaktır.

YÖNTEM AÇISINDAN AMAÇ: Bu form, Görsel Sanatlar dersi kapsamında çok alanlı sanat eğitimi uygulamasının, eğitsel eleştiri yöntemiyle sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır (Eğitsel eleştiri tanımlama süreçleri basamağı).

UYGULAMA AÇISINDAN AMAÇ: Görsel Sanatlar dersi kapsamında çok alanlı sanat eğitimi alanlarının/disiplinlerinin (sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama, estetik) haftalık ders saati içerisinde birleştirilerek uygulanmasının çocukların sanatsal gelişimlerine katkısını kavrayabilmektir.

SÜRE: 3 hafta: 120 dk. (40+40+40)

OKULUN ADI:

SINIFI:

SINIF KIZ ÖĞRENCİ SAYISI:

SINIF ERKEK ÖĞRENCİ SAYISI:

SINIF ÖĞRENCİ SAYISI:

Adınız Soyadınız:

(Adınızı ve soyadınızı yazmak zorunda değilsiniz.)

Okulunuzun adı:

Sınıfınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; aşağıda, görsel sanatlar eğitimi dersinizle ilgili sorular hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

Not: Bu anket (soru-cevap) çalışması, üç hafta süren Görsel Sanatlar derslerinin işlenişi konusunda düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla hazırlamıştır.

1) Üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinin, işleniş biçimini sevdiniz mi?

- Evet, sevdim.   Hayır, sevmedim.   Biraz sevdim.

2) Sizin için hazırlanmış tanıtma formları ve anketler hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Cevaplaması kolaydı.   Cevaplaması zordu.

3) Üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinde, öğrendiklerin konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Görsel Sanatlar dersinde yeni şeyler öğrendim.
 Eski öğrendiğim şeylerin aynısını yaptım.
 Bu üç derste biraz yeni şeyler öğrendim.
 Hiçbir şey öğrenmedim.

4) Dersler işlenirken fotoğraf makinesinin, kameranın ve ses kayıt cihazının olması çalışmalarınızı nasıl etkiledi?

- Rahatsız olmadım, çalışmalarımı rahatlıkla yapabildim.
 Rahatsız oldum, çalışmalarımı olumsuz etkiledi.
 Biraz rahatsız oldum.

5) Sizin için hazırlanmış çalışma yapraklarını sevdiniz mi?

- Evet, sevdim.   Hayır, sevmedim.   Biraz sevdim.

6) Çalışma yapraklarını, ders öncesinde inceleme fırsatı buldunuz mu?

- Evet. Hayır.

7) Çalışma yapraklarındaki yazıların büyüklüğü hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Yazılar rahatlıkla okunabiliyordu.
 Yazılar okunmuyordu.
 Yazıların bazılarını okuyabildim.

8) Çalışma yapraklarındaki yazıların azlığı ya da fazlalığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Yazılar yeterliydi. Yazılar çok fazlaydı. Yazılar çok azdı.

9) Çalışma yapraklarında yazılanları anlama konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Okuduklarımı rahatlıkla anladım.
 Okuduklarımı zor anladım.
 Okuduklarımdan hiçbir şey anlamadım.

10) Çalışma yapraklarında aşağıdaki bölümler yer alıyordu, bu bölümlerden en çok hangisini sevdiniz? (Not: birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Sanat Tarihi. Sanat Eleştirisi.
 Uygulama Kavramları. Sanat Yapıtı Değerlendirmesi.
 Soru – Cevap Kağıdı.

11) Çalışma yapraklarındaki yazılan bilgileri, Görsel Sanatlar derslerinde akıllı tahtada tekrar etmek sizce yararlı oldu mu?

- Evet, yararlı oldu. Hayır, hiçbir yararını görmedim. Biraz yararlı oldu.

12) Çalışma yapraklarında yer alan bilgiler, yapacağınız çalışmalar ile ilgili olarak sizi heveslendirdi mi?

- Evet, heveslendirdi. Hayır, heveslendirmedim.

13) Üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinde, bilgi verme ve anlatımlar (paylaşımlar) hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Paylaşımların süresi yeterliydi, resim çalışmalarına vakit kaldı.
 Paylaşımların süresi kısaydı, resim çalışmalarına çok vakit ayırdık.

- Paylaşımların süresi uzundu, resim çalışmalarına vakit kalmadı.
- Paylaşımların süresi bazen uzun bazen kısaydı.

14) Üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinde, bilgi verme ve anlatımların (paylaşımların) gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Paylaşımlar gerekliydi, çalışmalarımda bu paylaşımlardan yararlandım.
- Paylaşımlar gereksizdi, çalışmalarımda bu paylaşımlardan yararlanmadım.

15) En çok hangi Görsel Sanatlar dersi hoşunuza gitti?

- Matisse etkinliği ve sınıf içi yarışma.
- Miro etkinliği ve Miro'nun rüyası ile ilgili hikaye anlatımı.
- Hundertwasser etkinliği ve Hundertwasser resminin incelenmesi.

16) Üç hafta süren Görsel Sanatlar derslerinin, atölye (derslik) ortamı hakkında ne düşünüyorsunuz? (Not: birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Kağıtların büyüklüğü yeterliydi.
- Kağıtların büyüklüğü yetersizdi.
- Kağıdımın renkli olması çalışmamı kolaylaştırdı.
- Kağıdım renksiz de olabilirdi.
- Kolaj çalışmalarında önceden dağıtılan makas ve yapıştırıcılar yeterliydi.
- Kolaj çalışmalarında önceden dağıtılan makas ve yapıştırıcılar yetersizdi.
- Kolaj çalışmalarında önceden kesilip dağıtılan şekiller yeterliydi.
- Kolaj çalışmalarında önceden kesilip dağıtılan şekiller yetersizdi.
- Dağıtılan boyalar yeterliydi.
- Dağıtılan boyalar yetersizdi.
- Dağıtılan fırçalar yeterliydi.
- Dağıtılan fırçalar yetersizdi.
- Su ve fırça temizleme kapları yeterliydi.
- Su ve fırça temizleme kapları yetersizdi.
- Atölyede lavaboların olmaması dersi olumsuz etkiledi.
- Lavabolar olmasa da elimizi ve fırçalarımızı rahatlıkla temizleyebildik.

17) Görsel Sanatlar dersinin, hep bu üç hafta gibi işlenmesini ister misin?

- Evet. Hayır.

18) Bu üç hafta süren Görsel Sanatlar dersinde, en az neyi sevdiniz? Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

19) Üç haftalık Görsel Sanatlar dersinin her uygulaması sonrasında, sınıf içerisinde cevapladığınız değerlendirme soruları hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Kolaydı rahatlıkla cevapladım, öğrendiklerim zihnime daha iyi yerleşti.
 Zordu, bazılarını cevapladım.
 Hiç birini cevaplayamadım.

20) Görsel Sanatlar derslerinin işlenişi ile ilgili olarak önerileriniz nelerdir? (Not: birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- Uygulama süreleri daha fazla olmalı.
 Kendime ait projeleri yapmak.
Kavramlar konusunda bilgi almak, sanatçıları tanımak, yapıtlarını incelemek, yorumlamak ve değerlendirmek.
 Herhangi bir şey tavsiye etmem.

Ekleme istediğiniz başka önerileriniz varsa aşağıya yazabilirsiniz.

.....
.....
.....
.....

21) Gelecekte, Sanat Tarihi eğitimi alıp çeşitli sanatçıları, eserlerini ve sanatçıların içinde buldukları akımları tanımak ister misiniz?

- Evet. Hayır.

22) Gelecekte, sanat yapıtlarını incelemeye, yorumlamaya ve değerlendirmeye yönelik bir eğitim almak ister misiniz?

- Evet. Hayır.

23) Gelecekte herhangi bir sanat dalıyla uğraşıp, sanatçı olmak ister misiniz?
Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....

EK-6.a. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (SANAT TARİHİ, HENRI MATISSE)

HAYAT HİKAYESİ

31 Aralık 1869 tarihinde Fransa'da dünyaya gelmiş.

1887 yılında Paris'te hukuk eğitimi alırken hastalanmıştır.

1891 yılında tedavisi sonrasında sanat eğitimi almak için Paris'e geri dönmüştür.

1904 - 1907 Yılları arasında daha önce hiç görülmemiş bir sanat hareketinin öncülerinden olmuştur.

1911 yılında geçirdiği iki ameliyat sonucu yatağa mahkum olmuştur, fakat sanatından vazgeçmemiştir.

1911 yılında 85 yaşında kalp krizi sonucu hayatını kaybetmiştir.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT TARİHİ HENRI MATISSE

Bütün resimlerinde sevinç dolu bir enerji vardır.

Eğitimi almakla birlikte boyanma hayatını yapmıştır.

Matisse, adeta renklerin kapıldığı bir dünyaya resmini şekillendirir. Sanat keşfi gibidir. "İpki centimastır. diyerek ta için adeta bir renk. Matisse renkleri ve çok tüküydükten çok pak çok şekilleri kalbe ruh durumu duyuruyordu. bir resim yapmayı bir oyun gibi görüyordu.

Matisse, 20 yaşına kadar hiç resim yapmamış. Bu dönemde hukuk eğitimi almıştır.

Matisse'nin amnesi sanatı ve resim yapmayı çok sevdi. Annesi, hasta yatagında canının sıkılmaması için Matisse'ye bir boyca kutusu hediye etmiş.

Matisse hastalanmış ve yatağa düşmüştü.

Matisse 20 yaşına kadar hiç resim yapmamış. Bu dönemde hukuk eğitimi almıştır.

PARIS FRANCE

FRANSA

Resim yapabildiğini düşünürken Fransanın başkenti olan Paris şehrine resim eğitimi almaya gitmiştir.

Fovizm: Fransızca Vahşi Hayvan Vahşi Yürüme Geleceklerini Zeki Sanatın beşer insanlık korumak isteyen sanatçıların Matisse gibi diğer sanatçıların bu terimi geçirmek için bu terimi kullanmışlar.

H. Matisse

MA TISSE

Hayatını resim yapmaya adanmış insanlara "ressam" denir.

Matisse (Matist) etkileyen ressamlar: Matisse kendisi gibi sıcak soğuk renk kullanan ressamları çok sevmiştir. Sıcak soğuk renk ressamlar Matisse'den yataca büyük abileridir.

Ayrıca resimlerinde Orta Doğu ve İslam Sanatındaki renkleri ve şekillerden etkilennmiştir.

insan ve hayvan resimlerine "figür" denir.

Kağıtları keserek çıkan şekilleri yüzeye yapıştırarak oluşturulan tekniğe "kolaj" denir.

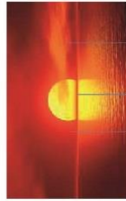

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

UYGULAMA KAVRAMLARI

SICAK ve SOĞUK RENKLERİN TANITIMI
Güneşi ve ateşi hatırlatan renkler hangi renklerdir?
Buzun soğukluğunu, yağmurun serinliğini hatırlatan renkler hangi renklerdir?

Güneşin sıcaklığını hatırlayan renkler sıcak renklerdir. Sıcak renklerin açık renkleri.

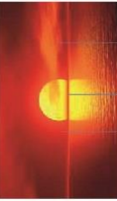

Buzun soğukluğunu ve maviyi hatırlayan renkler soğuk renklerdir. Soğuk renklerin koyu renkleri.

Çizgi:

Sadece uzunluk boyutu vardır, başından sonuna kadar gözümüzle izlemek zorunda kalırız.

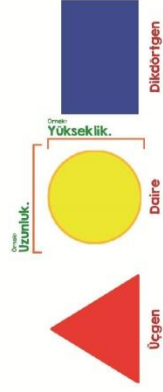
Matisse, Makasını kalem gibi kullanmıştır. Matisse için kağıt kesmek, çizgi çizerek renge şekil vermektedir.

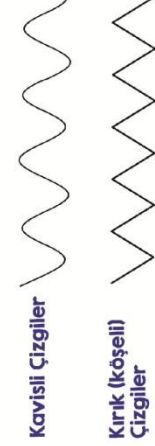
Figür- İnsan ve hayvan resimlerine denir. Yağlı Boya Boya tuzları ve yağ karışımı ile elde edilir. Matisse, Yağlı Boya

Kaldı kağıtları keserek çıkan şekilleri yüzeye yapıştırarak oluşturulan tekniğe "kaldı" denir. Matisse, Kaldı

Şekli- Sadece uzunluk ve yükseklik boyutu olan biçimlerdir. Geometrik şekiller

Düz Çizgiler

Kavisli Çizgiler

Kırık (köşeli) Çizgiler

Çizgi Çeşitleri

Çizginin kalınlığı ve inceliği

Kalın Çizgi

İnce Çizgi

Organik (doğal) şekiller İnsan, hayvan ve bitki gibi doğal şekillerdir.

EK-6.c. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (SANAT ELEŞTİRİSİ, HENRI MATISSE)

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT ELEŞTİRİSİ

Dikdörtgen:

Düz ve kırık (köşeli) çizgilerle oluşturulmuş şekil.

Üçgen:

Düz ve kırık (köşeli) çizgilerle oluşturulmuş şekil.

Mavi çizgiler kırık köşelidir. Sarı çizgiler düz çizgilerdir.

Kavisli çizgilerle oluşturulmuştur.

Kavisli şekil.

Daire:

Kavisli çizgilerle oluşturulmuş Organik (doğal) Şekiller:

Resimde 5 kişi (figür) var. 5 kişi resmin her tarafına dağılmış. Herkesin ayakları yerde. Arka plan mavi, zemin yeşil renktedir. Matisse, müzik dinlemeyi çok sevdiği için resimde görülen insan figürlerini, kağıt üzerinde dizilen notalara benzetmiştir. Müziği adeta duyuyoruz.

Kırık (köşeli) çizgilerle oluşturulmuş şekiller.

Kırık (köşeli) çizgilerle oluşturulmuş şekiller.

Açık ve koyu renklerin, resmin her yerinde nasıl dağıldığına bir bakın. Çok kenarlı şekiller ve üçgenler görüyoruz.

Kavisli çizgilerle oluşturulmuş şekiller Organik şekillerdir.

Sıcak ve soğuk renklerin, resmin her yerinde nasıl dağıldığına bir bakın. Çok canlı ve enerji dolu bir resim. Sıcak bir yaz günü türü türü hayvanların ve bitkilerin olduğu bir orman gibi. Kulağımıza adeta ormanda ki sesler geliyor. Bu çalışma şekerlemeler gibi tatlı.

Hem kavisli hemde kırık (köşeli) çizgilerle oluşturulmuş şekiller.

Kırmızı, beyaz ve sarı renkleri dikkat çekiyor. Resimde sanki zıplayan bir kedi var. En çok o dikkat çekiyor. Çalışma pürüzsüz dokulara sahip.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI
SANAT YAPITI
DEĞERLENDİRMESİ

Sanat Müzesi:
Sanat eserlerinin saklandığı,
insalara gösterilmek için
sergilendiği yerlerdir.

Koleksiyon:
Sanat eserlerini seven insanlar,
sevdikleri sanat eserlerini
toplayıp (biriktirip)
evlerinde ve iş yerlerinde saklarlar.

**Yukarıda gördüğünüz sanat yapıtları
koleksiyonlarda ve müzelerde bulunmaktadır.**

Çünkü değerli çalışmalardır.

Matisse (Matis)'in çalışmaları; Fovizm sanat akımı içerisinde yer alır.

Yapıldığı zaman ile ilgili bize bilgiler verir.

**Bu resimler, dışarıda gördüğümüz bitki ve hayvanlara
birebir benzemez.**

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

SORU - CEVAP KAĞIDI

Soru 1:

H.Matisse hangi ülkede doğmuştur?

Cevap:

.....

Soru 2:

H.Matisse'i sanata yönlendiren kimdir?

Cevap:

.....

Soru 3:

H.Matisse Paris'e hangi eğitimi almak için geri dönmüştür?

Cevap:

.....

Soru 4:

Hayatını resim yapmaya adanmış insanlara ne denir?

Cevap:

.....

Soru 6:

İnsan ve hayvan resimlerine ne denir? (Resim konuları)

Cevap:

.....

Soru 7:

Kağıtların kesilmesi ve çıkan şekillerin yüzeye yapıştırılmasıyla oluşan tekniğe ne denir? (Resim tekniği)

Cevap:

.....

Soru 8:

Fovizm kelimesi Türkçe de hangi anlamda gelmektedir? (Bir sanat akımı)

Cevap:

Çiğ (saf) renklerle resim yapmak.

Gördüğümüzün aynısını resimlemek.

Rüyalarımızın resmini yapmak.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SORU - CEVAP KAĞIDI

Matisse'nin resimlerini incelediniz. Pekli söyleyin bakalım.

Soru 1:

Ressamımızın resimlerinde gece vakitlerinde mi rastlıyoruz, yoksa gündüz vakitlerinde mi ?

Cevap:

Soru 2:

Renkler yağmurlu havalarda mı daha canlı ve parlak görünür. Yoksa güneşli havalarda mı?

Cevap:

Soru 4:

Bu resmin içerisinde gizlenmiş iki adet şekli bulunuz. Kaleminizle işaretleyiniz. Resimdeki sıcak ve soğuk renkleri aşağıya yazınız.

Cevap:

Soru 3:

Bu resminde Matisse'nin hangi çizgiler ve şekiller kullanılmıştır?

Cevap:

Kavisli çizgiler ve organik şekiller

Kırık köşeli çizgiler ve geometrik çizgiler

Hepsi

Soru 5:

H.Matisse resimlerinde en çok hangi renkleri kullanmıştır?

Cevap:

Sıcak ve soğuk renkleri

Siyah ve gri renkleri

Kahverengi renkleri

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SORU - CEVAP KAĞIDI

Soru 6:
Bu resimde neler görüyorsunuz?
Sence neler oluyor?

Cevap:

.....

Soru 7:
Bu resimde kaç canlı var?

Cevap:

.....

Soru 8:
Bu resimde hangi renkler kullanılmış?

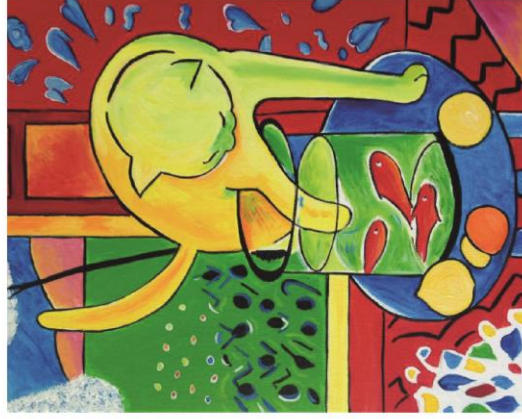
Cevap:

.....

Soru 9:
Bu resmi evinizin neresine asmak isterdiniz?

Cevap:

.....

Soru 10:
Bu resim bir yiyecek olsaydı sence ne olurdu?

Cevap:

.....

Soru 11:
Bu resme hangi ismi verirdin?

Cevap:

.....

Soru 12:
Bu resimde en çok hangi renk kullanılmış?

Cevap:

.....

Soru 13:
Bu resimle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Cevap:

.....

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI UYGULAMA KAVRAMLARI I

Nokta Nedir?

Nokta: Uzunluk, yükseklik ve kalınlık boyutları olmayan bir yapıya sahiptir. Nokta hareketsizdir. Gözümüz, noktayı gördüğünde durur.

19. yüzyıl Fransız Ressamı G. Seurat, noktalarla resimlerini yapmıştır. Televizyon görüntülerinden çok önce.

Nokta Benek

Benek Nedir?

Benek: Noktanın büyüğüne benek denir. Miro, resimlerinde pek çok nokta ve benek kullanmıştır.

Televizyon ve bilgisayar görüntülerinin renkli küçük noktalarla oluştuğunu biliyor muydunuz? Bu küçük noktalara piksel (pixel) denir.

Noktalar birleşir ve çizgiyi oluşturur.

Pürüzlü Yüzeyler Nedir?

Pürüzlü Yüzeyler: Rengin her yerde aynı olmadığı yüzeylerdir. Gözümüzle izlerken durma hissi oluşur. Parmagımızla dokunduğumuzda yine durma hissi oluşur.

Cizgi: Sadece uzunluk boyutu vardır, başından sonuna kadar gözümüzle izlemek zorunda kalırız.

Cizgi Çeşitleri

Düz Çizgiler

Kavıslı Çizgiler

Kırık (keseşel) Çizgiler

Cizginin kalınlığı ve inceliği

Kalın Çizgi

İnce Çizgi

Miro'nun resimleri.

Miro resmi:
Pürüzlü yüzeyler.

Matisse resmi:
Pürüzsüz yüzeyler.

EK-6.i. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (UYGULAMA KAVRAMLARI II, JOAN MIRO)

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI UYGULAMA KAVRAMLARI 2

Nokta: Boyutsuz

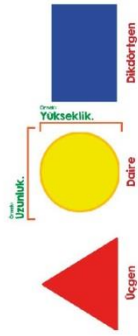

Çizgi: Uzunluk boyutu var.

Şekli: Sadece uzunluk ve yükseklik boyutu olan bicimlerdir.

Geometrik şekiller

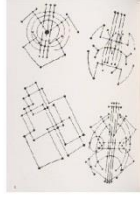
Form: Uzunluk, yükseklik ve kalınlık boyutu vardır.

Miro, abahesini Miro sevmiştir. Çok sevdi saatünde çalışmış abahesini çalışmış. O yüzden sevmiştir.

Tuval: Üzerine resim çalışmak için kullanılan kumaşlardır.

Miro'nun resim çalışması: Nokta, çizgi ve şekiller.
Picasso'nun resim çalışması: Nokta, çizgi ve şekiller.

Miro'nun heykel çalışması: 3 boyutlu (form)

Miro'nun seramik çalışması: 3 boyutlu (form)

Picasso'nun heykel çalışması: 3 boyutlu (form)

Miro'nun Soyutlar Karnavalı adlı resmi içerisindeki bir 3 boyutlu (form) biçim

Heykel: taş, tuç, bakır, kil, alçı, ağaç, fildişi vb. gibi maddelere elle biçim vermek. Seramik: Yüksek ısıda pişirilmiş topraktan yapılan çanak, çömlek, vazo, heykel gibi sanat yapılarıdır.

EK-6.k. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (SANAT ESERİ ANALİZİ I, JOAN MIRO)

Gençliğinde pek çok defa kahtığı, "Falles" adlı İspanyol Festivalleri onu çok mutlu ediyormuş.

Bu festivaller sanat çalışmalarını çok etkilemiş.

Miro, bu resmi İspanya zamanlarında yaptığı zamanları para sıkıntısı çekmekteydi.

Pürüzlü ve pürüzsüz yüzeylerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.

Resmin arka bölümünde toprak ve krem renkleri kullanılmış. Toprak ve krem renkleri arka planı ikiye ayırmıştır.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT ESERİ ANALİZİ I

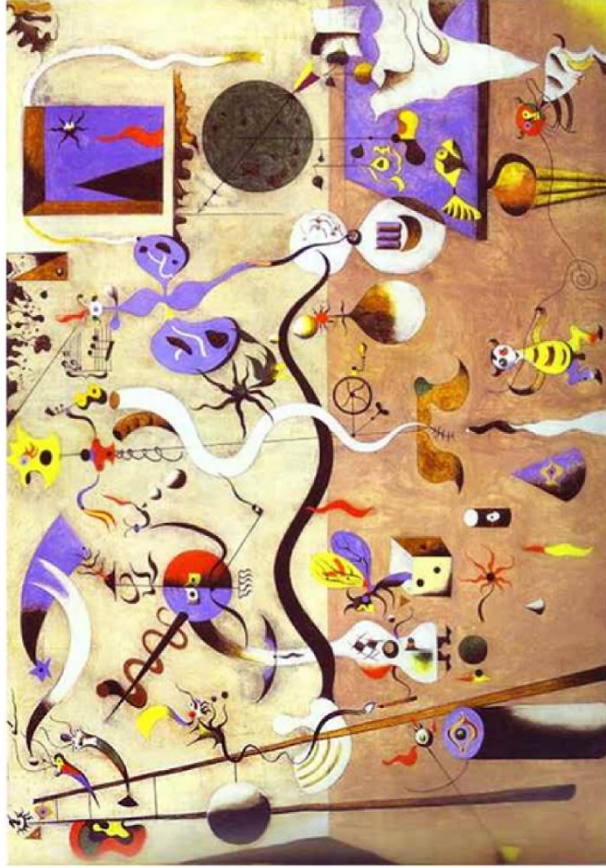
Miro, bu resmini Paris'te 1925 yılında yapmıştır.

Nokta ve beneklerin, resimde nasıl dolaştığına bir bakın.

Çizgilerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.
(Düz ve kavisli çizgiler)
En çok kavisli çizgiler kullanılmıştır.

Şekillerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.
(En çok kavisli şekiller kullanılmıştır)

Uç boyutlu biçimlerin (formların) resimde nasıl dolaştığına bir bakın.
(Ama biçimler (formlar) az kullanılmıştır)

Soytarlar Karnavalı, 1924-1925, 66x93 cm - Yağlı boya resim

Resimde sıcak ve soğuk renklerin nasıl dolaştığına bir bakın.
Kırmızılar, sarılar ve kahverengi turuncular. Maviler ve yeşiller.

Toprak, krem, beyaz ve sarı

Bir de koyu ve açık renklerin nasıl dolaştığına bir bakın.

Siyah, beyaz, mavi ve yeşiller.

EK-6.1. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (SANAT ESERİ ANALİZİ II, JOAN MIRO)

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT ESERİ ANALİZİ 2

Resimdeki soytari figürü zor seçiliyor. Fakat gözleri ve bıyıkları kendisini ele veriyor.

Soytari figürü, sanki kendisini özgün hissediyor.

Soytari, belki de Miro'nun kendisi olabilir.

Resimde en çok kavisli (kıvrımlı) çizgiler gözümüzü harekete geçiriyor.

Resimde en çok toprak rengi kullanılmış.

Resimde en az yeşil renk kullanılmış.

Soytari Karnavalı. 1924-1925. 66x93 cm - Yağlı boya resim

Bu resim, bir çocuğun rüyalarını anlatan şiir gibidir.

Üzümü zamlarda, bizi neşelendirecek gibi duruyor.

Karmaşık eşyalar, hayvanlar ve şekiller bir odanın içinde dağılmış gibi.

Resimde en çok pürüzlü yüzeyler kullanılmış.

Resimde en çok siyah, beyaz ve mavi renkler gözümüzü harekete geçiriyor.

Bu oda, belki Miro'nun atölyesi olabilir. Belki onun rüyası da olabilir.

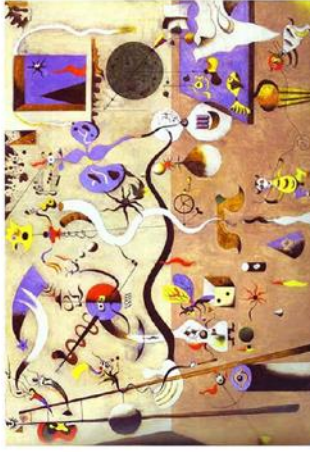
Resimde, sanki çok canlı bir müzik duyuluyor. Resimde her şey hareket halinde.

Bu resim, sanki meyveli ve sütlü bir çikolata tadı gibi.

Miro, bu resmi açlık duygusuyla yapmıştır.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI
**SANAT YAPITI
DEĞERLENDİRMESİ**

Sanat Müzesi:
Sanat eserlerinin saklandığı,
insulara gösterilmek için
sergilediği yerlerdir.

Koleksiyon:
Sanat eserlerini seven insanlar,
sevdikleri sanat eserlerini
toplayıp (biriktirip)
evlerinde ve iş yerlerinde saklarlar.

Yukarıda gördüğünüz sanat yapıtları koleksiyonlarda ve müzelerde bulunmaktadır. Karmaşık eşyalar, hayvanlar ve şekiller vardır. Miro hayal gücüyle bu zamana kadar görülmeyen bir Dünya yaratmıştır. Bundan dolayı eserleri çok değerli çalışmalardır. Miro'nun çalışmaları; Gerçeküstüçlük sanat akımı içerisinde yer alır. Yapıldığı zaman ile ilgili bize bilgiler verir. Bu resimler, dışarıda gördüğümüz bitki, hayvan ve eşyalara birebir benzemez.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI
SORU - CEVAP KAĞIDI

Miro'nun resimlerini inceleyiniz. Peki söyleyin bakalım.

Soru 1:
S.T. Miro hangi ülkede doğmuştur?

Cevap:

Soru 2:
S.T. Hayatının son zamanlarında nerede yaşamıştır?

Cevap:

Soru 3:
S.T. Gerçeküstüçülük akımı hakkında, aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Cevap:

- Görduğümüzün aynısını resimlemek.
 Sadece sıcak ve soğuk renklerle resim yapmak.
 Hayal gücümüzü kullanmak ve rüyalarımızın resmini yapmak.

Soru 4:
S.T. Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini evinizin neresine asmak istediniz?

Cevap:

Soru 5:
S.T. Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmi ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Cevap:

Soru 6:
S.T. Sence bu şekil ne olabilir?

Cevap:

Soru 7:
S.T. Bu resimde en çok hangi renk kullanılmış?

Cevap:

Soru 8:
S.T. Miro, "Soytarılar Karnavalı" isimli resminde en çok hangi rengi kullanmıştır?

Cevap:

Soru 9:
S.T. Resimde en çok hangi çizgiler, şekiller ve biçimler ön plana çıkıyor?

Cevap:

Kırık köşeli çizgiler ve geometrik şekiller

Kavisli ve organik çizgiler, şekiller ve biçimler

Hepsi

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI
SORU - CEVAP KAĞIDI

Miro'nun resimlerini inceleyiniz. Peki söyleyin bakalım.

Soru 1:
Miro'nun, bu resimde gece vakitlerine mi
raslıyoruz yoksa gündüz vakitlerine mi?
Cevap:

Soru 6:
Bu resim bir yiyecek olsaydı sence ne olurdu?
Cevap:

Soru 2:
Miro'nun bu resmi ışık altında kadınları ve
bir kuşu anlatmaktadır. Sence hangi şekiller
kadındır ve hangi şekil kuştur.
Resim üzerinde kalemizinle işaretleyiniz.
Cevap:

Soru 7:
Bu resme hangi ismi verirdin?
Cevap:

Soru 3:
Bu resimde hangi renkler kullanılmış?
Cevap:

Soru 8:
Bu resimde en çok hangi renk kullanılmış?
Cevap:

Soru 4:
Bu resmi evinizin neresine asmak isterdiniz?
Cevap:

Soru 9:
Bu resimle ilgili ne düşünüyorsunuz?
Cevap:

Soru 5:
Bu resim hangi teknikte yapılmıştır?
Cevap:

Soru 10:
Resimdeki benekleri ve noktaları
kalemizinle işaretleyiniz.
Soru 11:
Resmin ışık kaynağı sence hangisidir?
Cevap:

Yağlı Boya Sulu Boya Pastel Boya Kolaj

Gaz lambası Elektrik lambası Ay ışığı Güneş ışığı

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI UYGULAMA KAVRAMLARI I

Nokta Nedir? **Nokta**

Nokta: Uzunluk, yükseklik ve kalınlık boyutları olmayan bir yapıya sahiptir. Nokta hareketsizdir. Gözümüz, noktayı gördüğünde durur.

Benek Nedir? **Benek**

Benek: Noktanın büyüğüne benek denir. Miro, resimlerinde pek çok nokta ve benek kullanmıştır.

Pürüzsüz Yüzeyler Nedir?

Pürüzsüz Yüzeyler: Rengin her yerde aynı olduğu yüzeylerdir.

Pürüzlü Yüzeyler Nedir?

Pürüzlü Yüzeyler: Rengin her yerde aynı olmadığı yüzeylerdir. Gözümüzle izlerken durma hissi oluşur. Parmagımızla dokunduğumuzda yine durma hissi oluşur.

30 Gün Faks Resmi, 1994

Noktalar birleşir ve çizgiyi oluşturur.

Çizgi: Sadece uzunluk boyutu vardır, başından sonuna kadar gözümüzle izlemek zorunda kalırız.

Çizgi Çeşitleri

Düz Çizgiler

Kavisli Çizgiler

Kırık (köşeli) Çizgiler

Renkli Çizgiler

Spiral Çizgiler

Renkli Çizgiler

Çizginin kalınlığı ve inceliği

Kalın Çizgi

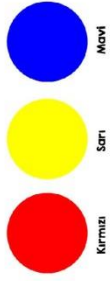
İnce Çizgi

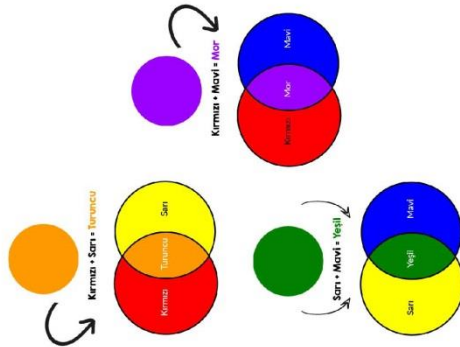

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI UYGULAMA KAVRAMLARI 2

ANA ve ARA RENKLERİN TANITIMI
Ana Renkler: İki rengin karışımı olmayan renklendir.

Ara Renkler: İki ana rengi karıştırarak bulunan renklendir.

Kuchibauer Tower
Tower: Kule

Mimari yapılar
Üç boyutludur (formdur).
Tıpkı heykel ve seramik gibi.
Mimari yapılar: Evlerin, yolların,
bitki düzenlemelerinin güzel bir görünümlü,
rahat kullanımını için yapılmış
düzenlemeler.

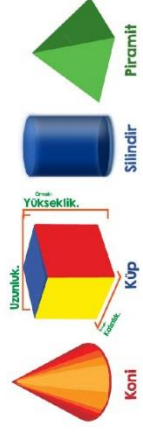
Tempera: Orta Çağ'da çok kullanılan
bir boya (renkli) resim tekniğidir.
Yumurta akının tufkal ve suyla
karıştırılmasıyla elde edilir.
Boya dayanıklılığını uzun süre boyunca korur.

Nokta: Boyutsuz. Çizgi: Uzunluk boyutu var.

Şekil: Sadece uzunluk ve yükseklik boyutu olan biçimlerdir.
Geometrik şekiller

Form: Uzunluk, yükseklik ve kalınlık boyutu vardır.

Suluboya: Boya tozlarının su ile çözülen
yaşatıcılarla bir araya getirilmesidir.

Akrilik Boya: Boya tozlarının su ile çözülen
kimyasallarla bir araya getirilmesidir.
Özellikli, hem suluboya gibi kullanılabilir
hem de yağlı boya gibi kullanılabilir.

Portre: İnsan ve hayvan yüzlerini
konu alan resimler.

EK-6.t. ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞITLARI (SANAT ESERİ ANALİZİ I, FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER)

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT ESERİ ANALİZİ

FAKS
MAKİNESİ

- 6 Faks: Yazı ve resimlerin aynı anda telefon aracılığıyla anında gönderilebilen elektronik bir cihazdır.
- 6 Faks Kağıdı: Faks makinesine gönderilen yazı ve resimlerin basılmasını sağlayan karbon kağıtlardır. Renkli ve renksiz olarak ikiye ayrılır.

6 Hundertwasser, bu çalışmayı 30 adet faks kağıdını kullanarak yapmıştır.

6 Otuz gün boyunca, farklı ülkedeki bir kadın arkadaşına hergün kalemle ve mürekkeple yaptığı resimleri faksılamış.

6 Resme, önce sol üst köşeden başlamış. Sonra nasıl devam edeceğini bilememiş.

6 Bu 30 adet otl (21x29,7 cm) boyutunda kağıt resmi, uygun sırayla tuval üzerine yapıştirilmiştir.

6 Karışık bir teknikte boyanmıştır.

6 Bu karışık tekniklerin içerisinde sulu boya, yağ, tempera, akrilik boya, metal ve cila vardır.

6 Bu resim, ressamızın en büyük macerası olmuştur.

30 Gün Faks Resmi - 1994 - 151x130 cm - Farklı Boya Teknikleri

6 Bu resimde pek çok insan figürü, insan yüzleri (portre), apartmanlar, kuleler araba figürü kavisi çizgiler, noktalar ve beneklerle ortaya konmuş, bitkilere benzeyen şekiller görüyoruz.

6 Bu resimde noktalar, benekler, şekiller, renkli spiral çizgiler ve formlar görüyoruz.

6 Canlı renkleri bolca kullanmıştır.

6 Sıcak ve soğuk renklerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.

6 Sarı, kırmızı ve turuncular. Mavi ve yeşiller.

6 Açık ve koyu renklerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.

6 Sarı, turuncu, kırmızı ve beyazlar. Siyahı, mavi ve yeşiller.

6 Ana ve ara renklerin resimde nasıl dolaştığına bir bakın.

6 Mavi, kırmızı ve sarılar. Turuncu ve yeşiller.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT ESERİ ANALİZİ

Resimde en çok renkli çizgiler kullanılmış. İnsan yüzlerinde pürüzlü yüzeylere rastlıyoruz. Elbise, kule, araba ve apartmanlarda pürüzsüz yüzeyler kullanılmıştır.

Resimde en çok sıcak renkler kullanılmış. Özellikle turuncular.

Bitkileri andıran şekillerde spiral çizgiler görüyoruz. Bu spiral çizgiler resmin üstünde ve altında tekrarlanmış.

Resmin en üstündeki apartmanda form görüyoruz.

İnsan, insan yüzü (portre) ev, araba ve bitkiye benzeyen şekillerde en çok kavisli çizgiler kullanılmış.

Sarı renk, resmin sağ ve sol üstünde dağıtılmıştır. Aynı renk resmin sağ ve sol altında da dağıtılmıştır.

Resmin alt kısmı, koyu renklerle. Üst kısmı açık renklerle bölünmüştür.

30 Gün Faks Resmi - 1994 - 151x130 cm - Farklı Boya Teknikleri

Bu resimde hayal dünyasını sonuna kadar kullanmıştır. Tipik çocuklar için hazırlanmış masal kitapları gibidir.

Kırmızı renk çoğunlukla resmin orta kısmındadır.

İç içe geçmiş turuncu, yeşil, mavi ve gövdeli portre resmin ön kısmındadır.

Bu mavimsi gövde deniz gibidir. İçinde kayıklar ve gemiler vardır.

Farklı şekillerle çizilmiş arabalar resmin sağ kısmındadır. Sanki bu arabalar, sanatçımızın hayal gücüyle ortaya koymuştur.

Her şey çok canlı bir müzik gibi ve neşelidir.

Sanatçı bütün binaların, arabaların, ev ve kulelerin doğayla iç içe olmasını istemiştir. Onları doğadaki şekillere benzetmiştir. İnsanın da doğayla iç içe yaşamasını istemiştir.

Resim, herkesin çok seveceği renkli şekillerle gibidir.

Düz çizgiler az kullanılmıştır. Binalarda gözükmemektedir.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI SANAT YAPITI DEĞERLENDİRMESİ

Sanat Müzesi:
Sanat eserlerinin saklandığı,
insanlara gösterilmek için
sergilenildiği yerlerdir.

Koleksiyon:
Sanat eserlerini seven insanlar;
sevdikleri sanat eserlerini
toplayıp (biriktirip)
evlerinde ve iş yerlerinde saklarlar.

GENİŞ BİR HAYAL GÜCÜ, MASAL GİBİ RENKLİ BİR DÜNYA

Yukarıda gördüğünüz sanat yapıtları koleksiyonlarda ve müzelerde bulunmaktadır. İnsanlar, binalar, kuleler ve bitkilere benzer spiral çizgilerle oluşmuş şekiller vardır. İnsan ve insanın yaptığı bütün cansız varlıkların doğayla dost bir şekilde yaşamasını istemiştir. Hundertwasser bundan dolayı eserleri çok değerli çalışmalarını yaratmıştır. Hundertwasser'in çalışmaları; dışarıda gördüğümüz insan, bina, bitki ve eşyalara birebir benzemez.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

SORU - CEVAP KAĞIDI

Hundertwasser'in resimlerini incelediniz. Feki söyleyin bakalım.

 Soru 1:
S.T. Hundertwasser hangi ülkede doğmuştur?

Cevap:
.....

 Soru 2:
S.T. Hundertwasser'in ikinci evi nerededir?

Cevap:
.....

 Soru 3:
S.T. Aşağıdakilerden hangisi Hundertwasser'le ilgili doğru bir cümledir?

- Cevap:**
- Gördüğümüzün aynısını resimlemek.
  - Resimlerine bakan insanların farklı şeyler görmesini istemesi.
  - Kırık köşeli çizgileri çok kullanarak resim yapmak.

 Soru 4:
S.T. Hundertwasser başka hangi sanat dalıyla uğraşmıştır?

Cevap:
.....

 Soru 5:
S.T. Hundertwasser'in "30 Gün Faks Resmi" ni evinizin neresine asmak isterdiniz?

Cevap:
.....

 Soru 6:
S.E.Y. "30 Gün Faks Resmi" içindeki en büyük insan eli nerededir?

Cevap:
Üstünde ne vardır? açıklayınız.
.....

 Soru 7:
S.E.Y. "30 Gün Faks Resmi"nde, üstünde harfler bulunan küp şeklinde bir form vardır, sizce ne olabilir?

Cevap:
Sanatçı bu formu neden ortaya koymuş olabilir açıklayınız?
.....
.....
.....

 Soru 8:
S.E.Y. "30 Gün Faks Resmi"nde, renkli spiral çizgilerle oluşturulmuş şekiller, sence ne olabilir?

Cevap:
.....
.....
.....

 Soru 9:
S.E.Y. Resmin üst ortasındaki kırmızı spiral çizgilerle bölünmüş mavi şekil, sence ne olabilir?

Cevap:
.....
.....

 Soru 10:
S.T.D. Hundertwasser'in, "30 Gün Faks Resmi" isimli resmi ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Cevap:
.....
.....

EK-7. GÖRSEL SANATLAR GÜNLÜK DERS PLANLARI

GÜNLÜK DERS PLANI

ÖZEL MEKTEBİM OKULLARI	TARİH: 16 – 30 /05/2019
BÖLÜM I	
Dersin Adı:	Görel Sanatlar Dersi
Sınıflar:	3/A
Ünitenin (Modülün) Adı:	Renk
Konu:	Figürden Resim
Önerilen Süre	40+40+40
BÖLÜM II	
ÖĞRENCİ KAZANIMLARI/HEDEF VE DAVRANIŞLAR	
<p>Görsel Tasarım Elemanlarını (Nokta, Benek, Çizgi, Şekil, Yüzey, Renk) kavrayabilme.</p> <p>Görsel Tasarım Elemanlarını ilişkilendirebilme.</p> <p>Görsel sanat kültürünün geliştirilmesi kapsamında, sanat tarihi ve farklı sanat akımları hakkında bilgi edinir.</p> <p>Sanat eserleri ve sanatçıların yaşam öykülerini öğrenmeye merak duyar.</p> <p>Sanat eserlerini, görsel tasarım elemanları kapsamında tanımlar.</p> <p>Sanat eserlerini, görsel tasarım ilkeleri kapsamında çözümler.</p> <p>Sanat eserlerini, görsel tasarım elemanları ve ilkeleri kapsamında yorumlar.</p> <p>Sanat eserlerini, değerlendirme kapsamında yargıya varır.</p> <p>Görsel okur-yazarlığın getirdiği estetik algı bilinciyle yaşam kültürü edinir.</p> <p>Uygulamalar yaparak el-göz-beyin koordinasyonunu sağlar.</p> <p>Bilgiyi farklı durumlara uyarlayabilir.</p>	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)	-----
Öğretme-öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Anlatım. Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Uygulama

Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Akıllı Tahta, Renkli Fon Kartonları, Makas, Tutkal, Su Bazlı Boyalar, Fırça, Su Kabı.
ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ	
<p>Derse araştırmacıyla (misafir) giriş yapılır ve öğrenciler araştırmacı tanıtılır. Derste neler işleneceği hakkında öğrencilere bilgi verilir. Araştırmacı bir hikaye okuyarak derse geçilir. Görsel sunular aracılığıyla, öğrencilere üretim kavramları tanıtılır. Sanatçılar ve sanat yapıtları üzerinden, öğrencilere sanat tarihi bilgileri verilir. Sanat yapıtları eleştiriye açılır. Sanat yapıtları üzerinden, soru-cevap yöntemiyle görsel tasarım elemanları tanımlanır. Sanat yapıtları aracılığıyla, görsel tasarım elemanlarının yapıt üzerindeki etkinliği çözümlenir. Gruplar oluşturularak bilgi yarışması düzenlenir. Ders içeriği hakkında uygulama başlatılır. Öğrencilerin ortaya koyduğu sanatsal ürünler toplanır ve atölye içinde öğrencilerle temizlik yapılır.</p>	
BÖLÜM III	
ÖLÇME-DEĞERLENDİRME	
<p>*Bireysel Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme Değerlendirme</p> <p>*Grupla Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme</p>	<p>1. Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme</p> <p>Sanat yapıtları nasıl tanımlanır, çözümlenir ve değerlendirilir?</p> <p>Kesme-yapıştırma resim nasıl yapılır?</p> <p>Boya ve fırça nasıl kullanılır?</p> <p>Sanatsal kompozisyon nasıl kurulur?</p> <p>2. Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme</p> <p>Sınıf ile birlikte uygulamalı olarak sanatsal çalışma örnekleri yapılır.</p>
BÖLÜM IV	
Planın Uygulamasına İlişkin Açıklamalar	Önerilen üç ders saati içinde konu işlenmiş ve değerlendirmelerde yapılarak amacına ulaşmıştır.
ÖĞRETMEN	UYGUNDUR 16 - 30/05/2019 Okul Müdürü

EK-8.a. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU (HENRI MATISSE).

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

SORU 1: Matisse, yan taraftaki salyangoz isimli resminde hangi renkleri kullanmıştır?

Matisse, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu **Mustafa Kemal Atatürk**'ten tam 12 yaş büyüktür.

SORU 6: Matisse, aşağıdaki resmi hangi teknikle yapmıştır?

SORU 7: Matisse bu resmine "Salyangoz" adını vermiş; sence neden?

SORU 2: Aşağıdaki resmin içerisinde gizlenmiş bir kalp var; haydi bulalım (Kalemle çizerek gösterebilirsiniz).

SORU 3: Matisse bu çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

SORU 4: Sence bu insanlar ne yapıyorlar?

SORU 5: Bu resmin adı sence ne olmalı?

SORU 8: Matisse yukarıdaki çalışmasında hangi çizgileri kullanmıştır?

SORU 9: Soldaki resmi beğendiniz mi?

SORU 10: Soldaki resim size hangi şarkıyı hatırlatıyor; bu şarkı aşağıdakilerden hangisiyle ilişkili olabilir?

Durgun/Vavaş

Canlı/Neşeli/Hareketli

EK-8.b. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU (JOAN MIRO).

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI
ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1:
S.T.

Miro'nun, "Soytarılar Karnavalı" isimli resmini gördünüz. Yaşadığı İspanya ülkesinde hangi festivalden etkilenmiştir?

Cevap:

Soru 2:
S.T.

Miro'nun ünlü olmasını sağlayan resmin adı nedir?

Cevap:

Soru 3:
U.S.

Miro, bu resmine "Bayan Millis'in Resmi" adını vermiş; sence neden?

Cevap:

Soru 4:
U.S.

Miro, yandaki resmi hangi teknikle yapmıştır?

Cevap:

Yağlı Boya Sulu Boya Kolaj

Soru 5:
U.S.

Bu resimdeki pürüzlü ve pürüzsüz yüzeyleri kaleminizle işaretleyiniz.

Soru 6:
U.S.

Bu resim size ne hissettiriyor?

Cevap:

Soru 7:
U.S.

Bu resimde hangi çizgiler ve şekiller var?

Cevap:

Soru 8:
S.T.D.

Miro'nun resimleri neden değerlidir?

Cevap:

EK-8 c. ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU
(FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER).

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KAĞIDI

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME FORMU

Soru 1:
Sizce Hundertwasser neden ünlü bir sanatçıdır?
Resimleri neden değerlidir?
Cevap:

.....
.....
.....

Soru 2:
Sanatçımızın "Hundertwasser" soyadı
ne anlama gelmektedir?
Cevap:

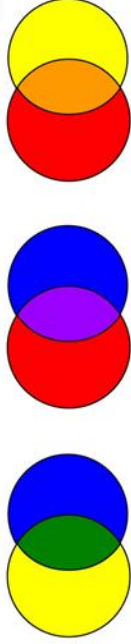
.....

Soru 3:
Sanatçımız için spiral çizgiler ne anlama gelmektedir?
Cevap:

- Yaşam ve ölümün bir arada olduğu.
 Düz çizgileri sevmemesi ve ona karşı tepkisi.
 Her ikisinde.

Soru 4:
Viyanalı Güzel Sanatlar Akademisinde
ne kadar süre ile eğitim almıştır?
.....

Soru 5:
Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.
UK

Sarı + Mavi = ... Kırmızı + Mavi = ... Kırmızı + Sarı = ...

Soru 6:
Yukarıda çıkan renkler, hangi renklerdir?
UK

Ana renkler Ara renkler Hepsi

Soru 7:
Yan tarafta gördüğünüz resim,
size ne hissettiriyor?
.....
.....

Soru 8:
Yan tarafta gördüğünüz resimde,
en çok hangi yüzeyler kullanılmıştır?
 Pürüzlü yüzeyler.
 Pürüzsüz yüzeyler.
 Çizgili yüzeyler.

EK-9. YARDIMCI ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME YAPRAĞI

Adınız:

Soyadınız:

Sevgili ve değerli öğrenci; yaptığın sanatsal çalışmalarla ilgili, aşağıda sorular hazırlanmıştır.

Sorulara vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederim. Okul hayatınızda başarılar dilerim.

1) Resminde neler yapacağını zihninde önceden canlandırdın mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

2) Çalışmış olduğun resmin konusu nedir? Resimlerinde neler gördüğünü tanımlar mısın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

3) Resimlerinde kullandığın araç ve gereçler hakkında ne söyleyebilirsin?

.....

.....

4) Resimlerinde öğrendiğin hangi resim tekniklerini kullandın?

.....

5) Hangi resminde nokta ve benekler kullandın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

6) Resimlerinde hangi çizgileri daha fazla kullandın? (düz çizgiler, kırık köşeli çizgiler, kavisli çizgiler, spiral çizgiler, renkli çizgiler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

7) Resimlerinde hangi şekilleri daha fazla kullandın? (geometrik şekiller, organik şekiller, her ikisini de)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

8) Resimlerinde en çok hangi renkleri kullandın ve bu renkleri hangi şekillerde kullandın? (sıcak-soğuk renkler, açık-koyu renkler, ana ve ara renkler)

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

9) Yaptığın resimlerde en çok sevdiğin yönler neler oldu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

10) Yaptığın resimlerde hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

11) Resim çalışmalarını yaparken ne tür zorluklarla karşılaştın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

12) Yaptığın resimler sana neler hissettiriyor? Çalışmalarında bir şeyleri anlatmak mı istedin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

13) Yaptığın resim çalışmalarını bir koku, bir tat ve bir ses olarak tanımlayacak olsaydın nasıl tanımlardın?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

14) Kendi resimlerine nasıl bir isim vermek isterdin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

15) Zihninde oluşturduklarının resmini yapmaktan dolayı mutlu oldun mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

16) Yaptığın resimlerle, etkinliklerde tanıtılan sanatçıların resimleri arasında benzerlikler var mı?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

17) Resim çalışmalarını önemli buluyor musun ve resimlerini beğendin mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

18) Yaptığın resimler etrafımızda gördüğümüz canlı ve cansız varlıkları olduğu gibi yansıtıyor mu?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

19) Resimlerin sence başkalarını nasıl etkiler, onlara ne hissettirir ? Sence resimlerini başkaları da güzel bulabilir mi?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....

20) Resimlerinin beğenilmesini ister misin?

Matisse Etkinliği Sonrası 1. Çalışma:

.....

Miro Etkinliği Sonrası 2. Çalışma:

.....

Hundertwasser Etkinliği Sonrası 3. Çalışma

.....